

Basê ANUŞ

**ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNİN
İLK KADIN
EFSANESİNİN DİRENİŞ VE
YAŞAM ÖYKÜSÜ**

Anı - Roman

Basê ANUŞ

ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNİN
İLK KADIN
EFSANESİNİN DİRENİŞ VE
YAŞAM ÖYKÜSÜ

Anı – Roman

Sakine Cansız PKK Ocağı Yayınları
- 35

Basım Yeri: Azadî Matbaası

Basım Tarihi: 2018

Basê ANUŞ

**ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNİN
İLK KADIN
EFSANESİNİN DİRENİŞ VE
YAŞAM ÖYKÜSÜ**

Anı – Roman

Sakine Cansız PKK Ocağı Yayınları - 35

ADI SOYADI: BESÊ ANUŞ

DOĞUM YERİ: MARAŞ
PAZARCIK
ESMAPURU KÖYÜ-
MISTOLİ MEZRASI

DOĞUM TARİHİ: PAZARCIK,
1960

ANNE ADI: SULTAN
MANIŞ

BABA ADI: HASAN ANUŞ

KATILIM TARİHİ: 1978

KATILIM YERİ: PAZARCIK

ŞAHADET TARİHİ: 17 MART
1981 MUSOLAR KÖYÜ
PAZARCIK

SUNUM

Kürdistan Özgürlük
Mücadelesinin ilk kadın şehidi,
bilinen ismiyle Besê, yöre diliyle
Basê Anuş yoldaşa ilişkin 2000'lerde
zindanların tutsaklık koşullarında
yazılmış olan roman çalışması
maalesef çok gecikmeli ve tesadüfen
elimize ulaşmıştır.

Özgürlük Mücadelesinin ilk kadın
şehidinin yaşam ve direniş
öyküsünü ele almasını yanı sıra,
Pazarcık ve çevresini, Maraş
Katliamını, özgürlük mücadelesinin
alana ilk girişini, yine alanın ilk
şehitlerini doyurucu bir şekilde ele
alan roman çalışmasının ancak yıllar
sonra basıma hazır hale getirip
vermek, bizim açımızdan sadece
özeleştirici konusudur.

Özeleştirimiz tarih karşısında ne kadar kabul görür onu bilmesekte, Basê Anuş Anı Roman çalışmasını yoldaşlara hazır hale getirilmesi bizim açımızdan sadece bir gurur ve onurdur.

Basê Anuş Anı Romanı'nda Özgürlük Mücadelesinin ilk kadın şehidinin direniş ve yaşam öyküsünü yoldaşların büyük bir zevkle okuyacaklarının umuduyla...

PKK Basın Komitesi

18 Mayıs 2018

1. BÖLÜM

1977 Nisan ayının ilk günleri, Pazarcık. Güneş, ufuktaki dağların üzerinde yükselip dört bir yanı aydınlatmaya başladığında sabah rüzgârının serinliği yerini ılık bir esintiye bırakmıştı. Göz alabildiğine berrak ve pırıl uzanan havada baharın habercisi bir leylek kendisini esintinin çekiciliğine kaptırmış, sessizce süzülüyordu. Pazarcık ovasına doğru uzanan vadide, yeşil buğday tarlaları arasında traktörleriyle pamuk ekmeye çalışan köylülerin üzerinde dolandı, Kasabanın yamacına kurulduğu çamlı tepenin üzerinden döndü ve mavi baraj gölüne doğru uzaklaştı... Kasabada sabahın ilk hareketliliği başlamıştı. Treni kaçırmamak için gecedен gelen

yolcular istasyonda uykulu gözlerle bekleyordu. Kasabanın içinden geçen Maraş-Malatya otoyoluna dik olarak uzanan büyük caddenin etrafındaki esnaf, kahvehaneler, birahaneler, sabah ekmeğini yetiştirmeye çalışan fırın, İşine yetişmek üzere telaşla yürüyen insanlar, okullarına giden öğrenciler, sokaklarda bir kaç sığırcık kuşunu vurmaya çalışırken azarlanan, bağırان, çağırان, oynayan çocuklar ve yaşamın bütün hareketliliğı yeni bir günde devam ediyordu.

Öğleye doğru büyük asfalt yolla tepe arasındaki taraftan birden bire insan bağırانları ve gürültüler yükselmeye başladı. Genellikle sakin ve gürültüsüz olan kasabanın

önemli bir kısmında bu sesler duyulduğunda insanlar, kaygı merak ve ilgiyle bir birlerine sormaya başladılar: Bu neyin gürültüsüydü? Nereden geliyordu? İnsanlar mı bağıırıyordu, yoksa büyük bir kaza mıydı? Acaba arada silah sesleri de mi duyulmuştu? Hayır, hayır, sesler gelmeye devam ediyor, sanki insanlar topluca bağıırıyorlardı.

Bu sesler çamlığa yakın yukarı sokaklara da beki belirsiz bir biçimde ulaşırıyordu. İki katlı orta halli bir evin balkonunda duran bir genç kızın da dikkatini çekmişti. Genç kız, dizlerini üstüne aldığı düzgün kesilmiş bir kumaşı dikmeye uğraşıyordu. Sesleri duyduğunda ayağı kalkarak balkon

kenarına yanaştı. On yedi yaşlarında orta boylu, üzerindeki kahverengi kadife pantolon ve açık kırmızı renk boğazlı kazağıyla güçlü bir yapısı vardı. Omuzlarına kadar uzanan dalgalı siyah saçlarının çevrelediği, gülümseyen, neşeli yüzüne meraklı bir bakış eklenmişti. İrice siyah gözlerini kısarak derinden gelen bu seslerin ne olduğu anlamaya çalıştı. Yüzü giderek endişeli bir hal aldı. Az sonra öfkeli bir ifadeyle ve duyulabilecek bir sesle kendi kendine şu sözleri söyledi:

-Hayır. Böyle, hiçbir şey yapmadan duramam. Mutlaka ben de bir şeyler yapmalıyım. Yalnız bırakmamalıyım.

Genç kız elindeki kumaşı biraz önce üzerinden kalktığı tahta

sandalyeye bıraktı. Oda kapısının yanında duran spor ayakkabısına doğru yöneldi ve ayağındaki naylon terlikleri çıkararak ayakkabıyı çabucak giydi. Balkonun yan tarafından aşağıya uzanan beton merdivenlerden hızlı adımlarla indi. Bu sırada evin önündeki avluda, lastik ayakkabısının üzerinden yere değen koyu renk uzun fistanı ve sıkı sarılmış eşarbiyle eğilip toprak zemini süpürmeye uğraşan yaşlı kadın genç kızın hareketlerini fark etmiş ve telaşa kapılmıştı. Genç kıza ancak sokağa açılan kapıya ulaştığında seslenebildi. Sinirli ve bağırırçasına bir ses tonuyla sordu:

-Ne var? Ne oldu? Nereye gidiyorsun? Genç kız kapıyı açmış

bir an önce dışarıya çıkmak isterken onu cevapladı:

-Bir şey yok ana, çarşıda biraz işim var.

Karşısındakini hemen ikna edemeyeceğini biliyordu, kendisinin de bekleyecek sabrı yoktu. Bu nedenle sözünü bitirmeden sokağa çıktı ve hızlı adımlarla yürümeye başladı. Yaşlı kadın, daha fazla telaşlanmış ve sinirli bir halde geri dönmesi için bağırılıp çağırırken onu duymazdan gelerek adımlarını sıklaştırdı. Bir köşeden dönüp aşağı taraftaki sokaklara doğru yöneldi. İlerledikçe sesleri daha iyi duymaya başladı ve yanılmadığını anladı. Heyecanı giderek daha da artıyor ve bir an önce ulaşmak istiyordu. Hızlandı, hızlandı ve sonunda

koşmaya başladı. Çevrede merakla gürültünün sebebini anlamaya çalışanların dikkati bu sefer bu genç kıza yönelmişti. Saçlarını rüzgârda savurarak, nefes nefese koşan bu genç kız nereye gidiyordu? Neden koşuyordu? Sebebi ne olursa, genç bir kızın sokak ortasında böyle koşması ayıp değil miydi? Kimin kızıydı? Sahipleri neredeydi ve adı neydi?" Genç kız bu sorgulayan, yadırgayan, meraklı bakışların ve seslenişlerin arasında koşmaya devam etti.

İlerde sokağın kum zemini üzerine parke taşları döşeyen bir grup işçi de işlerini durdurmuş bakıyorlardı. İşçilerinden yaşlı bir adam, koşan kişiyi tanıdığı anda yüzü neşeye aydınlandı ve yanındakilere

seslendi: Bu Besê'dir, Besê Besê. Demek ki lisede yine olay var, oraya koşuyor...

Hitabından anlaşıldığı kadarıyla bu yaşlı Besê'nin yakın köylüsüydü. Çünkü bu genç kızın kimlik kâğıdındaki ismi Besê'ydi. O'na çoğunlukla Besê derlerdi, ama anasının babasının taktığı ve köylülerin bildiği esas ismi Basê'ydi. Besê işçilerin yanından hızla geçti ve toprak yolun tozunu kaldırarak aşağıya doğru ilerledi...

Besê liseye ulaştığında yorgunluktan nefesi kesilmiş ağzı kurumuş ve her yanını ter basmıştı. Buna rağmen durmaya niyeti yoktu. Ama her şeyden önce neler olduğunu anlaması gerekiyordu. Bir kenarda durup soluklanırken

Çevrede toplananlardan durumu öğrenmeye çalıştı. Tahmin ettiği gibi öğrenciler arasında yine kavga çıkmıştı. Ancak bu seferkinin öncekilerden çok daha ciddi ve büyük bir çatışma olduğu çevrede toplanan kalabalıktan da anlaşılıyordu. MHP'liler, okul idaresinin desteği ve yönlendirmesiyle diğer öğrencileri sindirmeyi ve okulu denetimlerine almayı amaçlıyordu. Bunun için daha önce de çeşitli gerekçelerle kavgalar çıkarmış ve birçok kişiye dvmşlerdi. Bu sefer her iki taraf da hazırlıklı olduğundan çatışma tırmanmıştı. ğle paydosunda öğrenciler okuldan çıkarken sözlü çatışmalar, yumruklaşma, sopa ve bıçakların çekilmesiyle yaralananlar

olmuş ve ortalık nerdeyse can pazarına dönmüştü. Kavga büyüdükçe saflar daha da netleşmiş, dışarıya çıkamayan öğrenciler okulun bahçesinde ve çeşitli bölümlerinde karşılıklı olarak konumlanmışlardı. İdare tarafında biriken MHP'liler ile karşı taraftakiler arasında birbirinin sesini bastırmaya çalışarak bağırışma ve slogan atmalar sürüyor. Zaman zaman havada uçuşan taşların çarpmasıyla kırılan camların sesi duyuluyordu.

Besê de bir yıl öncesine kadar burada okumuştı. Ortaokul bölümünü bitirdikten soran evlenmiş ve okulu bırakmıştı. Halen okula devam eden birçok arkadaşı vardı. Eşi Mehmet de lise bire devam

ediyordu. Bahçe duvarını etrafında zaman ilerledikçe daha fazla yığılan halk içinde de bir kargaşa vardı. Her kafadan ayrı bir ses çıkıyor, okuldaki bir tanıdıklarını görmeye çalışıyorlar ve okulu terk ederek çıkmaları için bağııyorlardı. Aralarında tek tük bazıları da öğrencileri cesaretlendirici sözler söylüyordu.

Besê kalabalığı yarararak bahçe duvarına yaklaşmaya çalıştı. Önündekiler O'nun da bir tanıdığını çağıracağını düşünerek yol verdiler. Duvara ulaştığında dikkatle baktı, ancak kimseyi çağırmadı. Yanındakilerin şaşkın bakışları arasında önce yüksekçe briket duvara ve sonra üzerindeki demir parmaklıklara tırmanmaya başladı.

Parmaklığın öbür tarafına geçerken okuldaki bazı öğrencilerin ve çevresindeki kalabalığın bakışlarını iyice üzerine çekmişti. Yanındakiler bu sefer ona bağırmaya başladılar:

-Geri dön... Herkes oradan çıkmak isterken sen nereye gidiyorsun? Besê hiç birine aldırmadan duvardan kendini sarkıttı ve bahçeye atladı. Bağırış çağırışları, slogan ve gürültüler devam ederken öğrencilerin bulunduğu tarafa doğru...

Besê okulun yan tarafındaki bir aralığa toplanmış olan öğrencilere yaklaştığında onu tanıyan beyaz gömlekli mavi okul forması, uzunca boyu ve atkuyruğu saçlarıyla kalabalığın içinde duran bir kız arkadaşı elini kaldırmış heyecanlı

bir sesle bağıırıyordu: Besê... Besê Buraya gel, buraya! Besê, kalabalığın arasına girip arkadaşının boynuna sarıldığında O'nu daha önceden tanıyan ve tanımayan bütün öğrencilerde büyük bir sevinç dalgası yayıldı. İçine girdikleri kargaşanın nereye varacağını bilmeden kaygılı biçimde beklerken, hiç de ummadıkları zamanda bir arkadaş, bir dost kendilerine katılmış, bu da morallerini ve dayanışma duygularını belirgin biçimde pekiştirmişti. Kız arkadaşı, azarlarcasına biraz da sitem ederek Besê ye seslendi:

-Böyle bir zamanda burada ne işin var? Niye geldin? Besê neşesini

yitirmeden, adeta gülercesine
cevapladı:

-Ne diyorsun sen? Şimdi
gelmeyecektim de ne zaman
gelecektim? Evde sesleri duyunca
dayanamadım. Sizi yalnız bırakmak
istemedim.

Neşeyle tekrar birbirine sarıldılar.
Besê çevresindeki diğer
tanındıklarıyla da konuşarak
durumlarını sordu. Okulun
çıkışındaki kavganın izleri hemen
hepsinin üzerinde görülüyordu.
Bazılarının yüzlerinde darbe izleri
vardı. Birinin kırılan kafasından
akan kan gömleğini boyamış,
yanındakiler mendille kırık yeri
tutuyordu. Kimi ceketsiz,
ayakkabısız kalmış, yırtık
gömlekleri pantolonlarının

üzerinden sarkmıştı. Bazıları da bir kenarda ürkekçe bekliyordu. Bu arada taşlaşmalar ve karşılıklı bağırmlar devam ediyor, bazen tek, bazen gruplar halinde, bazen de topluca küfürler ve sloganlar savruluyordu. Çıkış bölümüne daha yakın olanların arasından bir kurt ulumasıyla birlikte bağırtilar yükseliyordu:

-Ulan Moskof uşakları, Moskova'ya gidin, Moskova'ya. Kahrolsun Komünistler. Bu okul bizimdir. Burada sizi barındıramayacağız. Bir oyun havasındaymışçasına karşı taraftansa yanıt veriliyordu. Kahrolsun faşistler. Hoş, hoş faşistler, millet sizden ne bekler. Zam zulüm, işkence işte faşizm...

Faşizm ölüm halka hürriyet... Bu okul kimindir size göstereceğiz...

Okulun girişini tutanlar, Pazarcık'ın içinden geçen asfalt yolun aşağısında kalan mahallenin gençleriyle yatılı okuldan gelenlerin bir kısmından oluşuyordu. Yolun aşağısında kalan bu mahallede çoğunlukla Sünni Kürtler ve Kısmen de devlet işlerinde çalışan Türkler kalıyordu. Polis karakolu, Jandarma Taburu, Tren istasyonu da bu taraftaydı ve MHP (Milliyetçi Hareket Partisi) burada güçlü bir biçimde örgütlenmişti. MHP'liler diğerlerine göre azdı, ama aldıkları destek nedeniyle oldukça örgütlü ve etkiliydiler.

Diğer öğrenciler ise, Pazarcık'ın yukarı tarafından, çoğunluğu Kürt,

kısmen Türk olan, Alevi ve Sünnilerden oluşan kesimdendiler. Sayıları hayli çoktu, ama ayrı hareket eden Halkın Kurtuluşu, Devrimci Halkın Birliği, Emegin Birliği, Proleter Devrimci Halkın Aydınlik (Aydınlıkçıları) gibi sol örgütlerin etkisinden olduklarından güçleri dağınıktı. Şimdi okulda süren birliktelikleri ise doğal bir zorunluluğun sonuçta gelişmişti. Okulda barınamamak gibi ciddi bir tehlikeyle karşı karşıyaydılar. Bu nedenle birlikte hareket ediyorlar, fakat yine de hareket tarzlarıyla, bağırış ve sloganlarıyla farklılıklarını açığa vuruyorlardı.

Besê ise bunların hiç birinden değildi. Buraya bir sol harekete sempati duyduğu ya da etkisinden

kaldığı için gelmemiştir. Gericiliğe karşı tepkisi vardı ve böyle bir direnişte arkadaşlarını yalnız bırakmayı kabullenememiştir. Yani O'nu buraya getiren esas olarak derin bir arkadaşlık duygusuydu. Ve tabi bir de eşi Memet. O'nu da yalnız bırakmak istememiştir.

Bu arada Besê ne kadar baktıysa da Memet'in kalabalığın içinde olmadığını fark etti. Yüreğini bir burukluk kapladı. Acaba başına bir şey mi gelmişti? Yanındakilere sorarak öğrenmeye çalıştı. Memet nerede? O'nu göremedim!

Elinde sopa olan, üstü başı dağılmış, oldukça heyecanlı bir erkek arkadaşları Besê'yi cevapladı: Merak etme, iyidir. Okulun çıkışındaki kavgada oda vardı. Ama

önemli bir yarası yoktur. Biraz önce buradaydı. Dersliklerin olduğu taraftan bazı bağırtılar duyduk, her halde orada kalan öğrencilere saldırıyorlar diye düşündük. Memet' le bir grup arkadaş onlara yardımcı olmak için gittiler. Eğer bir sorun olmazsa geri gelecekler... Söylediği gibi az sonra koridorlara açılan pencerelerden kalabalık bir grup yanlarına indi. Aralarında bulunan Memet, arkadaşlarına göre uzunca boyluydu. Lacivert takım elbiseli okul kıyafetinin içinde, kumral düz saçları, uzunca yüzü geniş anlı, keskin bakışları ve çevik hareketleriyle dikkat çekiyordu. Memet, Besê'yi elbiselerinin farklılığı nedeniyle hemen tanıdı ve yarı sevinçli, yarı öfkeli karışık

duygularla hızla yanına geldi. Besê'nin gülümseyen, mahcup bakışlarıyla karşılaşınca kızgınlığı geçti ve gülümseyerek konuştu:

-Besê yine bildiğini yaptın ha. Sana ne diyeyim bilemiyorum ki?

-Bana ne diyeceğini boş ver de senin durumun nasıl, şimdi ne yapacaksınız?

-Benim durumum iyidir, buradaki kavga da bir şekilde sonuçlanır. Ama bence sen kendini evde bekleyenlerle yapacağın asıl büyük kavgaya hazırla. Besê boş ver dercesine elini salladı ve yüksek sesle güldüler. Gülmelerine çevresindekiler de katıldı. Memet, yanında tebessüm ederek duran arkadaşını gösterdi. Arkadaşı, orta

boylu, dalgalı uzun siyah saçlı, esmer, hafif kemer burunlu, kalın kaşlı, iri kahverengi gözlüydü. Utangaçlığın izlerini taşıyan bakışında belirgin bir cesaret ve kararlılık fark edilebiliyordu.

-Battal Evsen arkadaşı tanıyor musun?

-Daha önce okulda görmüştüm, ama fazla tanışmamışız. Besê ile Battal uzanarak birbirilerinin elini sıktilar. Battal tebessüm ederek konuştu:

-Böyle bir kavganın ortasında tanışmamız her halde daha anlamlı oldu.

Okul içinde bütün bunlar kısa bir sürede olup biterken olayların nereye varacağını bilememenin

verdiği bir tedirginlik de geliyordu. Aralarında Memet'le Battal'ında bulundu üst sınıflardan bazı öğrenciler bir araya gelerek ortak bir karara varmaya çalıştılar. MHP'lilerin hazırlıklı ve planlı biçimde olayları başlattığı belliydi. Zaten bir gün önce içlerinden boş boğaz birisi "Yarın size gününüzü göstereceğiz!" benzeri sözlerle kendince hava atmıştı. Normalde kısa sürede okula müdahale eden polis ya da jandarmanın gelmemiş olması da bunu gösteriyordu. Her halde okula MHP'lilerin hâkim olacağı beklentisiyle müdahale etmemişlerdi. Durum değiştiği için her an gelebilirlerdi. Öğrenciler bir taraftan okul duvarını tırmanarak dışarı çıkabilirlerdi, ama o zaman

okul MHP'li'lere bırakılmış olacaktı. Sonuçta bir kısmı koridorlardan geçerek, diğerleri de bahçeden hep birlikte saldırmaya karar verdiler ve öyle yapıldı.

MHP'liler dayanamayarak okulu terk etti ve sağa sola dağıldılar. Kargaşanın bittiğini gören Besê, diğerleri gibi eve döndü. Bu sırada Memet'le Battal bir grubun peşine takılıp onları otoyolun öbür tarafına kadar kovalamış, jandarmaların yaklaştığını görünce geri dönüp sokak aralarında koşarak oradan uzaklaşmışlardı.

Lisede başlayıp sokaklara taşan bu kargaşa nedeniyle bütün Pazarcık çalkalanıyordu. Memet, Battal'la birlikte kendi evlerinin önüne geldiğinde etraflarında telaşlı ve

meraklı bir kalabalık toplandı. “Olay nasıl başlamıştı? Yaralananlar kimlerdi? Kendi çocukları, kız kardeşleri, ağabeyleri ne olmuştu? Memet’le Battal tüm bunları cevaplamaya çalışırken sokağa jandarmaların girdiğini fark ettiler. Aniden gelen büyük bir sessizlikle herkes evine çekildi. Memet, Battal, Besê ve Memet’in yaşlı anası Elif’ de içeriye girdi.

Elif ana, büyük bir korkuya kapılmış, ellerini kaldırarak kendi kendine konuşup duruyordu:

-Ey Allah’ım nedir bu başımıza gelenler? Sen bizi koru. Şimdi ne olacak? Biz ne yapacağız? Bu sırada pencerenin bir kenarında dışarıya bakan Memet anasına seslendi:

-Hele biraz sus ana! Şimdi sızlanmanın sırası değil. Evin önünde bir şeyler konuşuyorlar, Sus ki ne dediklerini anlayalım. Sokakta uzun boylu genç bir subay yanındaki askere soruyordu:

-Ulan oğlum emin misin? Onları tanıdın mı?

-Eminim Komutanım. Tanıdım komutanım. Onlarla otoyolun yanında karşılaştım. Bu eve giren iki kişiydi komutanım.

-Öyleyse evin etrafını hemen tutun... Askerler büyük bir savaşa girecekmiş havasında harekete geçtiler. Bir kısmı avluya girip yan tarafta konumlandı, bir kısmı da avlunun duvarları üzerine tüfekleri dayayarak namluları eve doğru

yöneltip beklemeye başladılar. Subay sert bir sesle bağırdı:

-Etrafınız sarılmıştır. Olduğunuz yerde kalın hiç kimse dışarıya çıkmasın!

İçerdekiler çok çabuk gelişen bu durum karşısında oldukça şaşırmış, ne yapacaklarını bilemeyerek birbirlerine bakıyorlardı. Besê şaşkınlığını ve üzüntülü halini üzerinden atıp bu ağır sessizliği bozan ilk kişi oldu. Memet'le Battal'a evin güneyine açılan kapıyı göstererek seslendi:

-Ben askerleri oyalarım, siz de arka kapıdan dışarı çıkın.

Cevap verilmesini beklemeden ön kapıya yöneldi. Şimdiye kadar bir kenarda dizlerini döverek başını

sallayan Elif ana, birden hareketlenip Besê'yi kolundan yakaladı. Oldukça öfkeli, ama sesinin dışarıya ulaşmasından korktuğundan kısık bir sesle azarlıyordu:

-Besê, Besê sen delirdin mi? Bu kadar silahlı adama karşı çıkılır mı? Sen başımızın belası mısın? Gel otur yerine, gel, gel, Mamo buna bir şey söyle Mamo...

Mamo, Memet'in asıl adıydı. Anası O'na öyle seslenirdi, fakat kaydederken nüfus memurları Memet olarak yazmışlardı... Memet'le Battal arka kapıyı kontrol ederken Besê kolunu silkeleyip kurtardı ve ön kapıdan balkona çıktı. Hiçbir şey yokmuş gibi sakin adımlarla merdiven başına doğru

ilerledi. Askerler, o kadar namlunun karşısında bir genç kızın böyle hareket etmesine bir anlam verememiş, şaşırmışlardı. Besê, merdiven başına ulaştığında subay sert bir sesle bağırdı:

-Bu bir emirdir! Dışarı çıkamazsın!

Besê de ondan aşağı kalmayan bir ses tonuyla cevap verdi:

-Ben çıkıyorum, sen o emri askerlerine ver! Hem ben tuvalete gitmek istiyorum, burnumun dibinde oturacak halim yok ya!

-Bu karşılık askerlerin yanında küçük düştüğünü düşünen subayın gururuna dokunmuştu. Bu nedenle Besê' ye tekrar bağırdı ve askerlere içeri girme emri verdi. Bu sırada Memet'le Battal arka kapıdan

çıkarmışlardı. Ancak fazla uzaklaşmadan o tarafında tutulduğunu gördüler ve sonuçta yakalandılar.

-Memet'le Battal askerlerin arasında itile kakıla jandarma taburuna götürüldü. Onlarca arkadaşları da yakalanarak oraya getirilmişti. Tabi dayak, küfür ve hakaret adettendi. Onlar da payına düşeni aldılar. Sorgulayanlara göre, okuldaki olayda bu kadar ön plana çıktıklarına göre mutlaka bir örgütle ilişkilerinin olması gerekiyordu. Bu örgüt hakkında vermeliydiler. Onlarınsa ne verecek bilgileri vardı, ne de öyle bir niyetleri. Sorgucular bir şey anlayamamışlardı. Ama yine de onları tutuklanmak üzere beklettiler.

Hücre bölümünde kaldıkları sırada kendilerini yakalayan subay ara koridora girdi. Büyük bir savaş kazanmış, muzaffer bir komutan havasıyla, oldukça kasıntılı ve yukardan bakarak hücrelerdeki öğrencileri süzüyordu. Memet' i gördüğünde O'na doğru yaklaştı ve yüzündeki küçümseyen gülümsemeyle Memet' e seslendi:

-Evde niye zorluk çıkardınız? Mehmet bu soruya cevap vermedi. Peki, o kız kimdi, senin neyin olur? Eşimdir. Ulan bu yaşta bu nasıl evliliktir? Peki, bana niye hakaret etti? Olması gerekeni söylemiştir. Subay, bir kez daha bozulduğunu fark ettirmek istemeyerek oradan uzaklaştı.

Savcılığa çıkmadan önce bırakılacak olanların listesi okunduğunda Memet, bir arkadaşıyla eve, sorun çıkmaması için Besê'nin gelmesini istemediğini illetti. Ancak bir saat kadar sonra diğer ailelerle birlikte Besê de gelmiş, temiz çamaşır ve yiyecek bir şeyler getirmişti. Memet, kızarak subaydan söz etti ve gelmemesi gerektiğini hatırlattı. Besê ise umursamadığını belirten bir ifadeyle karşılık verdi:

-Ne yaparlarsa yapsınlar, umurumda bile değil. Ertesi gece elliye yakın öğrenci adliye binasına götürülerek tutuklanma işlemleri tamamlandı. Bazı yakınlarıyla birlikte Besê ile Elif ana da oraya gelmişti. Elif ana, iki gözü iki çeşme

ağlıyordu. Mamo, Mamo, kurban olduğum Mamo. Nedir? Bu başımıza gelenler?

Mehmet, Adliye koridorunda askerlerin arasında götürülürken Bes  ona yaklaştı ve yüzündeki acı bir gülümsemeyle fısıldadı:

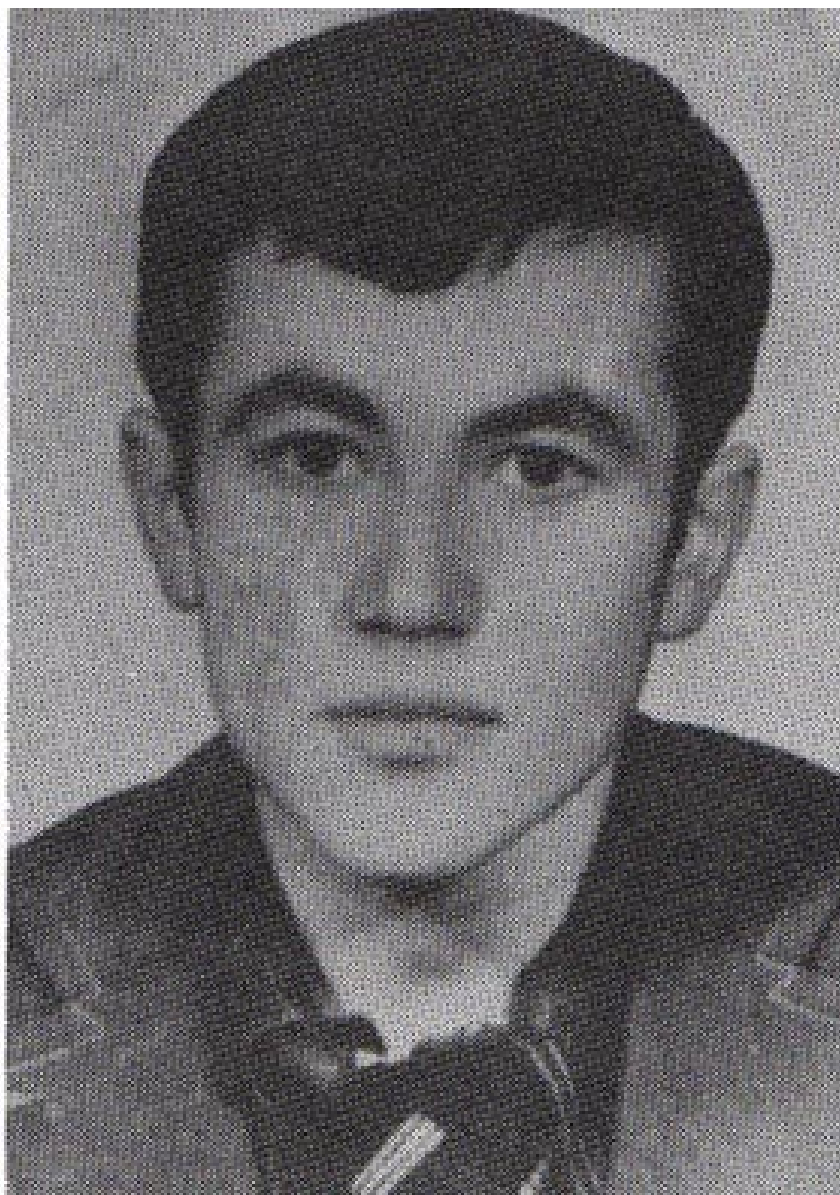
-Moralini bozma...

Tutuklanan  ğrenciler askeri araçların eşliğindeki bir otobüse bindirilerek Maraş'a doğru yola çıkarıldılar. Arabalar gecenin karanlığına karışıp kaybolduğunda geride kalan yakınlarının üzerinde büyük bir ağırlık vardı. Orada öylece durdular. Ama yapacakları bir şey olmadığından bir süre sonra hepsi de Bes  ve Elif ana gibi buruk

duygularla gerisin geriye evlerine doğru yürüdüler...

Lisede patlak vererek gelişen bu olay Besê'nin yaşamını oldukça etkilemişti. O günlerde ve sonrasında çevresinde olup bitenlere daha duyarlı yaklaştı, daha fazla anlam vermeye ve kendi iradesiyle cevap olmaya çalıştı. Sorun yalnızca bir olayın etkilemesi de değildi. Eğer öyle olsaydı Besê, belki de sınırlı bir değişimle, kendince, sade ve sıradan bir yaşama devam edecekti. Ama yaşam adeta dört bir yandan düğümlenmişti ve giderek daha fazla düğümleniyordu. Aslında sorun her yerdeydi ve herkes de bir ucundan bu sorunları yaşıyordu. Besê'nin farkıysa yaşama ve insan karşı daha duyarlı bir yüreğinin

olmasıydı. Besê, Memet'in cezaevine gönderilmesinde sonra evde uzun süre yalnız kaldı. Böylesi bir ayrılıkla ilk defa karşılaşılıyordu. Büyük sıkıntısına rağmen, boş durmadı ve sürekli bir şeylerle uğraştı. Odasında bir başına kumaşlar kesti, elbiseler dikti. Uzun geceler boyu, her elbiseyi diğerinde daha iyi yapmaya çalışırken göz kapakları yorgunluktan kapanıncaya kadar düşündü, düşündü...

Battal EVSAN

2. BÖLÜM

Besê, esas olarak Pazarcık'ın doğusundaki dağlık bölgedendi. Burada, Aksu nehrinin kaynaklarından çıkıp, aralarında kıvrıla kıvrıla ilerlediği dağlık

köylerden biri olan Esmepur (Karaağaç) köyüne bağlı Mıstoli mezarında 1960 yılında dünyaya gözlerini açtı.

Mıstoli mezarısı, Kandil dağının eteğinde, aralarında dar vadiler bırakarak uzanan kayalık ve sarp tepelerden birinin yamacına kurulmuştu. Çoğu yakın akraba olan ailelerin oluşturduğu küçük bir mezraydı. Taş ve topraktan yapılan evleri adeta tepeye gömülürcesine yamaca yaslanmış, arka duvarları ve düz toprak damları yamaçla birleşmişti. Bazılar iki katlı olan evlerin alt katları hayvanlar için ayrılmıştı.

Köylüler, geçimlerini genel olarak tepelerin eteklerinde açtıkları tarlalarda üzüm bağı yetiştirmekle

sağarlardı. Daha düzlük olan alanlarda ise, buğday, arpa ve nohut ekilirdi. Tarlalar çapa ve tellerle düzeltilir, öküz ve atların çektiği sabanlarla sürülürdü. Bir kaç aile ise, koyun ve keçi sürülerini yazın köyün karşısında uzanan çam ve meşe ormanından geçirerek Kandil dağının yüksek yaylalarında otlatır, sonbaharda köye geri dönerdi. Kış bazen oldukça sert geçerdi. Yağmurların ve soğuk rüzgârların ardından her taraf karla kaplanır, aç kurt sürüleri köylere inerdi. Köylüler evlerine kapandıkları uzun kış gecelerinde bir gaz lambasının soluk ışığı etrafında toplanır ve eski zaman hikâyeleri anlatırlardı. Bazen tarla, hayvanları ve kıskançlıklar nedeniyle çıkan bir kavga konu

edilir, bazen de derinden gelen içil türkülerin eşliğinde Sîyabend ve Xecê ile Mem ve Zîn'in sevdaları anlatılırdı. Köyünden dışlanmış yetim bir genç olan Siyabend'in kendisine bu kötü kaderi layık gören feleği yakalayıp hesap sormak için dağlarda yol alması, büyük bir kahramanlıkla Xecê'ye ulaştıktan sonra kör bir talihsizlikle uçurumlardan düşmesi ve Xecê'nin de onu izlemesi... Yine Mem ve Zîn'in büyük sevdalarını engellemek isteyen kara İhanetin onları öldükten sonra bile dikenli bir karaçalı olarak aralarında yeşermesi... Bazen de Emeviler'in zalim sultanı Eşek Mervan'a karşı savaşıp onu bir lağım çukurunda yakalayıp öldüren Ebu Müslimi

Horasani'nin kahramanlıkları anlatılırdı...

Besê yaşamanın ilk adımlarını bu ortamda attı. Anasını sırtında götürüldüğü üzüm bağlarında, bir üzüm tiyeğinin yada yaban armudunu gölgesinde çalışanları seyretti. Eli çapa tuttuğunda kendisi de toprağı eşeledi... Köyün içinde kayalıkların altından çıkan pınardan su taşıdı. Baharda rengârenk olan bu dağlarda, arkadaşlarıyla oynayıp koşarak çiğdem, nergis, dağ menekşesi ve yaban güllerin topladı. Köylerinin alt tarafındaki Geçgeç deresinde arkadaşlarıyla oynar, çamura bulanır ve suyunda yıkanırldı. Şimdi sakince akan bu derenin bir baharda köylüleri sürükleyip bir daha bulunamamak

üzere nasıl götürdüğünü merak ve hayretlerle birbirlerine sorarlardı. Bu dere kenarını takip ederek yürür, böğürtlen, söğüt, kavak, dut ve ceviz ağaçlarının arasından ve Esmepur köyünün içinden geçtikten sonra ilerde Aksu'ya karıştığı yeri gördüğünde Aksu nehrini ürperti ve hayranlıkla seyrederlerdi. Arkadaşlarıyla yarışarak, yüksekçe bir tepedeki kayalıkların üzerine tırmanıp, orada dimdik dururken göz alabildiğine uzanan tepeleri ve vadileri seyretmek ne büyük haz verirdi. Hele karşıda, göğe değercesine bulutlara doğru yükselen Kandil dağı ise, bütün görkemliliğiyle durur ve verdiği azim duygusuyla insanı adeta kendisine davet ederdi.

Besê'nin okuma yaşı geldiğinde ESMEPUR köyünün alt yamacındaki ilkokula kaydedildi. İlk öğretmeni Pazarcık'ın ovalık tarafında olan Demirciler köyünden Hasan AKTEPE'YDİ. Okula gitmek büyük heyecan ve sevinç kaynağıydı. Ancak önemli zorlukları da vardı. Yağmura kara ve soğuk rüzgârlara rağmen, mezradan büyükleriyle birlikte çıkıp dik yamaçlardan ve dar patikalardan geçerek köye ulaşmak büyük sorundu. Soğuğu iliklerine kadar hisseder ve bazen de okula gidemezlerdi. Ama yine de karşılaşılan asıl zorluk bu değildi. Besê, okulda daha defterine çizgi çekmeyi öğrenmeden şimdiye kadar konuştuğu dilin yerine başka bir dil

öğrenmesi gerektiğini fark etmişti. Hatta köyünde Türkçe dışında konuşmaması bile isteniyordu. Böylece Besê, şimdiye kadar konuştuğu ve yaşama onunla adım attığı dilin horlanmasıyla kendisinin de küçümsendiğini derinden hissetti. Özellikle anası, ninesi, köyün yaşlıları ve okula gitmeyen arkadaşlarıyla kendi dilinde konuşmak zorundaydı. Bu nedenle zaman zaman suçluluk duygusu yaşasa da önüne konan bu ciddi yasaklamayı çok doğal ve zorunlu olarak uygulamadı ve çiğnedi.

Bazen bir kaçağı aramak ya da askerliğe çağırılanları bildirmek için bir kaç jandarma geldiğinde köyde yayılan büyük tedirginliği ve korku dalgasını Besê de hissetti. Askere

gidecek gençler ise, bir daha geri dönmeyecek gibi gözyaşları ve yas içinde uğurlanırlardı.

Bir de anasının ağlamaları Besê'nin aklından çıkmamıştır. Besê'nin anası Sultan Manış, bazen onu göğsüne basar, ağıtlar yakar, uzun uzun kendi kaderine ağlardı. Sultan ana Besê'nin babasından önce başka biriyle evliydi. Bu eşinden bir erkek çocuğu olduktan sonra kocası genç yaşta talihsiz bir biçimde ölmüştü. Sultan ana, ömrünün tek tesellisi olan bir aileyi daha yani kurmuşken birden kendisi dul, oğlu da yetim kalmıştı. Sıkıntılı bir süreden sonra yeniden evlendi ve bu evliliğinden de Besê dünyaya geldi. Ancak yeni eşinin ikinci karısı olmuştu ve eşinin birinci karısından da beş çocuğu

vardı. Yani Besê'nin ölmüş olan üvey babasından bir, sağ olan üvey anasından beş erkek kardeşi vardı. Besê, böyle çapraşık bir aile ortasıındaydı. Ve ailede doğal olarak gürültü, patırtı ve kavgalar eksik olmazdı. Üvey analarla kardeşlerin kıskançlıkları ve hâkimiyet kavgaları sürüp giderdi. Tüm bunların içinde Besê'nin ise özel bir yeri vardı. O uzun bir aralıktan sonra doğan en son ve en küçük kardeşti. Üstelik ailenin tek kız çocuğuydu ve erkeklerin onu kendi aralarındaki kavgalarından uzaktı. Kardeşleri onu biraz kıskansalar da yine de severlerdi, Besê bu kargaşa içindeki aileden, sevgiyi üzerinde en fazla toplayarak belli bir rahatlık içinde büyüdü. Ona çok seven

babası Hasan ANUŞ, hırslı bir adamdı. Mıstoli mezrasının ileri geleni ve en varlıklı sıydı. Mezranın muhtar azalığını da o yapıyordu. Bağıları ve tarlaları sayesinde kendi köy koşullarına göre zengin ve rahat sayılabilecek bir yaşam düzeyi geliştirebilmişti. Yine de mezradaki yaşam oldukça zorlu ve sıkıntılıydı. Hem kendi işini büyütmek, hem de çocuklarına iş ve okuma olanağı sağlamak istiyordu. Mezradan köye gitmek bir çözümdü ancak fazla bir şey değiştirmeyecekti.

O sıralarda Pazarcık'ın özellikle ovalık köylerine traktör ve biçerdöver girmiş, eski usullere göre çalışma değiştiğinden yoksul köylülerin çoğu işsiz kalmıştı. Gençlerin bir kısmı önceleri kış

aylarında büyük şehirlere ve Türkiye'nin batısına gidip çalışmaya başladılar. Bazıları oralarda kalıcılaşarak yerleşti. Birçok aile ise, Pazarcık ilçe merkezine, Antep ve Maraş'a daha azı Mersin, Adana, İskenderun ve diğer şehirlere göç ettiler. Bu sırada ailelerdeki parçalanmışlık, işsizlik ve yeni yaşama uyumdaki sıkıntılar nedeniyle büyük bir sefalet, yoksulluk ve acılı durumlar yaşanıyordu. Tüm bunlarla birlikte göçlerin tek nedeni yoksulluk değildi. Köylerde az da olsa eskinin ağalık kalıntıları üzerinde belli bir zenginliğe ulaşan varlıklı kesimler de kendilerine yeni iş alanları açarak yatırımlar yapıp zenginliklerini daha da artırmak için şehirlere

yerleşiyorlardı. Bular genellikle köyle ilişkilerini tam olarak koparmıyor, hem şehirde hem de köyde buluna evleri arasında iş durumlarına göre gidip geliyorlardı. Şehirlerden köye gelenlerin kendilerini küçük düşürmemek adına, yaşadıkları sefaletleri değil de rahatlıklarını abartarak ballandıra ballandıra anlatmalarına kıskançlıklar da eklenince göçler dalga dalga birbirini izliyordu.

İşte Besê'nin babası da bu ortamda kendisini şehir yaşamının çekiciliğe kaptırmıştı. Sonuçta köydeki bağ ve tarlalarını kiraya verip yakınlarının bakımına bırakarak yeni bir ev satın aldıkları Pazarcık'a yerleşmeye karar verdiler.

Böylece Besê, ilkokul biri bitirip, okuma yazmayı sökmeye başladığı sırada, bir gün ev eşyaları bir traktör römorkuna yükledi. Büyük bir üzüntü içinde akraba ve köylüleriyle vedalaşıp ailece köyün dolmuşuna bindiler. Dar vadilerde, kıvrıla kıvrıla giden toprak yolda iki saat uzaklıktaki Pazarcık'a ulaştılar ve çamlık tepelenin üst yamacına doğru uzanan Nurettin Aydın mahallesindeki yeni evlerine yerleştiler. Talaş, hüznün, merak ve şaşkınlığın iç içe geçtiği bu göç belki iki saatlik bir yolculukla ve bir gün içinde tamamlanmıştı. Ama etkileri bir ömür kadar derindi.

Besê, artık doğup büyüdüğü, yaşama ilk adımlarını attığı topraklardan uzaklaşmıştı ve

önünde duran yeni yaşamda yeni adımlar atması gerekiyordu.

Pazarcık'taki yaşam birçok açıdan yeniydi. Yirmi beş bine yaklaşan nüfusu, Kürt ve Türklerin Alevi ve Sünni kesimlerden oluşması. Bir kaç küçük un fabrikası içinden geçen Maraş-Malatya otoyolu, tren istasyonu, kaymakamlık, jandarma taburu, polis karakolu, adliye binası, yatılı okul, lise, bir büyük caddenin etrafında uzanan küçük sokaklar, çamlık tepeye doğru çıkıldıkça yoksul toprak damlar dönüşen binalar, çeşitli mağaza ve dükkânlar, bir sağlık ocağı, bir kaç özel doktor muayenesi, tren istasyonuna yakın bir alanda açılan Pazar yeri, birahane ve posta haneler, kahvehaneler, küçük bir sinema, köy

otobüslerin toplandığı dar bir alan. Çevre de ise, hemen kasabanın kenarında başlayan üzüm bağları, fıstık ağaçları, tarlalar, bazen kalabalıkların kıyısında gezdiği, erkeklerin ve çocukların yüzdüğü, balıkçıların insan boyunda balıklar tuttuğu mavi baraj gölü...

Bütün bunlar, Besê ve ailesi için önemli yeniliklerdi ve içinde birçok bilinmezliği barındırıyordu. Bununla birlikte buradaki halkın büyük bölümü, Pazarcık'ın doksana yakın köyünden, özellikle de dağlık köylerden çeşitli zamanlarda gelip yerleşenlerden oluşuyordu. Kendi köylerinden ve yakın çevreden birçok tanıdıkları da vardı. Bu nedenle fazla yabancılık çekemediler.

Besê'nin babası, elindeki sermayesini de kullanarak girişkenliği ve hırsı sayesinde çevresini genişletti. İşini adım adım büyüttü. Belediye dükkânlarından birini kiralayarak işletmeye başladı. Bir süre sonra oturdukları mahallenin muhtarlık seçimlerine girdi ve mahallenin muhtarı oldu. Bu olanakları da kullanarak özellikle yaz aylarında tarlalarda çalıştırmak için amele topladı ve amele çavuşluğu yaptı. Yeni işleri kendisine göre iyiydi ve her geçen gün daha iyiye gidiyordu.

Besê, mahallelerindeki Cengiz Topel ilkokuluna kaydedildi ve ikinci sınıftan itibaren okumaya devam etti. Okuldaki ilk gününde sınıfları oldukça kalabalıktı. Kız

arkadaşı İnsaf'la bir sıraya oturmuştu. Öğretmenleri Zeki Özdemir yer bulamayıp ortada kalan Nuri'yi iki kız arkadaşın arasına oturttu. Ancak Besê bunu kabul etmedi: Kız arkadaşım la arama girme. Sen kenarda otur... Kenarda otur... Diyerek ısrarla itiraz etti. Ortadaki Nuri utanıp öğretmeninden çekinerek öylece dururken, daha ilk gününde bu itirazcı kız tüm sınıfın ve öğretmenin dikkatini çekmişti. Yeni gelmiş olmasına rağmen okula uyum sağlamakta fazla zorlanmadı ve arkadaşlarıyla kısa sürede kaynaştı...

Sınıf başkanları Memet'ti. Memet, Besê'yle aynı köydendi. Ancak Pazarcık'a onlardan önce

gelmişlerdi. Besê'nin ailesiyle kapı komşuydular. Besê onu ilk defa ev eşyalarının taşınmasından yardım ederken görmüştü. Buna rağmen Besê ile Memet arasında uzun süre özel bir yakınlık olmadı. Hatta birbirlerinden biraz uzak duruyorlardı. Bu durum daha çok Memet'ten kaynaklanıyordu. Memet, Besê'ye göre yoksul bir ailedendi. Oldukça atak, arkadaşlarını öğretmenlerinin olumsuzluklarına karşı korumak isteyen, hareketli oyunlar oynayan, hayvanları seven, sahipsiz köpek yavrularını besleyip onlarla bir aşağı bir yukarı koşturan bir yapısı vardı. Besê de hareketli ve girişkendi. Ancak Memet kızlara karşı utangaçtı ve dördüncü sınıfa kadar hiç kız

arkadaş edinmemiştii. Hele Besê'nin bu kadar serbest ve arak olması ona normal gelmiyordu. Bir kızın bu kadar olmaması gerektiğini düşündüğünden fazla çekici de bulmuyordu.

Besê'nin yeteneği ve zekâsı kısa sürede öğretmenlerinin dikkatini çekti. Bu nedenle ailesiyle birçok sefer konuştular:

-Besê çok zekidir, okutmazsanız yazık olur. Onu daha iyi yetişebileceği bir yerde okutun, diyorlardı. Tabi bu, babasını oldukça gururlandırıyordu. Çevrede kızlar genellikle ilkokuldan sonra okutulmamasına rağmen babası onu okutmak istiyordu. Bunun için olanakları da vardı.

Bu sırada babası, kızında hoşuna gitmeyen bir özelliği de fark etti. Genelde ölçülü ve tutumlu olan Besê babasından sık sık para istemeye başlamıştı. Bu neyin nesiydi? Acaba kötü bir alışkanlık mı edinmişti? Tabi merakla peşine düşüldü ve durum anlaşıldı. Besê, parayı kendisi için harcamıyor, yoksul arkadaşlarına veriyor ya da onlara bir şeyler alıyordu. Diğer kardeşlerinde böyle bir özellik yoktu, hatta çoğu zaman birbirileriyle kavga ederlerdi. Özellikle ölen üvey babasından olan abisi ve öz anası bu kavgalarda çoğunlukla yalnız kalır ve zor durumlara girerlerdi. Besê bu kavgalara girmek istemez, hemen tüm aile tarafından sevilir, zor

durumda olanlara da yardım etmeye çalışırdı. Şimdi ise, ailesini de aşmış ve mahalledeki yoksul arkadaşlarına yardım etmek istiyordu. Bu arkadaşlarının ailelerini de az çok tanıyordu. Bazılarının babası amele olarak tarlalarda çalıştırıyor ve onlardan para kazanıyordu. Ücretlerini almak yada borç istemek için eve geldiklerinde yaşadıkları sıkıntıyı Besê görüyordu. Onların çocukları olan arkadaşları için kendisi de bir şeyler yapmak istiyordu. Besê'nin bu yaklaşımı ailesini oldukça şaşırttı. Azarlandı, karşılıksız bir şey yapmaması gerektiği söylendi, kendisi iyilik yapmak istese de arkadaşlarının bencil olduğu ve iyilikten anlamayacakları anlatıldı.

Tüm buna rağmen Besê'nin bu özelliği değişmedi ve bir karşılık almazsa da zor durumda gördüğüne yardım etme isteği devam etti. Besê, bu sıralarda Memet'te de kendisinininkine benzer bir özellik olduğunu uzaktan uzağa fark ediyordu. Memet, bir seferinde kalabalık bir çocuk grubunun içinde kavgaya girmişti. Küçük bir çocuğun dövülmesine dayanamamış, içlerine dalıp kendisinden iri bir çocuğun yakasına yapışmış öfkeyle bağıırıyordu:

-Gücünüz o ufak çocuğa mı yetti! Erkekseniz beni dövün! Haydi, dövün de göreyim...

-Memet biraz hırpalansa da bu hakareti etkili olmuştu.

-Besê'yle Memet bu özellikleri nedeniyle birbirine zamanla daha fazla yakınlık duydular. İlkokulu bitirdiklerinde artık aralarında sıcak bir arkadaşlık duygusu gelişmişti.

Her ikisi de Pazarcık'ın tek lisesini ortaokul bölümüne devam etti. Ayrı sınıflara düşmüşlerdi. Ancak yakınlıklarını sürdürdüler.

-Besê ortaokulda da başarılıydı. Kendine güvenen tutarlı kişiliği ve arkadaşlarına gösterdiği ilgiyle oldukça sevilen hatta saygı duyulan ve sözü dinlenen biri konumuna gelmişti... Okulun olmadığı yaz aylarında seyrek de olsa kendi köylerine gidip bir süre yakınlarının yanında kalırdı.

-O sıralarda Pazarcık'ta genç kızların çok azı, bazı küçük işyerlerinde çalışırdı. En yoksulları yazın tarlalara amelelik yapmaya gider, geri kalanı ise, zamanı daha çok evlerinde geçirir, evlilikleri için çeyiz hazırlar, zengin bir eşin ve rahat bir evliliğin hayalini kurarlardı. Bazen gözü sulu, ağlayarak aşkına seslenen "Ferdi Tayfur'un ya da batsın bu dünya, bitsin bu rüya" diyen Orhan Gencebay'ın taş plak ve kasetleri dinlenir, seyrek de olsa ailece gidilen sinemada klasik Türk filmleri izlenirdi. Evinden kaçarak kötü yollara düşen, ama sonunda zengin bir Sevgiliye ulaşan kadınlar, ya da büyük mutsuzluk ve yoksullukla karşılaşp sonuçta mucize eseri

muradına erenleri anlatan filmler... Yine Türklerin fetihlerini ve mucizevi zaferlerini anlatan Cüneyt Arkın filmleri. Bazen de elden düşme ucuz bir karate dövüş filmi getirilirdi.

Gençler, çoğunlukla bir iki bakıştan sonra birbirine aşk mektupları gönderir, biraz cesaret edebilenler uzak pastanede ya da çamlıkta görüşür, birbirini kaçarır veya bir süre sonra evlenirlerdi. Seyrek de olsa, bazen bir kız kaybolur, nereye gittiği bilinmez ya da kötü yollara düştüğü söylentileri dolaşırdı.

Besê'nin ise, bazı özellikleri farklıydı. Zamanı boş geçirmekten çok sıkılır, mutlaka bir şeylerle uğraşırdı. Maddi bir zorunluluk

olmamasına rağmen, yoksul olan yakınları ve tanıdıklarıyla birlikte amelelik yapmaya da gitti. Ailesi bunu anlamakta zorlandı, babasının gururuna dokundu. Ama O, yine de ısrar ederek babasının topladığı amelelerle birlikte tarlalarda çalıştı. Sabahın ayazında traktörlerin römorkuna doluşur, kilometrelerce uzanan Pazarcık ovasındaki pamuk tarlalarında, güneşin yakıcı sıcaklığı altında günbatımına kadar çalışır ve bitkin durumda geri dönerlerdi. Çapa vururken ellerin su toplayıp nasır tuttuğunu, pamuk seyreltirken bükülen beli düzeltmek için özel olarak uğraşmak gerektiğini, pamuğun yumuşaklığına rağmen dikkatle toplanmazsa sivri kozalarının parmak uçlarını

deldiğini, genç kızların sabahın soğuşunda ve güneşin sığışında yüzleri kararıp çatlamasın diye gözlerine kadar sarındıklarını Besê de görmüş ve yaşamıştı. Hele bazen çocuklu analarda gelir, toza toprağı bulanan hastalıklı çocuklar ortalıkta kalırdı. Besê bu sıralarda Pazarcık ovasıyla birlikte Pazarcık'ın dışında buraya gelenleri de tanıdı. Bunlar, kendileri gibi akşamları evlerine dönebilecek kadar şanslı değillerdi. Ailece derme çatma çadırlarında, daha zorlu koşullarla yaşıyorlardı. Mardin, Urfa ve Adıyaman gibi uzak yerlerden mevsimlik olarak gelip tekrar geri dönerlerdi. Besê, burada birçok verimli büyük tarlanın Türk beylerinin elinde olduğunu en zorlu koşullarda

yaşayanların Kürtler olduğunu da görmüştür.

O sıralarda, Pazarcık'ta özellikle öğrenci gençlik etrafındaki hava giderek siyasi bir hal alıyordu. Kandil dağının hemen ardında bulunan Nurhak dağlarında Türküye Halk Kurtuluş Ordusu adına Sinan Cemgiller 1972 'de Silahlı bir hareket başlatmış, ancak bir ihbar sonucu katledilmişlerdi. Bunun etkileri sonradan da devam etti. Emegin Birliği grubu, bir süre Pazarcık'ın bazı dağlık köylerinde de silahlı bir etkinlik kurmaya çalıştı. Sonrada Halkın Birliği, Halkın Kurtuluş, Halkın Yolu ve Aydınlıkçılar da bölgede etkili olmaya çalıştılar. Bu hareketler genelde Alevi Kürt kesimine

dayanıyordu. Buna karşılık MHP’de bunları etkisizleştirmenin bir aracı olarak özellikle Türkler ve Sünni Kürtler arasında geliştirilmeye çalışılıyordu. Sol hareketler arasında çeşitli çekişme ve çatışmalar olmakla birlikte, esas olarak MHP ile sol güçler arasındaki gerginlik ve çatışma giderek tırmanıyordu. İşte Besê ile Memet Ortaokulu bitirdikleri sırada böyle yoğun bir ortamın içindeydiler. Her ikisi de herhangi bir hareketin içinde olmamakla birlikte MHP’ye karşı olan eylemleri destekliyorlardı. Bu arada Besê ile Memet’in birbirlerine olan ilgileri de epey gelişmiş, karşılıklı bir sevgiye dönüşmüştü.

Memet’in ailesi, okuldaki siyasi havayı ve Memet’in hareketliliğini

tehlikeli görmeye başlamıştı. Bu nedenle Memet'i bu ortamdan uzaklaştırmanın çarelerini aradılar. Sonunda liseye devam etmesi için Gölbaşı'na gitmeye ikna ettiler. Memet, Gerekçe olarak:

-Geldiğin yerde sürekli olaylar oluyor, bu nedenle seni okulumuza alamayız, diyorlardı.

Memet bu durum karşısında bir şey diyemedi ve derin bir dışlanmışlık duyguluna kapıldı. Ailesi kendisini ikna etmek için günlerce dil dökmüş, birçok maddi sıkıntıyı göze almış, Pazarcık'tan ve Besê'den uzaklaşmak istememesine rağmen sonunda Gölbaşı'na gelmeye razı olmuştu. Ama şimdi, kuru, soğuk, tek bir cümleyle geri çevriliyordu. Geldiğin yerde sürekli

olaylar oluyor deniyordu ama olaylar hemen her yerde değişik şekillerde sürüyordu. Üstelik kendisinin herhangi bir örgütle ilişkisi de yoktu ve okumak istiyordu. Böylece karışık duygularla, ama kendisinin şahsında içinden geldiği toplumun ve kökeninin horlanıp dışlandığını güçlü biçimde hissederek Pazarcık'a geri döndü.

Memet, Pazarcık'a geldikten kısa bir süre sonra bu ortam içinde, kendisinin sonradan gençlik macerası dediği çok önemli bir adım attı:

Besê ile evlenmeye karar vermişti. Oturdu ve harita metot defteriyle sekiz sayfa tutan bir mektup yazarak Besê'ye evlenme teklifi yaptı.

Sonuçta her ikisi de ailelerine bildirdiler. İşte o andan itibaren adeta kıyamet koptu.

Aileleri, özellikle de Besê'nin ailesi bu evliliğe kesinlikle karşı çıkıyordu. Besê ile Memet birbirlerini istiyorlardı, ailelerin onların kişiliklerine karşı bir güvensizlikleri yoktu. Her iki taraf da ikisinin huyunu beğenir ve severdi. Hata yaşları da fazla sorun değildi, çünkü bölgede bu yaşlarda evlenmeler olabiliyordu. Esas sorun, ailelerin kendilerine göre bir hesap içinde olmalarıydı. Memet'in ailesi yoksuldu. Bu nedenle evlenmeden önce en azından bir iş sahibi olmasını istiyorlardı. Besê'yi severlerdi ama onun lisedeki olaylara katılmış olması ve

kişiliğindeki kararlılık nedeniyle Memet'in sol örgütlere girmesine yol açabileceğinden ürküyorlardı.

Besê'nin babası, kızını okutmak istiyordu, ama daha önemlisi Memet'in geleceğine yönelik kaygıları vardı. Onun yoksulluğu bir yana okuyup okumayacağı da belli değildi. Gölbaşı'ndaki bir liseye bile kabul edilmemişti. Okuması ve devlete bir memur olması zor bir ihtimaldi. Hele o'nun okuldaki eylemlere katılmadaki kararlılığı ise çok daha ciddi bir tehlike olarak görülüyordu... Özellikle daha önceki eşini genç yaşta kaybeden ve ikinci evliliğinde de didişme ve kavgalardan gün yüzü görmeyen Sultan ana, bu evlilik sözünü duyduğunda adeta beyninden

vurulmuşa döndü. Böylece Besê'nin tüm ailesi, evliliğe şirretle karşı çıktı.

Her iki taraf da hem kendi çocuklarına hem de karşı tarafa yüklenip vazgeçirmeye çalışırken, bir süre sonra anladılar ki, kendilerinin kopardığı fırtına bir fayda etmiyor ve Besê ile Memet'in kararlarından geri dönmeye hiç niyetleri yoktur. Sonuçta hemen evlenmeyi kabul etmedilerse de söz kesmeye razı oldular. Bu şekilde belki her ikisi, hem birbirine hem de eve bağlanıp devrimciliğe bulaşmazlar düşüncesiyle de kendi kendilerini teselli ettiler.

Besê kendi etrafında dönen bu kargaşa sırasında bir kadın olmanın ezikliğini daha derinden hissetti. Kendisinin isteğine ve kararına

rağmen bu karşı çıkmalar neyin nesiydi? Üvey kardeşleri de dahil, ailenin tümü tarafından en fazla sevilen kişiydi. Ama şimdi kendi yaşamının en önemli kararını verirken herkesi karşısında bulmuştu. Peki, bu neyin sevgisiydi? Ve kendi iradesinin anlamı neydi? Büyük bir kavganın sonucunda kararını kabul ettirmişti ama bu soru işaretleri de cevaplanmayı bekliyordu.

Ortalık durulduktan kısa bir süre sonra, Besê'nin babası öldü. Büyük üzüntü ve yas döneminin ardından ailenin ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğu ortaya çıktı. Baba, maddi gücü ve otoritesiyle karmaşık aile yapısını bir arada tutarak idare etmişti. Onun yokluğunda ailedeki

çelişki ve çatışmalar hızla derinleşti. Bir de miras paylaşımı işin içine girince, huzursuzluklar nedeniyle aile artık çekilmez bir duruma gelmişti. İşte bu sırada Besê'yle Memet, daha fazla beklemeden evlenmeye karar verdi ve evlendiler.

Besê, Memet'in ailesinin bulunduğu eve yerleşti. Memet'in diğer kardeşlerinin hepsi evli olduğundan Besê, Memet ve Memet'in annesiyle babası aynı evde yaşamaya başladılar.

Bu sırada her ikisinin de Lise Bir'e devam etmesi gerekiyordu. Ancak böyle evli iki kişinin aynı okula gitmesi, o ortamda tuhaf bir şey olacaktı. Merak edilecek, sorulacak, yadırganacak, belki espri ve alay konusu edilecekti. Bu nedenlerin de

etkisiyle Memet, Besê'nin okula devam etmesini istemedi. O zaman ve sonrasında bunun acısını ve mahcubiyetini Besê'ye karşı hep hissettiyse de Besê bunu anlayışla karşılayarak okula devam etmedi. Hiçbir zaman Memet'e karşı bir sorun da yapmadı.

Besê'ye babasından bir parça miras kalmıştı, yine Memet'in ailesinin köydeki tarlasından biraz gelir sağlanıyordu. Yani kendilerini idare edebilecek durumdaydılar. Ama O, gururlu bir insandı ve kendi emeğiyle bir şeyler yapmak isterdi. Bu nedenle terzilik işine girdi. Yeni mesleğinde kısa sürede ilerleyerek mahalleden ve terzi dükkânlarından iş alıp evinde dikmeye başladı. Ucuz

ve sağlam yaptığından işinde tutulan biri durumuna geldi...

Besê içinde bulunduğu varlıklı çevreden çıkmayabilirdi. Ortamın kavgalarında bireyselliğini geliştirebilir, en iyi okullarda okuyabilir, daha rahat bir yaşam ve zengin bir eş edinebilirdi. Tüm bunlara olanağı da yeteneği de vardı. Ama O, birçok sıkıntıları da olsa kendince özgür iradesiyle bazı adımlar atmayı tercih etmişti...

Besê, daha önce de birçok sefer arkadaşlarına yardımcı olmak için lisedeki olaylara katılmıştı. Ama bu sefer olaylar farklı bir noktaya dayanmıştı. Şimdi kendisi evinde yalnızdı ve eşi ve arkadaşları Maraş Cezaevi'ndeki öğrenciler, ilk günlerin şaşkınlığını üzerlerinden

atmaya çalışıyordu. Olayların bu noktaya varacağını tahmin etmemişlerdi ve hemen hepsi cezaevine ilk defa giriyordu. Okuldaki kavganın ve sorgunun izleri hala zerlerindeydi. Bazılarının birbiri üzerine ifade vermeleri nedeniyle kimi tatsızlıklar olduysa da bunlar fazla sürmedi ve dayanışma duyguları baskın geldi.

Her ne kadar cezaevine konulmuşlarsa da, MHP'lileri okuldan pskrtmekle büyük bir başarı sağlamışlardı. Zaten bu başarıları olmasaydı, tutuklanma diye bir şey de olmayacaktı. Bu nedenle fazla moral bozukluğuna girmeden olayın ayrıntıları üzerine heyecanlı tartışmalara daldılar.

Polisle jandarmanın durumu çok çarpıcı biçimde açığa çıkmıştı. Oldukça yakında bulunmalarına rağmen MHP'lilerin başarısız olduğu anlaşılınca kadar müdahale etmemişlerdi. MHP'liler kavgayı başlatıp birçok kişiyi yaralamalarına rağmen tutuklanmamışlardı. Bu durum yaşanan olayın ne kadar ciddi olduğunu gösterdiği gibi, elde ettikleri başarının önemini de ortaya koyuyordu. Demek ki birlikte hareket etmek çok önemliydi. Ama buna rağmen olaya hazırlanmaları yeterli olmadığı gibi, olay sırasında da her kafadan bir ses çıktığı için birlikte hareket etmekte oldukça zorlanmışlardı. Bazıları korkup kaçmış, bazıları kendi başına

hareket etmiş, bazıları ise cesaretleriyle ön plana çıkarak epey yararlı olmuşlardı.

Olay üzerine yapılan tartışmalar, ileriki günlerde iyice azaldı. Cezaevine daha önce girenlerden ve dışarıdan çeşitli kitap ve dergiler getirterek okumaya başladılar. Tartışmalar daha genel konulara yöneldi ve aralarındaki ilişkiler de farklılaşarak yeni bir hal aldı. Dayanışma ve birlik yaklaşımının yârine, giderek dar gruplar halinde hareket etme ve kısır tartışmalar geliyordu. Günlük ilişkilerini kendi gruplarıyla yürütüyor ve yakınlık duydukları hareketin görüşlerini diğerlerine dayatıyorlardı. Slogan düzeyinde ezbere bilgilerin karşılıklı olarak

birbirine dayatıldığı bu tartışmalar,
bazen birden bire alevleniyordu:

-Sovyetler Birliği sosyalisttir.

-Hayır, sosyal emperyalisttir...

-Türkiye devrimi sosyalist devrim
olacaktır.

-Öyle değil, Demokratik Halk
Devrimi olacaktır.

-Hayır, Mili Demokratik Devrimi
olacaktır.

-Devrim, kırdan şehre doğru
olacaktır.

-Yok, tersidir.

-Sosyalizmden kapitalizme geri
dönüş olmaz.

-Olur... Olmaz...

-En iyisi Arnavutluk devrimidir.

-Sovyet devrimidir.

-Çin devrimidir.

-Bizim hareketimiz proleterdir, diğerleri küçük burjuvadır.

Bu tartışmalar bazen saatlerce sürüyor, karşıdakini ikna edemeyince oldukça sertleşiyor ve neredeyse kavga düzeyine kadar varıyordu.

Memet, bu tartışmaları oldukça sıkılarak dinliyordu. Böyle duru tartışmalardansa, tutarlı ve cesaretli bir şeyler yapmak gerektiğini düşünüyordu. Olay sırasında Battal'ın kararlılığını gördüğünden O'nu kendisine yakın buluyordu. İşte bu sıralarda Battal'ın da bir harekete yeni yeni sempati duymaya başladığını öğrendi. Battal,

Antep'ten gelen bazı tanıdıkları aracılığıyla kendilerine Kürdistan Devrimcileri adını veren hareketi duymuştu. Kürdistan Devrimcileri, diğer hareketler gibi bir parti adı koymamışlardı, bir dergileri ya da kendi kitapları da yoktu. Ama savundukları görüşler oldukça çarpıcıydı. Kürt halkının özgürlük ve bağımsızlık savaşımı sonuç vermeden, Türk halkının da özgürleşemeyeceğini ve Türkiye devriminin gerçekleşemeyeceğini savunuyorlardı.

Battal, bunları Memet'e anlattı. Memet, Battal'a duyduğu saygının da etkisiyle O'nu ilgiyle dinledi. Kendisi Kürt olmasına rağmen, şimdiye kadar bunun üzerinde fazla durmamıştı. Hatta özel olarak

Kürtlüğünü öne çıkarmak kendisine biraz itici geliyordu. “Kürtlük olsa da olur, olmasa da olur” gibi bir yaklaşımı vardı. Ama şimdi sömürülen Kürt halkından ve Kürdistan’dan söz edilmesi kendisini oldukça etkilemişti. Şimdiye kadar Kürtlerin ortak bir ülkesi olduğu bile aklına gelmemiştir. Bu sıralarda Battal’la birlikte İsmail Beşikçi’nin “Kürtlerin Mecburi İskânı” adlı kitabını okudular. Kürtler üzerine okuduğu ilk kitaptı. Kitapta, somut bilgilerle Kürtlerin kendi ülkelerinden sistemli olarak uzaklaştırılmaları, Kürdistan’ın Türkleştirilme politikalarıyla egemenlik altında tutulması anlatılıyordu. Mehmet, bu anlatılanların kendi çevresinde de

yaşandığını biraz sarsılarak fark etmeye başladı.

Bir süre sonra Besê ile Memet'in ailesi, diğer ailelerle birlikte cezaevine görüşmeye geldiler. Cezaevine girerken, "Teröristlerin ziyaretine niye geliyordunuz?" denerek itilip kakılmışlardı. Birçok sıkıntı ve engellemelere rağmen, tel örgülerin ve camın ardından kısa da olsa görüşme imkânı bulabildiler. Elif ana, ağlamalarının arasında ancak bir kaç kelime konuşabildi:

-Mamo, Mamo başına niye bu işleri açtın? Bak bizi de ne hale getirdin?

-Ağlama ana, ağlama. Başımıza bir şey geldiği yok Ya o faşistlere boyun bükseydik daha mı iyi olurdu? Ne

bileyim oğlum, ya sen buradan nasıl çıkacaksın, nasıl kurtulacaksın?

-Bir şey olmaz ana, en fazla bir kaç ay sonra bizi bırakırlar.

Memet'in uzunca boylu, yaşlı babası Salman: koyu renk ceket ve şalvarı, son düğmesine kadar iliklenmiş gömleği, siperlikli şapkası, düzgün tıraşı ve ince kesilmiş bıyığıyla bir kenarda başını eğmiş, üzüntüyle onları dinliyordu. Önce ağlamaklı bir haldeyken, giderek öfkeli ve azarlayan bir sesle konuştu:

-Oğlum Mamo, sen bu gidişle başına daha çok işler açacaksın. Sana kaç sefer söyledim! Niye babanın sözünü dinlemiyorsun? Bu işe niye karıştın?

-Yalnız ben mi karıştım baba? Görmedin mi bütün Pazarcık ayağa kalktı? Peki, öbürlerini niye tutuklamadılar? Sen yerinde rahat dursaydın, sana da bir şey yapmazlardı oğlum.

-Baba, kavgayı faşistler başlattı, arkadaşlarımızı yaralandı. Asıl onlar rahat durmadı. Ama yine de bizim gibi yakalanıp eziyetlerden geçirilmediler.

-Bu dünyanın hali böyledir oğlum. Onlar sırtını sağlam yere dayamış, sen de rahat dursaydın, sırtını sağlam yere verseydin, sana da bir şey yapmazlardı.

Memet bu sözler üzerine iyice öfkelendi. Ne diyorsun baba,

şerefsiz biri mi olayım? Sen ne dediğinin farkında mısın?

Tartışma oldukça gerginleşt i ve babası görüş kabininden çıkarken Besê, araya girdi. Sen canını sıkma Mamo. Onlar artık yaşlanmış, kafaları bir şey almıyor. Sen nasılsın. İçerde moraliniz nasıl?

Memet'in öfkesi hemen geçmediyse de yavaş yavaş rahatladı ve neşesi yerine geldi. Ben iyiyim. Kitap okuyoruz, arkadaşlarla tartışıyoruz, zamanı iyi değerlendirmeye çalışıyoruz. Arkadaşlarının durumu nasıl? İlk zamanlarda iyiydi ama şimdi tadı kalmadı, Her kafadan bir ses çıkıyor.

Yine dışarıdaki gibi mi yapıyorlar? Evet ama... Besê, Memet'in

yüzündeki hoşnutsuzluğun gidip yerini yeni bir heyecana bıraktığını fark etti.

Ama Battal arkadaş iyidir. Onunla daha fazla tartışıyoruz. Biliyor musun, dışarıda yeni bir hareketi tanımaya başladığını anlattı. Nasıl, yeni bir hareket mi? Memet, çok önemli ve gizlenmesi gereken bir şeyi söylediğini fark ettirerek kısık bir sesle cevapladı:

-Kendilerine Kürdistan Devrimcileri diyorlarmış. Kürdistan mı?

-Evet. Neyse, bunlar konuşmaya fazla zamanımız yok. Zaten ben de yeni tanımaya çalışıyorum. Burada İsmail Beşikçi'nin bir kitabını okuduk, beni çok etkiledi, senin de

okumanı isterdim. Eğer beğenmişsen ben de okumak isterim, ama nerede bulabilirim?

Kazım'ı liseden tanırsın Battal onun da Kürdistan Devrimcilerine sempati duyduğu söylüyor, kitabı ondan isteyebilirsin... Bu kısa görüşmeden sonra, ziyaret süresinin bittiğinin bağırılması üzerine aceleyle vedalaşıp ayrıldılar. Öğrenciler koğuş bölümüne girerken yakınları da Pazarcık'a geri döndü...

Evlerine girdikten kısa bir süre sonra, Sultan ana yanlarına geldi. Hem özgün hem de şaşkın bir hali vardı. Memet'in durumunu merak ediyordu. Avludaki büyük incir ağacının altında ona da bir tahta sandalye verip oturdular. Besê Ana

sen otur, ben bir çay demleyeyim, dedi ve içeriye yöneldi. Anası durması için işaret ederek ona seslendi:

-Kızım ayın acelesi yok. Mamo'nun durumu nasıl, çok eziyet etmişler mi? Durumu iyidir ana, size de selam söyledi. Elif ana, sesindeki imalı kızgınlıkla araya girdi. Mamo'nun durumu nasıldır!? Çok iyidir, çok! Sultan ana, bu sözden alınmıştı. Sen niye böyle diyorsun, Mamo'nun durumunu sormayayım mı? O benimde oğlum sayılır. Sen Mamo'yu bırak da, kızın Besê'ye bir şey söyle. Onun başına ne geldiyse, Besê yüzünden geldi. Sen ne diyorsun, asıl senin oğlun benim kızımı yoldan çıkardı.

Tartışma iyice kızışıp sesleri yükselmeye başladığında, Mamo'nun bir tarafta yüzünü asarak oturmuş olan babası sert bir sesle araya girdi: Yeter, yeter. Bu kadar yetmezmiş gibi bir de siz dırdırınızla bizi millete karşı rezil etmeyin! Bu söz üzerine Sultan ana ses etmeden kalktı ve avlu kapısından çıkarak gitti. Besê ise, bir şey yapamamanın verdiği üzüntüyle öylece ayakta kalmıştı... Besê ertesi gün Kazım'ın bir mahalle ötedeki evine gitti. Kazım, orta halli bir ailedendi. Orta boylu, düz siyah saçlı, genellikle tebessüm eden, yeni elbiseler giymeye çalışan, özentili biriydi. Okuldaki bazı olaylara aktif olmasa da katılmıştı, devrimcilikten söz ederdi ama fazla tutarlı değildi. Bu

ziyarete Kazım'la ailesi önce oldukça şaşırdı, ancak Besê, cezaevine gittiklerini ve Battal'la Memet'in selamlarını getirdiğini anlatınca şaşkınlıkları geçti. Besê, uygun bir zamanda Kazım'a kitabı sordu:

Sende İsmail Beşikçi'nin bir kitabı olduğunu söylediler, okumam için bana verebilir misin? Tabi alabilirsin, zaten boşa duruyordu. Yalnız... Yalnız ne?

Demek sen de Kürdistan Devrimcilerine katıldın ha:

-Ben bunu bilmiyordum. Bu sözler Besê'yi şaşırtmıştı. Hayır, ben öyle bir şeye katılmadım. Daha nasıl olduklarını bile bilmiyorum, Kitabı sadece okumak için istemiştim.

Kazım, bu cevabı beklemiyordu ama yine de düşüncesi fazla değişmedi. Lisedeki olaylar bu kadar kararlı katılan, üstelik de Battal'dan selam getiren Besê'nin aslında Kürdistan Devrimcileriyle hareket ettiğini ama gizliliğe uymak için şimdiki cevabı verdiğini düşünüyordu...

Besê, terzilik yaptığı gecelerde zaman buldukça kitabı okudu. Her bölümden sonra ilgili biraz daha arttı. Şimdiye kadar Kürtleri, bir kalk olarak düşünmemişti. Hele ülkelerinin adının Kürdistan olduğunu, farklı devletlerarasında parçalandığını, isyanların ve katliamların yaşandığını, sürgün edildiklerini, Türkleştirilmek istendiğini ilk defa bu derece çarpıcı

biçimde öğreniyordu. Besê, bu anlatılanları daha önce duymamış olması nedeniyle biraz da kendi kendisine irkildi. O günlerde:

-Kürdistan, katliam, sürgün ve göç kavramları kafasında uğuldayarak dönüp durdu. Bu yaşa gelmiş birinin kendi ülkesinin adını duymamış olması, ne acayip bir şeydi! Eğer koca bir ülkenin adı unutulmuşsa, acaba daha neler unutulmuştu, neler yitirilmişti?

İstanbul'da Taksim meydanında 1 Mayıs günü yürüyen yüz binlerce işçinin üzerine ateş açılarak 34 kişinin katledildiği o gergin günlerde, Besê, Maraş cezaevi' ne yine gidip geldi...

Kısa bir süre sorma, Memet'le Battal mahkemede tahliye edilerek serbest bırakıldı ve Pazarcık'a döndüler...

3. BÖLÜM

Öğrencilerin bırakılması aileleri epey rahatlatmıştı. Yaz tatiline az kaldığından artık okulda yeni bir olayın çıkması olasılığı zayıftı. Ancak ortamın havası pek değişmemişti. Ve ileride yeni sorunlar yaşanacak gibi görünüyordu. Bu nedenle

çocukların sıkı tembihlerde bulunup, ortamın havasından uzaklaştırmaya çalıştılar. Son olaydan ve cezaevinden ürküntüye kapılan bazıları sinerek kendi kabağına çekilip ailelerine uydu. Ancak istense de istenmese de ortamdaki hareketlilik ve siyasallaşma adım adım ilerliyordu.

Bu arada Memet, Battal'la arkadaşlığını epey geliştirmiş ve yeni harekete ısınmaya başlamıştı. Bir gün akşama doğru, Battal'ı alıp eve getirdi. Hafif, serin bir rüzgâr esiyordu. Evin avlusunda ikinci büyük ağaç olan dut ağacındaki henüz şekerlenmemiş beyaz dutlar, rüzgârın etkisiyle yere dökülmüştü. Besê, süpürgeyle dutları toplarken, avlu kapısından Memet'le Battal'ın

girdiğini gördü. Battal bırakıldıktan sonra evlerine ilk defa geliyordu. Besê, Battal'ı neşeyle karşıladı. El sıkışıp içeriye doğru ilerlerken, eliyle işaret ederek onları durdurdu. Durun hele!

Battal ile Memet, şaşırarak durdular. Geçen sefer ikiniz eve geldiğinizde, arkanızda bir tabur askeride beraber getirdiniz. Bu seferde getirmediğinizden emin misiniz? Besê'nin şaka yaptığını anladıklarında, kahkahalar arasında,

-Getirmedik, emin ol getirmedik...
Diyerek içeriye girdiler. Memet'in anası ile babası, gürültüyü duyarak yanlarına geldi. Neye güldüklerini anlamamışlardı ama onlar da neşelendiler.

Battal, Esmepur'a komşu olan dağlık Musolar köyündendi. Onun Pazarcık'taki yoksul aile çevresini tanırlardı. Bir süre ailesinden, anası Fidan, Babası İmam, sekiz kardeşi ve köylerin durumundan konuştular. Besê demlediği çayı getirdiği sırada, Memet'in babası, sözü yakalanma konusuna getirince ortam biraz resmileşti.

Oğlum Battal, bak ben yiğit adamı severim, ama yiğitliğin de bir yeri ve zamanı vardır. Bu meselede epey eziyet gördünüz, bize de çektirdiniz, artık bu size ders olsun, bir daha bu tür şeylere bulaşmayın. Battal, bu söz karşısında biraz sıkıldı, sonra tane tane sordu:

-Yiğitliğin yeri zamanı dediğin nedir amca? Okuyun, devlet

kapısında bir memur olun. Devlete karşı yiğitlik olmaz, devlete karşı koymak deliliktir oğlum!

Peki, devlet Haksızsa, devlete sırtını verenler haksızsa ve zulüm yapıyorlarsa ne olacak? Gücün yetmiyorsa ne yapabilirsin ki oğlum? Başa gelen çekilir. Artık o, Allah'ın bileceği bir şeydir, Allah'ın takdiridir.

Mehmet, cezaevinde babasıyla yaptığı tartışmayı Battal'a anlattığından Battal, kim haklı kim haksız konusuna girmedir.

Peki, amca yanlış anlama ama ben sana bir soru daha sormak istiyorum:

-Senin bir inancın var mı? Bu soru Memet'in babasının zoruna gitmişti.

O nasıl soru oğlum? Tabi ki inancım vardır, biz Aleviliğe inanırız. Amca sen öyle diyorsun ama bak biraz önce söylediklerinle senin inancın birbirine uymuyor. Herkes de bilir ki, Aleviliğin özü haksıza, zulmedene karşı koymaktır, zulüm görenin yanında olmaktır. Hz. Ali'de çatal kılıcıyla bunun en büyük savaşını verdi, hayatını bu yola adadı. Ama sen diyordun ki:

-Haksıza karşı koymayın, başınıza geleni kabul edin.

-Oğlum, Hz Ali güçlüydü, O'na Allah'ın Aslanı derlerdi. Bizim öyle bir gücümüz yok ki.

İnsanın en büyük gücü inancıdır. Bak, Alevilikte gücün yetmiyorsa, boyun eğeceksin diye bir şey de

yoktur. Kerbela'da Hüseyin'in yanında 70 kişi vardı, o çölün ortasında etrafını binlerce düşman sarmıştı. Benim gücüm yetmez diye teslim olup düşmanına uymadı, öleceğini bile bile sonuna kadar savaştı. İnancını teslim etmedi, belki öldü ama geriye inancını bıraktı. Eğer o zaman teslim olsaydı, şimdi Alevilik diye bir şey olmazdı.

Artık bu kadarı fazla gelmişti, biraz öfkeli bir sesle cevapladı:

-Bu dünyayı Hz. Ali düzeltmedi, Hüseyin düzeltmedi, hatta Ebu Müslim düzeltmedi. Şimdi siz mi düzelteceksiniz !? Aklınızı başınıza toplayın oğlum. Düzeltmesek de en azından onursuzluğu kabul etmeyiz amca.

Elif ana, bu konuşmaları dinlerken daha çok eşi Salman'ı olmak üzere her iki tarafı da zaman zaman onaylıyordu. Türkçeyi biraz anlardı ama konuşamazdı. Bu Türkçe tartışmaların arasına arada bir Kürtçe, Tabi, tabi, Öyledir. Doğrudur diyerek katılıyordu.

Memet, babasının bu sözlerini daha önce çok dinlediğinden sıkıldı ve konuyu değiştirmek istedi. Battal benim aklıma yeni geldi de, acaba bizim buralarda daha önce hiç Kürt isyanı olmuş nu? Bu konuda benim de fazla bilgim yok ama Fransızların işgali sırasında buradaki Türklerle birlikte Fransız askerlerine karşı savaşıldığını her kes bilir. Bir de arkadaşlardan öğrendiğim kadarıyla, Koçgiri isyanında

Malatya'da buraya yakın bazı aşiretler de isyana karışmışlar, ancak isyan genişlemeden bastırılmış.

Memet'in Kürt isyanı demesiyle irkilmiş olan babası, biraz önceki başarısızlığını düzeltmek isteğiyle araya girdi:

-Tabi oğlum, Koçgiri isyanı bastırıldı arada bir sürü insan kırıldı. Koca Seyit Rıza'yı da oğluyla birlikte astılar. Onlar bile başaramadı. İşte böyle, bu işlerin sonu yoktur oğlum.

Memet, babasının bu konuşmasına oldukça şaşırmış sanki ilk defa görüyormuş gibi ona bakıyordu. Baba sen bu isyanları demek ki daha önce biliyordun. Peki, bu güne kadar bize niye tek bir kelime söylemedin.

Babası bozardı, kem küm etti. Ne bileyim oğlum belki aklıma gelmemiştir. Baba binlerce insan katliamdan geçirilmiş, senin koca dediğin insanlar idam edilmiş bunlar unutulur mu?

Babası, artık iyice öfkelendi, derinden gelen bir korkuyla karışık kızgınlıkla patladı:

-Unutmazsam ne olacak, size söylesem ne olacak, siz ne yapacaksınız? Bu işlerin sonu yoktur oğlum, yok, yok...

Besê, oturduğu yerde konuşulanları büyük bir ilgiyle dinliyordu. Buralardaki bir geleneğe göre, bir gelin kayınbabasına konuşmamalıydı Gelinin sesi kayınbabasına ulaşmamalıydı. Besê

bu geleneği kabul etmiyordu ama kayınbabasını önemsiyordu. Bu nedenle kayın babasının yanında zorunlu olmadıkça konuşmamaya dikkat ederdi. Çok önemli gördüğü bu tartışma içinde de geleneği kırdı ve gerginleşen havayı dağıtmak isteyerek konuştu:

-Ben dikkat ettim de, Elif ana hep Kürtçe konuşuyor, biz de Türkçe konuşuyoruz. Bu neden böyle oluyor? Elif ana Kürtçe cevap verdi:

-Tamam, da onun nedeni nedir? Bir de bizim evde de böyleydi, hemen hemen bütün ailelerimizin durumu böyledir. Battal:

-Az çok bizim ailede de öyledir. Dışarıda, okul Türkçe, resmi işlerin çoğu Türkçedir, analarımız evde

kapalı kaldığı için Türkçeyi fazla öğrenemiyorlar.

Besê:

-Tamam dışarıda öyledir ama evin içinde niye Kürtçe konuşmuyoruz? Battal: Çünkü biz artık Kürtçeyi yeterince konuşamıyoruz. Memet neşelenmişti, babasını ima ederek konuştu:

-Kürtçeyi biz bilmiyoruz ama babalarımız çok iyi biliyor. Analarımız zaten Kürtçe konuşuyor, babalarımız da konuşsaydı hepiniz öğrenecektik. Ama ben şimdi fark ettim de babam benimle ve kardeşlerimle hep Türkçe konuşmaya çalıştı. Tabi katliamları unutan babalarımız, çocuklarıyla konuşurken Kürtçeyi de

unutuyorlar! Yani bu da bir unutkanlık meselesine benziyor!

Babası yerinde kıpırdanıp dururken, Besê yine konuyu değiştirme gereği duydu. Battal İsmail Beşikçi'nin kitabını okurken kafama takılmıştı:

-Bizim buralarda sürgün ya da göçler nasıl gelişiyor? Bu konuda bilgin var mı?

Burada bir isyan olmadığı için sanırım diğer yerlerdeki gibi sürgünler olmamış. Ama Elbistan, Göksun ve Sarız tarafında, Dersim isyanı sürecinde sürgün edilip getirilen ya da kaçıp gelenler yerleşmiş Pazarcık çevresinde, sürgün değil de daha çok göçler etkili oluyor. Siz de bilirsiniz ki

dağlık taraftaki köylerimize doğru dürüst bir hizmet götürülmüyor çoğu daha elektriğe bile kavuşmamış. Buradaki yaşamın zorlukları nedeniyle halk doğal olarak Pazarcık'a ve diğer şehirlere göç ediyor. Ovada tarafta birçok verimli arazi Türk beylerinin elindedir. Kürt köylerinde ise devletle işbirliği güçlü olanlar arazilerin büyük bölümünü ellerinde tutuyor. Arazisi olmayan halk da zamanla göç etmek zorunda kalıyor. Bir de, İsmail Beşikçi'nin kitabında görmüşsünüzdür:

-Kürtlerin etkisini kırmak için Türkler getirilip buralara yerleştiriliyor. Mesela Pazarcık ovasında ve çevresinde Maraş'ın Cerit tarafında getirilip yerleştirilen

Yörük Türkleri var. Yine daha eskiden Bulgar göçmenleri ve Çerkezler var. Devlet bunlara bir sürü kredi ve arazi verip yerleştiriyor.

Dinleyenlerin yüzündeki şaşkınlık Besê'nin sesinde de fark ediliyordu. Vay be! Demek bu kadar kapsamlı ha! Hepsi etrafımızda olup bitiyor ama bugüne kadar fark etmemişiz! Battal:

-Fakat şimdi daha önemli bir nokta var. Kürtlerin göç ettirilip yerine Türklerin yerleştirilmesi değil de Kürtlerin Türkleştirilmesi daha ciddi bir olaydır. Çünkü bu politika dağlık, ovalık tüm köylerde ve şehirlerde yani her yerde uygulanıyor. Okullar, asker, polis, yaşamın neredeyse her alanı buna

hizmet ediyor. Bir yandan insanlarımız sinsi bir korku altında tutuluyor. İşte bir köye iki jandarma gitse insanlarımızın neredeyse dizlerinin bağı çözülüyor. Sonra da Türkleşme, devletle bütünleşme en büyük kurtuluş kapısıymış gibi gösteriliyor. Şimdi Pazarcık'ta bir sağlık ocağı var doğru dürüst çalışmıyor, ama köylerden topladıkları binlerce çocuğu Pazarcık'taki yatılı okulda eğitiyorlar. Bunların içinde düzenle tam bütünleşenler yükseliyor, diğerleri de öğretmen vb. yapılıyor ya da en azından Türkleştiriliyor ve devletin isteğine göre bir tip olup halkın içine bırakılıyor.

Memet'in babası önemli bir fırsat yakaladığını düşünerek atıldı. Ha

işte oğlum. Bak devlet adamı okutuyor, memur ediyor, adam ediyor. Bu iyi değil mi?

Amca, bir defa herkesi okutmuyor bunu bilmek gerekir. Senin oğlun Mamo Gölbaşı'na gittiğinde niye kabul edilmedi sanıyorsun. Onun gibi daha birçok kişinin olduğunu sen de bilirsin. Polisliğe, subay okullarına bizden kimseyi kolay kolay almazlar. Eğer o kişi dürüstse, halkına bağlı olma ihtimali yüksekse kolay kolay almazlar. Gelip halkına karşı kullanılan insana da adam diyorsan sen bilirsin, ama o da adam değildir.

-Ne yapalım oğlum, biz de kendi yolumuza bakarız.

-Amca senin yol dediğın nedir, bizim kendi yolumuz var mı? Bak ÷lkemizin adını umutmuşuz, bir halk olduğumuzu bile bilmiyoruz. Geçmişimizi bilmediğimiz gibi nereye gideceğimizi de bilmiyoruz. İnsanlarımız kendi kendisinden utanıyor kendisinden kaçıyor. Bir başımız da yok. Böyle bir halk ne olabilir? Bir insan düşün ki, hafızasını bitirmiş, geleceğı de görmüyor, hatta kendi adına bile düşünemiyor, bir de kendinden utanıyor ve korkuyor. Böyle bir insan ne olabilir? Bu insandan her kötölükte çıkar herkese alet olabilir, en kısa zamanda da ölüp gider. Şimdi toplumumuz da böyledir. Savunabileceğı doğru dürüst bir inancı kalmamış, tarihini unutmuş,

kimliğini yitirmiş ve nereye sürüklendiğini bilmiyor. Bu kargaşa içinde kendince bireysel hesaplarımı yapayım diyenler de bencil. Kör bir sessizlikten sonra Memet yine imalı bir ifadeyle konuştu:

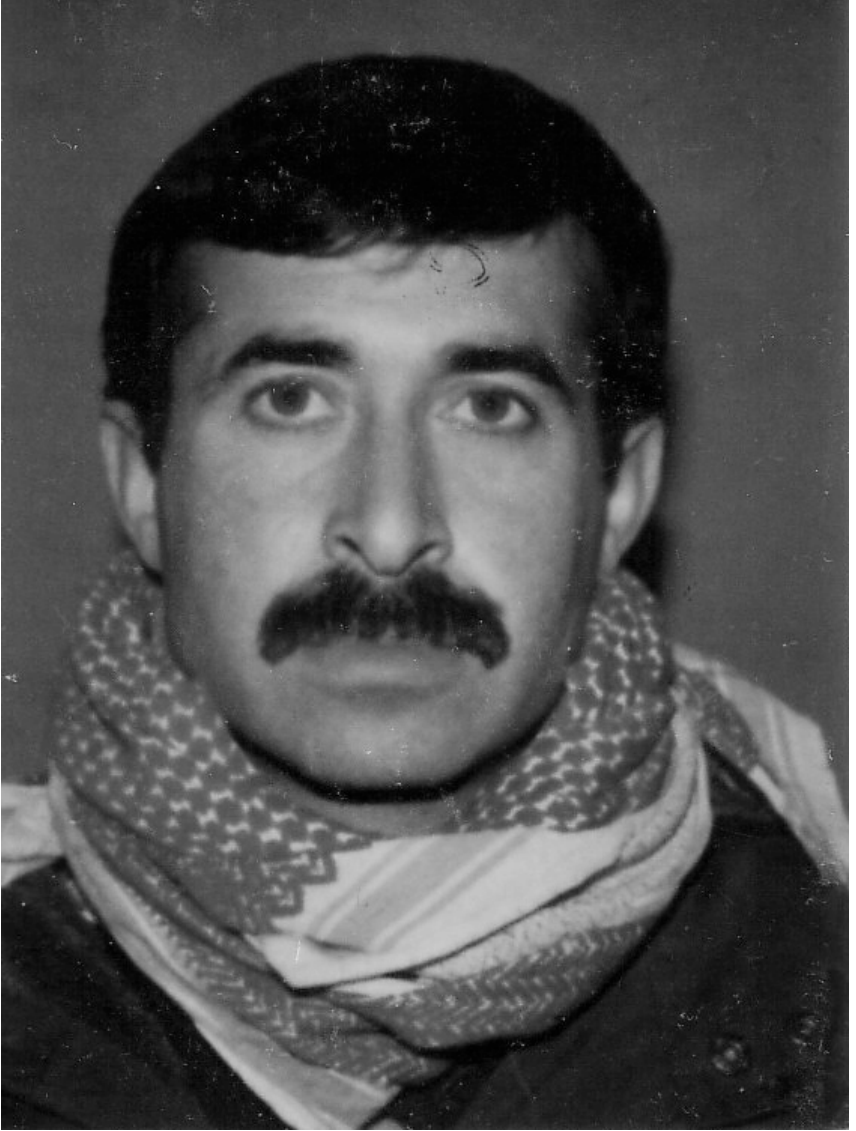
-Aslında ne diyorum biliyor musunuz? Devlet bu kadar askere polise, yatılı okullara masraf etmekle gerçekten akılsızlık etmiş!

Besê, Memet'in yine babasını kızıştıracağını anlayıp yüzünü çevirdi. Battal: Niye akılsızlık etmiş? Yani, çünkü babalarımız zaten görevlerini yapıyor, onlara da iş bırakmıyorlar! Babası oturduğu yerde ileri geri sallandı, kızardı, sonunda patladı ve elini Memet'e doğru sallayarak konuştu:

-Ulan Mamo, getirdin getirdin yine bana dokundurdun. Ulan ben sana ne yapacağımı bilirdim de arkadaşının hatırına kendimi tutuyorum. Böyle atasözü dinlemeyin de ham ham burnunuzun ucuna doğru gidin, hele görün bakalım ne olacak!

Koştukça öfkesi kabarıyordu. Elif ana daha ciddi bir tatsızlık çıkacak kaygısıyla bir taraftan Memet'e bakıp başını sallarken diğer taraftan eşini sakinleştirmeye çalıştı:

-Salman, Salman... Çocuk ne dedi ki? Sinirlenme, kendine gel... Zaman artık gece yarısına yaklaşıyordu. Battal hatır isteyerek ayrıldı ve sokak lambasının soluk ışığı altında evine doğru ilerledi

Sabri (Şixo DİRLİK)

4. BÖLÜM

Memet, Battal aracılığıyla Kürdistan devrimcileri çevresiyle daha sıkı ilişkiler içine gerdi. O sıralarda Kazım'ın köylüsü Hasan'ı

eve getirdi. Hasan uzun boylu, düz siyah saçlı, düzgün traşlıydı, faullerini uzunca bırakmıştı. Üzerine geniş bir pantolon ve onu tamamlayan ceketle bir takım elbise giymişti. Avludaki incir ağacının atkında Memet'le aralarında sohbet ederken, Elif ana ve Besê' de onlara katıldı.

Elif ana Hasan'ın özenle Türkçe konuşmaya çalışması nedeniyle merak etmişti, Mehmet'e Kürtçe sordu:

-Arkadaşın Türk mü?

Memet, arkadaşını tanıtmadığını hatırlayarak güldü.

-Yok, ana, yok, Hasan, Kazım'ın köylüsüdür. Ailesini tanırsın.

-Haa! Şimdi, tanıdım, Oğlum ne bileyim çok değişmiş. Besê, Hasan'ı biraz daha tanımak istedi. Hasan, ne iş yapıyorsun? Bir yerde memur falan mısın? Bu soru sanki Hasan'ın hoşuna gitmişti, önce güldü, sonra biraz sıkılarak cevapladı:

-Hayır. Ben otoyol üzerinde, otobüs bürolarının olduğu yerde çaycılık yapıyorum. Besê bende kıyafetine bakınca bir memur falan sandım. Bir çaycıya göre biraz fazla pahalı elbiseler giymemiş misin? Aslında fazla pahalı değiller. Ben, terzilik işiyle uğraştığım için biraz anlıyorum, bu kumaşlar epey pahalıdır!

Hasan, bu durumda kızardı, sonra yine gülerek cevapladı. Tabi, biraz pahalı olabilir. Ama param vardı

aldım. Hem biz devrimciyiz, devrimciler her şeyin en güzeline layık değil midir?

Yani layık olmak ayrı bir şeydir. Ama bir devrimcinin kendisine ayırmadan önce parasını harcayabileceği çok yer vardır değil mi? Halkın karşısında ondan daha fazla zorluklara katlanmayan, fedakârca yaklaşmayan birinin devrimciliği de fazla sonuç almaz.

Hasan biraz sıkılıp kızarsa da Memet onayladı. Tabi o konuda haklısın. Bende en kısa zamanda bu takımını elbiseden kurtulacağım...

Besê ile Memet incir ağacının altında otururken, iki genç kız avlu kapısından girerek yanlarına geldi, ellerinde “Halkın Sesi” dergileri

vardı. Besê her ikisini de iyi tanıyordu. Buyur edip yer gösterdiler. Kızlar dergi satmak istediklerini söyleyince, Besê oldukça şaşırıp birine sordu.

Bir kaç gün önceye kadar gelip giderdin, o zaman hiçbir şey anlatmıyordun!? Genç kız:

-O zaman devrimci değildim, şimdi devrimciyim. Besê oldukça öfkelenmişti. Bir günde devrimci olunmaz. Senin hatırın içinde dergi almam. Şimdi git ve bir daha da evime gelme, konuşma kısaydı ve böyle oldukça sert bitmişti. Besê'nin çevresindeki insanlara olan sıcaklığını bilen kızlar bu durum karşısında epey bozuldular ve cevap veremededen kalkıp gittiler.

Onları bir kenarda izleyen Memet' de şaşırmıştı. Besê şunu dersem birileri incinir, kırılır diye kaygılanmıyorsun. Söyleyeceklerini açık ve dobra dobra söylüyorsun. Ama kızları biraz incitmedin mi?

Hayır. Bu kadar ciddiyetsizlik olmaz. Ben devrimci olduğumu söylemiyorum. Ama bunlar devrimcilikle nasıl bir yükün altında girdiklerinin farkında değiller, çok ciddiyetsiz yaklaşıyorlar. Eğer benim sözümle incinirlerse de belki içine girdikleri işin ağırlığını şimdiden anlarlar...

Bir akşam Memet eve döndüğünde, Besê elindeki işi bırakarak yanına geldi. Mamo, arkadaşların sana vermem için bir not bıraktılar Memet şaşırdı.

Arkadaşlarıyla ilişkileri oldukça sıklaşmıştı, ama böyle örgütsel amaçlı özel bir notlaşmaları daha önce olmamıştı.

Nasıl bir not? Sana da söyleyebilirlerdi, niye sana söylemediler? Notta ne yazıyor? Bilmiyorum, gizli bir şey olabileceğini düşünerek bakmadım. Besê avucunda tuttuğu üçgen biçiminde karlanıp sarılmış bezi Memet'e uzattı. Memet notun şekline bir anlam veremedi, sarılı bezi açtı. Ortadaki bir kâğıt parçasına Arapça bir şeyler yazılmıştı. Bunun bir şaka olduğunu anlayarak kahkahayı patlattı.

Şimdi anladım, benim bu çok gizli örgüt arkadaşımın kim olduğunu! Besê' de bir süre güldükten sonra

açıkladı. Bunu bugün yastığı düzeltirken fark ettim. Bir köşesine yerleştirilmişti. Senin ananın yanında Sünni dersem belki dört bucak kaçar, ama anlaşıldığı kadarıyla bizimle ilgili bir konu olunca muskacı hocaları kendisine daha yakın bulmuş.

Peki, ne yazıyor, ne için yaptırmış acaba? Her ikisi de diğer odadaki Elif ananın yanına gittiler. Elif ana onların geliş tarzından farklı bir şeyler olduğunu anlamıştı. Memet elindeki muskayı göstererek sordu:

-Ana sen bu notu hangi örgüt arkadaşımın bıraktığı biliyor musun? Elif ana, artık inkâr edemeyecek durumda olduğunu anlayarak konuştu. Öyle ters ters bakıp dalga geçme oğlum, tövbe de,

tövbe de. Çarpılırsın bak! Tamam, ana, çarpılırsam ben çarpılayım. Sen söyle hele bunu niye yaptırdın, içine ne yazdırdın?

Oğlum, ben Kazım güle gitmiştim. Kazım'ın anası dedi, Bizim çocuklar APOCU'LARA katılmış ben dedim, Yok onlar Kürdistan diyorlardı anası dedi, O örgüt değil başkasıdır. Kazım'ın bir kardeşi de ulusal mı ne dedi. Biz dedik çocuklarımız iyice delirmiş. Devlet karşı geldikleri yetmiyormuş gibi bir o örgüte giriyorlar, bir öbürüne. Ben de gittim bu muskayı yaptım. Bu işler girmeyesiniz, aklınız başınıza gelsin diye.

Memet, iyice keyiflenmişti. Niye bize sormadınız ana? Bak onların hepsi aynı örgüttür. Arkadaşlar

kendilerine Kürdistan devrimcileri diyorlar. Abdullah arkadaşına APO diyorlar. Ulus dedikleri de Kürt halkıdır. Şimdi bu Türkiye sol örgütleri bizim hareketi küçük düşürmek için sanki bir örgüt değil de öylesine birisinin peşinden giden kişiler olduğunu söyleyerek bize APOCU'LAR diyorlar. Ama yine de biz liderimizle gurur duyarız, bunun için bu ad bize ters değildir. Bir de bizi milliyetçi, gerici göstermek için Ulusalıcı diyorlar. Bugüne kadar halkımızın var olduğunu bile doğru dürüst tartışmamışlar, ama şimdi biz halkımız da özgür ve bağımsız olmalıdır dediğimizde bizi gericilikle suçluyorlar. Bak demek ki sizin kafanızı da karıştırmışlar.

Ne bileyim oğlum, biz anlamıyoruz ki. Ana anlamıyorsanız hiç olmazsa bize sorun. Hele birde bizim yandım Allah çetesi diyorlar. Sen onu duymamışsın, onu da duysaydın, her halde sana bir hoca yetmez Pazarcık'ın bütün hocalarını başımız toplardın. Oğlum bak yine dalga geçiyorsun, bak çarpılırsın tövbe de tövbe... Ben artık eskisi gibi yaşamaya tövbe diyeceğim ana!

Oğlum sen ne diyorsun? Tövbe, tövbe... Tamam, sen dedin, onların hepsi aynı örgüttür ama kimin peşinden gideceksiniz, arkadaşlarınız nasıldır? Hepiniz gençsiniz, elinizde bir gücünüzde yok, siz delirdiniz mi? Arkadaşın Kazım gider içki içer, onun bunun kızının peşinde koşardı. Hasan'ın da

nasıl biri olduğu belli değil, her kılığa girip çıkıyor. Şimdi siz bunların peşinden mi gideceksiniz?

Ana ne yapalım, siz yetiştirseydiniz Şimdi arkadaşlarımız da böyle olmazdı. Her insanımız acayip bir hale girmiş, ama bizim çok iyi arkadaşlarımız da vardır. Öbürleri de zamanla kendilerini düzeltirler. Öyle, genciz diye bizi küçük görmeyin, kendinizi yetiştirirsek, halkımızı uyandırıp birliği sağlarsak kimsenin gücü bize yetmez. Bizim en büyük gücümüz inancımızdır, liderimiz ve örgütümüzdür. Sen bu korkuyu içinden at. Şimdiye kadar başımıza neler getirmişler, yaşıyor muyuz, yaşamıyor muyuz, daha başımıza ne belalar getirecekler o da belli değil.

Bu gidiş iyi bir gidiş değildir. Bizim de gücümüzü ortaya koymamız gerekiyor. Ama eğer bu korkuyla devam edersek düşmanlarımızın hiç bir şey yapmasına gerek yok, bu korku bizi bitirmeye yeter. Onun için bu korkuyu atmamız, kendimize güvenmemiz gerekir. Sen de kendine güven, o zaman hacıya, hocaya ihtiyaç da kalmaz. Elif ana anlatılanları Biraz anlar gibi olmuştu, ama Memet'in ilk defa düşmanlarımız demesiyle içine yeniden bir korku düşmüştü. Yarı ağlamaklı, yarı öfkeli bir sesle konuştu:

-Oğlum bak gençsiniz, toysunuz, kendi başınıza iş açmayın cahilsiniz, cahillik etmeyin... Memet yine de anasına moral vermeye çalıştı.

Korkma ana, tamam genciz, toyuz ama eksikliklerimizi zamanla aşarız. Sen de bizim gücümüzü göreceksin.

Memet yeni arkadaşlarının hemen hepsini Besê'yle tanıştırmıştı. Sonunda bir gece evdeyken, Besê'ye karşılıklı olarak oturup ciddi bir konuda konuşmak istediğini söyleyerek düşüncelerini açıkladı.

Besê son zamanlarda bendeki değişiklikleri sende fark ediyorsun. Artık kendimle ilgili çok önemli bir karar aldım. Bu karar benim kadar senin de bundan sonraki yaşamı ilgilendiriyor. Onun için seninle özel olarak konuşma gereği duydum. Mano önemli görüyorsan tabi ki konuşalım. Kararım Kürdistan devrimcilerine ilgilidir.

Evet, anlıyorum, nasıl değerlendiriyorsun? Memet söyleyeceklerinin ağırlığını hissettiğinden epey heyecanlıydı. Besê'yi iyi tanırdı ama yine de onun vereceği cevabı çok önemsiyordu. Tane tane konuşmaya başladığında Besê adeta onun sözlerine kilitlenmişçesine büyük bir dikkatle dinledi.

Besê, aslında şimdiye kadar zaten devrimcilikten fazla uzak durmadık. İkimizin de haksızlığa karşı olma ve ilerici olanı destekleme özelliği vardı. Bizi biraz da bu özelliklerimiz bir araya getirdi. Kendimize göre bir şeyler de yaptık, okuldaki direnişlerde kendisine devrimciyim diyenlerin çoğuna göre belki daha fazla katkımız oldu. Herhangi bir

örgüte katılabıldık ama onların yaklaşım tarzları ve birbiriyle çekişme biçimleri itici geldiğinden uzak durduk. Zaman zaman bireysel olarak destekledik, ama son olaylarda da daha iyi anladım ki bu yeterli değildir. Karşımızda çok gerici, vahşi bir devlet var her yerde örgütlenmiş ve oldukça güçlüdür. Eğer halk için bir şeyler yapılacaksa onun da bu derece örgütlü yapılması gerekiyor. Ama kendi ülkemizin adını yeni duyuyoruz. Bir halk olduğumuz bile aklımıza gelmiyordu. İnsanlarımız gerçekten perişandır, ama ne halde olduklarını, nereye gittiklerini de görmüyorlar. Şimdiye kadar ikimiz de Aleviliğin bazı olumlu değerlerine tutunmaya çalıştık. Ama

sen de görüyorsun ki, Alevilikten geri doğru dürüst bir şey kalmamış. İyi niyetli yaşamak isteyen bazıları olsa da ortalıkta gezen birçok dede zenginlerin sofrasından kalkmıyor, para toplayıp kendi yaşamına bakıyor. Hatta birçoğu Alevilerin aslının Türk olduğunu ileri sürerek halkımızın eritilip yok edilmesi politikalarına hizmet ediyor. Yani Alevilik bu haliyle günümüze bir çözüm getiremiyor.

Böyle bir ortamda bireysel kalmayı ahlaki açıdan da kabul edemiyorum. Her şey gözümüzü kapatıp kendi yaşamımıza bakabiliriz, ama o zaman evliliğimizin ve yaşamımızın da bir anlamının kalmayacağına inanıyorum. Kürdistan Devrimcileri bize kendi gerçeğimizi hatırlattı ve

onların çözüm olabileceğini görüyorum. Belki sana ağır gelebilir, ama ben artık Kürdistan Devrimcilerine katılmaya karar verdim. Belki artık evliliğimizi eskisi gibi sürdüremeyeceğiz, evden ayrılmam gerekebilir, ama her şeye rağmen bu kararımı yerine getirmek istiyorum...

Sözlerini bitirdiğinde bir an derin bir sessizlik oldu. Besê, hafif gülümsedi, sonra moral ve cesaret veren ama biraz da kaygı içeren bir ifadeyle konuştu. Mamo, gerçekten çok önemli bir karar vermişsin. Her şeyden önce kararına saygı duyuyorum, mutlaka bir şeyler yapmak gerekiyor ve bunun da örgütlü olması gereklidir, bu konuda sana katılıyorum. Sorunlara

gözlerini kapatarak bencilce bir yaşama çekilmek bana da çok çirkin geliyor ve anlamsız buluyorum. Ayrıca bana haksızlık yaptığını düşünmeni istemiyorum. Böyle bir karardan sonra tabi ki evliliğimiz eskisi gibi olamaz ve büyük tehlikelerle karşılaşabiliriz. Ama asıl önemli olan inandığımız ve doğru gördüğümüz şeyi yapmaktır. Bunun bir bedeli olacaksa onu da göğüslemek gerekir. Aslında hiç tereddüt etmeden kararını onaylamayı ve seninle birlikte mücadeleye katılmayı isterdim, ama bazı kaygılarım var!

-Nasıl, neyle ilgili kaygılardır?

-Yeni arkadaşların ve girmek istediğin örgütle ilgilidir. Belki sen yeterli görebilirsin ama kendim

Kürdistan Devrimcilerini yeterince tanımadığımızı düşünüyorum...

-Ama görüşlerini bize anlattılar. Diğer sol örgütlerden ne kadar farklı olduklarını, hatta halkımız ve ülkemiz adına hareket eden tek örgüt olduğunu sende gördün.

-Doğrudur. Bize kendi gerçeğimizle ilgili birçok şeyi gösterdiler, halkımızın özgürleşmesi ve kurtuluşuna yönelik görüşleri çok önemlidir. Bu görüşlerini de daha yeterince öğrenemedik, ama esas kaygım ne kadar tutarlı olduklarını bilmeyişimizdir. Görüşleri ne kadar doğru olursa olsun onu savunan kişiler tutarlı değilse onun da anlamı kalmaz, verilen tüm emekler boşa gidebilir. Şimdiye kadar tanıdığımız sol

örgütleri savunanlar çok konuşuyorlardı, ama doğru dürüst bir şey yapmıyorlardı. Adeta bizi kandırarak örgütlerine katmaya çalışıyorlardı. Biraz da sanki moda olmuş, birçok kişi ben de devrimciyim diyerek bu örgütlere katılıyor. Sonra da bir sürü olumsuzluğa giriyorlar. Şimdi düşünüyorum da Kazım ve Hasan gibi yeni arkadaşlarının bunlardan ne farkı var? Böyle kişiliklerin yer aldığı bir örgütün diğer örgütlerden bir farkı olmaz. Bunların da diğerlerinden bir farkı yok.

Ama Besê, Battal gibi arkadaşlar da var. Hem diğerleri de zamanla değişebilir. Battal için bir şey demiyorum. Değerli bir arkadaşdır. Ama bir kişinin öyle olması fazla bir

şeyi değıştirmez. Zaten Battal da harekete yeni katılıyor. Eğer tüm arkadaşların onun gibi olaydı herhangi bir tereddüdüm olmazdı, ama gördüğüm kadarıyla diğerleri öyle değildir. Sende biraz aceleci ve duygusal bir yaklaşım görüyorum. Bu kadar ciddi bir konuda bilinçli yaklaşmak gerekirken, tez canlı bir şekilde arkadaşlarından etkilenmen doğru olmaz. Onlar sırf arkadaşımdır diye olumsuz etkilenmemelisin. Bence iyice düşün, kararını öyle ver.

Memet, derin bir sessizlikten sonra tekrar söz aldı:

-Ben gerçekten çok düşündüm. Senin kaygılarını da anlıyorum. Ama Kürdistan Devrimcilerinin görüşlerinin diğerlerinden ne kadar

farklı olduğunu ve daha doğru yaklaştıklarını sen de kabul ediyorsun, doğrudur ama onları tanımanın en iyi yolu da içlerine katılmaktır. Ben yanılmadığımıza ve pişman olmayacağımıza inanıyorum. Bu nedenle düşüncem yine katılmaktan yanadır.

Besê bir süre düşündü, sonra gülümseyerek cevap verdi:

-Tamam, Mamo, madem bu kadar kararlısın senin dediğin gibi olsun. Sana yine söyleyeceğim bundan sonra da duygusal yaklaşmaman ve iyi düşünüp öyle davranmandır. Bilinçli yaklaştıktan sonra sorun olmayacağına inanıyorum. Benim hala bazı kaygılarım var, ama yersiz olduğunu görürsek tabi ki büyük sevinç duyarız. Umarım yanılmayız

ve bu adım da olumlu sonuçlanır. O zaman kazanılacak çok büyük değerler olacaktır.

Memet, Besê'nin onay vermesiyle büyük bir coşkuya kapılmıştı. Sevinçle konuştu:

-Yanılmadığımıza inanıyorum Besê. Gerçekten büyük değerler ortaya çıkacaktır. Biz de üzerimize düşeni yerine getireceğiz...

Her ikisi de o andan itibaren çok ağır bir yükün altına girmeye başladıklarını hissediyorlardı. Ama bu yükün altına girmeye cesaret ederek ilk adımı atmış olmasının coşkusunu da yaşıyorlardı. Önlerinde birçok bilinmezlik vardı ama bunların üzerine yürüme cesaretini de göstermişlerdi.

Memet'le Besê böylece derinlere dalmış, gülümseyerek birbirinin yüzüne baktılar.

Sessizliği bir süre sonra esprili ifadesiyle Memet bozdu:

-Besê biliyor musun, ben şimdi sana bir itirafta bulunacağım.

-Ne itirafı, şimdi itirafı da nerden çıkardın?

-Ben sana bazı şeyleri söylememiştim. Demek ki, seni yeterince tanımamışım.

-Beni meraktan çatlatmak mı istiyorsun? Haydi, neyse söyle.

-Tamam söyleyeceğim. Lisedeki son olaydan önce aslında ben artık devrimci mücadeleye katılma kararını vermiştim. Mevcut hareketlere ısınamıyordum ama

artık devrimci bir harekete katılmam gerektiğine inanıyordum.

-Peki, madem böyle bir kararın vardı, bana niye söylemedin? İşte onu söyleyeceğim:

-Ben evliliğimizi engel olarak görüyordum. Kararımı senin nasıl karşılayacağını bilmiyordum. Hatta bu kadar sorunu olduğu bir ortamda evlenmekle acaba biz çocukluk mu ettik, yoksa kendimizi bir gençlik macerasına mı kaptırdık diye düşünüyordum.

Devrimci mücadeleye girme kararımı eğer sen onaylamazsan, ya da bu sürede başıma bir şey gelirse nasıl olacağını, senin ne yapacağını bilemiyordum. Ama lisede başlayan son olaydaki tavrın bana cesaret verdi. Özellikle evde bizi kurtarmak için o kadar

askerin önüne çıkmadan çok etkilendim. Doğrusunu istersen biraz da hayranlığı mayranlığı bir tarafa bırak da demek ki hala birbirimizi tanıma sorunumuz var... Zor bir karar verdik. Bundan sonra birbirimizi daha iyi tanımamız gerekiyor... Bu konuşmaların akışı içinde zamanın nasıl geçtiğini anlamamışlardı. Bunu ilk fark eden Memet oldu.

-Vay be, neredeyse sabah olacak! Besê ne dersin artık biraz uyuyalım mı? Besê kalkıp pencereye doğru gitti, perdeyi araladı ve gülerek Memet'i çağırdı.

-Buraya gel Mamo. Biz fark etmemişiz ama bak sabah olmuş bile! İkisi yan yana gelerek dışarıya baktılar. Güneş yeni yükseliyordu

ve pencereden giren kızıl ışınları
artık onların odalarını da
aydınlatmaya başlamıştı...

5. BÖLÜM

Memet'le Besê Kürdistan Devrimcilerini daha yakından tanımaya başladılar. O sıralarda Pazarcık'ta hareketin aktif çalışanı henüz bir kaç kişiydi. Halktaki

korku ve sinmişlik nedeniyle devrimci mücadeleye çekmenin zorluğu bir yana Türkçe bilmeyenlerin çoğu bile kendilerini Türk sayıyorlardı. Bu nedenle Kürdistan Devrimcilerin düşünceleri ilk zamanda oldukça tuhaf bulunuyordu. Diğer sol hareketlerin hemen tümü yasal dergi ve gazetelerini dağıtıyor ve uzun süredir alanda olduklarından tanınıyorlardı. Kürdistan Devrimcilerinin bir dergilerinin olmaması alay konusu ediliyor, milliyetçi ve gerici görülerek horlanıyorlardı. Buna rağmen hareketi savunanların daha disiplinli, gizliliğe önem veren, tutarlı yaklaşımları, halkın değer yargılarına saygı göstermeleri ve

Kürt halkının sorunlarını ilk defa çarpıcı biçimde dile getirmeleri sayesinde ağır ağır da olsa tutundular.

Pazarcık'taki bu gelişme, hareketin Kürdistan genelinde gerçekleştirdiği büyük filizlenme hamlesinin bir parçasıydı. Kürdistan Devrimcilerinin esas olarak ortaya çıkıp ilk filizlerini vermeye başladığı yer Ankara'ydı.

Hareketin kurucusu Abdullah ÖCALAN: Mahir Çayan ve dokuz arkadaşının Kızıldere de katledilmesinden sonra kendisinin de okuduğu Ankara Siyasal Bilimler Fakültesinde bu katliamı kınamak için kapsamlı bir okul boykotuna öncülük etmişti. Bu boykot, 12 Mart cuntasının baskı ve katliamlarına

karşı geliştirilen ilk kitlesel eylemdi. Eylemden sonra yakalandı ve yedi ay Mamak Cezaevinde tutuklu kaldı. Burada, 12 Mart sonrasında yoğun biçimde içeriye alınan Türkiyeli sol hareketlerden kişilerin şahsında mevcut hareketlerin çözümsüzlüğünü ve dağınıklığını daha yakından gördü. Cezaevindeyken Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan'ın aynı cezaevinde idam edilmesinin ardından Sinan Cemgiller de Nurhak'lar da katledildiler. Kimi yetersizlikleriyle erkenden katledilmelerine karşın bu büyük devrimciler gerici devlete karşı kahramanca bir başkaldırının öncülüğünü yapmış, idam sehпасına çekilenler son sözlerinde

bile Türk ve Kürt uluslarının eşitliği, kardeşliği ve özgürlüğü için savaştıklarını haykırmışlardı. Abdullah ÖCALAN, cezaevindeyken bu büyük devrimcilerin acısına bağlılığın da bir gereği olarak aynı yetersizliğe düşmeyip erkende yenilgiye yol açmayacak bir siyasal bakış ve örgütsel yapının gerekliliği inancıyla yeni bir harekete öncülük erme kararı aldı.

Cezaevinden çıktıktan birkaç ay sonra, 1973'ün Nisan ayında, Ankara Çubuk Barajının kıyısındaki bir ağacın altında, Kürdistan Devrimcileri adını alan hareketin ilk grubunu topladı. Bu ilk grup hemen bir örgüt olmayı değil de, bir araştırma inceleme çalışması

yapmayı önüne hedef olarak koydu. Kürdistan sorununun özellikleri, geliştirilecek olan devrimci savaşın yöntemleri ve görevleri açığa çıkarılacaktı. Grubun ilk ve en temel tespiti Abdullah Öcalan'ın iki kelimelik “Kürdistan sömürgeci” sözüydü. Bu anahtar söz sorunun temel özelliğini ortaya koyduğu gibi çözüm yöntemini de içinde barındırıyordu ve sonraki süreçte tarihe yeni bir yön verecek olan Bütün gelişmelerin de temelini oluşturdu.

“Kürdistan sömürgeci” sözü olağanüstü bir gizlilikle, parklarda ve açık alanlarda bile büyük bir dikkatle ve fısıltıyla birbirine aktarıldı. Yaşanan inkâr, baskı ve sindirilmişlik ortamında bu iki

kelimeyi konuşup tartışmak için en başta ürkütücü bir korkuyu yenmek gerekiyordu. Bu nedenle daha bu aşamada, özellikle Kürdistan'ın varlıklı ailelerinde gelenlerin hemen hepsi gruptan ayrıldı. Buna rağmen grup adım adım genişledi. Abdullah Öcalan'ın kuruculuğunu ve başkanlığını yaptığı Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneğinde ve bunun kapatılmasından sonra kurulan Tunceli Demokratik Kültür Derneğindeki çalışmalarla grup daha da gelişti. 1975'ten -1976'ya kış boyunca Abdullah Öcalan hareketin artık iyice olgunlaşmış olan siyasal görüşlerini ilk defa programlaştırdı.

Kürdistan Devrimcilerinin bu ilk programında ana hatlarıyla şu

görüşler yer alıyordu. Kürdistan devriminin önünde iki tür tarihi miras vardır. Birincisi tarihte zengin bir insanlık kültürü ortamında, yabancı egemenliğe, hakim sınıflara ve doğaya, karşı amansız bir savaş içinde bulunmuş Kürt yiğitliği, mertliği biçiminde somutlaşan Kürt halkının direnme tarihi. İkincisi, halka baskı ve yabancı egemenliğe uşaklık temelinde oluşan ve bugün karşımızda döneklik, korkaklık, kaypaklık, milli ihanet, tüm insani ve yurtsever değerlerinden soyutlamış, fosilleşmiş bir insan arttığı gibi somutlaşan hakim sınıfların tarihidir...

Kürt halkı da diğer halklar gibi az direnmedi. Sınıfsal toplum tarihi boyunca pek az halkın uğradığı işgal

istila ve soykırım hareketlerine karşı büyük direnmeler gösterdi. Yurt olarak yüksek dağlık alanları seçmesi bile bu gerçeğin ispatı için yeterli bir örnektir. Aşiretlerini ve dağlarını koruyarak uygarlıktan olma pahasına daha düne kadar yabancı egemenlere karşı bağımsızlıklarını korudular... Köleci, feodal, kapitalist toplumların işgal, istila ve sömürgeciliğine karşı Kürt halkının döktüğü kanı pek az halk dökmüştür... Ama bugün bu halk bir kadavra olarak ortadadır. Bundan utanç duyuyoruz. Yine bugün bu halkın düşmanlarının bu halkın yurdunu kendi öz çiftlikleri gibi kullanmalarına çaresiz duruşunuz bu utanç duygumuzu yüz kat daha arttırıyor... Ama bütün

bunlar halkımızın direnme tarihinin temelinde bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda gerçek kurtuluş yolumuzu çizmeye yarar.

Kürdistan devrimi bağımsız ve demokratik bir Kürdistan'ı yaratmayı öngörür. Bağımsız bir Kürdistan yaratmak, Kürdistan'ın yer altı ve yerüstü kaynakları, emeği, tarım, ticareti, mali ve sanayi alanı üzerindeki ekonomik sömürgeciliği, dil tarih, kültürel, sosyal ve siyasal sömürgeciliği ve askeri işgali ortadan kaldırmakla mümkündür. Bu alandaki sömürgecilik tasfiye edildikten sonra Kürdistan'ın siyasi, ekonomik kültürel ve sosyal alanda bağımsız bir gelişme yoluna girmesi mümkündür. Demokratik bir

Kürdistan yaratmak ise, Kürdistan'ın toplumsal yapısı üzerindeki ağır feodal komprador baskıların ortadan kalkmasına bağlıdır. Feodal komprador sınıf tarafından uygulanan baskı ve sömürünün ortadan kalkması kadınların köylülerin, azınlıkları tümü toplam yapısının özgürleşmesini sağlar.

Kürdistan kalkının ülkesinin bir bütün olduğunu, Kürt halkının iradesine aykırı olarak emperyalist, sömürgeci güçlere zorla parçalanan birliklerinin her parçadaki halkın iradesine uygun olarak, devrimci yöntemlerle yeniden kurulacağını bir ilke olarak kabul eder.

Kürdistan devrimi en önce olanda Türk sömürgeciliğini hedef alır.

Siyasi bağımsızlığını gasp eden, Kürt dili, tarihi ve kültürü üzerinde tam bir yok etme işlevini sürdüren üretim güçlerini tahrip ve talan eden Türk sömürgeciliğidir. Bu sömürgeciliğe dışta emperyalistler, içte de feodal kompradorlar destek vermektedir. Birbirleriyle çok sıkı ekonomik bağlarla bağlı olan bu üç güç, Kürdistan devriminin hedeflerini teşkil ederler.

Kürdistan devrimcinin dayandığı temel güç işçi köylü ittifakıdır. Kürdistan halkı, eğer savaşıma cesaret etmişse, mutlaka uzun süreli ve çeşitli evrelerden geçecek olan bir halk savaşına hazırlanmalıdır.

Ortadoğu'da güçlendirilmek istenen emperyalist zincirin en zayıf halkasını Kürdistan

oluşturmaktadır. Nasıl ki, Vietnam devrimi proletarya önderliğinde Hindi Çininden atılmasında ve emperyalizmin dünya çapında geriletilmesinde büyük ve tarihi önemde bir rol oynamışsa, Kürdistan devrimi de emperyalizmin Ortadoğı'dan atılmasında başrol oynayacak ve dünya çapında geriletilmesinde de büyük ve tarihi bir rol oynayacaktır.

Kürdistan gibi devrim dışında yaşamının hayvanca yaşamdan farksız olduğı bir ülkede, Kürdistan devrimcileri eğer bu görevlerini ülkelerinin bağımsızlıklarıyla birlikte gerçekleştirirlerse, dünya proletaryası ve halklarına muzaffer olmuş bir komünist örgüt sunarak tarihi görevlerini yerine getirmiş

olacaklar ve bundan haklı bir gurur duyacaklardır.

Kürt kelimesinin ve Kürtçe konuşmanın bile yasak olduğu, Kürtlerin var olup olmadığının tartışıldığı, büyük bir baskı, sindirilmişlik ve korku ortamında üstelik de sosyalizm adına yola çıkan Türkiyeli büyük devrimciler Mahir ÇAYAN, Deniz GEZMİŞ, Sinan CEMGİL ve İbrahim KAYPAKKAYA'LARIN ardına katledildiği bir süreçte Kürdistan devrimcileri bu derecede inanılması güç bir cesaretle ve kararlılıkla ortaya çıkmışlardı.

Bu sırada Kürtler adına hareket ettiğini ileri süren bazı dernek ve örgütler bile Kürdistan kelimesi yerine Doğu diyor “Doğuya yol, su

elektrik" talebinden öteye geçemiyordu. Bunların bir kısmı da o Güney Kürdistan'daki Barzani hareketlerinin etkisindeydi ve Türkiyeli devrimcilerle birlikte yürümeyi reddediyorlardı. Yeni örgütlenmelere giden Türk sol hareketlerinin hemen hemen tümü ise, Kürt halkının gerçeğini görmekten kaçınıyor, Türk egemenliğinin Kürtlere yönelik inkâr politikasının ve Türk milliyetçiliğinin etkilerini sosyalist görüntü altında da olsa sürdürüyorlardı. Kürtlerin kendi öz gücüyle ve ayrı bir örgütlenmeyle hareket etmesine gerek olmadığı, Türkiye'de devrim gerçekleşirse zaten kendiliğinden Kürtlere de haklarının verileceği tartışılıyor,

egemenlerin Kürtlere yönelik inkâr, bağımlı kılma, küçümseme ve eritme politikalarını değişik düzeylerde yaşıyorlardı.

Bu yoğun siyasal ortamda gelişen Kürdistan devrimcilerinin etkileri artık parça parça da olsa, halka ulaşmaya başlamıştı. Ankara'nın bazı yoksul kenar mahallelerinde, gruptaki öğrencilerin kendi bölgelerinde, yine Kürdistan'ın Dersim ve Antep gibi önemli illerinde hareketin düşünceleri yayılıyor ve yeni kadrolar kazanılmaya çalışılıyordu.

1976'da Ankara Dikmen'de Kürdistan'da çalışma yürütenlerin de içinde yer aldığı 15- 20 kişiyle yapılan bir toplantıda hareketin artık esas çalışmalarını Kürdistan'da

yapması ve kadroların ülkeye yayılması kararı alındı. Bu toplantıda şimdiye kadar grupla birlikte hareket eden Karadenizli iki Türk olan Haki KARER ve Kemal PİR'in gruba katılmaları da kesinleşti. Her ikisi de "Kendilerine yakın bir Türk sol hareketiyle birlikte hareket etmeleri ya da kendi gruplarını oluşturmaları" önerisini reddederek Türk halkının özgürleşmesinin, Kürt halkının özgürleşmesinden geçeceğini vurgulayıp, enternasyonalist devrimciler olarak Kürdistan Devrimcilerine katıldılar. Oluşturulan üç kişilik merkezi yönetimde Haki KARER, Abdullah ÖCALAN'ın yardımcısı olarak yer aldı. Böylece Kürdistan'a açılmaya

yönelen hareket siyasal bakışı kadar kadrolarının bileşimiyle de Türk ve Kürt halklarının özgürlük ve eşitlik üzerine kurulmuş birlikteliğinin temelini en sağlam biçimde atıyordu.

Dikmen'deki toplantısından sonra Kürdistan Devrimcileri Ankara'daki büyük ajan kuşatmasına, yanıltıcı ve saptırıcı ortama rağmen, Kürdistan'a yönelmeyi başardılar. Neredeyse adı bile unutulmuş bir ülkenin, en lanetli bir çürüme ve dağılmayla yüz yüze olan bir halkın üzerindeki ölüm sessizliğini yıkmak, ölü toprağını eşeleyip, yeni bir yaşamın tohumlarını ekmek göreviyle karşı karşıyaydılar. Kürdistan adına atılan en küçük adımın büyük bir katliam ve

imhayla karşılanmak isteneceğini biliyorlardı. Başlangıçta buna cevap verebilecek maddi olanakların bulunmaması bir yana, yol masraflarını sağlamak bile sorundu. Gittikleri yerde, birçoğu parklarda, açık alanlarda yatıp, en ağır işlerde çalıştılar. En küçük bir insani ilişkiden yola çıkarak inançlarını ve düşüncelerini yaymaya uğraştılar. Bu büyük özveri, fedakârlık, cesaret, inanç ve kararlı çabalarla artık Kürdistan'ın dört bir yanında yeni bir yaşam soluğu esmeye başlamıştı...

Kürdistan devrimcileri, Antep'teki çalışmalara özel bir önem veriyordu. Burada göçlerle giderek artan yoğun Kürt nüfusu, yoksul tabakaların, işçi ve gençlerin örgütlenmeye açık

yapıları, hareketin yeni kadroları kazanıp kitleselleşmesi için uygun bir zemin sunuyordu. Bu nedenle bizzat Abdullah ÖCALAN, yine Haki KARER, Kemal PİR, Cemil BAYIK gibi en ileri düzeyde öncüler Antep’ deki propaganda ve örgütlenme çalışmalarını yürüttüler. Kendilerinin de çalıştıkları inşaatlardaki işçiler arasında, öğrenci gençlik içinde, fabrika işçileri arasında, sendikalarda ve yoksul halk içinde adım adım tutunmaya başladılar. Buralarda Türk Sol örgütleri de yaygın bir faaliyet içindeydi. Buna karşın Kürdistan Devrimcileri giderek daha fazla geliştirdi.

Antep’e göç edenler arasında kazanılanlar aracılığıyla çalışmalar

Adıyaman, Nizip, Bilecik, Maraş ve Pazarcık'ı da içine alacak şekilde genişledi. 21 Mart 1977 Newroz'unda Abdullah ÖCALAN, artık iyice ilerlemiş olan çalışmaları hem yerinde denetlemek, hem de sonuçlarını toparlayıp doğru çizgiye çekmek amacıyla iki aya yakın süren büyük bir Kürdistan seferine çıktı. Sefer, Ağrı dağının eteklerinde, Doğubayazıt'ta yerel kadrolarla yapılan bir toplantıyla başladı. Bunu, Digor, Kars, Dersim, Elazığ, Bingöl, Diyarbakır, Urfa ve Adıyaman'daki toplantılar izlerdi. Yirmiye aşkın toplantının sonuncusu 13 Mayıs'ta Antep' de yapıldı. Abdullah ÖCALAN'ın gece sabaha kadar süren uzun bir konuşma yaptığı bu son toplantıya

Antep, Urfa, Adıyaman ve Pazarcık'tan 80'e yakın kadro katılmıştı. Bu toplantıların düzeyi de gösteriyordu ki, özgürlük ve bağımsızlık çizgisi artık Kürdistan'da iyice kök salmaya başlamıştı.

Bir akşam, Battal ile Memet eve geldiklerinde, Besê elindeki işi bırakıp yanlarına otururken yüzlerindeki sevinci fark etti. Ne bu haliniz? Size bakan da sanki bir yerlerde hazine bulduğunuzu sanır. Her ikisi de gülümsedi. Memet:

-İyi bildin Besê bir hazine bulduk ki hem de nasıl bir hazine!

Besê iyice meraklanmıştı.

-Neymiş sizi bu kadar sevindiren şey? Battal, pantolonun yan

ceplerinde çıkardığı kasetleri ortalarında duran küçük masanın üzerine bıraktı. İşte hazinemiz! Besê'nin merak arkadaşın Antep'deki toplantıda yaptığı konuşmadır. Yani halkımızın özgürlük savaşının ve yeni yaşamın türküleri de diyebiliriz. Besê heyecanla sordu:

-Abdullah arkadaş Antep'te toplantı mı yapmış?

Memet, heyecanlı bir sesle onu cevapladı:

-Evet, arkadaşların anlattığına göre bir kaç gün önce Antep'te çok büyük bir toplantı olmuş.

-Nasıl bir toplantı, Abdullah arkadaş ne konuşmuş?

-Abdullah arkadaş, Kürdistan devrimcilerine katılan arkadaşlara

hareketimizin temel özelliklerini hangi aşamaya geldiğimizi arkadaşların pratiklerinde çıkan yetersizlikleri ve neler yapılması gerektiğini değerlendirmiş.

Battal onu tamamladı. Bu konuşmaları zaten kasetten dinleyeceğiz. Ama öğrendiğimiz çok önemli bir şey daha var. Abdullah arkadaş Antep'ten ayrı olarak, Kürdistan'ın birçok yerine gitmiş ve oralarda da bu konuşmaları yapmış. Yani anlaşıldığı kadarıyla Kürdistan devrimcilerinin düşünceleri şu anda bütün Kürdistan'a yayılmış durumdadır. Belki sayımız şimdi az olabilir ama bu durum ileride büyük bir atılım yapabileceğimizi gösteriyor. Besê oldukça heyecanlanmıştı.

Bunlar gerçekten çok önemli. Ama iyice sabırsızlanmaya başladım. Ne dersiniz, artık şu özgürlük türkülerini bir an önce dinleyelim mi? Her ikisi de onu onayladı. Teybi getirip ilk kaseti yerleştirdiler. Şimdiye kadar hareketin bir iki bildirisi dışında herhangi bir değerlendirilmesini okumamış, kulaktan dolma bilgiler edinmişlerdi. Şimdi ise, çok önemli bir aşamada hareketin yaratıcısı ve Önderinin kendi sesinden en önemli değerlendirmeleri dinliyorlardı. Abdullah arkadaş gür ve tok sesinin dışarıda duyulmaması için teybi ayarladılar. Anlaşılmayan yerleri başa sararak tekrar dinlediler.

Böylece adeta nefeslerini tutarak saatlerce konuşmalara kilitlendiler.

Kasetler bittiğinde geçen zamanın uzunluğuna ve dikkat toplamak için sarf ettikleri çabaya rağmen yorgunluk hissetmek bir yana adeta hafiflemişlerdi. Düşünceleri aydınlanmış, yüreklerindeki umut güven ve inanç daha da pekişmişti.

Zaman epey ilerlediğinden Battal'ın geceyi orada geçirmesini istediler. Ancak Battal, daha dinlemek için bekleyenler olduğunu söyleyerek kasetlerle birlikte evden ayrıldı.

Bir kaç gün sonra gün batımına doğru, havanın ağır ağır kararmaya başladığı bir sırada Battal sokağın köşesinden döndü. Telaşlı bir hali vardı. Acele ve adeta koşarcasına yürüyerek sokağı çıkıp Memet gülün avlu kapısının önünde durdu.

Nefes nefese kalmıştı. Kapıyı sert biçimde vurdu, sabredemedi, avlu duvarının üzerinden bahçeye baktı. Besê ile Elif ana incir ağacının altında oturmuşlar, Memet de yanlarından kalkmış kapıya doğru geliyordu. Battal aceleyle seslendi:

-Mamo, Mamo, Çabuk kapıyı aç!

Memet heyecanlanmıştı:

-Tamam, Battal, tamam geliyorum.

Kapıyı açtı, Battal hızla içeriye girdi. Besê ile Elif ana da telaşlanmış ve kapıya kadar gelmişlerdi. Memet:

-Ne oldu Battal, peşinde seni kovalayanlar mı var?

Battal yutkundu, yüzünde derin bir acının ve üzüntünün izleri vardı. Yarı ağlamaklı bir sesle cevapladı:

-Hayır, benim peşimde kimse yok. Haki arkadaşı vurmuşlar, Haki arkadaşı...

Memet, iyice şaşırılmıştı.

-Ne? Haki arkadaşı mı? Kim vurmuş? Besê Neden vurmuşlar? Neyse şimdi burası bunları konuşmaya uygun değil, içeri geçelim, orada konuşuruz.

Üçü eve doğru ilerlerken Elif ana sokak kapısını açıp sağa sola baktı. Kapıyı kapatıp dönerken ellerini kaldırarak kendi kendine seslendi:

-Ey Allah'ım, nedir bu başımıza gelenler? Sen bizi belalardan koru ey Allah'ım!

İçerde oturdular. Böylesi bir olayla ilk defa karşılaşıyorlardı. Bir an derin bir sessizlik oldu. Battal da

biraz sakinleşmişti. Memet ağır ağır konuşarak sessizliği bozdu:

-Battal, anlat hele ne olmuş, nasıl olmuş? Haberi biraz önce Antep'ten gelen arkadaşlar getirdi. Onların anlattığına göre Sterka Sor adında bir örgütün adamları Haki arkadaşı siyasal tartışma yapacağınız bahanesiyle dün bir kahvehaneye çağırmış. Tartışma sırasında kavga çıkarıp Haki arkadaşı silahla vurmuşlar. Arkadaşlar onu Devlet Hastanesine kaldırılmışlar ancak kurtarılamamış...

Memet inanmak istemediğini dışa vurarak ağlamaklı bir sesle sordu:

-Yaşamını yitirmiş mi, kesin mi?

-Evet, ne yazık ki arkadaşlar öyle söylüyor.

Memet bu kez öfkeyle sordu:

-Kimdir bu STERKA SORCULAR, arkadaşımızı niye vuruyorlar?

-Kendilerine “Beş parçacılar” da diyorlar. Sözde oda bir Kürdistan hareketidir. Halkın Kurtuluşu'ndan ayrılan bazılarıyla birlikte kurulmuş. Sovyetler Birliğini sosyal emperyalist ve gerici değerdendiriyorlar. Sözüm ona, Kürdistan'ın beşinci parçasını da Sovyetler işgal etmiş, onun için Sovyetlere karşı savaşmak gerekir, diyorlar. Haki arkadaşla tartışmaları da bu konu üzerineymiş.

-Tartışacak bütün konular bitmiş de yalnız bu konu mu kalmış? Hem farklı bir görüşleri olsa bile ne hakla arkadaşımızı vuruyorlar? Aslında

sorun farklı görüş meselesi değil. İki ay kadar önce Dersim’de Aydın GÜL adlı arkadaşımızı da halkın Kurtuluşundan bazıları bir tartışma sonrasında vurmuşlar. Belki hepsi öyle değil ama bu örgütlerin içine ajanlar girmiş, bize karşı kullanılıyorlar. Şimdi hareketimiz Kürdistan’da hızla gelişiyor, tam da böyle bir dönemde Kürdistan adına hareket ettiğini ileri süren bu Sterka Sor ortaya çıkıyor. İlk saldırısını da bize yapıyor. Hem de en fazla geliştiğimiz Antep’te, Abdullah arkadaştan sonra en ileri düzeydeki arkadaşımız olan Haki KARER’ e saldırıyorlar. Üstelik bilinçli bir şekilde yalnız ve silahsız olarak tartışmaya çağırıp, arkadaşımızı alçakça vuruyorlar. Bunlar tesadüf

olamaz. Haki arkadaşın şahsında bize gözdağı vermek, Kürdistan devrimcilerinin gelişmesinin önüne geçmek istiyorlar. Besê, Haki KARER adını ilk defa duyuyordu. Merakla sordu:

-Haki arkadaş bu kadar gelişkin biri miydi?

-Evet. Ankara'da üniversite de okurken Abdullah arkadaşla tanışmış. Kürdistan Devrimcileri ülkeye yöneldiği sırada Abdullah arkadaşın yardımcılığına getirilmiş. Kürdistan'da, özellikle Antep' deki çalışmalarda çok büyük katkısı olmuş. Daha önce Maraş'a da gelmiş, ama biz onu görmedik.

-Peki, kendisi nerelidir?

-Karadeniz, Ordu'nun Ulubey ilçesinden bir Türk arkadaştır. Odadakilerin şaşkınlığını Besê dile getirdi:

-Demek Türk bir arkadaş ha! Karadenizli, üniversiteyi, rahat bir geleceği bırakıp ta buralara gelmiş ve şimdi Kürdistan devriminde ilk hedef oluyor öyle mi?

-Evet. Onun gibi başka Türk arkadaşlar da var. Ama en gelişkinlerinin Haki arkadaş olduğunu söylüyorlar. Sen rahat bir yaşamı bıraktığını söyledin. Biliyor musun, Haki arkadaş, harekete kazandırdığı yeni arkadaşlar kendilerini eğitmeye zaman bulabilsinler diye kendisi Antep halinde hamallık yapıp birçok

arkadaşın günlük masraflarını bu hamallık parasıyla karşılamış.

Derin bir sessizlik oldu, odadakiler oldukça ağırlaşmış ve gözyaşlarına hakim olamamışlardı. Besê, derin bir nefes çekerek konuştu:

-Peki şimdi nasıl olacak, ne yapabiliriz? Battal'ın ses, giderek öfkeli bir hal almıştı.

Bilemiyorum, ama nasıl olursa olsun bu alçaklığın hesabını mutlaka sormak gerekir. Zaten ben burada fazla kalmak istemiyorum, durumu size bildirmek için gelmiştim. Bu akşam bazı arkadaşlarla yola çıkıp Antep'e gideceğiz. Şimdiye kadar gözyaşlarını tutamayarak bir kenarda oturan Elif ana atıldı:

-Oğlum Battal, bu saatte nereye gideceksiniz? Antep' te ne yapacaksınız? Bak onu vurmuşlar, sizi de vururlar. Antep'e gitmeyin, başınıza yeni bir iş açmayın.

-Yok, Elif ana yok. Zaten biz hep Başımıza iş gelmesin, diye diye bu hallere düştük. Bizim canımız o ne değerli arkadaşımızinkinden daha mı kıymetli? Vururlarsa da vursunlar. Hem artık biz de vuracağız, şimdiye kadar silah kullanmadık ama kullanacağız. Antep'e de bir yerden silah bulup öyle gideceğim... Benim artık gitmem gerekiyor.

Battal sözlerini bitirip ayağa kalktığı anda diğerleri de kalktı. Bu sırada Memet, duvardaki askılığa uzanarak ceketini giydi. Elif ana onu

gördüğünde bir daha telaşlandı. Mamo, sen ne yapacaksın, ceketini niye giyiyorsun? Memet'in cevabı kısa ve net oldu:

-Bende Antep'e gideceğim ana.

Tövbe, tövbe. Deli misin oğlum, niye böyle yapıyorsun?

Battal araya girdi:

-Mamo, bence de senin gelmene gerek yok. Arkadaşlara yalnız geleceğimi söylemiştim. Antep'e kalabalık girmemiz riskli olabilir, hem burada da senin yapacağın işler olacaktır.

Memet, Battal'ı reddedemedi.

-Peki, tamam, ama en azından sizi yolcu edip öyle döneyim.

İkisi birlikte kapıya yöneldiler.
Besê Battal'ın elini sıkarken:

-Dikkatli olun, bizi habersiz bırakmayın, dedi.

Memet' le Battal sokağın karanlığı içinde hızlı adımlarla uzaklaştılar... O akşam Battal' la yanındaki arkadaşları tuttukları bir taksiyle yola çıktı ve Narlı kasabasında indiler. Burada, Antep Maraş yol kavşağında başka bir arabaya binerek iki saat uzaklıktaki Antep'e ulaştılar ve hiç durmadan Devlet Hastanesinin bulunduğu yere gittiler...

Haki KARER, Nuri pazarbaşı mahallesindeki kahvehanede kendisine silah çekenin üzerine atılıp onu altına aldığı anda kasık

bölgesinden beş altı kurşunla yaralanmıştı. Yarası derindi ve çok kan kaybetmişti. Yoldaşları kan verdi, ameliyata alındı ancak tüm bunlar sonuç vermemişti.

Kürdistan devrimcileri devlet hastanesinin önünde beklerken, 18 Mayıs 1977’de gece yarısı saat bire doğru gecenin sessizliğini bıçak gibi yırtan bir çığlıkla irkildiler. Yaşlıca bir Kürdistan devrimcisi hasta hane merdiveninde inmiş, bahçenin ortasında ellerini havaya kaldırarak kendinde geçmiş bir halde boğazını yırtarcasına Öldüüüüüüüüü... öldüüüü... diye haykırıyordu.

Bu acı ses, o gece Düztepe yokuşuna, eski hale, hükümet konağına ve çevredeki ara sokaklar

doğru yankılandı. Bu çığlıkla birlikte Kürdistan Devrimcilerinin dünyaları kararmış, gözleri adeta hiçbir şey görmez olmuştu. Daha kendilerine gelmemişlerdi ki, polisleri birden yanı başlarında buldular. Dersimli Veli yakasını bir polisin elinden kurtarıp koşarken, gecenin sessizliğinde bu kez arkasından sıkılan kurşun sesleri yankılandı. Veli bir çıkmaz sokağa girmiş ve yakalanmıştı. Diğer Kürdistan Devrimcileri ise yetim bırakılış bir çocuğun acısı ve yaralı bir aslanın öfkesiyle oradan uzaklaştılar. Çok şey yapabilirlerdi ama kendi başlarına hareket etmek istemediler... Şafakla birlikte birçok yere haberciler gönderip beklediler. Battal gül gelip onlar katıldığında

hasta hanenin etrafında hala gergin biçimde dolanıp duruyorlardı...

Antep'e gelenler yalnızca Battal ve yanındakiler değildi. Çevre il ve ilçelerdeki diğer Kürdistan Devrimcileri de haberi aldıklarında adeta bentlerini yıkarak ilerleyen bir öfke eli gibi silahlarıyla birlikte yola çıkmış ve akın akın Antep'e geliyorlardı. 19 Mayıs 1977 günü onlarca Kürdistan Devrimcisi Antep'e ulaştı. Büyük bir enternasyonalist devrimci olan en değerli yoldaşlarını yitirmenin derin acısı ve ne yapmak gerektiğini tam olarak bilememenin şaşkınlığı içindeydiler. Ama hepsinin duyguları bir noktada birleşiyordu:

-Neye mal olursa olsun, bu alçakça saldırının intikamını almak ve

bedelini ödetmek gerekiyordu. Bunun için 19 Mayıs törenlerinde, yürüyüş halindeki polisler topluca saldırabilir ya da devlet Haki arkadaşın bedenini düşmanın elinde bırakmak kesinlikle kabul edilemezdi. Onu ne pahasına olursa olsun yüceliğini layık bir törenle toprağa vermek gerekliydi. Bu duygularla silahlı onlarca Kürdistan Devrimcisi şehir Merkezinde ve hastanenin etrafında büyük bir gerginlik içinde her türlü saldırıya hazır olarak en küçük bir emir işaretini bekliyordu. O gün sakince tören hazırlıklarının yapıldığı Antep, tarihinde görülmemiş bir patlamaya gebeydi. Adeta fitili ateşlenmiş, tahrip gücü yüksek bir

bomba şehrin üzerinde patladı
patlamak üzereydi...

Tam bu sıralarda haberi duyarak Ankara'dan gelmiş olan Abdullah arkadaş duruma müdahale etti. Böylesi bir saldırının ve kaçırma girişiminin çok büyük kayıplara yol açabileceğini, Haki arkadaşın ailesine haber verilerek, onların almasının daha uygun olacağını belirtti. Şehidin anısına bağlılığın kaba bir intikamcılıkla değil, onun ideallerine ulaşmasında başarılı bir pratiği geliştirmekle gerçekleşeceğini. “ İntikamı, sadece kişilerin, bireylerin hedef alınarak cezalandırılması şeklinde değil, daha tarihsel boyutuyla, daha geleceği etkileyecek ve belirleyecek

boyutuyla komple ele almak” gerektiğini açıkladı.

Böylece Kürdistan Devrimcileri geri çekildi ve Haki KARER’in ailesine haber gönderildi. Haki KARER alınıp bir grup Kürdistan Devrimcisiyle birlikte Ordu’nun Ulubey kasabasına götürülerek oradaki ilerici çevreden kişilerin de katıldığı görkemli bir törenle Karadeniz toprağına verildi. Kürdistan Devrimcileri, içlerindeki büyük acıyı ve intikam duygusunu yüreklerinin derinliklerine yerleştirip yüce yoldaşlık duygularını ve öfkelerini daha başarılı bir pratiğın mayası yapma kararlılığıyla tekrar kendi çalışma alanlarına yöneldiler.

Pazarcık'takiler ise büyük bir tedirginlik ve merak içinde bekliyorlardı. Antep'e gidenlerin gidiş tarzından da ciddi bazı olayların yaşanacağı anlaşılıyordu. Üstelik artık silahlar devreye girmişti. Olayların nereye varacağını bilememenin verdiği kaygıyla birbirlerine sık sık yakınlarından haber gelip gelmediğini sordular. Radyoda ve siyah beyaz televizyonlarındaki haberleri ilk defa bu derece dikkatle takip ettiler. Özellikle BBC haberlerini kaçırmamaya çalıştılar. Bir haber alamamanın verdiği gerginlik iyice tırmanmışken bir kaç gün sonra Antep'e gidenleri sağ salim geri dönmesiyle rahatlayıp, derin bir nefes aldılar.

Battal zaman kaybetmeden Besê güle gitti ve yaşananları onlara da anlattı. Olayların etkisi hala üzerindeydi, öfkesi devam ediyordu ama davranışları daha ağırbaşlı bir hal almıştı. Özellikle de Abdullah arkadaşın müdahale tarzından çok etkilenmişti:

Abdullah arkadaş, müdahale etmeseydi, gerçekten olayların nereye varacağı belli değildi. Çok olumsuz bir şekilde de sonuçlanabilirdi. Hemen hepimiz sonuçlarını hesap etmeden kaba bir intikamcılıkla yaklaşıyorduk. Ama Abdullah arkadaş, Şehidimize doğru bağlılığın nasıl olması gerektiğini bize gösterdi. Bundan sonra şehidimizin uğruna kendini feda ettiği amaçlarımızın

gerçekleşmesi için daha sağlam ve başarılı bir pratiğin sahibi olacağız. Haki arkadaşın katledilmesinde rol alanlar da zaten tespit edilmiş. Onlara da hak ettiği cezaları verilecek.

Memet öfkeyle sordu:

-Kimmiş bunlar, isimleri biliniyor mu?

-Evet. Birisi Sterka Sor'un lideri Alaattin Kapan'dır. Arkadaşlar bunu daha Ankara'dan tanıyorlar, karanlık birisi ve ajan olduğu kesin. Haki arkadaşı Adana'da da " seni öldüreceğim" diyerek tehdit etmiş. Antep'te Sterka Sor diye ortaya çıkınca Haki arkadaş diğer arkadaşları, "Bunlar tehlikelidir, bunlardan uzak durun" diye

uyarmış. Tartışmaya kendisi gidince de alçakça katletmişler.

Memet tekrar sordu:

-Peki, Haki arkadaş bunların karanlık kişiler olduğunu bildiği halde neden kendisi tartışmaya gidiyor?

-Onu tam bilemiyorum. Ama belki aralarında ikna edilecek kişiler olduğunu düşünmüş olabilir. Arkadaşlara daha önce siz uzak durun diyerek onları korumak istemiş. Ama gerekli gördüğü için tehlikesini bile bile görüşmeye kendisi gitmiş. Yani bir anlamda kendisini feda etmiş. Aslında o kadar tedbirsiz de değilmiş, ama işin içine iki hain de karışınca böyle sonuçlanmış. Besê şaşırmıştı:

-Hain mi?

-Evet. Kürdistan Devrimcileriyle birlikte hareket eden Bozan Arslan ve Mehmet Uzun adında iki hain STERKA SORCULARLA işbirliği yapmış. Haki arkadaşın hem tartışma yerine gitmesinde hem de silahsız kalmasında rol almışlar. Bu ihanetlerinin ve alçaklıklarının bedelini tabi ki en kısa zamanda kendi pis canlarıyla ödeyecekler.

Battal, konuşurken öfkesini dindirmek istercesine üst üste sigara yakıyordu. Besê ise, ilk defa duyduğu şehit kavramını düşünüyordu. Devrimci mücadelede kendini feda edenlerin şehit olarak kutsallaştırılması oldukça çarpıcıydı. Besê ağır ağır konuştu:

-Bir yanda en değerli şehitler ortaya çıkıyor diğer yanda ise alçakça ihanetler var. Kürdistan Devrimcileri daha yolun başındayken böyle büyük bir saldırıyla karşılaşılıyor. Hareketimizi boşa çıkartmak için sahte bir örgüt bile kuruluyor, üstelik içimizdeki hainleri de kullanıyorlar. Gerçekten çok acımasız bir düşmanımız var. Bizim de ona göre güçlü olmamız gerekiyor.

Memet ve Battal onu onayladılar.
Battal:

-Doğru söylüyorsun Besê Her yönüyle kendimizi geliştirmemiz gerekiyor. Çünkü daha yolun başındayız ve daha yapacak çok işimiz var.

-Size bir şey daha söylemek istiyordum. Antep' deki durumlar nedeniyle önümüzdeki süreçte ihtiyaç olabilir düşüncesiyle Antep'e gitmeye karar verdim. Arkadaşlar da uygun gördüler, onun için bir kaç gün sonra gideceğim. Belki zaman zaman Pazarcık'a gelebilirim, ama sanırım uzun süre görüşmeyebiliriz. Memet ve Besê üzölmüşlerdi. Memet:

-Battal senin yokluğunu hissedeceğiz. Ama gitmen iyi olacaksa tabi ki gitmelisin. Biz de burada üzerimize düşeni yapmaya çalışırız. Besê Battal, sen de her konuda kendimizi geliştirmeliyiz dedin. Sanırım Antep'te epey gelişirsin. Ama bence bu sigara konusunda da kendini geliştirsen iyi

olur. Bakıyorum da sigara üstüne sigara içiyorsun. Battal gülümseyerek karşılık verdi:

-Sigara fazla sorun olmaz Besê. Besê:

-Hayır, ben bu konuda ciddiylim. Böyle acımasız bir düşmana karşı savaşırken sağlıklı olmalısınız. Battal tekrar gülümseyerek konuştu:

-Vallahi Besê doğrusunu istersen sigara hoşuma gidiyor ve çok içiyorum. Ama sen söylediğin için onun üzerinde de duracağım.

Besê, bu cevaptan Battal'ın sigarayı kolay kolay bırakmayacağını anlamıştı. O da gülümseyerek konuştu:

-Anlaşıldığı kadarıyla sen bu konuda epey inat edeceksin. Ama

ben söylediğim için değil, hepimizin güçlü olması gerektiği için sigarayı içmemelisin. Zor ve farklı bir sürece giriyoruz, artık bazı alışkanlıklarımızı terk etmemiz gerekiyor. Battal:

-Tamam, Besê tamam, derken hep birlikte güldüler...

6. BÖLÜM

Antep' de yaşanan olaylar Besê'yi derinden etkilemişti. Haki KARER'in kişiliği, Kürdistan Devrimcilerinin şehide ve

amaçlarına bağlılığı, yoldaşlık duygusu, fedailik, hele Abdullah arkadaşın bütün olayların akışını değiştiren müdahale tarzı ve Önderlik gücü çok etkileyiciydi. Kürdistan Devrimcilerinin amaçlarındaki yücelik bir yana kardeşlerin bile bencilce didiştikleri bir ortamda bu derece birlik ve fedakârlık duygusunu geliştirmeleri oldukça çekiciydi. Gerçi daha işin başında ne büyük tehlikelerle karşı karşıya oldukları açığa çıkmış ve bunun verdiği ürküntüyle Pazarcık'ta da bazıları kendilerini geriye çekmişti. Ama Besê bunları önemsemedi. Daha önce Kürdistan Devrimcilerinin davalarında ne kadar tutarlı olduğuna yönelik

kaygısı giderek ortadan kalktı ve bağılılığı daha da pekişti.

Besê'nin Kürdistan Devrimcilerinde bulduğu özellikler aslında kendisine yabancı değildi. O da çocukluğundan beri çevresi için hep yararlı olmak ister ve bencillikten uzak durmaya çalışırdı. Aksi halde insanlarla olan ilişkilerin ve yaşamın anlamsızlaşıp çirkinleştiğini net olarak görebiliyordu. Halen devam ettiği terzilik mesleğinde kendisine iş getirenler genellikle yoksul kimseler olduğundan bazılarından hiç bir karşılık almazdı. Hatta bazen artan kumaşları dikip yoksul çocuklara giydirirdi. Hastalarını doktora götürecek gücü bulamayanlar için de iğne vurmayı ve yaraları

pansuman etmeyi öğrendi. Böylece yararlı olmak için didinip dururken çevresindeki birçok Kürt ve Türk aileler arasında gittikçe daha fazla sevilen ve saygı duyulan biri haline gelmişti.

Besê'nin yakın akrabalarının hemen hepsi ise ona karşı tepkiliydi. Kardeşleri, anası, Memet'in anası ve babası bir yandan birbiriyle didişirken diğer yandan Memet'le Besê'ye yükleniyor ve Kürdistan Devrimcileriyle olan ilişkilerini kesmesini istiyorlardı. Özellikle Memet'in babası Salman, eve sık sık tanımadığı kişilerin gelmesinden iyice rahatsızlık duymaya başlamıştı. Kendisiyle

konuştuğunda Besê cevap verir de gelenek bozulur diye Besê'ye

doğrudan seslenmiyordu. Memet'i bulduğunda onu azarlıyor, o yoksa Elif anaya, yada bir duvara karşı bağırıp duruyordu. Bu durum iyice sorun olmaya başlayınca, Memet'le Besê sonunda eşyalarını ayırıp evin üst katına yerleşti. Böylece arkadaki yüksekçe sokağa açılan kapıyı da zaman zaman kullanma imkânına kavuştular.

Bu sırada Kürdistan Devrimcilerinin esas çalışması düşüncelerini yayma, yeni kadrolar yetiştirme ve halkı örgütleme düzeyindeydi. Pazarcık'ın Güney tarafında tek odalı bir öğrenci evinden de yararlanıyorlardı. Burada lise ve yatılı okulda okuyan bazı öğrencilerde yeni katılanların bir kısmı eğitilmeye çalışılıyordu.

Besê zaman zaman gittiği bu evde Kürdistan Devrimcilerinin yaşam tarzını daha yakından tanıdı. Genelde yoksul olan Kürdistan Devrimcileri büyük bir dayanışma, sevgi ve saygı içinde ortak bir yaşam sürdürüyorlardı. İçki içilmez, küfürlü ve kötü konuşulmazdı. Halkın değer yargılarına saygılı olunması esastı. Besê Haki KARER'in halka saygısızlık olur diye arkadaşlardaki tespihleri toplattığını da burada öğrendi. Bu yaşama katılanlar bir süre sonra eski olumsuz özelliklerini aşıp belli bir değişime uğruyorlardı. Kazım da bu çalışmaların içindeydi ve kısa süre sonra epey gelişti, eğitimde örgütlenmede sorumluluklar almaya başladı.

Eğitim, genellikle bir kitabı bölüm bölüm okuyup topluca tartışma tarzında yapılıyordu. Kürdistan Tarihine ilişkin kısa bir broşür, Leo Huberman'ın sosyalizmin Alfabeti, Zubristki'nin Toplumlar Tarihi, Lenin'in Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı, Devlet ve İhtilal, Stalin'in Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm kitapların en fazla üzerinde durulanlardı. Yine roman olarak Bulgaristanlı bir kadın devrimciyi anlatan seni Halk Adına Ölüme Mahkûm Ediyorum, Arnavutluk devriminde bir gerilla birliğinin yaşadıklarını anlatan Komiser Memo, oğlundan etkileyip giderek Devrimcileşen bir Rus anayı anlatan Gorki'nin Ana kitabı Çin devrimcilerinin anlatan Kızıl

Kayalar ve Vietnam'da Saygon Zindanlarındaki büyük direnişleri anlatan Direnme Savaşı kitapları okunuyordu. Tabi Abdullah arkadaşın kaset konuşmaları ve Kürdistan Devriminin özelliklerine ilişkin konular eğitimde en önemli yeri tutuyordu. Besê de bu günlerde ve sonrasında zaman buldukça bu çalışmalara katılarak kendi eğitimini ilerletmeye uğraştı.

Battalın Pazarcık'a geldiği bir sırda, Memet Battal gülün evine gitmişti. Akşama doğru Kebapçı dedikleri arkadaşları yanlarına geldi. Memet'ten bir kitap isteyecekti. Konuyu açtı konuştular. Bu sırada Kebapçının tavırlarında bir farklılık gören Memet biraz da merakla sordu.

-Kebapçı arkadaş, sen bu kitabı daha önce de isteyebilirdin. Ama uzun süredir bize gelmedin yoksa bir sorun mu var? Kebapçı bu soruyla kızardı, yutkundu sonra cevapladı:

-Şey... Ben sizin eve gelemiyorum. Memet'le Battal şaşırmışlardı. Memet:

-Nasıl gelemiyorsun, yoksa babam sana ters bir şey mi söyledi?

-Yok, yok. Baban değil, Besê beni evden kovdu.

-Besê seni evden mi kovdu?

-Nasıl kovdu? Şunu bir anlat hele.

-Kitap istemek için size gitmiştim. O sırada babam hasta olduğundan çok üzülüyordum. Besê benim

üzgün halimi görünce telaşlandı, ben de babamın hastalandığını söyledim. Birden bire öfkелendi, sen arkadaşlarına üzölmüyorsun da topal babana mı üzölüyorsun? Bu halinle mi devrimcilik yapacaksın? “Hemen evden çık git!” dedi ve beni evden kovdu. O günden bu yana Besê'nin yanına gidemiyorum.

Sözlerini bitirdiğinde Memet'le Battal, Bunun için miydi? diyerek kahkahayı patlattılar. Kebapçı:

-Siz gülüyorsunuz ama ben çok rahatsız oluyorum. İkimizi tekrar barıştırsanız iyi olur.

Kebapçının Besê'den bu derece çekinmesi Battal'ı iyice neşelendirmişti, gülerek konuştu:

-Besê'yi çok iyi tanıyorsun, böyle bir yanlışla düşmeyecektin. Mademki hata işledin, git kendi hatanı kendin düzelt.

Ancak kebabçı, birlikte gitmeye ısrar etti ve üçü kalkıp gecenin epey ilerleyen bir saatinde eve gittiler. Memet, evin penceresine Besê'nin anlayacağı tarzda bir kaç kez hafifçe vurdu ve kapı açıldı. Battal ve Memet içeriye girdi. Arkadaki kebabçı da tam içeriye girecekken Besê onu tanıdı ve elini göğsüne dokundurup sert bir sesle konuştu:

-Sen içeri girme, eve git, baban seni bekliyor! Kebabçının yüzü renkten renge girmişti. Memet'le Battal bir yandan gülmemeye çalışırken, bir şeyden haberleri yokmuşçasına,

-Ne oldu Besê bırak girsin dediler.
Besê:

-Hiç bir şey yok, bunu evde babası bekliyor, deyip kapıyı kebabçının yüzüne kapattı.

Battal ile Memet Besê'yi sakinleştirip kapıyı açarak kebabçıyı içeriye aldılar. Kebabçı oturup biraz kendine geldikten sonra konuyu açıp Besê'den özür diledi. Ancak Besê yine de yumuşamadı:

-Sen hatanı anlamadıktan sonra benden özür dilemenin bir faydası yoktur. Benim tepkim babanın hastalığına üzülmene değil, yoldaşın için de aynı üzüntüyü göstermemenedir. Sen eve neredeyse ağlayacak bir durumda gelince ben acaba yine bir arkadaşı

mı vurdular diye telaşlandım. Bak ben seni Haki arkadaş şehit edildiğinde de görmüştüm. O zaman bu kadar üzölmüyordun. En değerli yoldaşına değöl de böyle babasına ağlayan birinden hayır gelmez. Eğer bu şekilde yaklaşırsan kendi babana bile hayrının olacağını sanmıyorum.

Diğerleri işin bu boyutunu düşünmemişlerdi. Besê'nin ciddiyetinin sebebini daha iyi anladılar. Bir anlık sessizlikten sonra Memet konuştu:

-Besê tepkinin sebebini bizde anladık. Gerçekten önemli şeyler söylüyorsun, kebabçı arkadaş da bundan sonra ona göre yaklaşır. Ama artık barışsanız iyi olur. Battal, Memet'i onaylanıp kebabçı da söz

verince Besê'yle el sıkışarak barıştılar...

Kürdistan Devrimcilerinin çabaları giderek daha fazla sonuç veriyordu. Taraftar sayıları arttı ve diğer sol hareketlerinin çevrelerini de etkilemeye başladılar. Pazarcık'takiler ovalık ve dağlık bölgelerdeki köylerine de bu etkiyi taşıdılar. Sadece düşünceleri taşımakla kalmıyor, halk arasındaki arazi, su vb. Anlaşmazlıkları da gidermeye çalışıyorlardı.

Pazarcık'a zaman zaman diğer bölgelerdeki Kürdistan Devrimcileri de geliyordu. İşte bu sıralarda Besê, ilk bakışta zayıfça bir işçiyi andıran ama konuştuğu gürül gürül akan ve insanı coşkuyla ayaklandıran büyük devrimci Kemal PİR' ide tanıdı.

Kemal PİR, etkileyici kişiliğiyle, adeta bütün vücudunu katarak yaptığı Karadeniz aksanlı canlı konuşmaları ve halk adamı özellikleriyle Pazarcık'ta önemli bir etkide bulundu. Özellikle diğer sol hareketlerin etkisindeki dağlık Cimikanlı köyünün Kürdistan Devrimcilerine katılmasında Kemal PİR'in kesin ve belirleyici bir rolü olmuştu.

1977 yılı ağırlıklı olarak bu çalışmalarla geçti. Haki KARER'in katledilmesinde rol alan Sterka Sor'un sorumlusu Alaattin KAPAN'IN İskenderun da ölümle cezalandırıldığı ve Sterka Sor'un etkisizleştirilip dağıtıldığı haberi moralleri yükseltti...

1978 başlarında, Hilvan'da Kürdistan Devrimcilerinden Halil ÇAVGUN' un katledilmesinin ardından gerici Süleymanlar aşiretinin çetelerine karşı silahlı mücadele başlatılmıştı ve burada Kürdistan Devrimcilerinin hâkimiyeti adım adım geliyordu.

Pazarcık'ta bu haberlerin coşkusunun güç verdiği çalışmalar giderek ilerliyordu. Bu gelişmelerle birlikte bazı sol hareketler, özellikle de Devrimci Halkın Birliği ve Aydınlikçılar adeta esas çalışmalarını Kürdistan Devrimcilerinin etkisizleştirilmesi üzerine kurdular. Halk içinde Kürdistan Devrimcilerinin gerici, milliyetçi, hatta MHP gibi Doğu'nun faşist bir hareketi olduğu vb.

propagandalarıyla ölçüsüz bir saldırıya geçmişlerdi. Aydınlikçılar, gazetelerinde Kürdistan Devrimcilerini isim ve adres vererek ihbar ediyor ve hedef haline getiriyorlardı. Bunlarla yapılan tartışmalar bazen silah çekmeye kadar varıyordu. Diğer yandan MHP'nin ülke genelinde Türkiyeli sol güçlere ve Kürdistan Devrimcilerine yönelik saldırıları giderek tırmanıyordu. İstanbul Üniversitesinde 16 Mart 1978'de bir grup öğrencinin bombalanarak öldürülmesi, YEDİ TIPLİNİN boğulması, tanınmış birçok yazar ve aydına yönelik suikastlar ardı ardına geliyordu. Malatya, Sivas ve Adıyaman' da çeşitli provokasyonlarla Alevi - Sünni

atışmasını yaratma girişimleri vardı. Pazarcık'ta lk Ocakları çevresindeki tehdit tırmanıyordu. Bu ortamda Kürdistan Devrimcileri başlangıçta savunma temelinde de olsa giderek silahlandılar ve örgütlenmede önemli gelişmeler sağladılar. Maraş ve Elbistan'da da Pazarcık'taki kadar olmasa bile önemli adımlar atılıyordu.

Son olarak Antep' de ise Sterka Sor'un etkisizleştirilmesinin ardından harekete bu sefer de Tekoşin adında bir örgütün musallat olduğu ve ciddi bazı sorunların yaşandığı, ama bunların da giderilmeye başladığı haberleri duyuluyordu...

7. BÖLÜM

10 Kasım 1978 akşamı, dört Kürdistan Devrimcisi Antep'ten aceleyle yola çıkıp Pazarcık'a ulaştı. Onları Kazım karşıladı ve beklemeden öğrenci evine götürdü. Antep'ten gelenlerden Ali EREK Küçük Cin Ali heyecanlı haliyle Kazım'a hazırlıkların tamam olup olmadığını sordu. Ancak Kazım hem bu acele gelişe, hem de soruya şaşırmıştı:

-Nasıl, neyin hazırlığı anlayamadım? Bu cevaba bu kez de diğerleri şaşırdı ve öfkelenдилer Ali EREK:

-Ne demek ne hazırlığı? Siz Kemal PİR arkadaşın dün Pazarcık'ın çıkışında yakalandığını bilmiyor musunuz?

-Onu biliyoruz. Kemal PİR arkadaşın yanında Halil ATAÇ (Ebubekir), Salman ÖMÜRCAN ve ALİ ÇAĞRAŞ da varmış. Dün Salman arkadaşın ailesini yüzleştirmeye çağırınca yakalandıklarını o şekilde öğrendik.

-Peki ya Terzi Cemal (Ali ÖMÜRCAN) bugün sizinle görüşüp bazı hazırlıklar yapılması gerektiğini söyledi mi?

-Yok, Yani bugün Antep'ten geldi ama bize herhangi bir hazırlıktan söz etmedi.

Antep'ten gelenler öfkesini tutmakta oldukça zorlandı ve ardı ardına söylendiler:

-Hazırlıkları tamamlamak bir yana, hiç bildirmemiş bile... Bu ne

ciddiyetsiz, sorumsuz bir adamdır... Neyse onunla sonra konuşuruz. Zaman fazla gecikmeden hazır olmamız gerekiyor.

-Neye hazır olacağız? Ben daha anlayamadım. Diğerleri Terzi Cemal'e olan öfkelerini bir yana bırakıp yapacakları görevin heyecanı ile yeniden neşelendi. Ali Erek heyecanla açıkladı:

-Bu gece, Polis karakolunu basıp Kemal PİR'i ve diğer arkadaşları kaçıracaktır. Kazım, sevincinden bağırmamak için kendini zor tuttu. Demek bunun için geldiniz ha! Arkadaşları o işkencecilerin elinden kurtarabilirsek bu en büyük başarımız olacaktır.

-Kurtarabiliriz, yapamayacağımız bir şey değildir. Zaten Kemal arkadaşı kısa süre önce Ulubey cezaevinden yine arkadaşlarımız kaçırmıştı. Bunu da başarabiliriz. Ama bunun için senin bize silah bulman gerekiyor. En kısa sürede bize yetecek kadar silah bulup getir. Biz de diğer hazırlıkları tamamlayacağız. Kazım:

-Şimdi elimizde bir iki tabanca var. Hayır, bunlar yetmez. Ne yaparsan yap bize acilen büyük silahlar temin et.

Kazım silah temin etmeye çıktığında iki kişi de kaçırma planı için keşif yapmaya gitti. Kazım bir süre sonra bir Rus malı Tamburalı, bir de Mat marka otomatik silah bulup getirdi. Ancak bunun

yetmeyeceğini söyleyerek bir daha gönderdiler. Bu sırada haberi alan Battal'da gelip eylem grubuna katılmıştı. Pazarcık'taki bu yoğun hareketlilik sırasında Besê ve Memet silah temin edilmesiyle uğraştılar. Ne olacağını tam olarak bilememekle birlikte ciddi olaylar olmasına rağmen kendilerinin katılamamasının verdiği üzüntü ve gerginlikle o geceyi geçirdiler. Keşif için gidenler, karakolun önünde Urfa ve Antep plakalı iki arabanın durduğunu görmüşlerdi. Demek ki sorgu için buralardan özel olarak polisler gelmişti. Yakalananları götürme ihtimali yüksekti ve bu nedenle de kaçırma eyleminin gecikmeden sonuçlandırılması gerekiyordu.

Kazım'ın silah bulması kolay olmadı. Sonunda bir KALAŞNİKOF silahla birlikte geldi ve Battal'la Antep'ten gelenlerden oluşan beş kişilik eylem grubu son hazırlıklarını tamamladı. Plana göre: Kemal PİR'LER karakoldan kaçırıldıktan sonra Pazarcık'ın Kuzeyinde baraj gölünün üst tarafından Aksu nehri geçilip karşıdaki dağlık bölgeye ulaşılacaktı. Böylece gece 2'ye doğru Battal'ın öncülüğünde evden çıktılar. Kasım ayının kuru soğuğu ve karanlık içinde Pazarcık'ın doğu tarafından ilerleyip, tren yolunu geçerek karakola ulaştılar. İki bahçede askeri kışlaya karşı mevzilenirken üç kişi üst kattaki karakol kapısına kadar çıktı. Ancak

beklenmedik bir durumla karşılaşmışlardı. Her zaman açık olan giriş kapısı bu gece kilitlenmişti. Kapıyı silahla tarayıp açmak bir seçenektir. Ama bu durumda zaman kaybı ve askeri kışladan gelecek bir saldırıyla Kemal PİR'LER büyük risk altına girecekti. Bu nedenle büyük bir hayal kırıklığı içinde dönerek, geri geri eve gitmek zorunda kaldılar.

Evet, ulaştıklarında, yaşadıkları büyük üzüntüyle birbirlerinin yüzüne dahi bakamayarak, başları öne eğik biçimde bir süre öylece düşündüler. Sonra dalgın dalgın birbirinin yüzüne baktılar. Hepsi de görevlerini başaramamanın yol açtığı bir işe yaramazlık duygusuna kapılmış, kendi kendilerini yiyip

duruyorlardı. Bu uzun sessizliği yaşıca arkadaşlarının hüznü, ama moral vermeye çalışan sesi bozdu:

-Arkadaşlar, eylemi gerçekleştirememiş olmanın nedeni biz değiliz. Kapı kilitli olmasaydı yapacaktık. Bu nedenle kendimize fazla haksızlık da yapmayalım. Bakarsınız bu kez kapı açık olur. Ha, ne diyorsunuz? Hepsi de yeni bir çıkış bulma umuduyla, Tamam, deneyelim, diyerek onu onayladı ve sıkıntılı ruh halleriyle yataklarına uzandılar...

Sabahleyin Kazım eve gelip, Kemal PİR'LERİN sabaha karşı götürüldüğünü bildirince Antep'ten gelen Kürdistan Devrimcileri de büyük bir üzüntüyle Pazarcık'ı terk ettiler...

Kazım o gün öğleden sonra merak içinde beklediklerini bildiği Besê güle gitti. Gece boyunca süren telaşlarının sebebinin karakol baskını hazırlığı olduğunu, ama onun da başarısızlıkla sonuçlandığını anlattı. Bu başarısızlık hepsini de üzmüştü Memet kızgın ve birazda içerlenmiş bir halde Kazım'a sordu:

-Peki, madem baskın yapılacaktı bize neden söylemedin? Ben de bu baskına katılabilirdim!

-Mamo, sen kızılıyorsun ama benim sana baskını söylemem doğru olmazdı. Hem arkadaşlar bana başka arkadaşları da çağır demediler. Sayılarını yeterli görüyorlardı, sadece silah bulmamı

istediler. Zaten sizde o konuda yardımcı oldunuz.

-Öyle olsa da yine de benim bu eyleme katılmam gerekirdi. Memet'in kızgınlığının geçmediğini gören Besê araya girdi:

-Mamo Kazım'a böyle kızman doğru olmaz. Eğer gerekmiyorsa eylemin yapılacağını bize tabi ki söylememelidir. Yani bunu yanlış anlamamak gerekir. Ama merak ettiğim başka bir şey var. Vakit gece yarısını geçiyor, ortalıkta in -cin top oynuyor, siz kalkmış silah arıyorsunuz. Bu işi niye daha önce halletmediniz? Kazım:

-O da ayrı bir mesele. O işi asıl Terzi Cemal'in yapması gerekiyordu. Arkadaşlar bunun için

önceden göndermişler ama hiç bir hazırlık yapmamış. Besê Gündüz bize de uğramıştı. Ama bu konuda her hangi bir şey söylemedi. Kazım:

-Neyse bu yaklaşımla ilgili olarak arkadaşlar kendisiyle konuşacaklar. Görevini aksattığı kesindir. Besê o terzidir, senin meslektaşındır, ama görüldüğü kadarıyla işini senin kadar sağlam yapmıyor.

Besê bu son karşılaştırmadan hoşlanmamıştı. Kazım, benimle böyle karşılaştırma yapman doğru değil. Tabi ciddi bir yetersizliğe girmiş, o şekilde ele alınıp değerlendirilmesi gerekir. Memet'in kızgınlığı biraz yatışmıştı, bu kez merakla sordu:

-Peki, Kazım, Kemal PİR arkadaş yakalanmadan önceki gece TEKÖŞİNDEN söz etmişti. Kaç gündür bu Tekoşin lafı ortada dönüp duruyor. Antep'ten gelen arkadaşlar da belki sana anlatmışlardır. Bu konuda Antep'teki arkadaşların durumu nasılmış, sen tam olarak anlayabildin mi?

-Evet, Antep'ten gelen arkadaşlarla biraz konuştum. Doğrusu bu konuda epey zorlanmışlar. Sterka Sor etkisizleştirildikten sonra bu Tekoşin örgütü birden ortaya çıkmış. Üstelik daha sinsî ve tehlikeli bir şekilde yaklaşmış. Daha önce çıkan STERKA SORCULAR Partiyi etkisizleştirmek için kendilerini de

bir Kürdistan hareketi olarak gösterip bazı konularda bizim görüşlerimize katılmadıklarını ileri sürerek saldırıyorlardı. Bu Tekoşin örgütü de Kürdistan hareketi olarak ortaya çıkıyor, ama görüşleri aynı bizim görüşlerimizdir. Memet'le Besê hayretle sordular:

-Nasıl yani, görüşlerinde bizden hiçbir farklılıkları yok mu?

-Yok, zaten ajan bir örgüt olduğu da en fazla bundan belli oluyor. Çok kısa bir sürede arkadaşların yazı ve broşürlerini hiç değiştirmeden basıp dört bir yana kendi görüşleriymiş gibi dağıtmışlar. Kürdistan Devrimcilerini içten parçalamak için bazı hainleri de kullanıp, hareketi dağıtmaya çalışıyorlar. Bu hainler Haki arkadaşın adını da kullanıp,

ona bağlı olduklarını söyleyerek, Abdullah arkadaş hakkında, bayan arkadaşlar ve diğerleri hakkında bir sürü yalan ve çirkin iftirayı yaymışlar. Haki arkadaşın katledilmesinden sonra, oluşan boşluğu ve moralsizliği de kullanıp, birçok arkadaşlar bile birbirine saldırtma derecesine gelmiş. Dün gece buraya gelen Ali ile Mahmut arkadaşları bile kendilerine çekmişler. Antep'te hareket iyice tıkanmış. En sonunda Abdullah arkadaş müdahale edip, bazı toplantılarla bunların tüm foyasını açığa çıkarmış. Onlara karışan dürüst arkadaşlar da hatalarını görüp tekrar aramıza dönmüşler.

Memet, araya girerek sordu:

-Demek ki, Ali ile Mahmut arkadaşı bile etkilemişler ha! Peki, bu hainler kimmiş, tespit edilmiş mi?

-Tespit edilmiş. Birisi daha önce Haki arkadaşın katledilmesinde adı geçip de sonradan affedilerek kendisine bir şans tanınan Mehmet Uzun dur. Diğeri de Büyük Cin Ali'dir.

Memet, Öfkeyle ve adeta köpürürcesine konuştu:

-Vay alçak Mehmet Uzun vay! Hem Haki arkadaşın katledilmesine karışıyor, Hem de “Ben HAKİCİYİM” diye bize saldırıyor. Alçaklığın bu kadarı da görülmemiş. Kazım:

-Yalınız Mehmet Uzun değil, bu onların hepsinin politikasıdır. Mehmet Uzun'la Büyük Cin Ali bütün çağrılara rağmen, şimdi saklanıyorlar. El altından yine ortalığı bulandırmaya yönelik girişimleri devam ediyormuş. Kemal PİR arkadaş gülün buraya gelmesinin sebebi de budur. TEKÖŞİNİN etkisi hemen hemen kırılmış. Bu kişilerin de etkisizleştirilmesi gerekiyor. Kemal PİR arkadaş, konuyu önemli gördüğü için hapisten yeni kaçırılmış olmasına rağmen sorunu kendisi halletmek istemiş. Büyük Cin Ali, Araban'ın SÜPÜRGÜÇ köyünde oturuyor. Arkadaşlar burayı daha kestirme bulduklarından Pazarcık üzerinden

gitmek istemişler. Yolda kullanmak için gasp edilen taksiyle Pazarcık'ta bir gece kaldılar. Tahminimize göre yakalanmanın sebebi de büyük olasılıkla taksi sahibinin ihbar etmesidir. Memet:

-Hata yine bizdedir. Arkadaşları bir gün önce gasp edilmiş bir arabayla yola çıkartmamalıydık. Bu basit hata yüzünden Kemal PİR' le diğer arkadaşlar düşmanın eline geçti. Şimdi belki de en ağır işkencenin acısı içindedirler. Her üçü de üzüntüyle bir süre sessiz kaldı. Sonra Besê biraz kaygılı bir ifadeyle konuştu:

-Gerçekten çok sinsi bir düşmanla karşı karşıyayız. Hareketimiz zor bela gelişirken, attığımız her adımda yeni bir oyunla karşımıza çıkıyorlar.

Hareketimiz Tekoşin' i de aşıyor ama doğrusu bunlar insanı ürkütüyor. Ortalıkta aynı bizim sözlerimizle, bizim kılığımızda gezmeye kalkışıyorlar, katlettikleri Haki arkadaşı, “Bizim Önderimizdir” diyerek sahiplenip bize saldırıyorlar. En dürüst arkadaşları birbirine saldırtıyorlar. Baksanıza Ali ve Mehmet arkadaşı bile az kalsın bize düşman edeceklerdi. Besê, kısa bir süre duraklayıp sonra kararlı ve biraz da öfkeli bir ses tonuyla devam etti:

-Biz düşmanı küçümsedik, rehavete kapıldık. Antep'te ve Hilvan'daki sorunları duyuyorduk. Ama burada benzer bir sorun yaşamadığımız için bunlardan ciddi bir sonuç çıkarmadık. Pazarcık'ta

biraz gelişme sağlanınca kendimizi yeterli zannettik. Oysa şimdi basit bir taksi meselesini hal edemediğimizden en değerli arkadaşlarımızın yakalanmasına yol açtık. Üstelik kaçırma girişimini de başaramadık. Hiç olmazsa, bundan sonra daha uyanık olmaya çalışmalıyız. Kazım, Besê'nin konuşmasından etkilenmişti.

-Vallahi doğru söylüyorsun Besê. Bizim bu konuda yetersizliklerimiz çoktur. Memet, bazı şeyleri yeni fark etmiş olmanın verdiği heyecanla konuştu:

-Besê doğru söylüyor. Ama ben şimdi düşünüyorum da aslında Antep ve Hilvan'daki, sorunları duymasak bile bazı şeyleri fark etmemiz gerekirdi. Kazım biraz

şaşırmıştı. Nasıl yani, neyi fark etmedik ki? Memet:

-Bak en basiti, polis karakoluna yeni gelen komiserin Hilvanlı olması üzerinde fazla durmadık. Üstelik bu adam Hilvan'da arkadaşlara düşman kesilen Süleymanlar aşiretindendir. Belki de düşman Hilvan benzeri bir gelişmeyi Pazarcık'ta da bekliyordu. Bize en azgın şekilde saldıran bu işkenceci adamı da bunun için getirmiş olabilirler. Besê:

-Gerçekten bu önemli bir şeydir. Bu adamın Pazarcık'a getirilmesi dikkatimizi çekmişti, ama üzerinde fazla düşünmemiştik. Memet, devam etti.

-Bir de Devrimci Halkın Birliđi'yle, Aydınlikçılarının bize yönelik saldırıları giderek arttı. Biz daha çok taraftarlarını etkilediğimiz için böyle yaptıklarını dűşündük. Ama bunların dűşmanın yönlendirilmesiyle olabileceğini fazla hesaba katmadık. Ayrıca CHP'li Belediye Başkanı Memiř Özda'ya gönderilip, posta hanede patlayan bomba vardı. Biz bunu CHP'lidir diye fazla önemsemedik. Ama siz de gazetelerden okumuştunuz, Malatya'da Belediye Başkanı Hamit Fendođlu'na gönderilip ölümine neden olan bombayla Pazarcık'a gönderilen İstanbul'dan aynı günde postalanmış. Bu nedenle Malatya'da Alevilik Sünnilik meselesini

kışkırttılar, bir sürü gerginlik oldu. Sivas'ta benzer gelişmeler olmuştu. Şimdi burada da bu bomba patlasaydı, Memiş Özdal Alevidir diye sorunlar olacaktı. Pazarcık'ta bir sürü kargaşa çıkartılıp bu şekilde faşistleri daha fazla hakim duruma getirmek isteyebilirlerdi.

Kazım'la Besê, Memet'in anlattıklarına dalmış ilgiyle dinliyorlardı. Memet sözünü bitirdiğinde düşünceli halinden çıkan Besê kaygılarını belli eden ama kararlı bir ifadeyle konuştu.

Olaylar birbiriyle bu kadar bağlantılı olabilir mi diye insan hayret ediyor. Ama düşmanınız gerçekten çok sinsi ve acımasızdır. Biz adımlarımızı ileriye doğru atmaya devam ettikçe daha ciddi

sorunlarla karşılaşacağımız da kesindir. Onun için daha dikkatli ve güçlü olmaya çalışmalıyız...

8. BÖLÜM

Pazarcık'taki yakalanma nedeniyle Kemal PİR, o günlerde Kürdistan Devrimcilerinin yaptığı tarihi önemdeki bir toplantıya katılamamıştı.

Aynı günlerde Abdullah arkadaş, Kürdistan'ın çeşitli yerlerinden gelen, 20-25 kadar ileri düzey kadroyla, Diyarbakır'ın Lice ilçesi Fis köyünde, Seyfettin ZOĞURLULARIN evinde, olağanüstü gizlilik içinde dört beş gün süren bir toplantı yaptı. Bu toplantıda artık iyice geliştiği ortaya çıkan parti tarzında örgütlenilmesi kararı alındı ve 27 Kasım 1978 günü

PKK (Partiya Karkerên Kurdistan: Kurdistan İşçi Partisi) adı ilk defa kullanılmaya başlandı. Böylece var olup olmadığı bile tartışılan bir halkın içinde, yeniden dirilişin, özgürlüğün ve bağımsızlığın tohumlarının serpilip, filizlenmeye başlamasının ardından bu halkı zafere götürecekt en önemli araç da yaratılmıştı. Burada partinin temel yapısı şekillendirildi. Abdullah Öcalan sekreterliğinde bir Merkez Komitesi, Örgütlenme Komitesi, basın Yayın Komitesi, Mali Komite ve diğer organlar belirlendi. Örgüt işleyişinin ilkeleri Parti Tüzüğü ile netleştirildi. Kurdistan Devrimcilerinin şimdiye kadar esas aldığı program yeniden ele alınıp Kurdistan Devriminin Yolu

(Manifesto) adıyla resmi parti programı olarak kabul edildi. Kürdistan'ın çeşitli bölgelerinde şimdiye kadar ağırlıklı olarak temsilcilik tarzında yürütülen çalışmaların komite tarzında devam ettirilmesi kararlaştırıldı.

Fis köyündeki toplantı başarıyla bitirilip, PKK'li APOCULAR Kürdistan dört bir yanına yeniden dağıldığında kabına sığmaz bir coşkuyu ve heyecan dalgasını da beraberinde taşıdılar. Ufuktaki zaferin işaretlerini şimdiden görmüş olmanın verdiği büyük moralle her alandaki çalışmalar daha ölçülü, daha disiplinli ve sonuç alıcı tarzda yürütölmeye başlandı.

Partinin kuruluşu, kamuoyuna ileriki bir tarihte yapılacak büyük bir

eylemle duyuracağını için hemen açıklanmadı. Ancak hareketin ileri düzey çalışanları arasında yeni bir tarihin başladığını müjdeleyen bu haber fısıltılarla kulaktan kulağa aktarıldı ve yeni düzenlemeler adım adım gerçekleştirildi.

PKK'nin kurulduğu haberi Pazarcık'a ulaştığında Kemal PİRLERİN yakalanması ve başarısız kaçırma girişiminin neden olduğu moralsizlik ortamında güçlü bir sevinç dalgasına yol açtı.

Büyük bir heyecanla tarihi adımın anlamı tartışıldı. Yeni yayınlanmaya başlanan

SERXWEBUN(Bağımsızlık)

dergisinin ilk sayısı kutsal bir yapıt gibi elden ele dolaştırıldı. Derginin şiarı olan “ÖZGÜRLÜK VE

BAĞIMSIZLIKTAN DAHA DEĞERLİ BİR ŞEY YOKTUR.” sözü belleklere kazındı. Bu sözü söylediği gibi kendi halkını özgürlüğe ve bağımsızlığa ulaştıran büyük insan Vietnamlı HO CHİ MİN saygıyla anıldı.

Derginin ilk sayısı özel olarak Kürdistan Devriminin Yolu(Manifesto) başlığıyla parti programına ayrılmıştı. PKK’liler bu program üzerinde eğitim çalışmalarını yoğunlaştırdılar. Manifestonun içeriğindeki konular:

-Sınıflı Toplum Ve Sömürgecilik Tarihi,

-Büyük Ekim Devrimi Ve Uluslararası Önemi,

-Emperyalist Paylaşım Savaşları
Arasında Ve Sonrasında Dünya
Durumu,

-Kürdistan'ın Sömürgeleştirilmesi
Tarihi,

-Kürdistan Toplumunun
Özellikleri,

-Kürdistan Devriminin Dayandığı
Tarihi Miras,

-Kürdistan Devriminin Özellikleri,
Temel Gücü, İttifakları, Hedefleri,
Görevleri, Yöntem ve Taktiği,

-Kürdistan Devriminin Ortadoğu
ve Dünya Devrimi İçindeki Yeri...

Konuları bölüm bölüm okunarak
tartışılıyor ve iyice anlayıp
özümsemeye çalışılıyordu...

Bu sıralarda Pazarcık'taki ortam adım adım gerginleşmeye başladı. Bir gece yolun alt tarafından büyük bir patlama sesi duyuldu. Ülkü Ocakları binasına bir bomba atıldığı söyleniyordu. Tahribat yaratmıştı ama can kaybı yoktu. Bu bombayı kim, hangi amaçla atmıştı bir türlü anlaşılamadı, ama tabi ki faturası devrimci kesimlere ve Alevi ağırlıklı yukarı taraf insanlarına kesildi. MHP'liler sağda solda tehditler yağdırmaya, gövde gösterileri yapmaya başlamışlardı. PKK'liler bunun Memiş Özdal'a yapılan suikast girişiminin devamı olabileceğini ve bir komployla kargaşa yaratılmak istenildiği ihtimalini güçlü görerek, diğer sol hareketleri ve halkı da uyarıp birlik

içinde hareket etmenin koşullarını yaratmaya çalıştılar.

Büyük bir tedirginlik içinde ve barut fıçısı gibi gergin beklenirken yeni bir olayın nerede ve nasıl çıkacağı tahmin edilmeye çalışılıyordu. Bir yerlerde bir bomba patladı - patlayacaktı ama nerede, nasıl? Bu soruların yanıtı fazla gecikmeden belirginleşmeye başladı. Ancak bomba tahmin edildiği gibi Pazarcık'ta değil- Maraş'ta ateşlenmişti. Hem de bu, insanlık açısından anılması bile utanç veren cinsten en lanetli ve karanlık bir katliam bombasıydı. Saat saat ve gün gün tırmanan olaylar parça parça da olsa duyulmaya başlandı.

19 Aralık 1978 akşamı, Maraş, Çiçek Sineması çevresinde oyun içinde bir oyun sergileniyordu. Sinemada gösterilmek üzere bir film getirilmiş, günlerdir şehrin çeşitli köşelerine asılan afişleri bile gerginliğe yol açmıştı.

Filmin adı: Güneş Ne Zaman Doğacak: Başrolünde: Türk sinemasının vurdulu - kırdılı filmlerinin oyuncusu Cüneyt Arkın oynuyor: filmin konusu Sovyetler Birliğinde zulme uğradığı söylenen iki Türk'ün maceralı kaçış öyküsüydü. Film daha önce de birçok yerde gösterilmiş, özellikle MHP tarafından sosyalizm karşıtlığı ve Türk ırkçılığını geliştirme amacıyla kullanıldığından gösterildiği her yerde gerginlik

konusu olmuş, sol eğilimli hareketlerin tepkisiyle yer yer çatışmalar yaşanmış, ancak filmin en fazla tahrik nedeni olan bir bölümü resmi olarak sansürlendikten sonra gerginlikler kısmen azalmıştı...

O akşam, Çiçek Sinemasına MHP'nin teşvikiyle büyük bir kalabalık toplandı. Daha film gösterilmeye başlandığı sırada: karanlık sinema salonunda slogan sesleri yükseldi. Kalabalık bir grup "Milliyetçi Türkiye, Müslüman Türkiye, Başbuğ Türkeş, Komünistler Moskova'ya, Katil İktidar" diye bağırıyordu. Bu bağırışları filmin bütün tahrik edici yönleriyle sansürlenmeden olduğu gibi gösterilen sahneleri tamamlandı. Havanın iyice gerildiği

bir anda birden, salonun bir köşesinde büyük bir gürültüyle patlayan bir bombanın yarattığı panikler her şey birbirine girdi. Perdedeki film durdu ama filmin oyunu bağırış ve gürültüler arasında kapılara koşan kalabalıkla birlikte dışarıya taşındı. Bomba, hiç kimsenin yaralanmamasına rağmen kalabalık arasında teşhis hemen konuldu: “Solcular, komünistler bizi katletmek istedi, milliyetçileri, Müslümanları katletmek istiyorlar” bağırışlarıyla sinemanın dışına koşturan kalabalığa yeni hedefin ne olacağı da gösteriliyordu. Böylece filmin oyunu dışarıda devam etti ve bombanın yankısı kısa sürede bütün şehirde yayıldı.

Ertesi gün, Alevi ve Sol eğilimlerin gittiği Akın Kıraathanesi bombalandı ve iki kişi yaralandı. Bir gün sonra Meslek Lisesi öğretmenlerinden sol eğilimli TÖBDER (Türkiye Öğretmenler Birliği Derneği) üyesi Hacı Çolak ve Mustafa Yüzbaşıoğlu kurşunlanarak öldürüldü. Bir yandan “Milliyetçi, Müslümanların katledilmek istendiği” yaygarası yayılırken, diğer yandan bombalama ve suikastlarla sol eğilimliler içinde de gerginlik tırmandırılıyordu. Bu gergin ortamda öğretmenlerin cenaze töreni için toplanıldı. Cenazeler, hastaneden alınıp kortej halinde pankart ve sloganlarla Ulu Cami önüne kadar götürüldü. Ancak cenazenin dini töreni

yapılamadı. Çünkü cami etrafında toplanıp yönlendirilen bir kalabalık “Komünistlerin, Alevilerin namazı kılınmaz” diyerek cenazelerin camiye girmesini engelleyip, takunya ve taşları fırlatarak saldırdılar. Yaşanan kargaşa içinde öğretmenlerin cenazesi orta yerde kaldı ve kalabalıklar şehrin içine dağıldı. Aynı günkü olaylarda iki MHP’linin de öldürüldüğü haberi duyuldu. Bu durumu da kullanılarak, Alevilerin çoğunlukta olduğu Yörük Selim, Mağaralı ve Serintepe mahallelerinden Sünni halka yönelik katliam saldırılarının olacağı söylentileri tırmandırıldı. Belediye hoparlöründe, cenaze töreni gerekçesiyle saatlerce süren bir anonsta “ Dünkü olaylarda şehit

edilen iki din kardeşlerimiz bugün cenazesi kaldırılacaktır, bütün din kardeşlerimiz buna katılsınlar, din kardeşlerimiz son görevlerini yapsın.” Çağrılarıyla on binlerce kişilik kalabalıklar toplandı. Kalabalık içinde bağırılan sloganlarla da asıl hedeflerinin ne olduğu gösterildi: Solcu evi gösterin, Alevi evi gösterin, Alevilere ölüm, evinde silahı bıçağı tahrası olan durmasın, peygamberini seven yürüsün, bunları öldüren cennetlik olur. Vurun Kızıl Komünistlere... Bunlara yaşamak haramdır... Bir Alevi öldüren Hacca gitmiş sayıları... Komünistleri bırakmayın, Allah yoluna kesin, Sütçü İmam aşkına vurun... Milliyetçiler neredesiniz, orağınızı, baltanızı,

nacağınızı alın gidelim... Bu tahriklerin ardından mahallelerde artık katliamın başladığı ve dört tarafta alevlerin yükseldiği sırada

Vali:

-Polis halk çatışmasını engellemek gerekçesiyle polisi geriye çekti ve zaman zaman havaya uyarı ateşleri yapan sınırlı sayıdaki askerin yanında vahşet adım adım ilerledi...

İşte o günlerde, Maraş dışına parça parça yansıyor Pazarcık'takileri de en derin bir tarzda sarsan vahşet (Adana Sıkıyönetim Mahkemesi, Kahramanmaraş Olaylarıyla İlgili Gerekçesi Hüküm) resmi tutanaklarında şöyle anlatıyordu: (Yargıçlar Kurulu Anlatımı:)

-“Sabahleyin dokuz sıralarında Yusufklar Mahallesi, ehre sokağı iki tarafından ve Dalyan sokağının üst tarafından “Solcu evi gösterin, Alevi evi gösterin, Komünistler Moskova’ya diye bağırarak gelen ve ellerinde baltalar, sopalar, tüfekler, dinamitler, gaz bulunan mahşeri bir kalabalık ehre sokak ile Dalyan sokağın kesiştiğı köşede ikiye ayrılmış bunların bir kısmı Ünver ailesinin evine, bir kısmı da AKIRMAK ailesinin evine doğru gitmişlerdir.

Dalyan sokak üzerinde bulunan Ünver ailesinin evlerine saldırılacağını anlayınca duvardan atlayarak bitişik komşuları Osman Küçük Beşer’ in evine geçmişler ve bir odaya saklanmışlar. Ünver

ailesinin evinde bulunan yaşlı kadın Zühre Yıldırım duvardan atlayamadığı için kocası Abdurrahman (Abdul Vahap) Yıldırım bahçe duvarını kazmayla yıkarak Zühre Yıldırım'ı da Osman Küçük Beşer' in evine almıştır. Ünver ailesinin evine “Vurun komünistleri!” diye bağırarak saldıran gruplar kapıları kırmışlar, duvarları delmişler, on- yirmisi de daha çıkarak damı delmeye çalışmışlar, Evdeki eşyaları dışarıya çıkararak yakmışlar ve evi ateşe vermişlerdir, Saldırganlar bu sefer Ünver ailesinin sığındığı Osman Küçük BEŞER'İN evine gelmişler, aile fertlerinin bulunduğu odanın içerden kilitli olan kapısını silahla taramışlar ve kapıyı kırarak içeriye

girmişlerdir. Kapı silahla tarandığı sırada odada bulunan Mehmet Ünver alnından yaralanmıştır. İçeriye giren saldırganlar Ünver ailesinin erkeklerinden önce Malik Ünver'i alarak Çehre sokakla Dalyan sokağın kesiştiği noktaya getirmişler ve "Allah'ını seven vursun" diye bağırarak Malik Ünver'i öldürmüşlerdir. Malik Ünver'in götürülüşü sırasında Ünver ailesinden Mustafa Ünver, Mehmet Ünver, karısı Döndü Ünver ve çocukları karşı tarafta bulunan komşu Nebahat ALBEZ'İN evine sığınmışlardır. Saldırganlar bu defa da Mehmet Ünver ve karısı Döndü Ünver'i de bulundukları evden çıkararak Malik Ünver'i cesedinin bulunduğu üç yol ağzına

getirmişler, orda ikimizi bir öldürün diye bağırarak birbirine sarılmış olan karı - kocayı da öldürmüşlerdir. Ailenin diğer fertleri ölümlerin üzerine kapanarak ağladıkları sırada tüm saldırganlar Ünver ailesinin geri kalan fertlerinin üzerine ateş etmişler, bu ateş sonucu ailenin yaşlıları Zühre Yıldırım ile kocası Abdurrahman Yıldırım'ı da öldürmüşlerdir. Bu ateşler sırasında saldırganlar, kendi içlerinde... Şahsı da yanlışlıkla vurmuşlar ve olay yerinden kaçırmışlar. Ailenin geri kalan fertlerinden her biri bir tarafa dağılmıştır. Aile fertlerinden Mahmut Ünver olay yerinden kaçarak yakındaki Şeker Dere'ye doğru inmiş, kendisini kovalayan beş-altı saldırgan kafasına değnek,

yemiş ve taşla vurarak şeker Dere'ye yuvarlanmışlar, arkasından tekrar silah sıkmışlar. Yaralı olarak şeker Dere'ye dūřen Mahmut Ŭnver'i derenin içinde bulmuşlar. Baba İbrahim Ŭnver vilayete giderek yardım istemiş, fakat kendisine yardım verilmeyince tekrar geri gelerek yaralı vaziyetteki Mahmut Ŭnver'i sırtlayarak yakındaki ORTASEKİ Sağlık Ocağına götürmüşlerdir. Saldırganlar bu defa sağlık Ocağına gelerek kapıyı zorla açmışlar ve baba İbrahim Ŭnver'i dışarıya çıkararak orda öldürmüşler anne Leyla Ŭnver'i de ağır yaralamışlardır.

Saat on bir sıralarında, Yusuf lar mahallesi MUTLUGÜN sokağı, dik çıkmaz sokağa giren saldırganlar

kapıyı açan İsmail Yılmaz'ı vücudunun muhtelif yerlerinden bıçaklarla yaralamışlar ve evde bulunan Ali Yılmaz, Hatice Yılmaz ve Hüseyin Yılmaz'ı öldürmüşlerdir. Saldırganların ellerinden yaralı olarak kaçmaya çalışan İsmail Yılmaz ayağı kayarak Şeker Dereye yuvarlanmış, oradan devlet hastanesine gitmiştir. Ertesi gün aile reisi Ali Yılmaz cesedi, sağ eli bilekten tamamen kesilmiş, anne Hatice Yılmaz'ın başı briketle parçalanmış bir halde ve ailenin diğer ferdi Hüseyin Yılmaz'ınki de olmak üzere üç ceset evin önünde bir kan gölü halinde ve her tarafları kan içinde bulunmuştur...

Saat 11:30 sıralarında... Eve giren saldırganlar... Sopalarla Süleyman

Metin'i dövmüşler ve bir yandan da ateş ederek öldürmüşlerdir. Babasının kanlar içindeki cesedine sarılan Hürriyet Metin'in bu davranışına saldırganlar gülmüşlerdir. Evin her tarafına gaz dökerek tutuşturmuşlar. Salondaki halı da ateşlenince üzerinde bulunan Süleyman Metin'in cesedinin yanmaması için karısı Gülnaz ve kızları dış kapıya doğru gelmek isterken saldırganlar, Orospular bırakın kâfir yansın, Ecevit gelsin sizi kurtarsın diye bağırarak cesedi tekrar ateşe götürmek istemişlerdir. Nursel Metin'in Köpekleri! diye bağırması üzerine cesedi ateşe doğru çekmekte olan saldırganlardan birisi Nursel Metin'e sopayla vurarak yere

düşürmüştür. Süleyman Metin'in cesedi aile fertleri tarafından sürüklene sürüklene dışarıya çıkarılmıştır. Süleyman Metin'in karısı Gülnaz Metin yüzüstü yatan cesedi çevirmeye çalışmış, gücü yetmeyince çevresindeki saldırganlara yardım edin bana şu ölüyü ters çevirelim, diye yalvarmışsa da, git Kara oğlanınızı çağır, gelsin size yardım etsin, bizim Türkeş'imiz yanımızda cevabını almıştır. Saldırganlardan birisi Gülnaz Metin'in üzerine gaz dökmüş ve yakmak üzereyken diğer saldırganlar Gülnaz Metin'in üzerine hücum etmişler ve yaralamışlardır. Gülnaz Metin, saldırganların elinden kaçarak komşularından birine

sığınabilmiştir. Babalarının cesedini dışarıya çıkaran Nursel Birgöl ve Songöl Metin bir saldırgan grup tarafından dövölüp süröklene süröklene, sokak sokak gezdirilmeye başlanmıştır. Bu sırada saldırganlar kızların pijamalarını bir kaç defa indirmeye çalışmışlar ve çeşitli sarkıntılıklar yapmışlardır... Saldırganlar kızlarla beraber Namık Kemal Mahallesi Çerkezler semtine gerdiğinde topluluktan birisinin Müslüman olan kızlara dokunmasın demesi üzerine Nursel Metin'in Eğitim Enstitüsünden arkadaşı Ramazan Purkaya kızları saldırganların elinden alarak kendi evine götürmüştür. Saldırganlar tekrar olay yerine dönmüşlerdir. Ramazan Purkaya yakasına

sarılarak katiller, Alçaklar babamı öldürdüler, evimizi yaktılar' diyen Nursel Metin'e Nursel olacağını biliyordum, fakat bu kadar olacağını bilmiyordum... Cevabını vermiştir. Kızlarının annesi Gülnaz ve küçük kardeşleri Hürriyet Metin'i kurtarması için kendisine yalvarması üzerine Ramazan Purkaya evden alarak tekrar olay yerine gidip Gülnaz Metin'i eve götürmek istemiş, fakat Gülnaz Metin gelmemiştir. O sırada Ramazan Purkaya'nın evinden arka taraftaki bir eve, oradan da sınıf arkadaşları Hacer BÜYÜKKÖSE'NİN evine giden Nursel, Birgül ve Songül Metin'e sokakta bulunan kadınlı erkekli gruplar bunların kökünün sonu

gelsin, kahpeler orospular, Ecevit gelsin sizi kurtarsın, sizin Alevileri biz ne yapacağız, komünistler! diye bağırmışlardır. Perişan bir vaziyette Hacer Büyük Köse'nin evine sığınan kızlar gelen jandarmalar tarafından kurtarılmışlardır. Evlerinin civarındaki komşuya sığınan anneleri Gülnaz Metin'de bilahare hastaneye götürülmüştür.

(Maviş Toklu'nun Anılarından)

24 Aralık 1978 Pazar günü saat 10:00-10:30 sıralarında... Kapıyı kırarak içeri girdiklerini, kocası Kalender Toklu'yu alıp bahçeye çıkardıklarını... Muhtara Aman etmeyin eylemeyin kocamı öldürmeyin, çoluk çocuğumu meydanda koymayın diye yalvardığında muhtarın, çoluk-

çocuklarını götür. “Karaoğlan beslesin, kocanı Karaoğlan’ın yoluna kurban kesiyorum” dediğini, Karaoğlan kimdir? Diye sorunca da ‘Ecevit’ diye cevap verdiğini, kocası Kalender Toklu’yu gözünün önünde öldürdüklerini, kocasına sarıldığında üstünün başının hep kan olduğunu aman muhtar etme eyleme sen ne ediyorsun dediğinde pişirdik pişirdik komünistler gelsinler hep yesinler dediğini diğer saldırganlara da kardeşi Hüseyin Toklu’yu öldürmemeleri için yalvardığını, onların da Hüseyin de Karaoğlan yoluna kurban gidiyor, biz Karaoğlan yoluna bu sene kurban keseceğiz, bayram günü gelmiş diyerek onu da öldürdüklerini Saldırganların daha

sonra karşı taraftaki bir gözü görmeyen Cennet Çimen'in evine gittiklerini, bu kadını gel nene gel diye dışarı çıkardıklarını, gözünü tornavidayla oyarak silah sıktıklarını ve öldürdüklerini, yakındaki hale çukuruna baş üzeri atıp oradaki at arabasını kadının üzerine devirdiklerini. Bütün evleri yaktıklarını saldırganlardan biri yürü haydi seni kurtarayım deyince onunla beraber bir süre gittiğini fakat kalbini bozuk olduğunu anlayınca geri dönerek evine geldiğini, İbrahim Usta'yı da orda öldürdüklerini o zaman kaçarak canını kurtardığını.

(Elif Suna'nın Anlatımı:)

-“Olaydan önce ellerinde defter kalemler iki genç adamın gelerek,

Kaç nüfusunuz var? diye sorduklarını, evde olanları söylediğini... Saldırganların önce alt katta oturan ilköğretim Müfettişi Süleyman Metin'in evine taş ve sopalarla saldırdıklarını, gaz döküp evi yaktıklarını, Süleyman Metin'i öldürdüklerini... Kendisinin bir kaç sefer imdat diye bağırarak komşu bir kadına 'İslam değil misiniz, Müslüman değil misiniz, hangi gâvurdan geldik, hiç olmazsa biriniz kurtarın dediğini, eve merdiven dayayan bu kadına saldırarak dövdüklerini ve evinden içeriye soktuklarını ve duvarın dibinden mevzi ye girdiklerini, saldırganların gaza bulanmış bezleri ateşleyerek içeri attıklarını, arka taraftaki arsada bulunan taksi ile traktörü

yaktıklarını, orada bir CHP bayrağı
bulunca anasını siktiğimin
komünisti halk partisinin bayrağı
var arabasında diye küfür ettiklerini,
evi her tarafını ateş sardığını,
saldırganlardan birisinin devamlı
olarak çıkın dışarıya, bizi ne
oyalıyorsunuz, komünistler
Moskova'ya, Maraş size mezar
olacak diye bağırıldığını, kendisinin
kardeşler yapmayın bu
vicdansızlığı, biz de Müslümanız,
yarın pişman olursunuz, bizim
ölümümüzde ne var, biz ölürüz geri
kalanlar yine beraber yaşayacak,
yapmayın bunu dedikçe
saldırganların anasını avradını
siktiğimin orospusu sen daha
konuşuyor musun, neren
Müslüman, EŞHEDU çek bakalım

dediklerini, EŞHEDU'YU çekmesine rağmen inanmadıklarını, bu şekilde saat 16:30'a kadar eve saldırdıklarını, saldırganların size bir şey yapmayacağız, dışarı çıkın teslim olun! diye bağırmaları üzere kızı Fidan Suna ve yeğeni Aziz Tüzün'ün teslim olmak için balkona çıktıkları sırada yapılan atışla vurulduklarını... Saldırganların bu defa bunlar banyoya girmişlerdir, oraya bir bomba atalım demesi üzerine misafir odasına geçtiklerini, bu sırada Musa Funda'nın beyninden vurulduğunu... Teslim olmaya karar verdiklerini, balkona çıkararak, Hiç ananız babanız yok mu, hiç vicdanınız yok mu yavrularım hep öldü, yeter artık, Müslüman değil misiniz, niye bunu

yapıyorsunuz, önce bana sıkın dediğini... Saldırganların hep birden yemin ederiz karılarımız üçten dokuzaya kadar boş olsun, size bir şey yapmayacağız diyerek merdivenlerden dışarı çıktıklarını, bu konuşmalar sırasında oğlu Fikri Suna'nın 'anne yengem vuruldu' diye salondan bağırdığını, sürünerek salona gittiğinde gelin Esmâ Suna'nın vurulmuş olduğunu. O sırada hamile olan ve karnındaki çocuğu da bıçaklanan gelin Esmâ ile kızı Fidan'ın cenazelerini aşağıya indirdiklerini. Aşağıya indikleri sırada Ali Uzunçay'ın başına demirle vurduklarını ve oğlu Ali Suna'ya ateş ettiklerini, yaralı vaziyette koluna girerek yolun ortasına götürdüklerini, Yola

çıktığında Ali Suna'nın öldürülmüş olduğunu ve saldırganların Ali'nin cesedine sopalarla vurmakta olduğunu gördüğünü saldırganların üç oğlu Mehmet, Fazlı ve Fikri Suna'yı alarak sağ tarafa doğru götürdüklerini, saldırganların elinde

(Ayşe İŞBİLİR'İN Anlatımı:)

Dumlupınar Neyzen mahallesinde oturduklarını, 23.12. 1978 cumartesi günü öğleden sonra kapı ve pencereleri kırıp silah sıkarak içeri girdiklerini kocası Ali Rıza İŞBİLİR'İN ellerini havaya kaldırarak “ Teslimim, çocuklarıma, aileme bir şey yapmayın, ne yapacaksanız bana yapın” dediğini, grubun başındaki yaşlı bir şahsın ‘Bunları teslim alın’ demesi, üzerine saldırganlardan bir kısmının oğlu

Memet İŞBİLİR'İ dışarı çıkarmaya başladıklarını, kocası ile birlikte oğlunu bırakmamak için arkasından sarıldıklarını, bu defa kocasını dışarı çıkardıklarını ve ellerindeki keserlerle kafasına vurarak yere serdiklerini, evden kaçmak isterken kendisi yakalayan saldırganların tekrar eve getirdiklerini, bunlardan elli - altmış yaşlarında sakallı bir saldırganın durmadan küfür ederek et keseriyle başına vurduğunu yere düşerek bayıldığını, o zaman saldırganların kendisine silahla ateş etmiş sol elini bileğinden kestikten sonra öldü diye bırakmış olduklarını, bundan sonra saldırganların kızı Sebahat, İŞBİLİR'İ öldürerek kendi üzerine yatırmış olduklarını, keza kayını

polis memuru Hacı Veli İŞBİLİR'İ de
saldırganların öldürmüş
olduğunu...

Ve daha yüzlerce aile benzer
durumdaydı. 23-24-25 Aralık 1978
günlerinde kirli kar bir dumanla
kaplanan Maraş'ın üzerinde vahşet
kol geziyordu. Öldürülenlerin sayısı
resmi rakamlara göre 111'di, ama
halk içindeki söylenti ve inanışa
göre ise 1000'in üzerindeydi.

Maraş'taki PKK'liler de bu
vahşetin ortasındaydılar. TÖBDER
ve Endüstri Meslek Lisesi çevresiyle
halk içinde önemli bir taraftar
çevresi, kazanmışlardı, ancak aktif
kadro olarak parmak sayısını
geçmeyecek düzeyde idiler. Olaylar
halka saldırı ve katliama doğru
yöneldiğinde tüm güçleriyle

savunmada yer aldılar ve diğer bazı sol hareketlerle ortak hareket ederek katliama uğratılmak istenen mahallelerde saldırılara karşı tedbirler almaya çalıştılar. Geceleri mahalle girişlerinde nöbet bekleyip ellerindeki birkaç silahla saldırganlara karşılık verdiler.

Ancak, gözü dönmüş, insanlığından çıkmış, binlerce silahlı saldırgana karşı ne kadar etkili olabilirlerdi? Yine de sonuna kadar bir şeyler yapılmaya çalışıldı ve bazı canların vahşet ortamından sağ salim çıkarılması başarıldı. Kendilerinin birçok yakınlarını ve akrabalarını da bu ortamda kaybettiler. Gözü tornavidayla oyularak katledilen yaşlı kadın Cennet Çimen, o sırada PKK'li

kadrolar arasında yer alan Ali Rıza'nın ninesiydi... PKK'lilerden Hüseyin Acar, Yörük Selim mahallesinde saldırıya uğrayan bir aileyi korumaya çalışırken, üzerlerine atılan bir bombayı tekrar geriye atmak istediğinde bomba patlamış ve ağır biçimde yaralanmıştı. Gittiği hastanede bazı doktorlar onun sol eğilimli olduğunu anladıklarında, tedavi edilebilecek durumda olan sağ elini herhangi bir tedavi çabasına girmeden ve uyuşturmadan bileğinden kestiler. Hüseyin Acar, bunun sağ elini yitirmekle kalmayacağını fark etti ve yaşamını ancak hastaneden gizlice kaçarak kurtarabildi...

Maraş'ta vahşetin sürdüğü günlerde. Elbistan ve Pazarcık'ta da katliam provaları yapılıyordu. Ancak, buralarda çoğunluğu oluşturan Alevi Kürtler belli bir örgütlülük içinde olduklarından gerginlikler katliam boyutuna çıkmadı.

23 Aralıktan itibaren Maraş'a giriş çıkışlar yasaklanmıştı. Buna rağmen en yakınlarını yitirerek yaralı ve perişan halde kaçmayı başaranlar olup bitenleri üstlerindeki dehşetin izleriyle birlikte dışarıya bildirdiler. Televizyon ve gazeteler yoğun biçimde bu haberleri veriyordu.

Maraş çevresi ve Pazarcık ovasındaki köylerden bakıldığında, Maraş'ın üzerindeki kara duman kilometrelerce öteden

görülebiliyordu. Ve o günden sonra Maraş'ın adı "Kara Maraş" konuldu. Maraş'a özellikle de katliamın yapıldığı mahallelere "Kara Maraş" denmeye başlandı. Çevreden birçok kişi Kara Maraş'a gidip yakınlarını kurtarmak için yollara düşmüştü. Pazarcık'la Narlı kasabası arasındaki Yol boyu (HIDIRANLI) köyünün muhtarı Memet MENGÜCEK de iki köylüsüyle birlikte silahlanarak yola çıktı ve Aralık ayının soğukunda, Aksu nehrini geçip, Ahır Dağı'nın eteklerinde 30 kilometre kadar yürüyerek Maraş'a ulaştı. Memet MENGÜCEK'İN asıl mesleği saatçilikti, bir çiftçi ailesinin çocuğuydu, dokuz bacısının tek erkek kardeşiydi, evliydi ve bir kızı

vardı. O da Maraş'tan geri dönemedi ve katledilenlerin arasına karıştı. Yanındaki iki kişi ise üzerlerindeki dehşetin derin izleriyle birlikte hayatta kaldılar... O günlerde bir duman da Pazarcık ovasının kuzeyinde yükseldi. Maraş'taki katliama duyulan öfke, intikam duygusuyla patlamış ve Türk beylerinden birine ait olan Kadioğlu Çiftliği ateşe verilmişti.

Pazarcık'takiler ise adeta damarları çatlatan bir öfke ve sıkıntıyla bekliyorlardı. Bazen birisi yola çıkıp Maraş'a gitmek istediğinde diğerleri Pazarcık'ta da aynı tehlikenin gelişebileceğini hatırlatıp güç bela durduruyordu. Merakla çamlık tepeye çıkıyorlar ya da Salmanpek köyünü üst

tarafındaki kayalıklara tırmanıp, gözyaşlarını tutmaya çalışarak, öfkeden sıkılmış yumruklarla, kuzeybatıya doğru bakıp, Maraş üzerindeki dumanların dağılıp dağılmadığını görmeye çalışıyorlardı. Duyulan her haber kendilerini daha fazla kahretse de yine de öğrenmek istiyorlardı. 25 Aralık 1978 akşamı, yine bir haber umuduyla radyodan BBC haberlerini dinlemek üzere toplandılar. Çıplak gözle, yükselen dumanları gördükleri bir uzaklıktaki olayların ve en yakınlarına haberin dünyanın öbür ucundan yayınlanan bir radyodan dinlemek ne tuhaf bir şeydi?

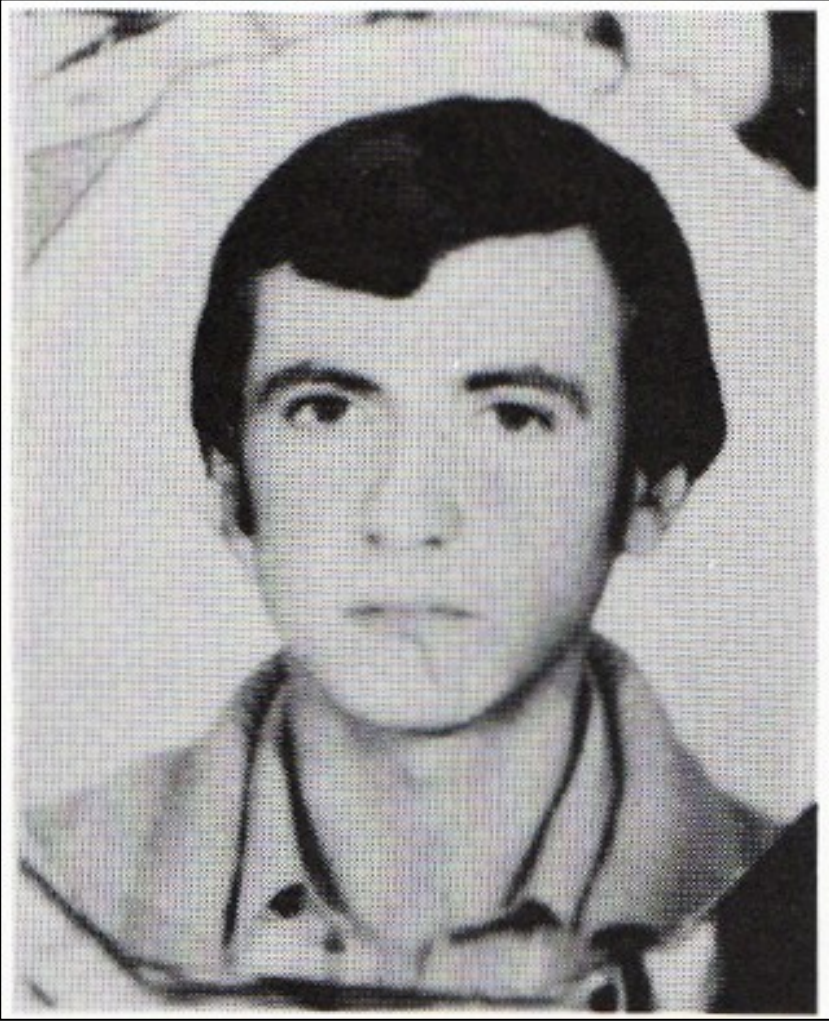
O gece BBC'deki haberde şöyle deniyordu “Kahramanmaraş

olayları, Pakistan, Afganistan ve İran'dan sonra belki de kaos ve belirsizlik içine düşme sırasının Türkiye'ye geldiğini gösteriyor... Başbakan Bülent Ecevit başta olmak üzere, giderek artan çok sayıda kişi bir iç savaş tehlikesine dikkat çekiyorlar. Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir kez daha kendisini müdahale etmek zorunda hissetmesi olasılığı güçlü durumda...

Hemen ertesi gün 26 Aralık 1978'de Maraş'taki olaylar gerekçe gösterilerek: 10'u Kürdistan'da olmak üzere 13 ilde: Ankara, İstanbul, Adana, Elazığ, Malatya, Maraş, Antep, Bingöl, Dersim, Adıyaman, Urfa, Diyarbakır ve Mardin'de Sıkıyönetime geçildiği ilan edildi. Bu iller bundan böyle,

askeri güçlerin hakimiyetinde daha katı ve olağanüstü kurallara göre yönetilecekti.

Böylece, Maraş katliamının şoku ile birlikte tüm bölgede artık yeni bir dönem başlıyordu...

Ahmet ALTAN

9. BÖLÜM

1979'un Mayıs ayı ortalarında
Antep'ten yola çıkan Cafer adlı genç
bir PKK'li günbatımından sonra

ulaştığı Pazarcık'ta bir kamyonundan indi. Daha önce de Pazarcık'a gelmişti. Bu yüzden hiç kimseye sormadan Çamlık tepeye doğru çıktı ve Besê'lerin kapısını vurdu. Memet'le Besê onu tanıdılar ve sıcak bir karşılamayla içeri aldılar. Cafer'in coşkulu ve güler yüzlü bir yapısı vardı. Tebessüm ederken ilk soruyu o sordu:

Sizi iyi gördüm. Ama doğrusu son görüşmemizden bu yana epey merak ediyordum. Durumunuz nasıl, neler yapıyorsunuz. Memet derin bir nefes çekti, ellerini açarak cevapladı:

-Sağlık açısından sorarsan durumumuz iyidir. Diğer yönleriyle az-çok sen de tahmin ediyorsundur. Sen en son geldiğinden beri belki bir

kaç aylık bir zaman geçti. Ama buralarda sanki yıllar geçmiş gibi çok şey değişti. Cafer Katliamın etkisi mi?

Evet, katliamda bir yakını ölmeyen ya da yaralanmayan kimse hemen hemen yok gibi. Ama katliamdan fiziki olarak etkilenmeyenler de adeta beyninden, yüreğinden yaralandı. Büyük bir korku, güvensizlik ve kafa karışıklığı yaşanıyor. Partinin çalışmalarıyla biraz gelişme sağladıysak da hala önemli sıkıntılarımız var. Her neyse, bunları sana uzun uzun anlatabiliriz. Ama önce sen anlat hele, bize getirdiğin güzel haberler yok mu? Cafer geniş bir tebessümle cevapladı:

-Tabi ki güzel haberlerim var. Sizin sıkıntılarınızı anlıyorum. Sıkıyönetimle birlikte hemen her yerde çalışmalarımızda zorlanmalar oluyor. Ama yine de gelişmemizi engelleyemiyorlar. Kısa süre önce Hilvan'dan gelen arkadaşlarla görüştim. Oradaki olumlu gelişmeleri belki siz de duydunuz. En son anlattıklarına göre, arkadaşlar Hilvan'da tamamen hakim duruma gelmişler. Süleymanlar aşireti çevreleri tümüyle teslim alınmış. Şimdi Hilvan'da belediye de dahil bütün yönetim elimizdedir.

Besê, büyük bir sevinçle araya girdi:

-Demek ki, arkadaşlar şu anda Hilvan'ı tümüyle ele geçirmişler

öyle mi? Gazetelerde bazı haberleri okumuştum, manşetlerde “APO’cular Doğuyu kasıp kavuruyor, milletvekili ve valiler bile her mahalleye giremiyor” diye yazmışlardı. Biz o zaman bunları devletin üzerimize gelmesi için abartılmış haberler olarak düşünmüştük. Demek ki bu derece gelişmişiz öyle mi?

Devlet, tabi ki üzerimize gelmek istiyor. MHP’li Süleyman çetelerine de bunun için her türlü desteği verdiler. Ama biz de çok önemli gelişmeler sağladık. Halil Çavgun arkadaşı katleden polis bir süre önce cezalandırıldı. Süleymanlarla büyük çatışmalar içine girildi ve en sonunda hepsi teslim alındılar. Çetelerin MHP’li lideri belediye

başkanı Mehmet Veysi Bayık en sonunda teslim bayrağını çekti. Arkadaşlar onu belediye hoparlöründen konuşturmuşlar:

-Halka ve devrimciler karşı suç işledim, böyle olduğunu bilmiyordum, oyuna getirilmişimi şimdi pişmanım, herkesten özür diliyorum ve görevimden istifa ediyorum diye konuşmuş. Tüm Hilvan halkı bunları hoparlörden dinleyince ortalık bayram yerine dönmüş. Memet ile Besê sevincinden kahkaha atmamak için kendilerini zor tutuyorlardı. Memet:

-Demek o alçak sonunda tüm halktan özür diledi öyle mi?

-Özür diledi ki, hem de nasıl bir özür: On sekiz büyük silahı da

arkadaşlara vermiş, ayrıca çetesinde suç işleyen TIRŞIKÇILARIN tümünü toplayıp arkadaşlara teslim etmiş. Arkadaşlar, bunların bazılarını bir arabaya bindirip Hilvan'da Sokak Sokak gezdirerek teşhir etmişler. Halkın önünde söz verdikten sonra da hepsi affedilip serbest bırakılmış.

Memet, sevincinden kabına sığmayacak durumundaydı, aynı zamanda yumruğunu

sıkıp öfkesini belli ederek konuştu:

-Vay alçaklar vay! Onlar hiç affedilmeyi hak etmemişlerdi ama bizim hesap soracak gücümüz olduktan sonra zararı yok. Besê;

-Ah, keşke o gün biz de Hilvan'da olabilseydik. Arkadaşlar tam bir

devrim provasını yapmış. Hatta küçük çaplı bir devrim de diyebiliriz... Peki, senin tırşıkçı dediğin nedir, o kelimeyi niye kullandın? Cafer güldü.

-Şimdi, bu çete elebaşının uşaklarına Hilvan'da tırşıkçı diyorlar. Yani bunlar o kadar düşkün insanlar ki adeta karın tokluğuna ağasına uşaklık edip yol kesiyor, onun bunun malını talan ediyor, hatta adam öldürüyorlar. Ağanın bunlara en fazla verdiği yemek de TIRŞIK olduğu için halk bunlara tırşıkçı diyor. Memet ile Besê kahkahayla güldüler. Cafer devam etti:

-Ama Besê sen o gün Hilvan'da olmadığın için üzülme, çünkü orası artık bizim elimizdedir, bundan

sonra istediğin zaman gidebilirsin. Şimdi orada halkın yönetimi devam ediyor. Gelecek belediye seçimlerinde yönetimi resmi olarak almamız da garantidir. Ayrıca yalnız Hilvan değil, Ceylanpınar'da da benzer gelişmeler var. Orada KAWA'cı bir belediye başkanı vardı. Kendini Kürt yurtseveri sayıyor. Ama devletle işbirliği yapmışçasına işi gücü bize saldırmaktı. Arkadaşlar onu da aynı Hilvan'daki gibi mikrofonun başına oturtup, hoparlörden tüm halka dinleterek konuşturmuş ve istifa ettirmişler. Ama sözüne sadık kalması şartıyla tekrar görevine devam etmesine izin verilmiş. Bir de Batman'da arkadaşlar epey gelişmiş, gelecek resmi seçimlerde belediyenin

kazanılmasına garanti gözüyle bakılıyor. Yani anlayacağınız bu sıkıyönetim bizi epey zorladı ama arkadaşların cesareti, Fedakarlığı, halkın ezilmişliğine tepkisi ve partiye bağlılığı sayesinde birçok alanda gelişmeye devam ediyoruz. Memet, rahatlamış halde derin bir nefes alarak konuştu:

-Cafer arkadaş, senin getirdiğin bu haberler gerçekten yüreğimize su serpti, bize ilaç gibi geldi, buradaki arkadaşlar ve halkımız da bunları duyduğunda güven ve moral alıp büyük sevinç yaşayacaklardır. Cafer, biraz ağırlaşmış bir ses tonuyla konuştu:

-Tabi, bunlar tüm alanları etkileyecektir. Ama her şey

yolundadır dersek yanlış olur, bazı üzüncü şeyler de oluyor. Besê:

-Nasıl üzücü dediğin şey nedir?

-Antep'te kısa süre önce Ömer Kaya adlı arkadaşı Şehit verdik. Sosyal şovenler yine bir tartışma bahanesiyle arkadaşı vurdular. Bir an derin bir sessizlik oldu, sonra Memet konuştu:

-Yine bir arkadaşımızı kendisine devrimciyiz diyenler vurdu ha! Hayır, bu bence yalnızca sosyal şovenlikle açıklanamaz, resmen düşmanın tetikçiliğini yapıyorlar. Bu alçaklardan mutlaka hesap sormak gerekir. Cafer:

-Tabi ki hesap sorulacaktır. Arkadaşı artık geri getiremeyiz ama en azından bundan sonra

verebilecekleri zararları engellemek gerekiyor. Antep dedik de benim aklıma geldi:

-Konuşmaya öyle dalmışız ki, buraya gelme sebepimi size anlatmayı unutmuşum! Besê ile Memet de bu dalgınlığı fark ederek şaşırdılar. Memet:

-Buraya gelmenin özel bir nedeni var mıydı?

-Evet, sizinle ilgili, yani aslında sıkıyönetimle ilgili...

-Nasıl? Hem bizimle hem de sıkıyönetimle ilgili?

-Evet. Parti, sıkıyönetim koşullarına ilişkin çok önemli bir karar aldı. Sıkıyönetim nedeniyle hareket alanımız oldukça daralmıştı. Şehir ve yollardaki denetimlerden

dolayı birçok arkadaşımız yakalandı. Hala da yakalanma tehlikesi vardır. Ayrıca belli bir gücümüz de birikmiş. Parti, hem yakalanma riskini azaltmak hem de köylü kesimi arasında çalışmaları yoğunlaştırıp sağlam bir mevzi oluşturmak için bir kısım silahlı arkadaşın kırsal alana çıkmasına karar verdi. Şimdi ben bunu bildirmek için buraya geldim. Kararla ilgili talimatları Maraş'ta Sadık Hocaya ulaştırmam gerekiyor. Fakat yollar çok sıkı denetim altında ben de Maraş'a daha önce hiç gitmedim. Bu nedenle sizden yardım isteyecektim. Memet, tereddüt etmeden konuştu:

-Cafer, bu konuda yardım diye söz etmen bile bizi gücendirir. Eğer

uygun görüyorsan talimatı biz de Maraş'a götürebiliriz.

-Sorun sadece talimat değil. Arkadaşlara ayrıca iletmem gereken bazı şeyler var. Onun için benim oraya gitmem gerekiyor. Yardım dememin sebebi budur. Bir süre sessizlik oldu. Sonra Besê kararlı bir sesle bulduğu çözümü açıkladı:

-Bakın ben ne diyeceğim! Madem sen Maraş'ı bilmiyorsun, o halde birimizin seninle gelmesi gerekiyor. Fakat Mamo'nun seninle gitmesi uygun olmaz, çünkü orada dolaşan iki yabancı genci bir arada görmeleri bile sizi tehlikeye sokabilir. Onun için benle Cafer birlikte gidelim. Mamo'nun kız kardeşi Maviş'in küçük kızı Filiz'i de yanımıza alırız.

Öyle, bir aile gibi gidersek bizden kolay kolay şüphelenmezler.

-Sadık Hoca'nın evine daha önce de bir kaç sefer gittiğim için onlara ulaşmamız zor olmayacaktır. Memet:

-Doğrusu, daha iyi bir çözüm benim aklıma gelmiyor. En iyisi Besê'nin dediği gibi yapmaktır. Cafer oldukça rahatlamıştı. Evet, bu iyi bir çözüm. O halde yarın hemen yola çıkabiliriz Memet'le. Besê:

-Tabi bizce de yarın uygundur, diyerek ona onayladılar. Akşam yemeğini yedikleri sırada Cafer biraz kaygılı bir ifadeyle sordu:

-Ben size bir şey soracaktım. Sizin bu mahallede faşistler çok mudur?

Memet'le Besê biraz şaşmışlardı.
Memet:

-Hayır, burada çok değil, hemen hemen hiç faşist yoktur. Yani, ikircikli olup arada kalan bize de uzak duran kişiler var. Ama öyle MHP'li faşist hemen hiç yoktur. Bunu niye sordun?

-Ben buraya Narlı' da araba değiştirerek geldim. Benzinlikte hareket eden bir kamyonu el kaldırıp binmiştim. Ancak baktım ki, şoförle yanındaki adam faşist kılıklı bir şeydir. Emekçi insanlara benziyorlardı. Ama bıyıkları falan faşistlerinki gibiydi. Arabaya bindiğime pişman oldum. Ama hareket ettiği için geri inemedim. Adamlar nereli olduğumu, nereye gittiğimi sordular. Ben de Mahmut

arkadaşın köyü olduğunu bilerek
ovadaki Ördekdede köyünden
olduğumu, Pazarcık'taki
akrabalarımın yanına gittiğimi,
öğrenci olduğumu söyledim.
Kendileri de yukarı Pazarcık'ta
oturduklarını söylediler. Baktım,
benim rahatsız olduğum kadar onlar
da benden rahatsız oluyor. Uzun
süre konuşmadık. Sonra birisi:

-Hemşerim, bugünlerde Alevilik,
Sünnilik diye bir şey çıkarmışlar,
aslında bizim öyle bir sorunumuz
yoktu. Şimdiye kadar hep bir arada
yaşadık, bundan sonra da
yaşamamız gerekir, başkalarına alet
olmamalıyız dedi adam gerçekten
içtenlikle konuşuyordu. Her halde
son olaylardan onlar da çok
etkilenmiş. Ben adama:

-“Tabi öyle olması gerekir” dedim. Ama yine de güvenemediğim için fazla konuşmadım. Size geldiğimi anlamasınlar diye de Pazarcık’a girer girmez kamyonundan indim. Memet:

-Doğrusu burada halk arasındaki güven bağları çok zedelendi, bundan sonra düzeltmemiz çok zor olacak. Sanırım onların arasında da gerçekleri az-çok gören oyunlara alet olmak istemeyenler var. Ama bak, iyi niyetine rağmen kılıkklarının faşistler gibi olduğunu söylüyorsun. Belki tümünden öyle değiller ama her halde kendilerini onlara uydurmak zorunda kalıyorlar. Cafer:

-Bu mahallede kamyonculuk yaptıklarına göre tanımanız gerekir. Kim olduklarını biliyor musunuz?

Hayır, bu mahallede kamyonculukla uğraşan kimse yok.

-Nasıl yani, onlar bu mahallede oturmuyor mu? Vay be! Demek ki, benim onları kandırdığım gibi, onlar da beni mi kandırmış? Memet'le Besê Cafer'in kaygılı halinin nedenini anlayarak güldüler. Besê:

-Mahallemizde faşist var mı diye sormanın sebebi bu muydu? Ama Cafer, o adamlar seni kandırmamış, bizim mahallemizde de faşist yoktur! Nasıl yani?

Sen yukarı Pazarcık'la bizim mahalleyi birbirine karıştırmışsın. Yukarı Pazarcık denen yer Pazarcık'ın dışında beş altı yüz metre kadar ilerdedir. Memet:

-Pazarcık'ın esas yeri eskiden orasıymış. Hemen tamamı Sünni Türk'tür. Ancak sanırım tren istasyonuyla oto yolun geçmesi nedeniyle köylerden göç eden Kürtlerin çoğu buraya yerleşmiş, zamanla burası büyüyüp ilçe olmuş, orası da şimdi büyükçe bir köy gibidir. Cafer:

-Demek ki, boşuna kaygılanmışım. Neyse bunu da öğrenmiş oldum. Peki, yukarı Pazarcık'ta bize yakınlık duyanlar ya da arkadaşlarımız var mı? Memet Hayır, oraya MHP hakim durumdadır. Ama belki ilerde bazı arkadaşlar edinebiliriz...

Ertesi gün erkenden kalktılar. Besê, Memet'in kız kardeşi Mavişin evine gidip iki yaşındaki, yeğenleri Filiz'i

getirdi. Filiz'in artık iyice başarabildiği yürüyüşü ve kullandığı bir kaç kelimeyle bütün sevimliliği üzerindeydi.

Cafer Vay. Bizim değerli yol arkadaşımız bu mudur? Diyerek onu kucakladı. Besê, içerde hazırlıkları yapmakla uğraşırken, balkonda Memet'le birlikte bir süre Filiz'le oynadı. Sonra alıp Besê'nin balkon kenarındaki saksılarda yetiştirdiği çiçeklerin yanına götürdü. Dolgun tomurcukları patlayarak açılmış kırmızı bir güle hayranlıkla bakarken yanındaki Memet'e seslendi:

-Memet bu gülden bir tane koparıp Filiz'e verebilir miyim?

-Tabi verebilirsin yalnız gülün dalını kırıp yaralamamak gerekir düzgün kesmek için bir bıçak getireyim, dedi ve getirdiği bıçakla yanında tomurcuğu olan bir goncayı keserek verdi. Cafer:

-Çocuğa yolda epey eziyet olacak, keşke onu götürmek zorunda kalmasaydık.

-Memet Bir şey olmaz, hem o Besê'yle birlikte olduktan sonra gitmeyeceği yer yoktur sıkıntılara da dayanır, sen ona merak etme. Hazırlıklar tamamlandı, Besê çocuğu kucağına aldı ve Cafer'le birlikte evden çıktılar.

Otoyola geldiklerinde orada geçecek Malatya Maraş otobüslerini beklemek üzere Hasan'ın çalıştığı

küçük çayhaneye gittiler. İçerde yaşlıca bir adam çay ocağının başındaydı Selam vererek köşedeki bir masaya oturdular. Az sora Hasan elinde çay tepsisiyle içeri girdi. Besê'yi görünce biraz sasırmış ve sevinçli bir halde tepsiyi aceleyle bırakarak yanlarına geldi. El sıkışırken şaşkınlığını belli eden bir sesle konuştu:

-Besê, bu ne sürpriz! Uzun zamandır görüşmedik, bu çayhaneye de pek gelmezdin. Öyle sürpriz olacak bir şey yok Hasan. Biz Maraş'a gidecektik, beklerken senin yanına uğrayalım diye buraya geldik. İşin yoksa gel sende otur, biraz sohbet edelim.

-Madem gelmişsiniz, oturmadan size bir şey ikram edeyim, ne içersiniz, ne getireyim?

-Eğer istiyorsan bize birer çay getirebilirsin.

-Hemen getiriyorum. Ufaklığa da süt getireyim mi?

-Tamam, sen bilirsin.

-Hasan çabukça gitti, az sora çaylarla birlikte bir paket süt ve bisküvi getirip masaya bıraktı ve o da oturdu.

-EEE! Besê nasılsınız, hayır mıydı, Maraş'a niye gidiyorsunuz?

Besê, bu soru karşısında biraz duraksadı. Hasan PKK'lilerle birlikte hareket ediyordu. Buna rağmen Besê önemli bir iş için orada bulunan Caferi tanımasının ve

Maraş'a neden gittiklerini öğrenmesinin hem gerekmediğini, hem de doğru olmayacağını düşündü. Hasan, bilmeden sağda solda rastgele konuşarak zarar verebilirdi. Bu nedenle Besê ilerde gerekirse daha uygun bir ortamda ona da anlatabileceğini düşünerek şimdilik bu soruyu geçiştirdi.

-Hasan, biz iyiyiz, sağlığımız da iyidir. Fakat ufaklık iyi değil, bir rahatsızlığı var, buradaki doktorlar fazla bir şey anlamamış, onun için Maraş'a götürüyoruz.

-Ya, demek hasta öyle mi? Bu sevimli ufaklığı mutlaka iyileştirmek lazım. Ama bu kimin kızı arkadaşla da bizi daha tanıştırmadın.

-Baldızım Maviş'in kızıdır, arkadaş da bize yabancı sayılmaz o da bizdendir, aynı zamanda teyzemin oğludur, Antep'te kalıyordu onun için sen tanımazsın.

Hasan'ın kafası karışmıştı. Çocuk pek hastaya benzemiyor, hasta olsa bile onu niye anası, babası götürmüyordu? Bu sorular aklına geldiyse de Besê'nin soruları geçiştirmek istediğini fark ederek üzerinde durmadı. Gülümseyerek konuyu değiştirdi.

-Çalışmalarda yeni bir gelişme var mı?

-Evet, çok önemli gelişmeler var yakında bunları sende duyarsın. Ama kısaca söyleyeyim, arkadaşlar

Hilvan'ı ele geçirmişler, şimdi orada bizim yönetimimiz var.

-Bu gerçekten doğru mu? İnsanın inanası gelmiyor, haberi nereden duydun?

-Teyzemin oğlu Antep'teyken öğrenmiş. Başka yerlerde de önemli gelişmeler var. Sonra bunları daha geniş bir şekilde öğrenebilirsin.

Cafer, Hasan'ı tanımadığından konuşmalara katılmıyor çocukla oynarken bir yandan da onları dinliyordu. Hasan bu kez Cafer'e dönerek konuştu:

-Demek ki teyzenin oğlunun Maraş'ta işi var. Yoksa oda mı pasaport almak için gidiyor? Cafer bu soruya şaşırmıştı ve cevaplama gereği duydu. Yok, pasaport için

falan değil, bazı yakınlarımı görmeye gidiyorum. Hasan'ın bu sorusuna Besê de şaşırmıştı. Hasan, pasaport da nereden aklına geldi, niye böyle bir şey sordun? OHOO!, Besê sizin haberiniz yok mu? Son zamanlarda buralarda Pasaport işleri çok arttı. İnsanlar bir yolunu bulup yurtdışına çıkmaya çalışıyorlar.

Besê katliamdan sonra birçok aile korkuyla sağa sola gitmeye çalışıyor. Maraş 'tan epey kaçış oldu, buralara da geldiler, kimileri büyük şehirlere gidiyor. Ama yurt dışını gitmek isteyenlerin bu kadar fazla olduğunu bilmiyordum.

-Fazladır Besê. Ben burada çalıştığım için gelip gidenleri görebiliyorum. Bir görseniz, bu

konuda acayip şeyler dönüyor. Bazıları varını yoğunu bırakmış bu işle uğraşıyor. Acayip dediğin şeyler nedir?

-Mesela bazılarını gördüm, adam bir parça tarlası varsa tarlasını ineği varsa ineğini satmış pasaport vize yol parası diye harcıyor. Evlerinde çocuk açtır, perişandır, ona rağmen bu işler için sağa sola para yediriyorlar.

-Nasıl, kime para yediriyorlar?

-Şimdi sırf bu işlerle uğraşanlar var. Adama senin işini yapacağım deyip yolunu buluyorlar. Buradaki savcının bile bu şekilde para yediği söyleniyor. Savcı da mı yapıyor? Onun bu işlerle ne ilgisi var ki para yesin?

-İlgisi var tabi, hem de sağlam işi o yapıyor. Şimdi birisi normal yollarla gidip yabancı bir ülkeye iltica etmek isterse bir sürü vize, pasaport gibi işler uğraşması gerekiyor, başka yerde de iltica kolay kolay kabul edilmiyor geri gönderiliyor. Ama eğer adam, “ben siyasi bir suçtan araniyorum, örgüt üyesiyim” derse ilticası kabul ediliyor. İşte bu savcı bazılarına araniyormuş gibi kâğıt düzenliyor, adamlar bu kâğıdı eline alıp kaçak yollarla dışarı çıkıyorlar. Savcı da böylece yolunu buluyor.

Kucağındaki küçük kıza sütü içirmeye çalışan Cafer, konuşmaları ilgiyle dinliyordu. Hasan'ın anlattıkları oldukça ilginç bir noktaya gelmişti. Merakla sordu:

-Hasan arkadaş, bu nasıl oluyor ben anlamadım. Yani şimdi, devletin savcısı yurt dışına adam mı kaçırıyor? Bu kadar rüşveti yiyip, işleri çevirirken durumunun açığa çıkmasından korkmuyor mu? Hasan:

-Vallahi korksaydı her halde yapmazdı, demek ki korkmuyor. Peki, bu adam ilerici biri mi, devrimcilerin işini falan mı yapıyor?

-Yok, öyle devrimci mevrimci değil, düşkünün birisidir. Önüne kim gelirse onun işini yapıyor. Zaten işin acayıplığı de buradadır. Kaymakamlıkta çalışan bazı arkadaşlardan duymuştum. Aslında savcının bu yaptıklarını kaymakamlar diğer yetkililerin de bildiğini söylüyor. Hatta parayı

kendi aralarında paylaşıyorlarmış. Doğrusu bundan ben de bir şey anlamadım. Demek ki hepsi rüşvetçinin tekidir. Üçü de öyle bir süre düşündüler. Sonra Cafer biraz heyecanlı ve öfkeli bir sesle konuştu:

-Bence bu rüşvetle yolunu bulma falan değil düpedüz bir politikadır. Besê:

-Nasıl, neyin politikası?

-Şimdi, bu Maraş katliamının en önemli hedeflerinden birisi bizim tabanımız oluşturan ve ilerici eğilimde olan halkı sindirmek değil miydi? İşte bir kısmını katlettiler. Geri kalanları katliamın korkusuyla boşaltması için kapıları açıyorlar. Yani anlayacağınız bu resmen katliamın devamıdır. Besê biraz

hüzünlü ama öfkeli bir ifadeyle onu onayladı.

-Bence de öyle. Halkımız o vahşi zulmün ağırlığı altında adeta ezildiği için bu oyunları görecektedir. Katledilenler edildi, geride kalanların çoğu da varını yoğunu rüşvet olarak yiyip kendi ülkelerinden kaçmalarını sağlayanların iyilik yaptığını sanıyorlar. Belki gerçeği biraz görenler varsa da, karşı koyma gücünü gösteremiyorlar. Gidenler, çok yabancı oldukları yepyeni bir yaşamın içine girecekler, neyle karşılaşacakları, ne kadar güç getirecekleri belli değil, aileler de perişan bir halde param parça oluyorlar. Gitmek kesinlikle çözüm değil. İnsanlarımıza ne olursa olsun

kendi topraklarımızda, kendi
Ülkemizde mücadele edip
başarmamız gerektiğini
anlatmalıyız. Bir süre daha orada
sohbet ettikten sonra, Malatya
tarafından gelen bir otobüse binerek,
kırk beş dakika uzaklıktaki Maraş'a
doğru yola çıktılar.

Otobüsün içinde bunaltıcı bir
sıcaklık vardı. Ancak hareket edince
biraz serinledi. Batıya doğru tren
yolunu takip ederek ilerlediler. Sağ
taraftaki baraj glnn kenarından
geçerken, göldeki küçük adacığın
zerinde kuşlar uçuşuyor ve gln
havaya verdiği yumuşaklık
hissediliyordu. amlık ve meşelik
bir yamaçtan sonra içinden
Aksu'dan gelen büyük su kanalları
olan yeşil bahçelerle kaplı Dehliz

(Bölükçam) Köyünden geçtiler. Narlı'ya vardıklarında, Malatya Antep Maraş yol kavşağında kuzey batıya doğru giden Maraş yoluna döndüler. Narlı'nın hemen ilerisindeki tepeliğin yamacında dozerler, buğday yığmak için yeri düzeltiyordu. Üstü muşamba ve toprakla örtülen buğday yığınları adeta ikinci bir tepe gibi yükselmeye başlanmıştı.

Tepeliğin ucundaki virajı dönerken ön tarafta arka arkaya çalan bir düdük sesi duydular. Sesle birlikte otobüs yavaşlamaya başladı. Cafer, biraz telaşlanarak Besê 'ye seslendi.

-Besê, herhalde bir kontrol noktasına geldik. Eğer kimlik kontrolü yapılırsa soyadlarımızın

tutmadığını fark edebilirler, o zaman imam nikâhlı olduğumuzu söyleyelim. Telaşlanma, kimlik kontrolü olduğunu sanmıyorum. Tamam, telaş olmayabilir, ama bir kontrol olduğu kesin, bak düdüğü sen de duyuyorsun. Üstelik otobüs iyice yavaşladı.

Besê pencere kenarında cama yanaşmış ileriye doğru bakıyordu. Az sonra tam virajı dönerken geniş bir tebessüm yaptı ve gülerek konuştu:

-Bu bizim trafik polisimiz! Kontrol falan değil.

Yol kenarında düdük çalan kişi iyice göründü. Ayağında pantolonunun paçalarını içine soktuğu çizmesi, uzun bir

PARDESÜ, kısa bağlanmış kravatı ve kafasındaki rengi solmuş eski polis şapkasıyla, elini kolunu sallayarak işaretler yapıyordu. Otobüs iyice yavaşlayıp yanından geçerken elini başına götürerek selam vaziyetinde durdu. Besê, ona sevgiyle elini salladı. Olup bitenler küçük Filiz'in de ilgisini çekmiş, o da Besê gibi gülerek elini sallıyordu. Virajı dönüp Aksu üzerindeki dar köprüye doğru ilerlediklerinde Cafer üzerindeki şaşkınlığı atmaya çalışıp, gülümseyerek sordu:

-Besê, Allah aşkına ne oluyor, bu kim, bu nasıl trafik polisi? Ben anlayamadım. Besê gülerek cevapladı:

-O, buranın delisi. Yani daha doğrusu ona deli diyorlar. Ama

banaya göre yüreği sevgi dolu birisidir. Peki, böyle ıssız bir yerde, tek başına ne işi var, bunun deliliği nedir?

Biraz divaneliğinin olduğu söyleniyor, ama burada insanlara hizmet etmeye çalışıyor. Biraz önce geçtiğimiz viraj çok tehlikeli bir yerdir, şimdiye kadar birçok trafik kazasına yol açtı ve çok insanlar öldü. Bir süre önce bu adamın kızının düğün konvoyu da burada kaza geçirdi. O zaman, başkalarıyla birlikte kendi kızı da öldü. İşte o kazadan sonra burada trafik polisliği yapmaya başladı. Zamanının büyük çoğunluğunu, kar kış demeden bu virajda geçiriyor. O düdüğüyle de şoförleri dikkatli olup yavaşlamaları için uyarıyor. Onun sayesinde buradaki kazalar azaldı.

Şimdi birçok insan belki de hayatını ona borçludur. Cafer Besê'nin anlattıklarından etkilenmişti. Gerçekten akıllı bir deliymiş. Peki, bu ne yiyor, ne içiyor, nasıl yaşıyor?

-Buradan geçen yolcular, şoförler bazen durup bir şeyler veriyorlar, geçimi o dur.

-Aslında onu maaşa bağlamak lazım. Belki de normal trafik polislerinin çoğundan daha fazla iş görüyor. Uygun bir zamanda biz de ona bir şeyler verelim. Ama bu divane bugün var yarın yoktur, buradaki tehlikeye kalıcı bir çözüm getirilemez mi?

Neden çözüm getirilemesin, tabi ki getirilebilir. Az önce o tepenin yan tarafında çalışan büyük iş araçlarını

sen de gördün, o dozerler bir kaç gün çalışsa, keskin virajı düzeltebilirler. Ama büyük tüccarlara ve beyler çalıştıklarından böyle bir şey akıllarına gelmiyor, belki düşünseler bile masrafından kaçınıyorlar. Ne yazık ki, insana fazla değer verilmiyor. Çoğu insanın değeri ancak öldükten sonra anlaşılıyor. Arkasından ağlayıp sızlanılıyor belki, ama eğer bir yaşam dersine dönüşmemişse bunun da hiç bir anlamı yoktur.

Doğru söylüyorsun. İnaniyorum ki, mücadelemizle daha insancıl bir düzeni geliştirmeye çalıştıkça bu sorunları da adım adım çözeceğiz.

Evet. Bir süre sessiz kalarak yolun iki yanındaki tarlaları ve çalışan insanları seyrettiler. Sarı renkli dev

biçerdöverler, buğday tarlalarında ilerliyor, pamuk tarlalarında ameleler seyreltme ve çapa işiyle uğraşıyordu.

Besê bir ara Kuzeyde bir hat boyunca ilerleyen Ahır dağına doğru baktı. Cafer'e işaret ederek, dağın ovayla birleştiği bir noktayı gösterdi.

-Bak o karaltıyı görebiliyor musun? Evet. Orasının NATO'nun önemli bir cephaneliği olduğu söyleniyor. Cafer şaşırmış bir halde sordu:

-NATO cephaneliği mi? Peki Avrupa ve Amerika'nın askeri bir örgütün ta buralarda işi ne? Görevleri, amaçları nedir acaba?

Doğrusu ne yaptıklarını biz de fazla bilmiyoruz. Ama devletin NATO üyesi olduğu biliniyor. Her halde buraları denetim altında tutmaya çalışıyorlar.

Peki, benim aklıma önemli bir şey geldi. Maraş katliamında yabancı bazı istihbarat servislerinin parmağı olduğu söyleniyor. Acaba bunda etkileri olabilir mi?

Bilmiyorum, belki de etkileri vardır, buraya her halde hayırlı bir iş için yerleşmediler. En azından devrimci hareketlere karşı bir faaliyetleri olacağı açıktır...

Maraş'a artık iyice yaklaşmışlardı. İri çamların etrafa reçine kokusu yaydığı koruluktan hemen sonra, sulak ve yeşillik. Güzel yurt adlı

küçük köyün içinde geçerken Maraş Ovası'na girdiler karşılarında duran Maraş, Ahır Dağları'nın bir kolu olan Maraş Dağı'nın eteğinden ovaya doğru uzanıyordu... Otobüs şehre girip ovalık taraftaki garajda durdu ve orada indiler...

10. BÖLÜM

Besê, Cafer ve Filiz, Maraş'ta otobüsten indiklerinde gün öğleye doğru yaklaşıyordu ve hava epey sıcaktı. Zayıf bir rüzgâr bazen belli belirsiz bir serinlik getiriyordu. Otogarın önünde, ortasındaki hat boyunca kırmızı çiçekli zakkumların

bulunduğu caddeden karşıya geçip bir dolmuş durağındaki kalabalığa karışarak beklemeye başladılar. Az sonra gelen bir dolmuşla gittikleri Şehir merkezinde indiler. Şehir merkezi, kalenin hemen aşağı tarafında büyük caddelerin bir kavşakta birleştikleri genişçe bir alandı. Cafer, şehri ilk defa gördüğünden merak ve ilgiyle etrafına baktı. Ortasında bir anıt heykelin bulunduğu meydan gelip giden arabalar ve insanlarla oldukça hareketliydi. Kalabalığın içinde tek tük kara çarşafly kadınlar göze çarpıyordu. Cafer, dolmuştan indikleri yerde kısa bir süre etrafa baktıktan sonra Besê'ye döndü:

-Demek ki, Maraş böyle bir yerdir ha! Besê, gideceğimiz “Kara Maraş”

uzakta mıdır, daha çok girmemiz gerekecek mi?

-Yok, fazla uzak sayılmaz. Biraz yürümemiz gerekecek Yalnız, “Kara Maraş” sözünü buralarda kullanmasan iyi olur, çünkü o isim sonradan takıldı. Gideceğimiz yer tam olarak orası da değil, ama yakındır.

-Tamam, ben o söze dikkat ederim.

-Havanın sıcaklığı epey hissediliyordu. Bu arada Cafer az ilerde bir dondurmacı olduğunu fark etti.

-Maraş’ın meşhur dondurmacıları bunlardır öyle mi? Besê, Filiz’e dondurma alayımda biraz serinlesin, sen de yemek ister misin?

-Sen al ama ben yemek istemiyorum. Cafer:

-Peki, sen bilirsin, dedi ve birlikte dondurmacıya doğru yürüdüler. Dondurmacı tezgâhının başında genç bir erkek vardı. Bir külah dondurma istedi. Bu sırada geride duran Besê, Filiz'i kucağında tutmuş, dalgın bir halde karşıdaki anıta doğru bakıyordu. Cafer, dönerek çocuğun hala elinde tuttuğu gülü alıp yerine dondurma külahını verdi. Tekrar tezgâha döndü, elindeki gülü tezgâhın bir kenarına bırakıp para vermekle uğraştı. Bu sırada tezgâhtarın şaşkın bir halde arkasına doğru baktığını fark etti. Merakla geriye döndü. Filiz elindeki dondurmayı düşürmüş, onu kollarıyla göğsüne bastıran Besê

ise, gözyaşlarını akıtarak ağlıyordu. Cafer şaşkınlıkla ve telaşlanarak sordu:

-Besê, bir şey oldu neyin var? Besê, nefes nefese adeta boğulurcasına, inleyen bir sesle,

-Gidelim buradan, dedi. Cafer parayı aceleyle tezgâha bıraktı, döndü ve yürümeye başladılar. Tezgâhtar, hala şaşkın şaşkın bakıyordu ve arkalarından seslendi:

-Abla, çocuk dondurmayı düşürdü, gelin yerine bir daha vereyim... Cafer geriye dönerek, Sağ ol hemşerim. Çocuk biraz hasta da onun için sıkıntımız var, dedi. Ama oda ne olduğunu anlamamıştı. Yürürken Besê'nin yüzü morarmış ve artık hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Sıkıca kucakladığı Filiz de hem nefessiz kalmış hem de Besê'nin ağlamasından etkilenerek yüksek sesle ağlamaya başlamıştı. Ne yapacağını bilemeden çevresine bakınca Cafer, caddeden gelip geçenlerin dikkatlerinin üzerlerinde toplandığını fark edince uzanarak çocuğu Besê'nin kollarından kurtardı. Sonra kısık ama sert bir ifadeyle seslendi:

-Besê kendine gel. Bak etrafta hiç bir şey yok, ama sen böyle devam edersen başımıza iş açacaksın...

-Çocuğu avuttu, Besê de hıçkırıklarını engelledi ve oradan uzaklaştılar. Az ilerde, cadde kenarında büyük Akasya ağaçlarının gölgelediği küçük bir park vardı. Parkın ortasındaki

şadırvanda Besê yüzünü yıkayınca biraz kendine geldi ve bir köşedeki boş banka oturdular. Kısa bir sessizlikten sonra Cafer sordu:

-Besê ne oldu, neden böyle yaptın, eğer olumsuz bir şey gördüysen neden bana da söylemedin?

-Besê derin bir nefes çekti ve ağır ağır konuştu:

-kusura bakma kendimi kontrol edemedim.

-Peki, neden? Bir şeyden mi korktun?

Besê'nin yüzünde acı bir tebessüm belirdi.

-Korku mu? Hayır, korku değil. Yani korktuğum şey de vardı ama esas olarak üzüntüydü, büyük acıydı...

Cafer durumu yeni yeni anlamaya başlamıştı.

-Üzüntü dediğin, yani katliam mı aklına geldi?

-Evet. Katliamın üzüntüsü acısı ve korkusu. Ben o sırada meydandaki anıta bakıyordum. Belki sen fark etmedin, o anıt Sütçü İmam'ındır. Yanındaki kadınlarda işgalcilerin tecavüzünden kurtarmak istediği kadınlardır. Sıkıtığı ilk kurşundan sonra şehit edildi ama direnisinin fitilini de ateşledi. Maraş'ın kahramanlık unvanı almasında onun fedakârlığı ödenemeyecek emeği vardı. İşte o anıta bakarken, yanındaki kadınları gördüğümde aklıma katliam geldi. Katliamın vahşeti, sokaklarda her türlü hakaret edilerek sürüklenen kadınlar,

karnındaki çocuğu bıçaklanan Esmâ ve onlar gibi diğerleri... Bir an korkuya kapıldım, ama kendim için değil, acaba Filiz'i buraya getirmekle yanlış mı yaptık, ona da bir şey yaparlar mı düşüncesiyle panikledim. Sonra işte bildiği gibi oldu.

Sözünü bitirdiğinde Filiz'i tekrar kucağına alarak başını okşadı. Cafer Besê'nin anlattıklarıyla hüzünlenmişti. Biraz da öfkeli bir ifadeyle konuştu:

-Seni anlıyorum Besê. Düşünüyorum da Sütçü imam bugün yaşasaydı olup bitenleri nasıl karşılardı? İnanıyorum ki, büyük utanç duyardı ve o gün işgalcilere sığıdığı kurşunu bugün bunlara sıkardı. Maraş kurtuluştan,

kahramanlaşırken bu halkla birlikte kan köktüler, ama şimdi insanlarımıza bu vahşet, Maraş'ın bu karalığı layık görölüyor. Tabi biz de buna karşı kendimizi savunmayı bileceğiz.

Yine de ayrımı iyi yapmak gerekiyor. Sütçü İmam yoksul emekçi bir insandı, halktan birisiydi. İşgalciler kadınları yerlerde sürüklerken orada beyler, paşalar da vardı. Ama müdahale etmediler, sonra sütçü İmam direnişi başlattı. Bugün Maraş'ta oyuna gelenler belki çoktur ama gerçeği görenler ve alet olmak istemeyenler de vardır. Gerçeği görmeyenlere de göstermek gerekir. Yüzlerce yıldır aynı topraklarda, aynı vatanda kardeşçe

yaşadık, bundan sonra da birlikte yaşamaktan başka çare yoktur.

-Evet, bunun için çok ter dökmemiz, çok bedeller ödememiz gerekecek ama buna değer. Cafer bir süre duraksadıktan sonra devam etti

-İşimizi bir an önce halletsek iyi olur. Ne dersin, artık yola çıkalım mı?

-Birlikte kalktılar ve kalenin yukarısındaki dar, dik sokaklardan yokuşa doğru tırmandılar. Aşağı taraflarda hala kara bir utanç anıtı gibi duran yanmış ve yıkılmış evlerin yanından geçerek ilerlediler.

...

Uzakça bir yerde dar bir sokakta, kesme taştan yapılmış iki katlı bir

binanın önünde durdular. Kapının yanında solukladıklarında Besê:

-İşte geldik. Burada oturuyorlar, diyerek kapının üzerindeki büyükçe demir tokmağı vurdu. Üst pencerelerde biri açılıp kapandı, az sonra kapı hafifçe aralandığında başındaki eşarbı sıkıca bağlanmış olan orta yaşlı bir bayan dışarıya baktı. Besê'yi tanıyınca heyecan ve sevinçle kapıyı sonuna kadar açtı.

-Besê... Siz misiniz? Girin, girin, kapıda beklemeyin, içeri girin.

Besê'nin boynuna sarıldı, Cafer'in elini sıktı. Bir odaya girerek yerdeki döşeklerin üzerinde oturdular. Evde 11-12 yaşlarında bir erkek 7 yaşlarında bir kız ve 2 yaşlarında bir erkek çocuk da vardı. Onlar da gelip

el öperek hoş geldin yaptı. En büyükleri bir kenara oturdu, küçüğü anası kucağına aldı, kız çocuğu ise, Besê'ye sokularak koltuğunu altına oturdu. Çocuklar Besê'yi gördüklerine sevinmişlerdi ama gözleri tanımadıkları Cafer'in üzerindeydi. Biraz ürkek ve meraklı bakışlarla onu süzüyorlardı. Anaları sevecenlikle sordu:

-Besê nasılsın, şimdiye kadar bize niye gelmedin?

-Biz iyiyiz abla, asıl sizi sormak lazım, yaşanan bu kadar şeyden sonra sizi yine de iyi gördüm. Kusura bakmayın, daha önce de gelmek isterdim, ama ancak şimdi denk geldi.

-Kardeş, sen nasılsın, iyi misin?

-İyiyim abla, sağ ol, sizleri sormalı.

-Besê, çocukların bakışını fark ederek Cafer'i tanıtmadığını hatırladı.

-Abla, Cafer arkadaş da bizim harekettendir. Aslında sizin esas misafiriniz o'dur Sadık Hoca'yla görüşmesi gerekiyor. Ben onu size getirmek için buraya geldim.

Besê'nin bu açıklamasıyla çocuklar rahatladı, anaları da memnuniyetini belirtti.

-Sen onu getirmişsin, ama o da senin bize gelmeni sağladı, sonuçta her ikinizin de gelmesi iyi oldu. Sadık Hoca şimdi okuldadır, öğle saati olduğu için fazla gecikmeden gelir. O da sizi görünce çok sevinecektir.

Bir süre tanıdıklardan söz ettiler. Besê, yemek hazırlanmasına yardımcı olmak için mutfağa gitti. Cafer çocuklarla konuşurken, kapı tokmağının sesi duyuldu, büyük çocuk:

-Bu babamdır, babam geldi, deyip dış kapıyı açtı ve Sadık Hoca içeri girdi.

Öğretmenlik yapan Sadık Hoca:

-Biraz kısa boyluydu, üzerinde ütülenmiş eskice bir takım elbise, gömlek ve kravat vardı, aklar düşmüş olan gür saçlarının yan tarafları iyice ağarmıştı. Zayıfça yüzü, kalın kaşları, düzgün kesilmiş bıyığı irice gözleri, yüzündeki kırışıklıklarıyla sevecen ve hüzünlü bir bakışı vardı. Ziyaretçileri büyük

sevinçle karşıladı Cafer, Sadık Hocayla bir süre geliş nedeniyle ilgili olarak görüştü ve getirdiği talimatı teslim etti. Yemek sonrasında çaylarını içtikleri sırada Partinin diğer alanlarda sağladığı başarıları anlattı. Büyük moral alarak heyecanla dinlediler. Bu sırada duvarda asılı duran rengarenk bir seccade Cafer'in dikkatini çekince merakla sordu:

-Bu bir seccade değil mi?

Sadık Hoca:

-Evet seccadedir.

-Yani, neden burada duruyor? Kullanıyor musunuz, yoksa başka bir amaçla mı tutuyorsunuz?

Sadık Hoca bu soruya biraz şaşırmıştı.

-Anlamadım, başka amaç derken neyi söylemek istedin?

-Yani, Maraş'taki durum nedeniyle, belki kendinizi korumak için...

Sadık Hoca gülümsedi.

-Herhalde korku demek istiyorsun. Yani Sünni görünürsek belki bize saldırmazlar diye astığımızı mı düşündün?

-Doğrusu biraz öyle aklıma geldi.

-Yok. Biz onu gerçekten kullanıyoruz. Yani aslında bizim hanım kullanıyor, inandığı biçimde ibadetini yaşıyor.

-Siz Alevi değil misiniz?

-Esas olarak biz Sünni'yiz. Ben zaten PKK'nin düşüncelerine,

sosyalizmin insanlığı geliştireceğine ve sorunları çözebileceğine inanırım. Bilimsel düşünmeye çalışıyorum. Bizim hanım da Partimize inanır, ama kendine göre dini inancı da vardır.

-Yani bu farklılık bir sorun olmuyor değil mi?

-Önemli olan insanca duyguları yaşamaktır. Bunu sağladıktan sonra, diğer farklılıklar neden sorun olsun? Bizde de sorun olmuyor.

Cafer, Maraş'taki PKK'li bir ailenin Sünni olabileceğini pek aklına getirmemişti, üstelik aile içinde farklılığın sürdürülmesi de ilgi çekiciydi. Sadık Hoca, Cafer'in şaşırması haline gülümseyip devam etti:

-Cafer arkadaş, buralarda bir Alevi'nin evinde de böyle bir seccade görebilirsin, buna da şaşırmaman gerekir. Birçoğu Sünni misafirleri için evlerinin bir köşesinde temiz bir seccade bulundurur. Daha doğrusu eskide bulundurulardı. Tabi, şimdi çok şey değişti. Öyle, korkuyla duvarına asan var mı bilmiyorum ama sanırım daha çoğu o seccadeleri tepkiyle kaldırdılar.

Cafer biraz mahcup bir ifadeyle konuştu.

-Yani, yanlış anlamayın, dini inanca bir tepkimden dolayı değil. Maraş'taki olaylarda en çok Aleviler hedeflendiği için bende "Maraş'taki arkadaşlarımızın hepsi Alevi olmalı" gibi bir yargı oluşmuştu. Bu

yüzden sizin de Alevi olacağınızı tahmin ediyordum. Demek ki, olaylar bende de yanlış bir yargıya yol açmış. Yoksa ben, partimizin dine yaklaşımını biliyorum. Bütün dinler ve mezhepler karşı hoşgörümüz vardır. Yeter ki, topluma ve birbirine zarar vermeye kalkışmasınlar. Birçok inançtan hatta millet olarak değişik kökenden arkadaşlarımız parti içinde vardır. Partimiz en başta bir insanlık hareketidir, bütün insanların özgürce hoşgörü ve barış içinde yaşamasını amaçlıyoruz. Toplumun içindeki baskıyı, zulmü kaldırmak, eşitliği sağlamak, önyargıları ve yanlış çatışmaları gidermek mücadelenizin en önemli amaçlarıdır.

Sadık Hoca:

-Cafer arkadaş, zaten partinin böyle olduğunu bildiğimizden dolayı içindeyiz. Seni yanlış anlama durumunuz olmaz. Bunu kendine sıkıntı yapma.

-Evet, sizi anlıyorum.

Cafer küçük erkek çocuğu yanına çağırıp kucağına aldı. Bu sırada odadakilerin sessizce ve dikkatle kendilerini dinlemiş olduklarını fark etti. Biraz tebessüm ederek yeniden konuştu:

-Kusura bakmayın, ama ben yanlış anlaşılma kaygın olmadığı için sormak istiyorum. Diliniz Kürtlerin kullandığı Türkçe'ye pek benzemiyor, yoksa siz Türk müsünüz?

Sadık Hoca geniş bir tebessümle:

-Evet, Türk'üz, dedi. Besê, araya girerek konuştu:

-Aslında Cafer arkadaşına buraya gelmeden önce sizden söz edebilirdim, bu konuda sabırım benim de eksikliğim oldu... Neyse, Sadık Hoca sizde bu vahşetin içinden geçtiniz, neler yaşadığınızı pek bilmiyoruz, akrabalarınızdan ve tanıdıklarınızdan ölenler oldu mu?

Besê bir an bu konuyu açmakla hata edip ermediğini düşündü. Çünkü katliamı hatırlatması ve ölümlerden söz etmesiyle birlikte çocukların yüzü gerginleşmiş ve bakışları donuklaşmıştı. Besê, küçük kızı kucağına oturttu, Filiz'le evin küçük küçük erkek çocuğu kendi

dünyalarındaydılar. Onlar orta yerde birbiriyle oynamaya devam ederken Besê sessizliği yeniden bozdu. Kusura bakmayın, bu soru belki acınızı yeniden yaşattı, ama yine de anlamak için sorma gereğini duydum.

Sadık Hoca biraz hüzünlü ama kararlı bir ifadeyle cevapladı:

-Kusura bakacak bir şey yok Besê. O vahşetin ağırlığını yaşayanların bunları tartışıp anlamaya da gücünün yetmesi gerekir. Eğer anlayıp sonuç çıkarmaya götürecekse ve benzer vahşetlerin yaşanmasını engellemeye hizmet edecekse sonuna kadar tartışabilmeliyiz. Belki o günleri hatırlayınca acımız tazelenecek, ama sonuçlar çıkarmaya hepimizin

ihtiyacı var. Ayrıca yaşananların yanında bizimki pek acı da sayılmaz. Çünkü bizim yakın akrabalarımızdan hiç kimse öldürülmedi... Biz burada, parti olarak diğer hareketlere göre daha disiplinli bir çalışma yürütüyorduk. Bu nedenle gerici kesimler bizi fazla tanıyamadılar. Fakat en önemli bir sebep de Sünni, Türk olmamızdı. Bu sayede kendimizi koruyabildik. Eşi yarı ağlamaklı bir sesle araya girdi:

-Akrabalarımızdan ölen olmadı, biz de ölmedik. Ama ben iyi ki kurtulduk diyemiyorum. Bazen keşke bizde ölseydik diye kendimize lanet ediyorum.

Besê, biraz şaşırmış bir halde onu teselli etmeye çalıştı.

-Öyle olur mu abla? İyi ki kurtulmuşsunuz, yakınlarınız da ölmemiş, neden kendinize beddua edeceksiniz?

-Akrabalarımızı ölmedi tabi. Neden ölsünler ki? Gözlerinin önünde insanlar diri diri yakılıp parçalanırken, müdahale edip engellemeye çalışacak insanlığı göstermezlerse neden öldürülecekler!? Sen, seyretmeyi de bırak, bazı akrabalarımız gericilere katıldı, olaylara karıştı. Şimdi ben diyorum ki, keşke o hiçbir şey yapmadan seyreden akrabaların ölseydi de o biç tanımadığım zavallılar ölmeseydi.

İyice duygulanmış ve ağlamaya başlamıştı. Besê yine teselli vermeye çalıştı.

-Kendine beddua etme abla. Keşke hiç kimse ölmeseydi, ne onlar ölsün ne de öbürleri. Ama olmuş bir kere, artık bize düşen ders çıkarmaktır. Sağ kaldığınıza da tabi ki sevinmeniz gerekir.

Bu kez Sadık Hoca hüzünlü bir sesle devam etti:

-Biz sağ kaldık, akrabalarımızdan ölen olmadı, ama yakın arkadaşlarımızı, dostlarımızı kaybettik. Hiç tanımadığımız insanlar cayır cayır yakılırken görüp engelleyemediğimizde kendi insanlığımızdan yaralandık. Bazılarını kurtarmaya çalıştık, kurtulan da oldu, ama kaybedilenlerle birlikte biz de kaybettik. Bu kayıpların boşluğu yüreğimize ve beynimize ağır bir

külçe gibi yerleşti. İnsanlarımızı, gerçekleri göstererek uyandırırız ve vicdanlarındaki kiri silmelerine yardımcı olup insanca bir arada yaşamalarını sağlayabilirsek, iste o zaman yüreklerimizdeki ağırlığı hafifletebiliriz.

Cafer, moral veren kararlı bir sesle konuştu:

-Evet, Sadık Hoca bu konuda hepimize görevler düşüyor. Zaten yaptıklarımızın özü de buna hizmet etme temelindedir. Onun için şimdi bile buna hizmet ettiğimizi bilerek moralimizi güçlü tutmalıyız.

Ortada oynayan en küçükler hariç herkes derin bir sessizlikle bir süre düşündü... Ve üzüntüleri sanki giderek büyüyen onurlu bir güven

duygusuna dönüştü. Sessizliği Besê'nin sevecen ve coşku veren sesi bozdu.

-Peki, şimdi durumumuz nasıl, neler yapıyorsunuz? Sadık Hoca:

-Doğrusunu isterseniz fazla bir şey yapamıyoruz. Katliamdan sonra Kürtlerin büyük çoğunluğu göç etti. Geri kalanların üzerinde de büyük güvensizlik, kaygılar, korkular var. Bunlara bir de sıkıyönetim uygulamaları eklendi. Ama yine de olayların ürkütücülüğüyle birlikte bazı gerçekler de çıplak biçimde ortaya çıktı. Parti çalışmalarını geliştirmede epey zorlandıysak da bazı ilerlemelerde sağladık. Giderek daha fazla geliyoruz. Bu ara ben geçimimi sağlamak için okula devam ediyorum. Geçen süreçte

biraz göze battım, onun için yeterince rahat hareket edemiyorum. Son zamanlarda bizim hanım da buralardan gidelim diye tutturdu. Bir de onu ikna etmeye uğraşıyorum.

Eşi, biraz kızgın ama çaresizlik gösteren bir ifadeyle konuştu:

-Buralardan gidelim diyorum, ama niye istediğimi de söyle. Bir defa, bana göre burası insanlıktan çıkmış, bazı iyi insanlar da var ama çoğu öyledir. O olaylara katılanları, sokakları, evleri gördüğümde hep o vahşet aklıma geliyor. Bir de bütün bunlar öyle kesilip gitmedi ki, hala benzer şeyleri yapabilirler. Eğer partiyle ilişkimiz açığa çıkarsa başımıza bir iş gelir. En azında Sadık'ı yakalayıp hapse atarlar diye

korkuyorum. Çevremizdeki insanlar yavaş yavaş da olsa bizi tanıyorlar. Bak, büyük oğlan dün okuldayken arkadaşı yine senin baban komünist mi? Demiş. Demek ki bu şeyler çevrede konuşuluyor.

Sadık Hoca çocuğa dönerek konuştu:

-Öyle mi oğlum, ne söyledi sana?

Oldukça canlı ve hareketli görünen çocuk, şimdiye kadar neredeyse hiç kıpırdamadan büyük bir ilgiyle konuşulanları dinliyordu. Babası soruca heyecanlı bir sesle anlattı.

-Öyle oldu baba. Ben sınıftayken, arkadaşım geldi senin baban komünist olmuş dedi. Ben de kendisine kızdım, esas senin baban komünisttir dedim, küfür ettim.

Sonra birbirimize vuracaktık bizi ayırdılar.

-Peki, bunu bana niye daha önce söylemediniz?

Annesi araya girerek cevapladı:

-Çocuk bana söylemişti. Ben bunun gibi şeyleri daha önce de sana söyledim. Herhalde ondan olacak öyle unutmuşum.

-Daha önce söylemişsen de bu yeni olmuş. Bunları söyleyin ki etrafımızdakileri anlayalım, öyle unutkanlık yapmayın.

Sonra Cafer ile Besê 'ye dönüp, gülümser bir halde devam etti.

-Buyurun işte şimdi buralarda komünist kelimesi en büyük küfür olmuş, bizim oğlan da öyle küfür etmiş.

Tekrar oğluna döndü.

-Oğlum, bizim adımız komünist değil, ama o kelime de öyle küfür edilecek bir şey değildir. Türkçesi, toplumculuktur, yani toplumun içinde yalnız bir kesimin değil, herkesin çıkarını savunmaktır, eşitsizliği ortadan kaldırıp insanca bir arada yaşamayı sağlamaktır. Tabi toplumu parçalayıp birbirine düşürmek isteyenler, baskının, zulmün devam etmesini isteyenler bu kelimeyi ahlaksızlık, namussuzluk gibi etrafa yaydılar, içini küfürle doldurdular. Hiç olmazsa siz bunlardan etkilenmeyin.

Çocuk biraz mahcup bir şekilde:

-Tamam, baba, dedi. Anası tekrar araya girdi.

-İş yalnız küfür olsa insan katlanır. O olaylarda da komünist diye diye insanların üzerine gittiler, kundaktaki bebekleri öldürüp. Kadınlara sokak ortasında tecavüz etmeye kalkıştılar, ondan sonra da “Onlar komünist, şerefsiz, namussuzdu” diye hakaret ettiler. Şimdi bize de komünist demeye başlamışlarsa, bunun sonu kötüye gidebilir.

Biraz duraksadıktan sonra devam etti.

-Ben kendim için korkmuyorum, eğer yalnız olsak, Sadık Hoca'yla birlikte ölüm de olsa gözüme görünmez. Ama çocuklar için korkuyorum, buralardan gidelim dememin asıl sebebi de onlardır.

Sadık Hoca biraz kızgın bir haldeydi.

-Hanım, kendi insanımızdan, kendi toprağımızdan kaçmakla nereye gideceğiz, bu neyi çözecek? Biz gitmek istesek bile bunlar bizim istememizle hemen olacak işler değil. Tayini çıkarmak epey zordur. Bunu sağlasak bile istediğimiz yere olur mu olmaz mı? Haydi, olmadı diyelim, öğretmenliği bıraksam geçimi nasıl sağlayacağız? Ama bunların hepsi bir yana burada üzerimize düşen asıl görev var:

-Partinin çalışmalarını bir kenara bırakamayız. Maraş'ta partinin düşüncelerinin tanınması, örgütlenmesi çok önemlidir. Burada bu kadar vahşet yaşanabiliyorsa, demek ki, Partiye de o derece büyük

ihtiyaç vardır. Eğer bu görevlerden kaçarsak kendi insanlığımızdan kaçmış oluruz. Her halde bizim canımız o katledilenlerden daha önemli değil, artık bir bedel gerekecekse onu da vermeye hazır olmalıyız. Bunlar tabi ki kolay değil, ama buraları terk edip gitmek de çözüm değildir. Onun için artık bu konuyu iki de bir açmasan iyi olur. Sorunlarla uğraşmak zaten epey zorluyor, bir de bununla uğraşmayalım.

Eşi, cevap vermeden önüne bakarak öylece durdu. Sadık Hoca'nın konuşması nedeniyle ortam biraz gerginleşmişti. Kısa bir sessizliğin ardından ilk konuşan Cafer oldu:

-Aslında bu yalnız sizin sorunuz değil. Parti çalışmalarına katılan kişilerin ve ailelerimizin hemen hepsi benzer sorunları yaşıyor. Büyük özverileri sayesinde bu zorluklara göğüs geriyorlar. Ama tabi sizin koşullarınızda bazı farklılıklar var. Göz göre zarara uğramanız doğru olmaz, zaten parti de bunu kabul etmeyecektir. Eğer burada göze batacak duruma gelmişseniz, Ama başka davranarak hareket tarzınızı değiştirebilirsiniz. Ama baktınız çok zor durumdasınız o zaman buradan gitmek de bir çözüm olabilir. Partinin çalışmalarına her yerde ihtiyaç vardır. Gittiğiniz yerde de üzerinize düşeni yapabilirsiniz. Şimdi burada belli bir sıkıntınızın olduğu

görölüyor. Ben, partili arkadaşlara uygun bir çözüm sağlanması yönünde öneri yapmayı düşünüyorum. Durumunuzu arkadaşlara bildiririm, yer değişikliği için belki bazı olanaklar da sağlanabilir.

Sanırım bu şekilde siz de biraz rahatlarsınız.

Bu konuşmayla içerdekilerin üzerine belli bir rahatlık gelmiş ve bakışlarını ne cevap vereceğini merakla bekledikleri Sadık Hoca'ya yöneltmişlerdi. Sadık Hoca biraz mahcup bir ifadeyle konuştu:

-Aslında söylediklerini bilmiyorum değilim. Sana gerek kalmadın arkadaşlar kendim de öneri yapabilirdim. Ama bu zor

koşullarda parti zaten yeterince sorunlarla uğraşıyor. Bir de kendi sorunumuzu partiye yük etmeyelim diye düşünüyordum. Maraş'ta da gerçekten yapılacak önemli işler var. Halka moral vermek, birliğini sağlamak, faşistlerin yeni yönelimlerine karşı bazı tedbirler almak gerekiyor. Bundan sonra çalışmalarımızı daha fazla dikkat ederek yaparız, elimizden geldiğince burada kalırız, bizim yerimize işleri yürütebilecek daha uygun arkadaşları çalışmalara katığımızda eğer hala devam ederse bakarız. Şimdilik biraz daha dikkatli olarak çalışmaları yürütelim. Cafer:

-Sadık Hoca saygı duyulması gereken bir yaklaşımın var. Ama anladığım kadarıyla siz şimdi de

ciddi risk altındasınız. Onun için ben yine de partili arkadaşlara durumunuzu bildirip önerimi yapacağım. En azından durumunuzdan haberdar olur, belki şimdi gerekme bile, ilerde bir yer değişikliği için olanakları hazır tutarlar. Siz zarar görmezsiniz, parti de zarar görmez ve böyle daha olumlu olur.

Sadık Hoca, mahcubiyetini biraz atıp tebessüm ederek:

-Tamam, bu çözüm daha iyi oldu. Yani şimdilik dikkat ederek kalırız, ama zorlandığımızda gecikmeden yer değiştirmek için de şimdiden olanakları hazır tutmaya çalışırız.

Eşi geniş bir tebessümle konuştu:

-Gerçekten böylesi daha iyi oldu. Ama ben sana kaç sefer söyledim, hep itiraz ettin. Bak en sonunda benim dediğime geldim.

Sadık Hoca gülümseyerek cevapladı:

-Yahu senin söylediğin nedir? Buradan gidelim, gidelim diye diye başımın etini yedin. İş gidelim demekle bitmiyor ki, çözüm bulmak gerekiyor. Çözüm bulduktan sonra niye kabul etmeyeyim, tabi ki kabul ederim...

Besê bir süre çocuklarla sohbet etti. Okulu, arkadaşlarını, olayları nasıl karşıladıklarını en fazla ne istediklerini, neyi sevdiklerini, gelecekte neleri yapmak istediklerini sordu. Yaşamın güzelliklerini, ama

zorluklara karşı güçlü olmaları gerektiğini, zorlukları aşabileceklerini. Bunun için kendilerini geliştirmeleri gerektiğini anlattı. Sonra Cafer'le sohbet eden Sadık Hoca'ya dönerek sordu:

-Sadık Hoca, bu olayların ortaya çıkması ve nasıl geliştiği konusunda birçok şey söyleniyor. Siz bu konuda belli bir sonuca ulaşabildiniz mi?

En küçükler hariç, odadakilerin tümü bu konuya daha fazla anlama isteğindeydiler, Besê'nin sorusuyla dikkat kesilerek konuşmaları dinlemeye başladılar. Sadık Hoca kısa bir düşünmeden sonra cevapladı:

-Tabi bazı sonuçlara ulaştık. Aslında daha da aydınlatılıp

anlaşılması gereken birçok şey var. Ama en azından katliamın sebepleri ve kimlerin hangi amaçla yapmak istediği gayet açık biçimde anlaşılabililiyor. Bu konuda, Abdullah arkadaşın “Maraş katliamı Üzerine” başlığıyla dağıtılan bir yazısı vardı, sanırım siz de okudunuz. Orada olayı genişçe tahlil ediyor. Maraş’ta bizzat tanık olduğumuz olaylar da Abdullah arkadaşın bu değerlendirmelerini doğruluyor. Aslında olay, gösterilmek istendiği gibi basit bir Alevi-Sünni çatışması değil. Bunun Türkiye’nin genel yapısıyla Kürdistan’da gelişen mücadeleyle, sıkıyönetimin getirilmesiyle hatta dünyadaki bazı büyük güçlerin

arasındaki hâkimiyet kavgasıyla ilişkileri var... Cafer:

-Maraş'ta tanık olduklarınızdan nasıl sonuçlar çıkarıyorsunuz?

-Bu katliamın daha önceki hazırlıkları da mutlaka vardır, ama Maraş'taki olayların sinemada başlayıp en üst noktaya kadar tırmanmasında MHP açık biçimde rol almıştır. Yani fitili yakıp katliamı bu dereceye getiren esas vurucu güç MHP'dir. Olaylar öyle sağ sol ya da Alevi Sünni gerginliğinin kendiliğinden tırmanmasıyla gelişmemiştir. Bilinçli bir oyun var. Katliama katılanlar açık biçimde üç Hilalli bayraklar taşıyor ve Türkeş'in adını bağırıyorlardı. Sinemaya bomba atma olayını da kendi kitlelerini kışkırtmak ve katliama

gerekçe yapmak için kendilerinin düzenlendiği açığa çıktı. Bomba atıldığı gün bir MHP'li Ankara'daki MHP Merkezini arayarak görevin tamamlandığını söylüyor. Bunu pastanede telefon başındayken bazıları duyunca şüphelenip polise bildirmiş, sonra yakalanmış ve polis sorgusunda olayı nasıl yaptıklarını ayrıntılı biçimde itiraf etmiş. Alevilerin gittiği kahvehaneyi bombalama, devrimci öğretmenleri katletme, cenaze töreninde kitleyi kışkırtma olaylarının hepsini de katliam ortamının hazırlamak için yapılan bilinçli oyunlar olduğu açığa çıkıyor.

Besê, araya girerek sordu:

-Sadık Hoca katliamın hazırlığı dedin de aklıma geldi. Maraş'a

yakın köylerden bazıları katliamdan bir kaç gün önce gecenin karanlığında çok sayıda silahlı kişinin Maraş'a doğru gittiğini gördüklerini anlamışlar. Bu da bir hazırlık olabilir mi?

-Tam olarak bilemiyorum, benzer söylendiler çok çıktı. Burada da katliamdan kısa bir süre önce Sünni kesimden bazılarının Alevi tanıdıklarına yarı espriyle "Biz Maraş'a kamyonlarla silah soktuk, artık işiniz zor" gibi sözler söylediği anlatılıyor. Bazı hazırlıkların yapıldığı kesindir, ama bu tarzda mıdır bilemiyorum. Fakat şu da var ki, böyle bir katliamı gerçekleştirmek için dışarıdan öyle kamyonlarla silah ya da silahlı adamların getirilmesi mutlaka

gerekmıyor. Olayları kışkırtıp önünü açmak için bazıları kesinlikle rol almıştır. Ama kışkırtma sonuç verdikten sonra on binlerce insan bir linç havasıyla savunmasız insanların üzerine yürüdü, çoğu, av tüfeği, tahra, bıçak, benzin gibi şeyler kullandılar. Bu kadar büyük bir kitle cığırından çıkarıldıktan sonra, silahlı kullanmış olmalılar.

Besê:

-Peki, bu katliam neden Maraş'ta oldu? Her halde siz de biliyorsunuz, biz asıl olarak Pazarcık'ta öyle bir şey bekliyorduk. Yani belki bu derece olacağı aklımıza gelmedi ama orada bir kışkırtma bekliyorduk. Pazarcık'ta bazı bombalar patladı. Bu olay belki daha başka bir yerde de olabilirdi ama Maraş'ta oldu.

Böyle Maraş'ın seçilmesinin özel bir nedeni olabilir mi?

-Tabi ki özel bir nedeni vardır. Yani bu bilinçli bir oyun olduğuna göre bu oyunu hazırlayanların kendilerine en uygun yeri seçmeleri de doğaldır. Maraş'tan önce Malatya'da, Sivas'ta, Adıyaman'da, Pazarcık'ta hatta Elbistan'da bazı oyunlar oynanmaya çalışıldı. Ama bu dereceye varmadı. Belki oraların yeterince uygun olmadığı görüldü. Olayların tüm ülkeyi etkileyecek düzeyde olmasını istiyorlardı. Mesela Pazarcık'ta ya da Elbistan'da yapmaya kalkışsalar da kesinlikle bu dereceye varmazdı. Çünkü buralarda hem bizim hem de diğer sol güçlerin önemli bir örgütlülüğü var. Bir de Kürt-Alevi nüfusu

diğerlerine göre daha fazladır. Ne kadar kışkırtma yapsalar da buralardaki halk kendisini koruyabilirdi ve olaylar büyük katliam derecesine varmazdı. Ama Maraş'ta Kürt Aleviler azınlıktadır, sadece bir kaç mahallede toplu yaşıyorlar. Maraş'taki Sünni kesimler ve MHP gericiliğinin epey örgütlü olduğu da göz önünde bulundurulursa, neden Maraş'ın seçildiği kolaylıkla anlaşılabilir. Yani çok büyük bir katliam için en uygun yer olarak Maraş görüldü ve bu nedenle buradaki oyun sonuna kadar götürüldü.

Cafer:

-Olayların tüm ülkeyi etkileyecek derece büyük olmasını istediler diyorsun. Yani sıkıyönetim için

yeterli bir gerekçe olsun diye değil mi?

-Evet. Sıkıyönetiminin esas gerekçesinin Maraş olayları olduğu çok açıktır. Katliam 25 Aralık'ta tamamlandı ve bir gün sonra da sıkıyönetim ilan edildi. Belki olaylar bu derece tırmandığı için asker müdahale etmek zorunda kaldı düşüncesi akla gelebilir. Ama böyle değildir. Çünkü Maraş'ta olaylar gün gün tırmandı, hükümet ve yerel güçler engelleyici bir tedbir geliştirmediler. Katliam başladığı gün polisi geri çektiler, olaylara sınırlı düzeyde müdahale eden askerler de havaya ateş açma dışında bir şey yapmadılar. Gözlerinin önünde insanlar yakılırken, katilleri sadece ikna edip

oradan uzaklaştırmaya çalışıyorlar, onlar da gidip başka bir yerde devam ediyordu. Katliam artık gerçekleştikten sonra da bu sefer olaylara müdahale gerekçesiyle sıkıyönetim ilan ediliyor. Maraş'ta olayları engelleyecek yaklaşımları göstermezken katliam bittikten sonra Maraş dahil 13 ilde sıkıyönetim ilan ediliyor. Buradan da sıkıyönetim için yeterli bir gerekçe olsun diye olayların tırmanmasının beklendiği açıkça anlaşılabiliyor. Ayrıca Maraş olaylarından önce de zaten MHP'nin "Asker yönetime el koysun" diye açıkça çağrıları var. Bunun gerçekleşmesi için de gerekçe yaratmada en aktif rolü oynadılar. Birçok aydın, gazeteciler,

kamuoyunun tanıdığı kişilere yönelik suikastlar, kahvehanelerin taranması vb. yapıldı ve çoğu da sol güçlerin üzerine yıkıldı. Maraş katliamı tüm bunları tamamlayan son olay oldu.

Büyük erkek çocuk araya girerek sordu:

-Baba, sen diyorsun sıkıyönetim getirmek için olayları yaptılar. Askerlerin o kadar gücü varsa niye istedikleri zaman sıkıyönetimi yapmadılar?

-Oğlum, ona da bahane lazım. Sıkıyönetim deyince adı üstünde sıkıdır, yani halkın üzerinde baskı kurmaları gerekecek, hakları kaldıracakları, bir sürü şey yasaklayacaklar. Şimdi hemen

birden bire sıkıyönetim getirirler halk tepki gösterir. Ama böyle bir sürü olay yaptırdıktan sonra halkın canını bezdirip kendisini kurtarıcı gibi gösterirlerse, gelmeleri kolay olur. Ondan sonra, halk onlara tepki göstermez, hatta geldiklerine sevinir.

Eşi üzgün ve biraz da hayret eder bir halde, başını sallayarak konuştu:

-Seviniyorlar ki, hem de nasıl! Katliamdan yakınları ölen bazılarını gördüm:

-“Bu sıkıyönetim iyi ki geldi, yoksa hepimizi öldüreceklerdi, sıkıyönetim sayesinde kurtulduk” diyorlardı. Şimdi zavallıların kafası bu kadar karışmış. Oysa öyle anlaşılıyor ki, kendilerinin

katledilmesi için ortamı hazırlayanlar ve sıkıyönetimi getirenler öyle o kadar birbirinden uzak değil. Katliamının önünü açanlar başka bir kılığa girdiğinde onları kendi kurtarıcısı diye kabul etmek ne acı bir durumdur.

Besê de onun gibi üzgün bir haldeydi:

-Güçsüzlüğün, bilinçsizliğin sonucudur işte abla. Aslında biz de onlardan pek farklı düşünmüyorduk, ama parti önümüzü aydınlattı. Şimdi daha iyi görebiliyoruz. İnsanlarımız kendi dar dünyalarına hapsolmuş, ne kendisinin üzerinde oynanan oyunları görebilecek durumdalar, ne de bunları boşa çıkaracak güce sahipler. Böyle olunca da en büyük

zulmü görmelerine rağmen, daha başlarına neler gelebileceğini hesap etmeden gaflet içinde yaşamaya devam ediyorlar. O dar dünyalarını aşip güç ve irade olmanın yollarını göstermek gerekiyor.

Cafer:

-Besê, çoğunluğu öyle gaflet içinde yaşamaya devam ediyor, ama tabi buna yaşamak denirse, kendi katillerini bilmeyecek, hesap sorma gücünde olmayacak ve sonra kendi varlığından habersizce, onların istediği gibi köksüz ve iradesiz bir şekilde güdülecek. Aslında bu, yaşarken ölmek değil mi?

Besê:

-Ne yazık ki öyle. İnsan kendi gerçeğini, yaşadığı dünyayı ne

kadar anlamazsa ve kendi öz iradesiyle yaşama hakim olmazsa o derecede ölü sayılır. Diğerine de yaşamak denilebilir ama bu, insani açıdan ölü bir yaşamdır.

Besê kısa bir sessizlikten sonra devan etti:

-Peki, bu sıkıyönetimin getirilme sebebi açık değil mi? Yani esas olarak partimizin gelişmesini boşa çıkarmak için getirildiği kesin değil mi?

Cafer

-Aslında bu gayet net anlaşılabilir. Sıkıyönetim 13 ilde ilan edildi. İstanbul, Ankara ve Adana hariç diğer illerin tümü Kürdistan'da bizim gelişme gösterdiğimiz yerlerdir. Bu 10 ilde

Türkiyeli sol güçlerin etkinliği bize göre kimi yerlerde yok denecek kakar cılızdır. Diğer bazı reformist Kürt hareketleri de var. Ama bunlar ciddi anlamda devleti karşılarına almamışlardır. Bu duruma bakarak sıkıyönetimin asıl amacının partimizin Kürdistan'da geliştirdiği devrimci mücadeleyi engellemek olduğu açıkça görülebilir.

Sadık Hoca:

-Bir de zamanlama açısından ortaya çıkan bir durum var. Katliam, partimizin kurulmasının üzerinden bir ay bile geçmeden ortaya çıkıyor. Partinin kurulduğu daha resmi olarak kamuoyuna ilan edilmemişti, ama bu konuda bir şekilde haberdar olabiliyorlar. Kürdistan

Devrimcilerinin programıyla ve

ilkeleriyle daha disiplinli siyasal bir partiye dönüşmesi çok önemli bir hamleydi. Böylesi bir parti hareketi Kürdistan'da ilk defa ortaya çıkıyor. Partileşmeyle birlikte çalışmalarımız her alanda hızlı bir gelişmeye girecekti. Maraş katliamı da bir yönüyle bu gelişmeleri engelleme amacıyla yapıldı. Bir yandan sıkıyönetimle bölgeyi kontrol altında tutmayı amaçlarken, diğer yandan da hem partimize, hem de Kürt halkına daha fazla ileriye gidilmemesi için gözdağı verilmeye çalışıldı.

Sadık Hoca'nın eşi yeterince ikna olmadığını belli eden bir ifadeyle sordu:

-Yani şimdi Kürtlere gözdağı vermek için diyordunuz. Ama

buradaki olaylarda öyle fazla Kürt lafı geçmedi. Hep, “Alevilerin, komünistlerin kökünü kazıyacağız” şeklinde bağırlıyorlardı. Madem, Kürtler’ e yönelik gözdağı ise niye onların isimlerini söylemediler?

Cafer hafif gülümsedi.

-Abla bu işler çok sinsî ve derinden yürütölüyor. Önemli olan kullandıkları kelimeler değil, elde ettikleri sonuçtur. Bu olaylarda Alevî, komünistler diye üzerine gittiklerinin hemen hepsi Kürt değil miydi?

-Doğru tabî, hatta hepsi Kürt’tü dersek yanlış olmaz.

-İşte bunu az çok diğer yerlerde yaşayan Kürtler de bilirler. Buna bir de sıkıyönetim en çok Kürt

bölgelerinde ilan edilmesi eklenince mesajın Kürtlere yönelik olduğu net biçimde anlaşılır. Ben de buralı olmadığım halde ilk aklıma gelen katliamın Kürtlere yönelik olduğuydu. Kürdistan'ın diğer bölgelerinin hemen hepsinden isyanlar döneminde benzer katliamlar yaşanmıştır. Belki daha önce katliam görmeyen tek bölge burasıdır. İşte şimdi burada katliam yapıldığında diğer bölgelerde hala canlı olan katliam izleri yeniden hatırlanıyor. Böylece tüm Kürtlere “Eğer PKK'yle birlikte yeni bir isyana kalkışırsanız, sonunuz eski katliamlardaki gibi olur” mesajı veriliyor. Bu şekilde partimizin halkla bütünleşmesi de şimdiden engellemeye çalışılıyor.

-Evet, Şimdi daha iyi anlıyorum. Yalnız, asıl hedefleri Kürtler olmasına raĒmen, Kürt kelimesini niye kullanmıyorlar? Yani, “Biz Kürtlerin kökünü kazıyacaĒız” diye baĒırıp bu işleri yapsalardı kendilerine göre daha etkili olmaz mıydı?

-Normal koşullarda, düz bakılırsa senin dediĒin gibi olması gerekiyor. Ama bu ülkede hem Kürtlerin konumu hem de onlara uygulanan politika normal deĒil. 1938’de Dersim’de yapılan son katliamdan sonra uygulanan politikaya göre artık bu ülkede Kürt yoktur, hiÇ kimse kendisine K rd m demeyecektir, bunu dile getiren isyana kalkıŐmıŐ sayılır ve öyle yaklaşılır. Bu da aslında katliamın

farklı bir boyutudur. Koca bir halk yok sayılıyor ve kendisini dile getirmesine hiç bir şekilde izin verilmiyor.

-Yani, şimdi biz Maraş'ta bu kadar Kürt öldürüldü dersek suç mu işlemiş oluyoruz?

-Tabi, mevcut politikaya göre Kürt diye bir şey yok. Ya da onlara "Türklerin bir boyu" diyeceksin. Türklerden farklı olarak söylersen, "Bu vatanı ve milleti parçalayıp isyana kalkışmaktır, ona göre yaklaşılır." Yani mevcut politikaya göre "Maraş'ta hiç bir Kürt öldürülmedi. Çünkü zaten Kürt diye bir şey yoktur."

Büyük erkek çocuk, biraz kafası karışmış bir halde sordu:

-Cafer abi, bizim o kadar arkadaşımız vardı, anasıyla babasıyla Kürtçe konuşuyorlardı. Demek ki onlar Kürt değil miydi? Eğer Kürt 'tüyse yok muydular?

Cafer gülümsedi.

-Bir saçmalık gibi görünse de mevcut yaklaşım öyledir. Aslında bu, Kürtlere yönelik inkâr, imha ve eritme politikasının büyüklüğü kadar onlardan duyulan korkuyu da gösteriyor.

Cumhuriyet kurulduğundan bu yana ülkenin en önemli sorunudur. Adı ne kadar inkâr edilse de böyledir. Başlangıçta Cumhuriyeti kurarken iki halk birlikteydi, ama Kürtler sonradan inkâr edilince, isyanlar ve katliamların ardından bu büyük inkâr derinleşerek devam etti. Şimdi

eğer Maraş'taki katliamda “Biz Kürtlerin kökünü kazıyacağız” deselerdi, kendilerinin inkâr ettikleri Kürtlerin adını söyleyerek varlığını kabul etmiş olacaktı. Bir de Bütün Kürtleri karşlarına alırlardı. O zaman partiden haberi olmayan Kürtlerde imha edilme korkusuyla mecburen partiye yaklaşır ve özgürlük mücadelesinin daha hızlı gelişmesine yol açardı. Bundan da korkmuşlardır.

Sadık Hoca araya girdi:

-Cafer arkadaş, aslında burada din, mezhep farklılığını çok kötü biçimde kullanmada var. “Biz Kürtlere saldırıyoruz” deselerdi, Maraş'taki Türkleri bu kadar rahat kullanamazlardı. Onların dini duygularına seslendiler... Ondan

sonra Müslümanlık, din iman adına insanların üzerine yürüttüler. Buradaki Türklerin Kürtlerle öyle alıp veremediği bir şey yoktur. Ama işin içinde din, mezhep girerse, çok rahat kışkırtılabiliyorlar. Hatta bu, Kürtleri parçalamayı da sağlıyor. Çünkü burada Sünni Kürtlerden bazıları da Alevi Kürtlere yönelik saldırılarda yer aldı. Böyle dinin ön plana çıkarılması buradaki Kürtleri birbirine karşı kullanmanın yanında diğer bölgelerdeki Sünni Kürtlerin katliama sessiz kalmalarını da amaçlamış olabilir.

Besê, Sadık Hoca ya dönerek sordu:

-Burada, katliamda kullanılan Sünni Kürtler çok muydu, bunlardan tanıdıklarınız var mıydı?

-Çok değildi ama vardı. Maraş çevresinde özellikle MHP'nin hakim olduğu bazı Kürt köylerinden, mesela Çakallı Abbaslar köyü yine sanırım Kara höyük gibi köylerden bazıları bu katliama katılmışlardı.

Besê, hüzünlü bir haldeydi. Ne acı bir durum. Parti bunlar şimdilik işbirliği yapsalar bile yarın kendi Kürtlükleri nedeniyle bu sefer kendilerinin hedef olacağını bilmiyorlar mı acaba:

Sadık Hoca:

-Aslında çok ciddi bir çarpıklığı yaşıyorlar. Kendi kendilerine ihanet ediyor, sonra da düşkün bir biçimde kullanılıyorlar. Bazılarını tanıyorum, adam doğru dürüst Türkçe bilmiyor ama “Ben Türküm”

diyor. Arazi işleri para vb. şeylerle maddi olanaklar sağlanınca kendilerini tamamen kaybediyorlar.

Cafer:

-Aslında buradaki Alevi Kürtler sindirilip kaçırılrsa ve partimizin mücadelesi olmazsa, bu sefer sıra onlara gelecek. Kürtlüğün izlerini tamamen silmek için onlara yönelecekler. Ama demek ki düşkünce yaşamın içinde bunu fark edecek durumda değiller.

Sadık Hoca:

-Tabi düşkünlükleri ayrı bir konu, ama bunda da mezhep çelişkisini körüklemenin etkisi var. Bu din, mezhep çelişkisi buralarda çok önceleri de kullanılmış ve hep sonuç almışlar. Bir şekilde bu ciddi

sorunun çözüm yolunu bulmak gerekiyor.

Besê:

-Çok önceleri de bunlar kullanılmış dedin. Kürt isyanlarında birbirine karşı kullanmalar olmuş, ama buralarda pek isyan da olmadığına göre din mezhep çelişkisi nasıl kullanılmış ben anlamadım.

-Kürtlere karşı değil, Ermenilere karşı. Bazı yaşlı insanlarımız anlatıyordu, son olaylarla birlikte kendilerinin gördükleri ya da duydukları benzer olayları hatırladılar.

Besê:

-Yani bunlar nasıl benzerliklerdir?

Sizlerde bilirsiniz ki, buralarda eskide Türkler ve Kürtlerden sonra en fazla yaşayanlar Ermenilerdi. Ancak birçok sürgünün ardından artık hemen hiç kalmamışlar. Kalanlar da kendi kimliklerini yitirerek eritilmiş. İşte Ermenilerin göçertilmesi için yapılan baskı ve katliamlarda din çelişkileri epey kullanılmış. Mesela Osmanlının son dönemlerimde, özellikle 1915'daki büyük Ermeni katliamında bu belirgindir. O zaman Kürtleri de katliama ortak etmek için "Hıristiyan gâvura karşı savaşıyoruz" diye kışkırtmışlar. Birçok Kürt aşireti de bunlara katılmış.

Besê:

-O zaman Maraş'ta Ermeni çok muymuş?

-Evet, birçok köyleri varmış. Maraş merkezinde bile on binlere varan nüfuslarının olduğu belirtiliyor. Özellikle Zeytun tarafındaki dağlık bölgelerde Ermeniler hakim durumdaymış. Bu Zeytun Ermenilerinin daha önce Osmanlılara karşı yaptıkları bazı büyük isyanlar da var. Uzun süre Osmanlıya boyun eğmemişler, tabi sonradan hepsi sürgün ediliyor. Birçoğu bu sürgün sırasında öldürülmüş ya da yollarda can vermiş. Onlar da buralarda yüzlerce yıl Türk ve Kürtlerle iç içe yaşamışlardı ama o vahşi sürgünden sonra geriye pek bir şey kalmamış. Gerçi sağda solda birçok yapıları

hala duruyor, bakırcılar arşısı, kuyumcular ve kapalı çarşıda onların zanaatçılığının izleri vardır. Fakat kendileri ne yazık ki buralarda artık yoklar.

Cafer:

-Demek ki, o zaman da dini böyle haince kullanmışlar. Gerçi kurtuluş savaşı yıllarında dinin halkları yabancı işgalcilere karşı birleştirici etkisi de olmuş. Ama demek ki bu tarzda olumsuz kullanılmalar da söz konusu. O zaman din kardeşiyiz diye Kürtleri kendilerine alet etmişler. Şimdi de Kürtleri ezip, sindirmek ve sürgün etmek için yine dini alet ediyorlar.

Sadık Hoca:

-Tabi işine geldiği zaman din kardeşiyiz diye çağırıyor. İş bittiğinde de din düşmanı ilan ediyorlar. Aslında dini kendilerine böyle alet edenlerin dinle hiç bir ilgilerinin olmadığı ve dine en büyük saygısızlığı yaptığı da açıktır. Mesela, deniyor ki, Malatya-Akçadağ'daki bir Kürt isyanı sırasında Osmanlılar isyanı bastırmak için bu, Zeytun Ermenilerini kullanmışlar. Onlara özerklik vereceklerini söyleyip, orada Kürtlere karşı savaştırmışlar. Yani o zaman Kürtlerin Müslüman kardeşleri olduğu hiç akıllarına gelmemiş. Fakat sıra Ermenilere geldiğinde bu sefer de "Gavur Ermeni'yi kovalım" diyerek Kürtleri yanlarına çekmişler. Tabi Kürtlerin

hepsi bunlara katılmamış, hatta bazı Ermenileri katliamdan korumaya çalışmışlar. Ama katliamda yer alanlar da oldukça fazlaymış.

Cafer:

-O zaman din farklılığını kendilerine alet etmişler. Ama şimdi din farklı olmadığına göre bu sefer de mezhep farklılığını kullanıyorlar. Alevi Kürtleri diğer Kürtlerden ayırarak “Gavur” deyip gericiileri üzerine yürüttüler. Aslında bu gidişin nereye doğru olduğu açıktır. Çok ilkel gerici bir kafayla Türkleştirme devam ediyor. Türkleştirilmeyi kabul etmeyip, mevcut gerici rejime boyun eğmeyenler de eritilip kaçırılmaya çalışılıyor. Bu zihniyetin Alevi Kürtlerin ardından Sünni Kürtleri

hedef alacağı ve hatta daha da ilerleyerek Türk halkı içindeki ilerici kesimleri hedefleyeceği açıktır.

Sadık Hoca:

-Aslında sadece gelecek için değil. Bu son olaylarda bile bunlar belli yalnız Kürtlük değil, biraz toplumcu, ilerici düşünen herkesi hedefleri içine koydular. Sen şimdi kullandıkları din farklılığı değil, mezhep farklılığıdır dedin. Bu doğrudur. Ama mezhep farklılıklarını kullanma o süreçte de olmuş. Hem de Ermenileri parçalamak için.

Besê, biraz şaşırmış bir halde sordu:

-Nasıl? Ermenileri bile kendi içinde parçalamışlar mı?

-Evet, onu bile saklamışlar. Maraş'taki son sürgünde Ermenilerin birliğini kırmak için, önce yalnız 15 yaşından büyük Ortodoksların sürgün edileceği belirtilmiş ve diğer mezheptekilerin sessiz kalması sağlanmış. Onlar gönderildikten sonra da bu sefer Katolik ve Protestanların tamamına yakını sürgün edilmiş. Tabi sürgün edilirken çoğu yollarda açlıktan ve hastalıktan ölmüş, çeteler tarafından katledilip soyulmuş, tüm mal varlıklarına da o bölgenin ileri gelenleri tarafından el konulmuş.

Cafer:

-Gerçekten aşağılık bir kullanma biçimi, bu derece olduğunu bilmiyordum. Burada bir arada yaşayan halkların büyük bir zaafı da

ortaya çıkıyor. Birlik olamamaları, mezhep çelişkilerinde kimi hoşgörüsüzlükleri giderememeleri böyle en büyük ve karanlık felaketleri yaşamalarının önünü açmış.

Sadık Hoca:

-Özellikle din, mezhep çelişkisi Dil ve kültürdeki farklılıklar çok önemli. Birileri kışkırtmadıkça burada barış işçinde büyük bir zenginlik yaratılmış, ama sonunda birilerine alet olununca en büyük felaketi yine halklarımız yaşamış. Ortılığı kışkırtanlar da bir kenarda sinsice kendilerini yürütmüşler. Dinlerin, mezheplerin, dillerin arasında hoşgörüyü yaratıp bu tür oyunlara karşı uyanık olmak çok önemli.

Bizim Şimdi de en büyük görevimiz bunu sağlamaktır.

Odadakilerin hepsi bu sözü onayladılar. Kısa bir sessizlikten sonra Cafer anlamakta zorlandığını belirten bir ifadeyle sordu:

-Sadık Hoca, bu olayların kıŐkırtması falan dedik de bunların bazı ülkelerdeki gelişmelerle ilgisi olduğu anlatılıyor. Özellikle İran, Afganistan, Pakistan'dan söz ediliyor. Şimdi, Maraş katliamı ve ardında sıkıyönetim ilan edilmesinin bu ülkelerdeki veya diğer ülkelerdeki olaylarla ilgisi nedir? Bu konuda ulaŐtığınız belli sonuçlar var mı?

-Tabi, bu çok kapsamlı bir konu. Yorumlamak için epey geniş

düşünmek gerekiyor. Ben de başlangıçta pek anlayamadım. Ama Abdullah arkadaşın bu konuyu açıklayan tespitlerini sanırım siz de okudunuz. Yalnızca sıkıyönetim değil, Türkiye'deki gelişmelerin bunu da aşarak bir askeri darbeye kadar gidebileceğini belirtiyor. Maraş katliamını "Darbenin ayak sesleri" olarak değerlendiriyor ve bunun da hareketimizin gelişmesiyle ve kimi uluslararası gelişmelerle ilişkili olduğunu belirtiyor.

-Uluslararası olaylardan kastın Sovyetler Birliği ile emperyalizm arasındaki soğuk savaş değil mi?

-Evet, işin en önemli boyutu odur. Şimdi dünya üzerinde hakim olmak isteyen iki büyük güç var. Biri

sosyalist ülkelerin öncülüğünü yapan Sovyetler Birliği, diğeri de kapitalist emperyalist devletlerin öncülüğünü yapan ABD'dir. Bu iki güç arasında birbirini etkisizleştirmek için yürütölen soğuk savaş uzun yıllardır devam ediyor. Özellikle bu dönemde aradaki çekişmenin tırmanması bu olaylara yol açtı.

Büyük erkek çocuk merakla sordu:

-Baba, bu soğuk savaş dediğın nedir, savaş nasıl soğuk oluyor? Ben anlamadım.

Sadık Hoca geniş bir tebessüm yapıp konuşmasına devam etti:

-Oğlum, o da bir savaştır. Ama öyle tankla, topla, silahla birbirine ateş etmiyorlar. Sıcak savaş diye

silahlı savaşı deniyor. Soğuk savaş denen ise şudur: Birbirine “ben seninle savaşıyorum” demiyor, birbirinin yüzüne silahla sıkıyor, ama başka şeylerle ona her türlü zararı verip zayıf düşürerek yenmeye çalışıyor. Ekonomisini bozuyor, siyasetini karıştırıyor, o ülkedeki adamlarıyla olayları kışkırtıyor ya da kendisinin yerine başka ülkeleri birbiriyle savaştırıyor. Böyle sinsidir, gizlidir, onun için soğuk savaş diyorlar. Anladın mı?

-Biraz anladım baba. Benim sınıfımda biri vardı, üstüme gelmekten korkuyordu, öyle uzaktan pis pis bakıyordu, bazı arkadaşlarımla yanında beni karalıyordu, başkaları benle kavgaya etsin diye onları kışkırtıyordu. Bu

soğuk savaş da böyle oluyor değil mi?

Bu benzetmeye hep birlikte güldüler. Cafer:

-Doğru anlamışsın, ama dikkatli ol. O senin arkadaşlarını senden kopartmak istiyorsa sen daha fazla arkadaş kazanmaya çalış. O, pis pis baktı diye kışkırtmaya gelip saldırmayasın. Çünkü ilk saldıran sen olursan cezayı sana verirler. Birde kendini kaybedip, benim babam devrimcidir falan demeyesin, o zaman savaş epey sıcaklaşır, hepimiz de zarar görürüz.

Çocuk da gülümseyerek cevapladı:

-Tamam, amca, ben ona dikkat ederim.

Ardından annesi söze girdi.

-Tamam, Amerika ile Sovyetler arasında soğuk savaş var dediniz de bizim olaylarla ne ilgisi var onu söylemediniz.

Sadık Hoca:

-işte biraz önce Cafer arkadaş belirtti. Doğrudan bizimle ilişkili değil, İran, Afganistan ve Pakistan'daki olayların devamıdır. Türkiye, İran, Afganistan ve Pakistan batıdan doğuya doğru yan yana bir hat oluşturuyorlar. Sovyetlerle Amerika'nın birbirine en fazla hakim olmak istedikleri hat da burasıdır. Çünkü eğer buraya hakim olabilirlerse, etkilerini daha ilerilere genişletebilirler. Esasında olaylar geçen sene tırmanmaya başladı. Önce Pakistan'da Amerikan yanlısı Muhammed Ziya ül Hak geçen

senenin Mart ayında askeri bir darbeye yönetime el koyup, Zülfikar Ali BUTTO'YU idam ettirdi. Bu  ekilde Amerika'nın Asya'daki hakimiyeti giderek artacaktı. Sovyetler de bunu engellemek için Afganistan'da kendisinden yana olan subaylara bir ay sonra darbe yaptırıp Amerikan yanlısı krallığı devirdiler. İran'da da Sovyetlerin destek verdiği g  ler Amerikan yanlısı  ah'ı devirmeye çalışıyorlardı. Amerika, artık İran'ı da kaybedeceğini anlayınca, bölgede hakimiyetini yitirmemek için Türkiye'de bir sıkıyönetime, hatta belki ilerde gelişebilecek bir askeri darbeye gerek duydu. İ te bunun gerekçesi olarak Maraş katliamı düzenlendi.

Cafer:

-Sadık Hoca, geçen süreçte aslında İran'ın durumu daha da netleşti. O zaman büyük bir kargaşa vardı ve şah'ın yıkılacağı tahmin ediliyordu. Amerika onu ayakta tutmaya çalıştı ama başaramadı. Geçen şubat ayında şah İran'dan katı ve yönetim el değiştirdi. Gerçi sosyalist görüşlü devrimciler yönetime hakim olamadı, Molla'lar egemen oldu ama, yine de Amerika kesin biçimde kaybetti. Bir de Suriye'de ve Irak'ta Amerikan karşıtı yönetimler var, Filistin'deki Kurtuluş Savaşı' da Sovyetlerin verdiği destekle epey gelişti. Tüm bunlar st üste gelince, Amerika'nın Türkiye'de neden bir askeri yönetime ihtiyaç duyduğu anlaşılabilir.

-Tabi, Amerika, İran'daki etkisini kaybetti, hatta tüm bölgede hakimiyetini yitirmekle yüz yüze geldi, bunun için de sıkıyönetime ihtiyaç duydu.

Sadık Hoca'nın eşi, hayretini belli eden şaşkın bir ifadeyle konuştu:

-İnsanın bunlara inanışı gelmiyor. Ta Afganistan'daki olaylar gelip bizi etkilemiş. Bu soğuk savaş dediğinizin adı soğuk ama ateşi gelip bizim başımızı yaktı, bizi en pis bir katliamla yüz yüze getirdi.

Sonra odada birbiriyle oynayan küçükleri göstererek devam etti:

-Şimdi ben bakıyorum da şu ortada dünyadan habersiz bir şekilde oynayan çocuklardan ne farkımız var, Başımızda ne olaylar,

ne oyunlar dönmüş ama doğru dürüst fark edememişiz.

Besê, araya girerek konuştu:

-Abla, doğrudur, bir bakıma o çocuklardan farkımız yok. Ama şu da var ki, o çocukları şimdi biz koruduğumuz için biraz rahatlar. Halklar ise öyle değil, kendi öz iradeleriyle ayakta durmayı öğrenmedikleri müddetçe korumasızdırlar ve başlarına her türlü felaket gelebilir. Bunun için önlerini aydınlatan öncü etrafında birleşmeleri ve örgütlenerek kendi iradelerini açığa çıkartmaları gerekiyor.

-Evet, içinde yaşadığımız dünyayı iyice anlamamız gerekli. Fakat benim aklıma bir çelişki daha düştü.

Daha önceki konuşmada sıkıyönetimin esas nedeni partimizin geliştirdiği devrimci harekettir demiştik. Oysa şimdi sıkıyönetimin nedeni diğer ülkelerdeki olaylardır dediniz bu bir çelişki olmuyor mu?

Cafer:

-Hayır, bu bir çelişki değil. Aslında birbirini tamamlıyor. Diğer bölgelerdeki durumlar nedeniyle ABD, kendi hakimiyetini daha fazla güçlendirerek bir yönetim istiyor. Türkiye’de ise mevcut yönetimi tehdit eden en önemli güç partimizin, Kürdistan’da geliştirdiği devrimci harekettir. Diğer devrimci hareketler de var ama en büyük tehlike olarak partimiz görülüyor. Eğer partimizin Kürdistan’da

geliştirdiği özgürlük mücadelesi başarıya ulaşırsa, bu durum Türkiye’de de devrimci halk güçlerinin iktidara gelmesinin önünü açacaktır. Böylece Amerika ve batılı emperyalistlerin tümü Kürdistan’ı ve Türkiye’yi kaybettiklerinden bölgede büyük bir darbe yiyecek bu durum özgürlüğünü ve bağımsızlığını elde etmek isteyen diğer halklar ve sosyalist ülkeler açısından çok büyük bir kazanım olacak. İşte hem diğer ülkelerdeki kayıpları nedeniyle emperyalistlerin Türkiye’deki hakimiyetlerini arttırmak istemeleri hem de bunun önünde en büyük engel olarak partimizi görmeleri nedeniyle Maraş Katliamı ve onun gerekçesiyle de

esas olarak Kürdistan'ı kapsayan sıkıyönetim gerçekleşti.

-Şimdi daha iyi anlıyorum, ama bunları kavramak için gerçekten epey kafa yormak gerekiyor.

Sadık Hoca, düşünceli ve dalgın halinden çıkarak biraz üzgün bir ifadeyle konuştu:

-Tabi bunları anlamak için kafa yormak gereklidir. Eğer partimiz önümüzü aydınlatmasaydı biz de doğru dürüst anlamayacaktık. Aslında insanlarımız kendi dar dünyalarına hapsolmuşlar, onun için çoğu zaman bu olaylar benden uzaktır, beni ilgilendirmez deyip anlama çabasına girmiyorlar. Birden bire kendilerini de ateşin içinde gördüklerinde ise, neye

uğradıklarını şaşırıyorlar. Biz diğer ülkelerdeki olayları anlamakta belki zorlanabiliriz ama en azından çevremizde olup bitenleri anlamamız gerekirdi. Mesela olayların başlama biçimi bile birçok şeyi anlatıyordu. Sinemada bombayı attıklarında, Sovyetler Birliğini karalayan bir film oynatılıyordu. Sokaklarda zavallı halkın üzerine yürüdüklerinde de “Aleviler, komünistler Moskova’ya gitsin” diye bağıryorlardı. Aslında bunlar bile buradaki olayın Sovyetler Birliğine karşı savaşı bazı güçlerin oyunu olduğunu gösteriyordu.

Eşi de düşünceli bir halde konuştu:

-Biz nerden bilelim ki, dünyadaki en büyük güçlerin kavgası böyle başımızda patlayacak. Onların

“Komünistler Moskova’ya” diye bağırmalarını da öylesine bir küfür gibi anladık. Buradaki katliamla birlikte Sovyetler Birliğini de hedefledikleri aklımızın ucundan bile geçmezdi... Peki, partimizden bu kadar korkup hedeflediklerine göre bizim Sovyetler Birliği bize destek veriyor mu?

Cafer:

-Aslında Sovyetler Birliği’yle öyle direkt bir ilişkimiz ya da bize verdikleri herhangi bir maddi destek yok. Türkiyeli sol güçlerle ilişkilerinin olduğu, silah verdikleri, eğitim ve örgütlenme için yurt dışında bazı olanaklar tanıdıkları anlatılıyor, ama bizimle böyle maddi bir ilişkileri yoktur. Küçük bir harcamayı bile, en ağır işlerde

alışarak karşılıyoruz. Ancak siyasal açıdan tabi ki Sovyetler Birliğini kendimize yakın görüyoruz. Hatta en önemli ittifaklarımızdan biri olarak değerlendiriyoruz. Partimizin Sovyetler Birliğinin kendi iç siyasetindeki bazı olumsuzluklarına ve halkların özgürlük mücadelesini kendilerine bağımlı kılma yaklaşımlarına yönelik, bazı eleştirileri var. Bununla birlikte Sovyetler Birliği, insanlığın tarihinde ilk defa ezilen emekçi kesimlerin ve halkların kendi zgr yönetimlerini geliştirebileceklerini kanıtladı. Bu yönlü dünyadaki birçok devrimci harekete ve kurtuluş savaşı veren halklara da yardımları olmuştur. Türkiye'deki kurtuluş savaşının başarılıp,

Cumhuriyetin kurulmasında bile Sovyetler Birliğinin maddi ve manevi desteklerinin büyük etkisi vardı. Bu nedenlerle Sovyetler Birliğini kendimize yakın görmemiz doğaldır. Ancak, Sovyetler öteden beri Kürdistan sorununa soğuk bakmıştır. Bölgedeki dengeleri kendi lehine çevirme adına Kürt halkının uğradığı zulmü görmezden gelmiş ve mevcut rejimi desteklemeyi tercih etmiştir. Buna bizim eleştirilerimiz ve politikalarını tam olarak benimsemeyişimiz de eklenince bizden uzak duruyorlar.

-Demek diğerlerinin bizi bu kadar büyük bir tehlike olarak görüp hedeflemesinin bir nedeni Sovyetleri kendimize yakın görmemizdir öyle mi?

-Tabi bu önemli bir nedendir, ama yalnız bu değil. Mücadelemiz geliştikçe, batılı emperyalistlerin bölgedeki ekonomik sömürüleri engellenecek, Kürdistan'ın kurtuluşu bölge dengelerini değiştirecek ve emperyalistler kaybedecek. Tüm bunlar Sovyetlerin başını çektiği sosyalist kampın güçlenmesine yol açacak. Ama burada esas olan bizim Sovyetleri kendimize yakın görmemiz ya da bize her hangi bir destek vermeleri değildir. Kendi öz gücümüzle geliştirdiğimiz devrimci savaş ve halkların özgürleşmesine dayanan siyaset anlayışımız bile emperyalistler açısından büyük tehlike olarak görülüyor. Bu yüzden bizi daha fazla hedefliyorlar.

Besê:

-Bizi en büyük tehlike olarak gördükleri açık. Ama yalnızca bizi hedeflemediler, çünkü Maraş'taki olayları düşünün. Orada genelde ilerici devrimci kesimlerin hepsini hedeflemişlerdi. Devrimci hareketlerle bir ilişkisi olmayan bazılarını da sırf Alevi olduğu, ilericiliğe yatkın olduğu için katlettiler. Hatta CHP'yi bile hedeflemişler değil mi? Peki biz bunu nasıl açıklayabiliriz? Şimdi hükümetin başında CHP var, sıkıyönetime onay verenler de onlardır, ama Maraş'ta gericiler CHP'ye ve Ecevit'e karşı sürekli slogan atmışlar. Peki, katliam düzenleyenler ve sıkıyönetimi

getiren kimdir? Bunların asıl sorunluları kimlerdir?

Cafer:

-Bence, olaylar sırasında CHP'nin aleyhine bağırımları onu da bizim gibi hedefledikleri anlamına gelmez. Olaylar artık ıırından çıktıktan sonra esas amacının dışında bazı şeylere de yönelmiş olabilir. CHP ve Ecevit de hedeflenmiş, küfürler edilmiş, hatta bildiğim kadarıyla burada bazı devlet binalarına bile saldırıp tahrip etmişler. Ama esas hedef Maraş'taki bir kaç bina ya da bağırılan sözler değildir. Sonunda MHP de, CHP de sıkıyönetim getirilmesinde uzlaşmışlardır.

Sadık Hoca:

-Tabi, sonuçta tüm partiler sıkıyönetimde uzlaştılar. Bizi bir tehlike olarak görüp, üzerimize gelme açısından aralarında bir anlaşmazlık yoktur. Fakat Türkiye'deki bazı güçlerin kendi aralarındaki çelişkilerini de göz önünde bulundurmak gerekir. MHP sıkıyönetim Maraş olaylarından önce açıkça istiyordu. Bu olaylarla sıkıyönetimin gerekçesini yaratırken, aynı zamanda CHP'nin muhalefetini engellemeyi de amaçlamış olabilirler.

Besê:

-Peki, esas sorumlular kimdir, yalnızca MHP mi?

Sadık Hoca:

-Bu katliam ve katliamın zamana yayılmış devam olan sıkıyönetimi onaylayanlar, göz yumanlar ve uygulayanların tümü tabi ki sorumludur. Fakat suçu hep birbirinin üzerine atıyorlar. Mesela Maraş'ta polis diyor ki, "Biz olayların başladığı gün valiliğin emriyle geri çekildik." Jandarma diyor ki, "geç çağrıldık, gerekli inisiyatif ve yetki verilmedi." Belediye başkanı diyor, "belediye hoparlördeki kışkırtıcı anonslar benim kontrolüm dışında yapıldı." Vali diyor, "sokağa çıkma yasağını ilan ettiğimiz belediye hoparlöründe zamanında anons edilmedi. İçişleri Bakanına, "tekrar tekrar bildirdim ama olaylar tırmanıncaya kadar sessiz kaldı ve herhangi bir tedbir

almadı.” CHP diyor ki “MHP kışkırttı bizi de hedef aldı.” MHP ise, en üst düzeydeki ağızlarından, “olayı kendilerinin yapmadığını, solcuların halkı kışkırttığını” söylüyor. Yani hepsi toz duman içinde kendi sorumluluklarını örtmeye çalışıyor. Fakat esas sorumluları belirtmek gerekirse, bunlar, bölgedeki çıkarlarından dolayı Türkiye’de askeri bir rejimi gerekli gören ABD ve NATO güçleriyle onların ülkedeki işbirlikçileri ve özellikle de olayların tetikçiliğini yapan MHP’li faşistlerdir.

Cafer, merakını ve şaşırdığını belli eden bir ifadeyle sordu:

-Sadık Hoca, biz buraya gelirken Besê, NATO’ya ait olduğu söylenen

bir binayı gösterdi. Hem bu NATO güçleri, hem de ABD olaylara nasıl katılıyor, kimleri nasıl kullanıyor, bu konuda net bir şey söyleyebilir miyiz?

-Şimdi, o NATO binasındakilerin bu işlerle direkt ilgili olduğunu sanmıyorum. Bir ilişkileri de olabilir ama bildiğim kadarıyla daha çok askeri amaçlı bir konumlanmaları var. Fakat bu olaylar esas olarak siyaset düzeyinde gerçekleşiyor. Yani bunların adamlarının yurtdışından gelip buralarda bir takım işler çevirmeleri gerekmiyor. Siyasetin ve yönetimin hemen her düzeyinde kendisine bağlı olanlar ve kullandıkları güçler var. Zaten NATO'yla bir askeri anlaşma yapılmış durumdadır. Eğer

NATO'nun çıkarları bölgede askeri bir rejim kurmayı gerektiriyorsa, bunu yönetim düzeyinde uygulatabilirler. Bu katliam türü şeyler ise, daha üstü örtülü ve karanlık güçlerce gerçekleştiriliyor. NATO'nun devrimci hareketlere karşı düzenlenmiş gizli, kontrgerilla birimlerinin olduğu biliniyor. Bunları çeşitli biçimlerde kullanıyorlar. Esasında MHP'nin kendisi de bu kontrgerilla faaliyetinin uzantıdır. MHP, parti organlarıyla, eğitim olanaklarıyla ve yetiştirdiği kişilerle bu kontrgerilla faaliyetinin hem siyasal kılıfını oluşturuyor, hem de önemli bir vurucu güç olarak görev yapıyor.

Besê:

-Yani bu olaylarda yabancı memleketlerden adamları aramaya gerek yok, hem devletin çeşitli kurumları, hem de MHP'li faşistler zaten ABD ve NATO'ya hizmet ediyorlar değil mi?

-Evet, öyle...

Anlatılanları ilgiyle dinleyen Sadık Hoca'nın büyük oğlu heyecanla konuştu:

-Besê abla, bu MHP'liler diyor ki:

-“Biz Türkçüyüz, Türk milletini en fazla biz savunuyoruz” demek ki, bunlar aslında yabancı devletlerin adamı mıdır?

-Belki içlerinde bilmeden alet olanlar da vardır. Ama aslında dediğin gibi yabancı devletlerin çıkarlarına çalışıyorlar. “Türk

milliyetini en fazla biz savunuyoruz” deseler de esas yapmak istedikleri Türkleri yabancıların egemenliğine sokmak, Türkü-Kürdü birbirine kırdırtmaktır. Tabi bunların ikiyüzlülüğünü ve hainliğini insanlara göstermemiz gerekir...

Konuşmalar içinde farkına varmadan saatler geçmişti ve Cafer artık gitme vakitlerinin geldiğini hatırlattı.

-Sadık Hoca, benim bu akşam Antep’te olmam gerekiyor. Onun için biz artık yavaş yavaş yola çıksak iyi olacak...

Daha birbirine anlatmak, alıp vermek istedikleri çok şey vardı, orada bir arada bulunmaları bile

hepsine büyük moral vermişti. Bu nedenle ayrılık sözüyle birlikte hepsinin üzerine bir hüznün çöktü. Besê'nin yanından hiç ayrılmayan yedi yaşlarındaki kız, üzgün bir şekilde Besê'nin boynuna sarılarak konuştu:

-Abla, onun işi varsa gitsin, sen biraz bizde kal.

Besê başını okşadı ve sevecenlikle cevapladı:

-Ne yazık ki benimde gitmem gerekiyor. Ama üzülme sık sık size gelmeye çalışacağım.

Sadık Hoca:

-Aslında hepimizin de bir süre bizimle kalmasını isterdik, ama gitmeniz gerekiyorsa tabi ki gidin. Sizi engelleyip zor durumda

bırakmayalım. Cafer arkadaş emanetleri ve talimatların gereğini bütün gücümüzle yerine getirmeye çalışacağımızı partili arkadaşlara iletebilirsin. Her yönüyle bize güç verdiniz. Biz de tüm bunlara yanıt olmaya çalışacağız. Sizin ve tüm arkadaşların emekleri boşa gitmeyecektir ve mutlaka başaracağız, dedi. Besê ve Cafer, her ikisi de ayağa kalkarken.

-Evet, hepimizin emekleri boşa gitmeyecek ve mutlaka başaracağız, dediler ve el sıkıp birbirine sarılarak kapıya yöneldiler. Bu sırada Sadık Hoca'nın neredeyse ağlayacak durumda olan eşi üzgün bir ifadeyle Besê'ye seslendi:

-Besê, bizi yalnız bırakma, senin gelmeni bekleyeceğiz.

Besê de hüzünlüydü. Ama moral veren bir sesle konuştu:

-Tamam, abla, ilk fırsatta yine gelirim. Ama ben de sizi bekleyeceğim. Eğer burada zor durumda kalırsanız, ilk geleceğiniz yer Pazarcık olmalı. Hatta gelip yerleşmek isterseniz bile, bütün olanaklarımızı kullanırız. Gerekirse bizim evde de bir arada yaşayabiliriz. Kendinize iyi bakın, zor durumda kalmayın.

-Sağ ol Besê emin ol, sizin evde kendimizi yabancı hissetmeyeceğiz. İhtiyaç olursa geliriz.

Tekrar sarıldılar ve ağır demir kapıdan el sallayarak çıktılar...

Cafer Filiz'i kucağına aldı, yokuş aşağı yürüyerek ana caddeye

ulaştılar. Dolmuşla gittikleri otogarda bir otobüse binip geldikleri yoldan tekrar döndüler.

Cafer, Antep'e gideceğinden Narlı kasabasındaki yol kavşağında onlardan ayrıldı. Besê ve Filiz ise, yola devam etti ve gün batımına doğru Pazarcık'a ulaştılar...

11. BÖLÜM

Pazarcık'ta Besê kucağındaki Filiz'le otobüsten indiğinde artık iyice alçalmış olan güneşin kızıllığı karşıdaki çamlık tepede yansiyordu.

Besê, otoyolda kenarında yürürken çay ocağının önünde Hasan'ın biriyle çekiştiğini fark etti ve merakla onlara yaklaştı. Hasan'ın yanında, üzerindeki siyah şalvarı, dirseğe kadar kıvırdığı gömleği ve lastik ayakkabısıyla köylü olduğu

anlaşılan genç bir erkek vardı. Hasan, bir elini arkasında tutmuş, diğer eliyle de bir kutu kesme şekeri karşısındakine uzatmış gülerek konuşuyordu:

-Al, al bunları sen ye, istediğin kişiye de dağıt, her dilediğin yerine gelir.

Karşıdaki ise gülecek durumda değildi, biraz utanan ama kızgınlığını da belli eden bir şekilde Hasan'ın arkasında tuttuğu eline uzanmaya çalışırken konuşuyordu:

-Yahu bırak artık dalga geçmeyi, ver bunu, ver artık akşam oldu benim gitmem gerekiyor...

Besê'nin yanlarına yaklaştığını fark ettiklerinde her ikisi de durdu, Hasan, şaşırarak Besê'ye seslendi:

-OOO!, Besê, yeni mi döndün?
Ufaklık nasıl, hastalığı ciddi
miymiş?

-Yok ciddi bir şey değilmiş.
Doktorlar rahatsızlığının geçici
olduğunu söylediler. Ama siz bu
arkadaşla biraz önce ne
yapıyordunuz, öyle birbirinizle alıp
veremediğiniz şey nedir?

Hasan gülerek cevapladı:

-Bu arkadaşın adı Aziz'dir. Ova
köylerindendir. Bizim üzerine
anlaşamadığımız şey de pasaport
meselesidir.

-Nasıl, ne pasaportu?

Hasan elindeki kutuyu göstererek
devam etti:

-Besê, Aziz yurt dışına gitmeye çalışıyor, işte bu da benim ona verdiğim pasaporttur.

Aziz yine kızarak söylendi:

-Yahu bak yine dalga geçiyorsun. O kutu senin olsun, bana öbürlerini ver.

Besê iyice meraklanmıştı:

-Hasan, öyle arkada tuttuğun nedir. Görebilir miyim?

Hasan avucunu açarak elindekini Besê'ye uzattı. Bir parça bezin içinde iki kesme şekeri vardı. Besê şaşkınlıkla sordu:

-Bu nedir, bunun için niye o kadar sorun yapıyorsunuz?

Aziz, biraz utangaç ve sıkıldığını belli eden bir ifadeyle konuştu:

-Bunlar normal şeker değil. Ben yurt dışına gitmek istiyorum ama bu kolay olmuyor. Bir sürü engeller var. Gidenlerin bazıları yarı yolda feri dönüyor, bazıları yollarda kayboluyor, bazıları gideceği yere ulaşsa bile geri gönderiliyor. Ben de önüme hayırlı bir kapı açsın diye Narlı' da, Xacê Zinikê'nin yanına gittim. Bu şekerlerin üzerine dua okuyup bana verdi. "Allah bunları yiyenin dilediğini yerine getirir, işin yolunda gider" dedi. Ben geldim, burada Hasan'a anlattım, o da şekerleri elimden alıp dalga geçmeye başladı.

Bu açıklama Besê'yi oldukça hüznlendirmişti. Hasan biraz ciddileşmiş bir halde araya girdi:

-Ben ona, “Senin bu yaptığın saçma bir şeydir” dedim, inandıramadım. Gidip orda Xacê Zinikê'ye bir sürü hediye, parayı veriyorlar, ondan sonra böyle milleti kandırıyor. Eğer bir kesme şekerle olacaksa ben bir kutu vereyim, hatta bir çuval vereyim. O zaman işinin hemen hallolması gerekirdi. Yani bu olur mu? Tabi ki olmaz, çünkü bu bir saçmalıktır.

Besê Aziz'e döndü.

-Aziz, sen buralardan gitmenin bir çözüm olacağına inanıyor musun?

-Vallahi doğrusunu istersen neye inanacağımı bende şaşırmışım. Yani, az da olsa geçimimizi sağlayacak bir şeyler var, ama geleceğimizin garantisi yok. Bu Maraş katliamı

bütün milleti korkuttu. Avrupa'da daha rahat bir yaşam olduğunu söylüyorlar. Hem baskısı yok, hem de geçimini sağlıyorlarmış.

Besê:

-Böyle bir rahatlığı hemen vereceklerini mi sanıyorsun? Kendi Ülkenden, halkından kopacaksın, hiç tanımadığın yabancı bir memlekette belki yıllarca aileden ayrı ve yalnız yaşayacaksın, orada toplumun en alt tabakası gibi en ağır bir yaşamın içine gireceksin. Tüm bunların zorluğu, tehlikeleri seni ürkütmüyor mu?

-Valla ürkütüyor, nasıl ürkütmez. Ben, bizim komşu köye gidip bir gece kalsam bile sıkıntıdan patlarım, ama ne yapabiliriz ki, başka yol

görünmüyor. Sen gittiğim yerde
çekeceğim sıkıntıları söylüyordun.
Ama nereye gideceğimi, nerede
kalabileceğimi daha ben de
bilmiyorum. Bunları düşünmek
fazla aklıma gelmedi. Çünkü burada
gidip bir yerlere ulaşmak bile büyük
bir meseledir. Kaç sefer gidip
döndürülenler oluyor, yollarda bir
sürü soyguncu çetesi var, sınırlarda
denizlerde ölenler var. Şimdi benim
tüm düşüncem bir yerlere sağ salım
ulaşmaktır. Ne olacağını, nasıl
olacağını ben de fazla bilmiyorum.
Ama baktım herkes bu işin içine
girmiş, artık ben de girdim. Xacê
Zinikê'nin yanına gitmemin nedeni
de bilmezliğimdir. Ne olacağını ne
yapacağımı fazla bilmiyorum. Yaşlı

bir kadındır, nefesi kuvvetlidir dediler, işte bir umuttur.

Belki bir işe yarar da çabalarımız kötü sonuç vermek diye yanına gittim.

Besê:

-Xacê Zinikê'nin yanına senin gibi başka gelenler var mıydı?

-Vardı, hem de çoktu, orada kapıda sırada bekliyorlar. Kimisi bir hastalığı için gelmiş, kimisi kaybolan bir şeyini buldurmak için. Ama son zamanlarda yurt dışı için gidenler daha çok olmuş. Bir de yalnız Xacê Zînîkê değil, Pulyanlı köyünden Elif Ana'nın yanın da bu işler için gidenlerin çok olduğunu söylüyorlar.

-Peki, Xacê Zînîkê sana ne dedi?

-Dedi ki: “Üç haftaya kadar mı desem, üç aya kadar mı desem sana yol görünüyor, umudunu yitirme”
Sonra da yolumun açık olması için bu şekerleri bana verdi.

Besê, bir eliyle yanında ayakta duran Filiz’in elini tutarken, diğer eliyle Aziz’in omzuna dokundu ve hüzünlü ama güç vermeye çalışan bir sesle konuştu:

-Aziz, umudumuzu tabi ki yitirmemeliyiz, umudumuzu daha da büyötmeliyiz. Ama onu hiç bilmediğimiz yabancı memleketlerde, başkasının duasında ve başkasını vereceğı iyiliklerde aramak olmaz. Eğer orada da umduğunu bulamazsan nereye gideceksin? Esas umudu biz kendimizde görmeliyiz. Eğer

bilmemezliğimiz varsa, bilincimizi arttırırız, eğer zayıfsak kendimizi güçlendirmenin yollarını ararız. Koruyarak hem tedbirimizi geliştirir, hem de cesaretimizi büyütürüz. Yalnızsak birliğimizi güçlendiririz. Bil ki bu topraklarda kendi vatanımızdan kaçmadan, kendi ellerimizle, kendi çabalarımızla olacaktır. Sen de kendini güçlendir ve umudunu daha fazla büyüt.

Sonra Besê el içindeki kesme şekerleri alıp uzattı.

-Al Aziz, akşam olmadan gitmen gerekiyorsa gecikme.

Aziz, gülümseyerek şekerleri aldı. Besê'yle Hasan da ona gülümsüyorlardı. Aziz:

-Sağ ol Besê söylediklerin aklımdan hiç çıkmayacak, dedi ve her ikisiyle el sıkışarak oradan uzaklaştı. Besê, Hasan'a dönerek biraz sert bir ifadeyle sordu:

-Sence yaptığın doğru muydu?

Hasan biraz mahcup olmuştu, ama kendisini de savunmak isteyerek gülümser bir halde cevapladı:

-Yani senin konuşmaların sırasında biraz hatam olduğunu anladım ama onun yaptığının bir saçmalık olduğunu da söylemek gerekiyordu.

-Ama böyle değil. Biriyle dalga geçip onu küçümsemek ve yaptığın saçmalıktır demek doğru bir yaklaşım değildir. Zaten insanlarımız yeterince

küçümsenmiş ve kendilerine olan güvenlerini yitirmişler, bir de biz alay edip horlarsak, bir şey kazanamayız, hatta olumsuz tepkiye yol açarız. Yaptığı saçmalık gibi görünebilir ama onun da bir nedeni var. Yaşadığı ortamın nasıl olduğunu, sorunların nasıl çıktığını ve nasıl çözeceğini bilemiyor, korkuları, kaygıları, umutları var. Bunlara nasıl cevap olacağını göstermemiz gerekir. Eğer kendimize devrimciyiz, partiliyiz diyorsak bunu daha fazla yapmalıyız.

Hasan:

-Evet anlıyorum.

Besê:

-Aziz öyle fazla kötü birine benzemiyordu. İleride görüşürsen ona güç verebilirsin. Yollarda ölümün de olduğunu bilmesine rağmen gitmek isteyen biri eğer doğru yol gösterilirse o yolda da ölümüne yürüyebilir.

-Tamam, söylediklerini alıyorum. Onunla ilgileneceğim sen merak etme.

Besê, yürümek üzere hareketlendiği sırada tekrar Hasan'a döndü:

-Uygun bir zamanda bize gelebilirsen Maraş'taki olaylarla ilgili, bir de diğer bölgedeki bazı gelişmeler üzerinde konuşabiliriz.

-Tabi gelmek isterim.

Besê:

-Haydi, iyi akşamlar, dedi ve Filiz'i kucağına alarak oradan uzaklaştı.

Filiz'in anası Maviş'in merakla beklediğini düşünerek önce onlara gidip Filiz'i bıraktı ve güneşin batmaya başladığı sırada eve ulaştı...

Besê doğruca üst kata çıktı. Oturup Memet'le konuşmaya başlamışlardı ki, onun geldiğini fark etmiş olan Elif ana içeri girdi. Öfkeli bir hali vardı.

-Geldin mi Besê, şimdiye kadar neredeydin?

-Bazı işlerimiz vardı ana. Biraz uzadığı için ancak şimdi gelebildim.

-Sizin bu işlerinize zaten aklımız ermedi, size söz de geçiremedik. Haydi diyelim işinizi yaptınız,

isterse daha fazla sürsün. Ama kızım işlerini niye kocanla birlikte yapmıyorsun. Akşama kadar hiç tanımadığımız bir adamla geziyordun. Bu olacak iş mi?

-Ana, o tanımadığımız biri değil, partili arkadaşımızdır.

-Haydi diyelim partili arkadaşımızdır, biz de öğrendik. Peki, sen bunu etrafta bakan millete nasıl açıklayacaksın. Biz partiyi biliyoruz ama onlar bilmez ki. Bak şimdi bize bir sürü kötü söz getireceksin.

Memet, dayanamayarak biraz öfkeli bir sesle araya girdi:

-Yeter ana yeter. Yine başlamayalım. Öyle kötü söz söyleyerek olanlar kendi ruhlarının

karalığına baksınlar. Gerekirse, onların ağızlarının payını veririz.

Elif ana tekrar Besê'ye döndü:

-Bak, dışarıdakini boş ver, bu evin içinde huzur kalmadı. Sabahtan beri Mamo ile babası birbiriyle kavga ediyor. Salman senin yanında konuşmak istemiyor ama adam fitil gibi olmuş, bunu da bilesin.

Besê:

-Niye fitil oluyor ana? Yaptığımız kötü bir şey değil ki.

-Siz gidin bunu anlatabilirsenez ona anlatın. Hele bugün Mamo bir şey söyledi ki, adam kendini tam kaybetti.

Besê şaşırarak sordu:

-Niye Mamo ne dedi ki öyle oldu?

-Salman, Sen bir de evinin reisi olacaksın karına söz geçirmiyorsun, karını evde tutamıyorsun deyince, Mamo da ona, ben reis meis değilim, ona seninki gibi kocalık da yapacak değilim. Biz her şeyden önce arkadaşız. Besê, doğru bildiği neyse onu yapar, ben de ona destek olurum” dedi.

-EEE! Bundan ne kötülük var ana?

-Ne demek kızım öyle şey mi olur? Kadın dediğin erkeğinin sözünü dinlemeli. Sizinki görülmedik bir şeydir, ayıptır.

Memet tekrar araya girdi.

-Ayıp mayıp değil ana, insan gibi ilişkidir. Belki şimdiye kadar görmemişsin ama bundan sonra çok göreceksin, bu partimizin

anlayışıdır. Eğer senin gücün yetiyorsa sen de babama öyle yaklaş, biz sana destek veririz.

-Tövbe, tövbe, bu olacak iş midir oğlum?

-Olur, ana sen istersen olur. Bak Besê uzun yoldan geldi, yorgundur. Bir de bu meselelerle başını ağrıtmayalım.

Bu söz üzerine Elif ana:

-Peki, oğlum sonra yine konuşuruz, diyerek odadan ayrıldı.

O akşam, Memet'le Besê karşılıklı olarak oturup konuştular. Sözü Memet açtı.

-Besê partinin son kararını biliyorsun. Silahlı bazı grupların kırsal alana çekilmesi konusunda arkadaşlarla konuştum. Bu bizim

için yeni bir dönemin başladığı anlamına geliyor. Bu karar partiyi daha fazla darbe almaktan koruyacağı gibi çalışmaların önünü de açacaktır.

-Evet, ben de aynı düşüncedeyim...

-Esas, söylemek istediğim bizimle ilgilidir. Pazarcık'ta az da olsa göze battık. Yani partili olduğumuz az çok biliniyor. Bu sıkıyönetim ortamında daha doğru dürüst bir şey yapmadan herhangi bir gerekçeyle bizi yakalayıp yıllarca hapiste yatırabilirler. Böyle bir yakalanma ihtimali şimdilik fazla olmasa bile, bazılarının kırsalda görev yapması gerekiyor. Bu önemli bir ihtiyaçtır. Bu nedenle ben de

evden ayrılarak kırsala çıkmayı düşünüyorum.

Besê hüzünlenmişti, derin bir nefes çekti, bir an düşündü. Bu adımın artık geri dönülmez bir noktada, giderek tırmanın bir savaşın içine girmek anlamına geldiğini fark ediyordu. Ancak Maraş'taki vahşetten de çok açık bir şekilde görmüştü ki, halkın ayakta kalması ve onurlu bir yaşama ulaşması için amansız bir savaşı geliştirmekten başka seçenek yoktu. Bu nedenle sessizliği fazla uzun sürmedi ve geniş bir tebessümle konuştu:

-Bence de en doğrusunu düşünmüşsün. Ama ya ben...

Memet, heyecanla Besê'nin vereceği cevabı bekliyordu, o

nedenle daha sözü bitmeden araya girdi.

-Beni onaylayacağını biliyordum. Ama senin için, yani eğer sen istersen bir süre daha evde kalabilirim.

-Hayır, hayır. Bir karar vermişsen tereddüt etmemelisin. Kararsızlık gösterirsen elindeki silah titrer. “Ya ben” derken, “ya ben ne olacağım, beni neden düşünmüyorsun?” anlamında değil ya ben, kendim de kırsala çıksam nasıl olur? diyecektim.

Memet, bu yaklaşım karşısında oldukça rahatlamış ve adeta kabına sıkmayacak bir coşkuya kapılmıştı. Sevinçle Besê'yi yanıtladı.

-Besê bence buna şimdilik gerek yok. Sen evdeyken de zaten önemli işler yapıyorsun. Pazarcık'taki çalışmalara daha fazla katılabilirsin. Hem, benim kadar göze batan bir durumun da yok. Eğer ilerde gerekirse sen de kırsala çıkabilirsin. Bu konuda önemli olan senin kararındır. Ama bence şimdilik evde kalsan daha iyi olur.

Besê bir süre düşündükten sonra kararlı bir ifadeyle konuştu:

-Peki, Mamo, böylesi daha uygun görünüyor. Artık ilerde gerekirse benim durumumu yeniden değerlendiririz bundan sonra işimiz daha da zorlaşıyor. Eğer partinin yaklaşımlarına uygun hareket edersek, inanıyorum ki daha fazla başarabiliriz. Ama biraz önce

söylediğın bazı şeylere de doğrusu üzıldüm, Bana “sen istersen biraz daha kalabilirim” diyerek demek ki, hala bazı şeylere bireysel yaklaşabileceğimi düşünüyorsun. Ayrıca bu kadar ciddi bir konuda böyle tereddüt etmen de doğru değil. Doğrusu neyse kararlıca onu yapmalısın. Bu konuda da bence zayıflıklarının gidermen gerekiyor.

Memet, kısa süre düşündü ve Besê’yi onayladı.

-Evet Besê. Doğru söylüyorsun. Bu sözlerin de bundan sonra bana güç verecektir.

Sonra Besê, biraz kaygılı bir ifadeyle konuştu:

-Peki, bu kararı ananla babana nasıl açıklayabiliriz?

-Bence hemen açıklamaya gerek yok. Mevcut durumumuzu zaten kabullenemiyorlar. Bir de bunu açıklarsak yaygarayı koparırlar. Sağları solları belli olmaz, farkına varmadan bize zarar da verebilirler.

-Ama evden ayrılmanı bir şekilde açıklamak gerekecek.

-Şimdilik silahlı olarak dağa çıktığımı söylememiz gerekmez. Başka bölgelerdeki arkadaşlarla görüşmeye gittiğimi söylerim. Zaten, sanırım, zaman zaman eve gelebilirim. İlerde durumu nasıl olsa fark ederler, o zaman her şeyi olduğu gibi açıklarız.

-Peki, Mamo öyle yapalım. Ama bundan sonra en fazla senin işin ağırlaşacak. Daha dikkatli olman

gerekli. İşlerini başarıyla yerine getirmelisin.

Memet:

-Başaracağız Besê, hep birlikte başaracağız, dedi ve kısa bir süre sonra Memet, ova köylerinde silah kaçakçılığı yapan birinden KALAŞNİKOF marka bir tüfekte mermilerini satın alarak kırsala çıkan gruplara katıldı...

12. BÖLÜM

Pazarcık PKK'yi tanıyan bayanların arasında en aktifi Besê'ydi. Erkeklerden birçok kişi aktif tarzda katılım sağlamıştı ama kadınların katılımı ilk zamanlarda oldukça geri düzeydeydi...

Bir gece, kırsala çıkan PKK'lilerden Botan'la Memet, silahlarıyla birlikte Pazarcık'a geldi ve Botan'ın evine gittiler. Kapıyı Botan'ın eşi açtı. Memet, onu ilk defa görüyordu. İçeriye girdiklerinde hoş geldin etmemiş, hal hatır sormamış ve bir kenarda, ayakta öylece bekliyordu. Memet, biraz şaşırılmış bir halde,

-Nasılsın abla, iyi misin? Diye sordu. Karşıdaki ağzında belli belirsiz bir şeyler geveledi. Memet ne dediğini anlayamadı, yine de kendisini sorduğunu düşünerek,

-Sağ ol abla biz iyiyiz, dedi ve Botan'la birlikte, yoksulca döşenmiş bir odadaki somyanın üzerine oturdular. Bu sırada Memet kadının da köşedeki bir minderin üzerine, sırtını kendilerine dönerek oturduğunu fark etti. İyice tuhafına gitmişti, sesini biraz kısarak Botan'a sordu:

-Botan senin eşin rahatsız mı? Yani kulağında, konuşmasında bir sorunu mu var?

Karşısındaki bu soruyu hemen cevaplayamadı, utanıp sıkıldığı her halinden belliydi, yüzünü ter basmıştı, yutkunarak Memet'i cevapladı:

-Öyle kısık sesle konuşmana gerek yok. Bana bu utancı verdikten sonra

ne söylediğimizi o da duysun. Onun sorunu kulağında ya da dilinde değil, rahatsızlığı başkadır.

-Nasıl bir rahatsızlıktır? Yapılabilecek bir şey varsa yapalım.

-Onun rahatsızlığı partiye karşıdır, bize karşıdır, hatta kendi insanlığına karşıdır dersek, daha doğru olur. Benim partiye katılmamı istemediği için işte böyle tepki gösteriyor.

Memet ne diyeceğini bilemiyordu sadece:

-YAA!, öyle mi? dedi.

Botan, bu kez eşine dönerek kırılgan ve sitem eden bir sesle konuştu:

-Eğer bir şey konuşmayacaksan ya da dinlemeyeceksen bari burada böyle oturup bizi huzursuz etme. İstemiyorsan git öbür odada otur.

Gecenin bu saatinde sizi görmek için uzun bir yolu yürüyerek geldik, sende biraz zahmet edip bir çay yapabilirsin.

Kadın, sesini etmeden kalkıp gitti, kap kacak sesinin duyulmasıyla ocağı çay koyduğı anlaşılyordu. Bu sırada Botan, mahcup bir ifadeyle konuştu:

-Kusura bakma, sana karşı da ayıp oldu.

-Benim açımdan sorun yapma, ama eşin neden bu kadar tepkilidir?

-Vallahi, korkuyorum, başımıza durduk yere iş getireceksiniz, evimi dağıtacaksınız diyor. Ne yaptıysam yola getirmedi.

Bir süre sessizce düşündüler. Sonra Botan'ın gözlerinde bir umut parıltısı belirdi.

-Ben diyorum ki, bizim hanımı Besê'nin yanına göndersek, bir süre beraber kalsalar acaba faydası olmaz mı?

Memet gülerek cevapladı:

-Faydası olur tabi, neden olmasın. En azından birbirine moral verirler.

-Yani daha doğrusu Besê'nin ona moral vermesi lazımdır.

-Verir, verir. Besê elinden geleni yapar.

Botan, bu çözüme oldukça sevinmişti. O gece evden ayrılmadan önce eşini bir süre Besê'nin yanında kalmaya ikna ettiler.

Sonraki günlerde tekrar geldiklerinde onun oldukça değiştiğini, neşelendiğini ve partiyi daha fazla anlamaya çalışan bir konuma geldiğini gördüler. Her ikisi de büyük bir şaşkınlık ve sevinç içinde Besê'nin yanına giderken yolda Botan'ın ayakları adeta yerden kesilecekti. Besê onları karşıladığında Botan fazla uzatmadan konuya girdi:

-Besê, onu keşke daha önce senin yanına gönderseydim. Sen onu nasıl değiştirdin, yoksa büyümü yaptın?

Besê gülümseyerek cevapladı:

-Büyüyü de nereden çıkardınız. Biz onunla normal bir şekilde sohbet ettik. Partiyi fazla tanımıyor, biraz da korkuyordu. Ama konuşunca

bazı şeyleri anladığını söyledi. Hatta burada çalıştı, benim işlerime yardımcı oldu.

Memet:

-Ona neyi anlattın?

-Çok konuştuk, ama sanırım en fazla iki şeyden etkilendi: Biri “Partiye aslında kadınların erkeklerden çok ihtiyacı var, en çok kadınların sahip çıkması gerekir” dememdi, Bir de: “ Maraş’ta, karnı yarılan kadınların ve her türlü hakareti görerek öldürülenlerin hiç birisi PKK’li olduğu için öldürülmedi. Hatta çoğunun devrimcilikle hiç bir ilgisi yoktu, ama o işler yine de başlarına geldi. Öyle kaçmakla, her şeye boyun eğmekle kurtarılacak bir yuvamız

zaten yoktur. Kendi gücümüzle ayakta durmalıyız” sözünden sanırım etkilendi.

Botan:

-Ne demişsen iyi demişsin Besê. Şimdi bizim hanım yüz seksen derecelik bir dönüşüm yapmış.

Memet, gülerek:

-Gerçekten de tam yüz seksen derece dönüş yapmış. Yani daha önce bize sırtını çevirip oturuyordu, şimdi kendi etrafında yüz seksen derece dönmüş, yüzünü bize dönerek oturuyor.

Bu espriye hepsi de kahkahayla güldüler. Memet biraz ciddileşerek sözünü tamamladı:

-Yani bu şakaydı tabi, aslında onda gerçekten önemli bir değişiklik

olmuş, ama Besê yine de senin onunla daha fazla ilgilenmen gerekecek.

Besê gülümseyerek karşılık verdi:

-Tabi, daha fazla ilgilenirim, elimden geleni yaparım...

Memet, kırsal alana çekildikten sonra Şeref kod adını kullanmaya başlamıştı. Çoğunlukla dağlık bölgelerde sıkı bir disiplin ve gizlilik içinde hareket ediyor, propagandayla örgütlenme faaliyetlerini ilerletmeye çalışıyorlardı. Bu faaliyetlerin önünde engel olan ajan, muhbir ve önde gelen faşist kişilerin etkisizleştirilmesi de hedefleniyordu.

Aynı tarzdaki çalışmalar özellikle Adıyaman ve Urfa'da olmak üzere, Kürdistan'ın birçok bölgesinde gelişiyordu. Siverek'te ise daha yoğun ve farklı bir hazırlık vardı. PKK'nin kurulduğu, büyük bir eylemle birlikte artık tüm kamuoyuna duyurulacak ve böylece PKK adı ilk defa resmen ilan edilecekti. Bu eylem için seçilen hedef ise, Bucak aşiretinin ağası Mehmet Celal Bucak'tı. M. Celal Bucak, Kürdistan'daki işbirlikçi sınıfın bir temsilcisi olarak etrafına topladığı eşkıya ve katil etesiyile Siverek'te tam bir terör estiriyordu. Arazilere el koyuyor, halkın malını açıkça gasp etmekten çekinmiyordu. İşte hem işbirlikçiliği, hem de halk üzerindeki baskısı ve sömürüsü

nedeniyle ilk hedef seçilmişti. Yapılacak eylemle PKK'nin adı ilk defa duyurulduğu gibi bir halk hareketi olarak her türlü sömürüye, işbirlikçiliğe ve baskıya karşı halkın özgürlüğü ve bağımsızlığı önünde engel olan tüm güçleri hedefleyen bir savaşı başlattığı da ilan edilmiş olacaktı. On kadar PKK'li bu eylemin hazırlığını yaptılar. Plana göre, Memet Celal Bucak sağ olarak ele geçirilmeye çalışılacak ve halkın katıldığı açık bir yargılamayla halkın onayı doğrultusunda bir cezaya çaptırılacaktı.

30 Temmuz 1979 günü, M. Celal Bucak'ın Kırbaşı köyündeki kayınbabasının evine gittiği duyulunca eylem grubu iki taksiyle harekete geçti ve havanın kararmaya

başladığı bir sırada köye ulaştı. Eylem grubunda bu derece kapsamlı bir eylemi ilk defa gerçekleştiriyor olmanın verdiği büyük bir heyecan vardı. Arabalarını Bucak'ın kaldığı evin önünde durdurup hızla inmeye başladılar. Daha çeteler durumu fark edip, ateş etmeye başladılarsa da eylem grubundakiler Bucak'ın kaldığı odaya girmeyi başardılar. Yemek üzerinden telaşla kalkmış olan Bucak, neye uğradığını şaşırmişti. Orada vurup öldürmek mümkündü ama ona teslim ol çağrısı yapıldı. Bu ilk telaş sırasında çetelerden biri yanan lambayı vurup ortalığı karartınca silahlar rastgele patlamaya başladı. Bu sırada PKK'lilerden Salih KANDAL, ağır biçimde yaralanmış, M. Celal Bucak

hafif bir yara almakla birlikte ele geçirilememiş, Bucak'ın kendisine siper ettiği bir çocuk da ölmüştü. Eylem grubu M. Celal Bucak'ı ele geçiremeden geri çekilmek zorunda kaldı. Salih KANDAL arabayla götürülürken ileri derece kan kaybı nedeniyle kurtarılamamıştı.

Bu eylem, planlandığı gibi sonuçlanmamasına rağmen, eylemin yarattığı yankıyla ve aynı günlerde dağıtılan Kuruluş Bildirgesi'yle PKK'nin kurulduğu halka ve tüm kamuoyuna ilan edilmişti. Olayın haberi PKK adıyla birlikte birçok gazete, radyo ve televizyonda duyuldu. Bölgede halk karşı konulamaz olarak değerlendirdiği feodal çetecilikle savaşılabileceğini ilk defa görmüş,

Bucak çetelerine yönelik silahlı saldırıların devam etmesinin etkisiyle PKK'ye giderek daha fazla sempati duyup katılmaya başlamıştı.

PKK kurulduktan kısa süre sonra geliştirilen Maraş katliamının tehdit ediciliğine ve sıkıyönetimle oluşturulan baskı ortamına rağmen, gelişmesini sürdürülebilmesi ve partinin kurulduğunu tüm kamuoyuna ilan edilebilmesi büyük bir zorluğun aşıldığını ve giderek daha fazla gelişmenin olabileceğini gösteriyordu. Bu durum halkın içinde bir umut ışığı yaktığı gibi tüm alanlardaki PKK'liler üzerinde de büyük bir moral ve sevince yol açmıştı...

Siverek'te patlak verip giderek tırmanan olaylar, diğer bölgelerdeki silahlanarak kırsala çekilen PKK'li grupların da neler yapabileceğini ortaya koyuyordu. Bundan duyulan büyük ürküntüyle sınırlandırıp etkisizleştirilmenin yolları arandı ve birçok bölgede hızla yayılan bir operasyon dalgası başlatıldı. Bunun bir parçası olarak Pazarcık'ta da büyük bir tutuklama ve baskı operasyonuna girişilmişti. Ancak dağlık bölgeye yerleşen silahlı gruplara ulaşım, onları etkisizleştirmek kolayca gerçekleştirilecek bir iş değildi. Bu nedenle doğrudan bu grupların peşine düşmek yerine onların en zayıf noktası olarak değerlendirilen ailelerine yönelirdi. Bunlardan elde

edilecek bilgilerle yakınlarının yerlerinin belirlenmesi hatta aileler aracılığıyla onların teslim alınıp kendi davalarında ihanet içine çekilmesi amaçlanıyordu. Ailelerin hala sıcak olan Maraş katliamının etkisiyle, baskı ve işkenceden korkup, devrimci harekete katılmaktan ürkmeleri ve kırsala çıkanların ailelerinin başına geleceklerden dolayı duyabilecekleri kaygı ve zaaflarla bu operasyon sonuç verebilirdi.

Böylece, Ağustos ayının ilk günlerinde, kırsala çıktığı tahmin edilen kişilerin, çoğunlukla kadınlardan oluşan onlarca yakını yakalandı ve Pazarcık'taki sorgu ekipleriyle birlikte kapsamlı bir

sorgulamadan geçirilmek üzere Maraş'a götürüldüler.

Besê de bu sırada yakalanmış ve Maraş'a götürülmüştü...

Maraş'ta Besê'yi binanın içine aldıklarında gözlerini bir bezle bağlayıp merdivenlerden aşağıya iterek indirdiler. Mahzen gibi bir yere gelmişlerdi. Kesik kesik gelen bir insan cıııııı duvarlarda yankılanıyordu. Kilidin ve demir sürgünün şangırtısının ardından bir el Besê'nin gözündeki bezi hoyratça sıyırdı ve sırtında içeriye doğru iteledi. Besê düşüp bir yere çarpmamak için elini uzattıysa da fayda etmedi ve beton zemine yuvarlandı.

Bulunduğu yerde doğrulmaya çalışırken, ağır bir havası olan, nemli ve loş bir yerde olduğunu fark etti. Tepedeki ampul soluk bir ışık veriyordu. evresine baktığında yalnız olmadığını anlayınca ürperdi. Sonra anladı ki, kendisinden önce getirilen onlarca kadın, önünde demir parmaklıklar bulunan bu odaya doluşturulmuştu. Kadınların çoğu gözlerini dikmiş, büyük bir dikkatle Besê'ye bakıyorlardı. Bazıları bir köşede büzülererek oturuyor, bazıları da beton üzerine uzanmış, inliyordu. Yaşlıca bir kadın Besê'ye yaklaşıp seslendi:

-Bir şey oldu mu kızım, sana bir şey yaptılar mı?

Başındaki eşarbının alındığı anlaşılan kadının ak saçları iki örgü

halinde omuzlarına iniyordu, yüzünde büyük bir acının ve korkunun izleri vardı. Besê hemen kendisini toparlayıp ayağa kalktı.

-Sağ ol teyze, ben iyiyim, bana daha bir şey yapmadılar.

Bu odadaki kadınların çoğu çevre köylerden getirilmişti. Ve aralarında Besê'nin yakından tanıdığı kişiler yoktu. Buna rağmen hemen onlarla ilgilenmeye başladı. Üst kattaki bir odada işkence devam ediyor, sopa sesleri ve çığlıklar duyuluyor, her çığlık gelişinde kadınlar korkuyla büzülüyorlardı. Besê, yerde uzananların yanına gitti. İşkenceden yeni çıkmışlar ve acıyla kıvranıyorlardı. Durumlarını sorup moral vermeye çalıştı ve diğerlerine biraz sert bir ifadeyle seslendi:

-Bunlarla neden ilgilenmiyordunuz?

Genç bir kız yarı ağlamaklı bir sesle cevapladı:

-Abla hepimizi böyle yapacaklar. Elimizde bir şey yok, onlar için ne yapabiliriz ki?

-Yarasını sarın hiçbir şey yapamıyorsanız moral verin.

Bir diğer kadın yaklaşıp konuştu:

-Kızım sen moral verin diyorsun. Ama burada bazıları var ki moral vermeyi bir tarafa bırak neredeyse birbiriyle kavga edecekler, birbirinin dedikodusunu yapıyorlar.

-Nasıl neyin dedikodusu, neyin kavgası?

-İşte: senin oğlun bize geldi bizimkini etkiledi, bize gelmeseydi biz yakalanmazdık, sen bizim üzerimize niye ifade verdin? Sen söyledin ben söylemedim..."benzeri çekişmelerdir.

Besê, biraz kızarak:

-Şimdi bu çekişmenin sırası mı, bunlar bize neyi kazandıracak, dedi. Diğer bazılarıyla daha konuşup yerdekileri düzelttirdi, ağlayanları susturup hepsini bir araya getirdi ve karşılıklarına geçip konuşmaya başladı:

-Bakın zor bir zamandayız, bireysel kaygılarla korkularla yaklaşırsak bir şey kazanamayız hatta çok şey kaybederiz. Bizden alacakları bilgilerle yakınlarımızı ele

geçirmeye çalışacaklar. Ondan sonra da başlarına ne geleceği belli değildir. Eğer doğru yaklaşmazsak burada birbirimizin ve en yakınlarımızın başlarına çok büyük kötölükler getirebiliriz. Onun için hep birlikte en doğrusu neyse onu yapmalıyız. Bunu birbirimizle doğru dürüst konuşmamız gereklidir.

Besê hepsine duyurmak için sesini yükseltmişti ve bu işkencecilerin dikkatini çekti. Biri gelip copla demir parmaklıklara vurarak:

-Birbirinizle konuşmayın, konuşmak yasak, yasak diye bağırıp tekrar gitti. Bu durum içerdekilerin korkularını artırmıştı. Bazıları Besê'nin artık konuşmayacağını

düşünüp kenara doğru çekildi. Besê seslenerek onları çağırdı:

-Gelin, korkmayın! Esas onların bizden korkması gerekir. Bakın bir konuşmamızdan bile korktukları için bizi susturmaya çalışıyorlar. Eğer konuşma nedeniyle bir şey yapacak olurlarsa cezasını ben çekerim, çekinmeyin gelin.

-Bu yaklaşım içerdekilerin hepsine cesaret vermişti. Gidenler geri döndü. Bu sırada yanlarına hiç gelmemiş olan bir kaç kişi bir köşede duruyorlardı. Besê onlara dönerek,

-Siz neden bize katılmıyorsunuz dedi. Besê'nin yanındaki bir genç kız cevapladı:

-Abla, onlar diğ er sol hareketlerdendir, onun için bize soğuk yaklaşıyorlar.

Bes e:

-Öyle Şey olur mu? Hangi hareketten olursanız olun. Burada bize işkence yaparken herhalde farklı bir alet kullanmıyorlar. Karşıımızdakiler aynı, bizim de birlikte olmamız gerekir. Siz de gelin.

Onlar da bu sıcak çağrıya uyup, yönünü Bes 'ye döndüler ve Bes  konuşmaya başladı:

-Bakın, ben daha sorgudan ge irilmedim, ama yakınlarımızın başından geçenleri biliyoruz. Yine burada bizden önce sorgulananlar var, onlardan da öğrenebiliriz.

Hiçbirimizin böyle bir tecrübesi olmasa bile, karşımızdakilerin bizden neyi istediklerini, ne yapmak istediklerini çok iyi biliyoruz. Bizden aldıkları bilgilerle birbirimize ve en yakınlarımıza zarar vermemizi istiyorlar. Bunu yumuşak bile de yapmak isteyebilirler. “Küçük bir bilgi verin, bırakınız, yakınlarınız gelsin teslim olsun, bir şey yapmayacağız” diyebilirler. Buna aldanmayın arkasını getirmek isterler ve hem size hem de yakınlarınıza çok büyük zararlar verebilirler. İşkence görenlerimiz var, hepimize de yapabilirler. Ama şunu bilin ki: beden yarası iyileşse de vicdan yarası iyileşmez. Sonra en büyük acıyı yaşarsınız, ölünceye kadar da

vicdanınız rahat etmez. Onun için direnin. Bakın, birkaç yakınımız harekete geçmiş diye korkularından ne yapacaklarını şaşırılmışlar. Onların yanına silahla gideceklerine bizim gibi kadınları aciz görüp üzerimize geliyorlar. Bunların korkaklığını bilerek kendi devamımızdan, kendi yakınlarımızdan cesaret almalıyız bunlar, başaramayacağımız şeyler değildir...

Besê böylece bir saat kadar konuştu. Bu sırada tam olarak neleri anlatmıştı bilinmiyor. Ama bu konuşmayla oradakilerin davranışları ve yaklaşımları kesin biçimde değişmişti. Hepsi, adeta uzun zamandır tanışan en yakın arkadaşlar gibi birbirini

desteklediler. Cesaretleri, coşku ve moralleri yükseldi. Parası olanlarla olmayanların ihtiyaçları birlikte karşılandı, işkenceye götürülüp getirilenleri bakımını hep birlikte yapmaya başladılar. Üst katta çığlıklar ve işkence sesleri devam ediyordu ama hepsinin de direnme gücü artmıştı.

Besê'nin sorgu sırası üçüncü gün geldi. İşkenceciler sabahleyin adını bağırıp kapıyı açtı ve merdivenlerden ite-kalka üst kata çıkardılar. Aşağıdakilerin hepsinin üzerine büyük bir hüznün çökmüştü. İşkenceye her götürülene üzülmüyorlardı ama. Besê'nin götürülmesine olan üzüntüleri daha farklı olmuştu. Birçoğu demir parmaklıkların önüne gelip

gözlerini merdivene kilitleyerek, gergin bir yüzle Besê'nin yükselecek olan ılıklarına kulak kabarttı. Bazıları ise, gelecek çığlıkları duymak istemeyerek bir köşeye büzüldü. Fakat anormal bir şey olmuştu! Besê'nin bağırtıları bir türlü duyulmuyordu. Parmaklıklar önündeki bekleyiş giderek kaygılı bir meraka dönüştü. Köşelere çekilenler de merakla parmaklıklara yaklaştılar. “Ne oluyordu? Yukarıdan bir takım gürültüler geliyordu ama Besê'nin sesi neden gelmiyordu?” Saatler geçti öğle oldu ama hala Besê'nin sesi duyulmuyordu. Birisi:

-Belki de Besê'yi başka bir yere götürmüşler, dedi. Bir diğeri ona karşılık verdi:

-Yok, yok buradadır. Başka yere götürselerdi, bu alçaklar boş durmaz, bizden birini işkenceye alırlardı ama kimseyi almadılar...

Adeta beyinleri çatlatacak olan bu merakla akşama kadar beklediler. Ve akşamleyin Besê iki işkencecinin arasında sürüklenerek aşağıya indirildi. Yürüyecek durumda değildi. Getirenler onu içeriye bırakıp, kaçarcasına aceleyle yukarıya çıktılar. Besê ölmemişti ama vücudunda adeta sağlam bir tarafı da bırakılmamıştı. Büyük bir üzüntüyle ve gözyaşlarını tutamayarak etrafına toplandılar. Bir kenarda serdikleri birkaç elbisenin üzerine yatırmak için iki kişi koltuklarına girmeye çalıştı. Bu sırada Besê'nin yüzüne bakanlar,

gördüklerine inanamayarak büyük bir şaşkınlık geçirdiler. Çünkü Besê, o haliyle kendilerine bakarak gülümsüyordu. Gözyaşlarını tutamayanların yüzünde bu kez de sevinçli bir tebessüm belirdi. Hepsi de Besê'ye yardımcı olmak için koşturdular. O'nun bakımıyla özellikle Meryem ve Cennet adında iki genç kız ilgilendi.

Bir iki gün sonra Besê epey zorlansa da yavaş yavaş yürümeye başladı. O haliyle bile çevresindekilere yardımcı olmaya çalışması, oradakilere daha fazla güç ve moral veriyordu.

Kadınların kaldığı odanın yan tarafında erkeklerin konulduğu bir bölüm vardı. Onlar da işkence odasına götürülürken,

merdivenlerde yukarı çıkarılıyorlardı. Bir gün diğer sol hareketlerden bir genci işkence odasına çıkardılar. Kısa bir süre sonra ıglıklar yükselmeye başladı. Adeta, ciğerleri sökölürcesine bağıırıyordu. Bu bağıırışlar öğleye doğru kesildi ve genci aşağıya indirdiler. Az sonra Besê, demir parmaklıkların önüne gelerek kızgın bir ifadeyle ona seslendi:

-İşkencede ne diye ciyak ciyak bağıırıyorsun. Burada herkese işkence yapıyorlar. Senin, buradakilerin moralini bozmaya hakkın yoktur. Hani sen devrimciydin? Sana yakışacak olanı yap ve bağıırma.

Bu söz karşısında diğèrinin söyleyebileceği bir şey yoktu ve öylece suskun kaldı.

Bir kaç gün sonra, Besê'yi tekrar işkenceye aldılar. Yine onu bağırtamadılar, ancak bu sefer işkence kısa sürmüştü. Çünkü ne yapsalar da Besê'ye kar etmeyeceğini anlamışlardı. İşkencedeki bu tavrından dolayı Pazarcık Komanda Taburundan üstegmen İsa Öztürk, o zaman Besê'ye Keçi gibi inatçı Besêy" diye hitap etmeye başlamıştı. Bu hitap, O'nun iradesini kıramadıklarının itirafıydı. Son sorgulamasında fazla uzatmadan Besê ne ifade vermişse yazıp onu aşağıya indirdiler.

Bu sorgu sürecinde yalnızca Besê değil, Besê'nin çabalarının sonucu

olarak oradakilerin tümü elle tutulur bir bilgi vermemişler ve büyük bir zaaf göstermemişlerdi. Sonuçta on beş güne yakın vahşi bir sorgulamadan sonra, oradakilerin hepsine serbest bırakılacakları bildirildi.

Gitmek üzere hazırlıklarını yaptıktan sonra yukarıya çıkarıldılar ve genişçe bir odaya girmeleri istendi. Odanın bir ucundaki masada askeri üniforması ve şapkasının içinde bir general oturuyordu. Karşısında ayakta durduruldular. On beş günlük işkencenin etkisiyle perişan bir halde üstü başı dağınık, içlerinde yaşlı kadınların ve çocuk yaşıta genç kızların da bulunduğu topluluğu masasında oturarak süzen general,

bir nasihat konuşması yapmaya başladı. Bazen sevecen ve şefkatli görünmeye çalışsa ve kendisini öyle gördüğüne inandırırsa da yüzündeki yapmacıklığın ardındaki tehdit, kendini açığa vuruyordu. Elindeki kalemi, bazen karşısındakine saplar gibi, bazen de kelle uçururcasına sallarken konuşmasını sürdürdü:

-Hiç birinizin kötülüğünü istemeyiz. Onun için hepinizi bırakıyoruz. Bu teröristlere bulaşmış yakınlarınız varsa, bunlara haber verin. Yoksa başınıza daha çok işler gelir. Zaten biz inanıyoruz ki, hepsi kandırılmış. Bu teröristlerin başı Ermeni'dir. Ermenilerin oyununa geliyorlar. Gelip müşfik kollarımıza teslim olsunlar. Size de yazık

etmesinler. Üç tane çapulcu eşkıya silah alıp dağa çıkararak bir yere varamaz. Bunları bilin ve buna göre davranın.

Böylesi kısa bir konuşmanın ardından salondan çıkarıldılar. Dış kapı gösterildi ve artık serbest oldukları söylendi.

Daha salonda bir kaç adım atmışlardı ki Besê şen bir ses tonuyla:

-Gördünüz mü, düşmanı nasıl atlattık, dedi. Ondaki neşe ve coşku diğerlerini de sarmıştı. Hep birlikte büyük bir sevinç içinde, gülerek oradan uzaklaştılar....

Kırsaldakiler ailelerin gözaltına alındığını duymuş, ancak onların

Pazarcık'ta mı yoksa Maraş'ta mı tutuklularını anlayamamışlardı.

Memet'le Şivan, bir köye propaganda amacıyla gittikleri sırada gözaltındakilerin serbest bırakıldığını öğrendiler. Şivan, oralı komşu bir köydendi ve onun kız kardeşiyle annesi de gözaltına alınmıştı. Memet 'le birlikte durumlarını öğrenmek üzere köylerine gittiler. Şivan'ın ailesi Memet'i Şeref kod adıyla tanıyordu. Memet onlara, "Geçmiş olsun" dileklerini bildirdi. Oturup gözaltındakilerin durumunu konuşmaya başladılar. Şivan'ın kız kardeşi, Besê İşkenceden getirildiğinde onunla özel olarak ilgilenen iki genç kızdan biri olan Cennet'ti. Cennet, Memet'in

Besê'nin eşi olduğunu bilmemesine rağmen, gözaltındakilerin durumunu anlatmaya başlar başlamaz büyük bir heyecanla Besê'den söz etti:

-Sorgudan Pazarcık'ta oturan Besê Anuş adında bir arkadaş vardı. Besê yoldaş olmasaydı, kimse kimseye sahip çıkmazdı. Önceleri herkes kendi başına hareket ediyordu. Kimimizin parası vardı, kimimizin yoktu. Moralimiz sıfırdı. Kimi aileler bir köşeye çekilmiş ağlıyor, kimi de gördükleri işkenceler nedeniyle inleyip duruyordu. Besê arkadaş oraya gelir gelmez içinde bulunduğumuz duruma bakıp hemen bizleri bir araya topladı. Bizimle bir saat kadar konuştu. Onun kadar iradesi güçlü ve

partisine bağlı bir insanı bu güne kadar görmedik.

Ve daha uzun uzun Besê'nin işkencedeki tavrını, üzerlerindeki etkisini anlattı. Şıvan'ın annesi de Cennet'in anlattıklarını onaylayarak onu tamamladı. Böylece ŞİVAN'LA Memet, onlara daha Besê'nin sorgudaki durumunu sormadan kendiliğinden öğrenmişlerdi. Yine de Şeref'in, Besê'nin eşi Memet olduğunu söylemeden köyden ayrıldılar.

Köyün dışına çıktıklarında Şıvan, Memet'e:

-Besê, gerçekten saygı duyulması gereken biridir. Ailelerimizin yanına bu kadar arkadaş gelip gidiyor, hepsi de değerlidir. Ama hiçbirimiz

insanları Besê'nin gördüğü işkenceye üzölüp büyük bir öfkeye kapılıyordu, diğer yandan onun başarısı nedeniyle büyük bir sevinç ve gurur duyuyordu.

Memet eve geldiğinde onu karşılayan Besê, gayet rahat ve neşeliydi. Memet biraz şaşırdı: Ancak işkenceleri gören Besê değil miydi? Ama hayır, Cennet, Besê'nin işkenceden sonraki halini ayrıntılı biçimde anlatmıştı. Memet'in dikkatini çeken başka bir şey ise anasının tavrıydı. Kırkala çıktığından bu yana her gelişinde anası, kendisinden yakını, silahı bırakıp eve gelmesi için ağlayıp sızlardı. Ama bu sefer Memet'ten değil, Besê'den yakınmaya

başlamıştı. Yarı ağlamaklı ve öfkeli bir sesle konuştu:

-Besê'nin bu inatçılığı yok mu, bu inatçılığı. Bu inatçılığı olduğu sürece kim bilir başına daha neler gelecek?

Sonra Besê'ye döndü:

-Mamo' ya göster hele, seni ne hale getirmişler.

Memet, Besê'nin ayakta durmaya zorlandığını fark etmişti. Ama demek ki, Besê'nin durumu daha ciddiydi. Anasının isteğine rağmen Besê, herhangi bir yerini göstermedi.

-Gerek yok ana, neyi göstereceğim, olmuş bitmiş bir kere.

Elif ana, bu kez oldukça öfkeli bir şekilde Besê'nin yanına gitti.

-Ne olmuş bitmiş. Göster ki, kendini ne hale getirdiğini Mamo da görsün. Göster, göster...

Bu sırada Besê'nin gömleğini sıyırmaya çalıştı. Ancak Besê karşı koyunca, onu kolundan sert biçimde tutup çevirdi ve gömleğini sıyıırarak sırtını Memet'e gösterdi. Sonra çevirip karnını gösterdi. Besê'nin vücudundaki morluklarla şişlikler hala duruyordu ve yer yer patlayıp yaraya dönüşmüştü. Memet, bu kez öfkeli bir halde anasına seslendi:

-Tamam, ana, tamam. Zaten yapacaklarını yapmışlar, bir de sen hırpalayıp durma. Sen yanlış kişiye öfkelenmelisin.

Bu söz karşısında anası, bir şey demeden, ağlayarak odadan çıkıp gitti...

13. BÖLÜM

Besê, sorguda vücudunda açılan yaralar iyileştikten sonra yeniden yakalanma ve işkence tehlikesine

rağmen, çalışmalara güç vermeye devam etti. En zorlu işkencelerde bile taviz vermeyen kararlı kişiliği, bağlılığı ve fedakârlığıyla parti çalışanları arasında bir çekim merkezi olmuş, saygı duyulan ve örnek alınan biri konumuna gelmişti. Bu özelliklerinin de etkisiyle, diğer bölgelerden Pazarcık'a gelen partililerin ilişkilendirilmesinde ve kırsal alandakilerin halkla bağlarının geliştirilmesinde önemli katkıları oluyordu.

1979'un Ekim ayında yapılan genel seçimlerden kısa süre sonra, bölgedeki çalışmalardan üst düzeyde sorumlu bir bayan partili Besê'nin evinde bir hafta kaldı. Besê'den oldukça etkilenmiş ve

gittiği yerlerde hep ondan söz etmişti.

Bu süreden sonra, Besê, ilgisini özellikle de partiye katılımları hayli zayıf olan bayanlara yöneltti.

Bir akşam dışarıda yağmur yağarken, birkaç sempatizan bayanla oturdukları sırada, ilk defa gördükleri üç bayan içeriye girdi. Her üçü de genç olan bayanlar oldukça canlı ve neşeliydiler. İçlerinden adı Dilan olanı içeriye girer girmez,

-Besê arkadaş hanginizsiniz? dedi. Besê biraz şaşırmış bir halde tebessüm ederek cevapladı:

-Besê benim, neden özellikle beni sordun?

-Bizi gönderen arkadaş senin adını verdi. Bir de senden o kadar söz etti ki aslında seni daha görmeden epey tanıdık desem yanlış olmaz.

Besê biraz mahcup bir halde tebessüm etti.

-Öyle anlatılacak fazla bir şeyin olduğunu sanmıyorum. Herhalde size burada ne kadar yetersiz kaldığımızı da anlatmıştır.

-Tabi, buradaki ihtiyaçlardan da söz etti. Zaten buraya gelmemizin nedeni hem senden öğrenmek, hem de elimizden geldiğince yardımcı olmaktır.

-Eksikliklerimiz çoktur, daha yapılacak çok işlerimiz var. Sizin gelmeniz de çok iyi oldu. Her şeyini terk edip partiye katılan arkadaşlar

olarak, burada bulunmanız bile bize güç verecektir.

Bir an durakladıktan sonra devam etti:

-Bakın hele. Gelir gelmez sohbete daldık. Oysa uzun yoldan geldiniz ve hepinizin üstü ıslak. Önce kurulanın, biraz dinlenin sonra uzun uzun konuşuruz.

O gece üç arkadaşıyla otururken, diğer alanlardaki çalışmalardan söz ettiler. Besê:

-Diğer bölgelerdeki çalışmalar nasıl? Yeni durumları yeterince takip edebiliyor musunuz?

Dilan:

-Tabi, az çok takip ediyoruz. Birçok zorluklar yaşanıyor ama yine de her geçen gün bir adım daha ileriye

gidiyoruz. Üzerimizdeki baskıları daha da artırmak istedikleri şimdiden belli oluyor. Bu son seçimler de bunu açıkça ortaya koyuyor. Milli selamet partisi ve Milliyetçi Hareket Partisinin desteklediği Adalet Partisi, Milliyetçi Cephe adıyla yeni bir hükümet oluşturdu. Bu durum onların ne kadar zorlandığını açıkça gösteriyor. Bir de seçimlerde kanıtlanan başarılarımız var. Engellemeye yönelik tüm oyunlara rağmen, Batman'da Edip solmaz, Hilvan'da da Nadir Temel Partimizin adayları olarak belediye başkanlığını kazandılar. Diğer birçok yerde de bu derece olmasa bile artık iyice kitleleştiğimizi gösteren önemli başarılar var.

Besê:

-Baskıların giderek arttığını buradan da hissediyoruz. Fakat bunları biraz da normal görmek gerekiyor, çünkü bizim gelişmemizle bağlantılıdır. Partimiz şimdiye kadar sorunları nasıl aştıysa bunları da aşma gücünü gösterecektir.

Diğer bir arkadaşları coşkulu bir sesle konuştu:

-Tabi ki tüm bunların üstesinden geleceğiz. Başarımız her geçen gün daha da artıyor. Hilvan'da hakimiyetimizin sağlanmasından sonra etkimiz hızla yakıldı. Kâhta, Viranşehir, Siverek, Urfa'nın merkezi Mardin'de en fazla olmak üzere hızla geliyoruz. Şimdi

baskılar ve çalışmalar en fazla Siverek'te tırmanıyor. Son olarak duyduğumuza göre zorda kalan Bucak çetelerine destek vermek için büyük bir komando birliği bölgeye kaydırılmış. Baskı, zulum had safhaya tırmandırılmış, daha da arttırılıyor. Ama gücümüzün bu dereceye geldiğini görüyorsak bundan sonra da tabi ki, büyük bir moralle mücadelenizi geliştirmeye devam edeceğiz.

Üçüncü arkadaşları da coşkulu ama öfkesini da belli eden bir ifadeyle etkiledi:

-Besê abla, askerin üzerimize daha fazla gelmesini, yine işbirlikçi ağaların ve çetelerin saldırılarını anlıyoruz, bunlar normal de görülebilir ama kendisine

yurtseverim, devrimciyim
diyenlerin saldırılarına ne demeli?
Birçok alanda bunlar öbürlerinden
daha tehlikeli biçimde üzerimize
gelmeye başladılar. Şimdi Özgürlük
Yolu, KUK (KÜRDİSTAN ULUSAL
KURTULUŞÇULARI) ve DDKD
(Devrimci Doğu Kültür Dernekleri)
birleşmiş, UDG yani Ulusal
Demokratik Güç Birliği adıyla bize
karşı bir ittifak oluşturmuşlar.
KUK'çular özellikle Mardin
bölgesinde bazı aşiretleri açıkça bize
saldırtıyor onlarca taraftarımız
burada katledilmiş. Yine DDKD'nin
Siverek'te tabanını bize kaptırması
nedeniyle Bucak çeteleriyle
işbirliğine gittiği anlatılıyor.
Düşmana bir fiske vurmamışlar,
bunun için birlik kurmamışlar, ama

bize karşı birleşiyorlar. Bunların karşısında çileden çıkmamak mümkün değil.

Besê

-Onların bu davranışı da anlaşılır bir durumdur. Yurtsever, demokrat olarak ele alındıklarında bu yaklaşımları bu yaklaşımları gibi geliyor. Oysa bize yönelik yaklaşımları da açıkça gösteriyor ki, aslında yurtseverlikle ve demokratlıkla fazla ilgileri yoktur. Bunlar da işbirlikçi ağa kesimlerine yakındırlar. Şimdi bize bu kadar pervasızca saldırımlarının nedeni de gereken yüzlerinin açığa çıkması ve artık halkı kandıramamalıdır. Yalnız onlar da değil, Dersim tarafında en fazla Halkın Kurtuluşu saldırıyor. İlk şehidimiz Aydın

GÜL'ü katledenler de onlardı. Antep'te ve Maraş'ta ise, Devrimci Halkın Birliği ile Aydınlıkçılar aynı konumdadırlar. 50-60 yıllık Türkiye Komünist Partisi bile en pasif konumuna rağmen, bazı yerlerde arkadaşlarımıza karşı silah kullanıyor. Hareketimiz geliştikçe, gerçek halk çizgisini, devrimciliği, yani enternasyonalizmi daha net biçimde ortaya koyuyor. Tabi tüm bunların tepkisinde ve saldırılarında bunun etkileri var. Bunlara bakarak da partimizin gücünü daha iyi anlamak mümkündür.

Dilan:

-Tabi bunlar fazla anlaşılmayacak durumlar değil. Aslında yalnız Siverek'teki gelişmeler bile

mücadelemizin hangi boyuta geldiğini gösteriyor.

Besê:

-Geçenlerde M. Celal Bucak gazetelere “Ben kapıya çıkamıyorum, yarın devlet nasıl çıkacak” diye açıklama yapmıştı. Oldukça zorlandıkları anlaşıyor ama bizim de epey bedel ödememiz gerekti. Olaylar o kadar hızlı geliyor ki, haber alıp takip etmekte zorlanıyoruz. Şimdi orada durumlar nasıldır, siz biliyor musunuz?

Dilan:

-Ben bir süre Urfa’da kaldım. Senin de söylediğin gibi orada çok hızlı bir gelişme var. Şevket YAVAŞ arkadaşın bir köyde askerlerle girdiği çatışmada şehit

edilmesinden kısa süre sonra, Cuma TAK arkadaşın grubu, kahramanca bir direnişte katledildiler. Bu olayın bölgedeki etkileri gerçekten çok büyük oldu. Cuma TAK arkadaş, yanındaki Ali ÇAT, Sadun DERMİRKOÇ, Cuma BOZKOYUN. Ve Abdurrahman MANAV arkadaşlarla Axşun köyüne uğradıkları bir sırada ihbar ediliyor ve çeteler tarafında kuşatılıyorlar. Orada arkadaşlar çıkış yolu bulamadıklarından son mermilerine kadar çarpışmış. Cuma arkadaş o durumdayken bile, çetelere seslenerek, halka ters düşmemeleri ve partiye sığınmaları için çağrıda bulunmuş. Onu tanıyanlardan biri, hem direnişlerinden, hem de bu çağrıdan etkilenmiş, Cuma TAK

arkadaşı kaçması için göz yumabileceğini söylemiş, ama o diğer arkadaşları terk etmeyi kabullenmeyip, son mermisine kadar çatışmış, sonra sağ olarak yakalanıp orada kurşuna dizilmiş. Beş arkadaş şehit oldu ama bu olay halkı da çok etkiledi. Şehitlerin cenaze törenlerine çetelerin ve askerlerin tehdidine rağmen, on binlerce kişi katıldı. Üzerlerine ateş edildi, orada da halktan dört beş kişi katledildi, birçok kişi yaralandı. Ondan sonra kırsal alandaki çatışmalar yoğunlaştı. Bölgeye komando birlikleri gönderildi. Bucaklar, halkın partiye katılımından büyük korkuya kapıldıkları için vahşeti daha da artırmışlar. En son duyduğumuza

göre Sevgat ailesinden partili bir arkadaşın babasını patozun çarkları üzerine atarak katletmişler.

Besê derin bir nefes aldıktan sonra sordu:

-Gerçekten büyük vahşet. Ama her şeye rağmen gelişme sağlanıyor değil mi?

-Tabi gelişme sağlanıyor, ama her şeyin istediğimiz gibi gittiğini söylememizde yanlış olur,

-Nasıl? Verilen bedelleri, kayıpları mı kastediyorsun?

-Hayır. Biz büyük amaçları olan haklı bir savaşa girdik. Buna karşılık ödenmesi gereken bedelleri de tabi ki göğüslemeliyiz. Fakat benim sözünü ettiğim bu değil, kayıpların ve bedelin daha ağır olmasına yol

açan bizim kendi yetersizliklerimiz ve olumsuzluklarımızdır.

-Tabi birçok yetersizliğimiz var. Ama şimdi özellikle Siverek'teki çalışmalarda ön plana çıkan olumsuzluklar nelerdir?

Dilan:

-Bu konuda Abdullah arkadaşın kapsamlı eleştirileri olmuş. Halkın partiye katılımı, silahlanma ve feodal çetelere karşı direnişin geliştirilmesi açısından bir olumsuzluk görülüyor. Ama partili kadroların parti tarzını yeterince uygulamaması ve halkın potansiyelini doğru değerlendirmemesi açısından önemli olumsuzluklar var. Kadroların örgütlenme tarzı şiddet

anlayışı, haberleşme ve disiplin konularındaki yetersizlikleri gelişmenin daha güçlü olmasını engelliyor. Hatta yer yer tıkanmalara ve gerilemelere de yol açıyor. Bizler de partiye katıldıktan sonra, parti anlayışına ulaşp doğru tarzı uygulayacağımıza kimi eski alışkanlıklarımızı ve bireyselliklerimizi parti ortamına taşıyoruz. İşte Siverek'teki durum da budur. Örgütlenme tarzında gevşek kalınıyor, gizlilik ve disiplin yeterince uygulanmıyor. Daha çok köylü usulleri ve alışkanlıkları etkili oluyor. Dağda kalan arkadaşların gerilla hareket tarzına geçmesi gerekirken, rastgele köylere iniliyor, yersiz çatışmalara giriliyor, eğer çatışma başlamışsa uygun bir tarzda

zaman kaybetmeden geri çekilmek gerekirken, köylülerin eskiden bölgedeki çatışmalarda “KOZIK SAVAŞI” dedikleri tarzda çatışmalar son mermiye kadar gereksiz yere uzatılıyor. Tabi düşman tüm bu zaatlardan yararlanınca kayıplar artıyor. Ayrıca arkadaşlar arasında parti üslubuna hiç uymayan çekişmeler olabiliyor. Örneğin askeri eylemliklerin içinde olanlar bir süre sonra “Bütün işi biz yapıyoruz” diyerek üzerindeki siyasi sorumluları dinlemeyebiliyorlar. Tabi bunlar önemli sorumlardır. Ama partinin müdahalesiyle giderek daha fazla düzetilmeye çalışılıyor.

Besê:

-Bunlar, sanırım orada partinin çok hızlı kitleselleşmesiyle de ilişkilidir. İnsanımız eskinin birçok olumsuz alışkanlıklarını içinde taşıyor, yeterince partiyi anlamadan ve kendini dönüştürmeden sorumluluklar alınca da böyle sorunlara yol açıyor. En iyi çözüm yine eğitimini güçlendirmektir. Aslında buradaki çalışmalarımız açısından da bu eleştiriler geçerlidir. Burada, örgütlenmede belli bir gelişme var, yine ajan muhbirlere ve faşistlerin elebaşlarına yönelik çeşitli eylemler oluyor. DHB ve Aydınlikçıların saldırıları önemli oranda karşılandı. Ama bu çalışmalar kısır kaldı. Gerçi burada koşullar biraz farklı, halkın üzerinde Maraş katliamının ağır etkisi var.

Ama yine de halkı daha fazla katacak bir düzeye gelinebilirdi. Mesela, Bozdağlar diye bilinen bir aile, Haydarlı tarafında köylülerin binlerce dönüm arazisine el koymuş, Pazarcık'ta mahkemeleri sürüyor ama rüşvetle, baskıyla kendilerini yürütüyorlar. Bu gibi konularda devreye girip halkın sorunlarına cevap olunabilirdi. Hala da bunlar yapılabilir. Sanırım bu kısır kalma nedeniyle parti buradaki yetersizlikleri de eleştirmiş

Dilan:

-Sorunlar biraz farklı ama yine de sebebi aynıdır. Yani partiyi ve parti tarzını yeterince anlayıp uygulamamaktan kaynaklanıyor.

-Evet, esas olan da o noktayı görüp düzeltmektir. Bir süre sessizce düşündüler. Sonra Besê, heyecanlı bir sesle sordu:

-Kemal Pir arkadaşı hiç gördünüz mü? Urfa cezaevinden kaçtıktan sonra onunla karşılaşanınız oldu mu?

Kemal Pir adını duyduklarında hepsinin yüzünde geniş bir tebessüm belirdi. Dilan'ın yanındaki bir arkadaşları:

-Hayır, ne yazık ki biz de görmedik. O'nun dokuz kişiyle birlikte firar ettiğini duyduğumuz da arkadaşlar sevincinden adeta uçacaklardı. Bu Kemal PİR arkadaşın ikinci kaçışıdır. Devrimci iradesi ve coşkusuyla hiç bir zaman

tutsak edilemeyeceğini bir kez daha kanıtladı. Onu hepimiz görmek isterdik, ama bildiğimiz kadarıyla, Abdullah arkadaşın isteğiyle Lübnan sahasına gitmiş.

-Ya, demek Lübnan'da eğitim gören arkadaşların yanına gitti öyle mi? Benimki biraz bencillik belki ama gitmeden onu mutlaka görmek isterdim. Adana cezaevinde kaldığı sırada Battal EVSEN arkadaş da onunla birlikte ordaydı. O da Antep'te bir dolmuşta her ikisinin yanına ziyarete gitmek istedim. Ama arkadaşlar bunu bizi deşifre edeceğini düşünerek uygun görmediler. Ancak Battal arkadaşın ailesi aracılığıyla selamlarımızı gönderip durumlarını sorabildik.

Aslında Kemal PİR arkadaşın yakalanması nedeniyle kendimizi biraz suçlu hissediyorduk. Çünkü Pazarcık'ta yakalanmasında bizim yetersizliklerimizin payı vardı. Bu nedenle onun yeniden özgürlüğüne kavuşması bizi biraz daha farklı sevindirdi.

Dilan:

-Onu kısa süre sonra yeniden ülkede göreceğimizden eminim. Yurt dışına çıkması da iyi olmuştur. Çünkü o durumdaki bir arkadaşın normal olarak faaliyetlere devam etmesi tehlikeli olurdu, kısa sürede yeniden yakalanabilirdi.

Besê:

-Yurt dışına gitmesi tabi ki iyi oldu. Çünkü onu bir süre korumak

gerekir. Aslında yalnızca onun değil, diğer bazı arkadaşların da Lübnan'a giderek orda eğitim olanağına kavuşmaları çok iyi olmuştur. Sanırım orada ciddi zorluklar çekiyorlar. Filistinli devrimciler arasında sıcak savaş ortamındalar ama bizim için orası yeni bir nefes borusu oldu. Sıkıyönetim ve giderek artan baskı ortamında Abdullah arkadaşısı bile koruyamayabilirdik. Şimdi orada geliştirdikleri eğitimleriyle, Ülkeye döndüklerinde mücadelenin geliştirilmesine büyük katkı sunacaklardır.

Dilan:

-Türkiye'deki birçok sol hareketler, yurt dışına bir kısım gücün kaydırılmasını kaçkınlık gibi değerlendiriyor. Ama bunda ne

kadar yanılığ içinde oldukları
şimdiden görölüyor.

Besê:

-Tabi ki yanılığ ıdır. Yalnızca yurt
dışına çıkma değil, partimizin
şimdiye kadar geliştirdiğ i diğ er
tedbirler de olmasıyd ı belki çoktan
dağılırdık. Mesela sıkıyönetim ilan
edildikten sonra bazı güçlerin
kırsala çıkmasını biz önce fazla
anlayamadık ama sonraki
operasyonlar da gösterdi ki eğ er
kırsala çıkılmasıyd ı çok büyük darbe
alacaktık. Birçok arkadaş yakalanıp
hapse atılacak, ihanete çekilmek
istenecek ya da işkencede
katledilecekti. Şimdi kırsalla birlikte
yurt dışını da bir üs gibi
değ erlendirmemiz, daha büyük
kayıpları engellediğ i gibi,

mücadelenin gelişmesinin önünü de açacaktır. Hele Abdullah arkadaşın yurt dışında tutularak korunması bizim için çok önemlidir. Aslında keşke hepimiz Abdullah arkadaşın ve Kemal PİR arkadaşın bulunduğu alana gidip, kendimizi eğitip güçlendirerek yeniden dönebilseydik ne güzel olurdu...

Dilan:

-Tabi, bu hepimizin isteğidir...

Ertesi gün bir kaç bayan sempatzanı da eve çağırıp Dilan'la yanındakilerin beraberinde getirdiği PKK Kuruluş Bildirgesini okuyup tartışarak kavrayışlarını derinleştirmeye çalıştılar.

PKK Kuruluş Bildirgesi: Bizzat Abdullah ÖCALAN tarafından

hazırlanmıştı. 30 Temmuz 1979 Kırbaşı eyleminden sonra dağıtılan ilk biçimi otuz sayfa kadar sarı saman kâğıdına basılıydı. İçeriğinde, Dünyada bölge ve Kürdistan'daki siyasal durum, tarihi ve güncel bağlantılarıyla anlatılıyor, Kürdistan toplumunun siyasal konumu, PKK'nin kuruluşunun dayandığı zeminle PKK'nin temel özellikleri açıklanarak, halka ve duyarlı kesimlere sesleniyorum.

Bu bildirgenin son bölümlerinde şunlar yer alıyordu.

“Çeşitli bölgeleri temsil eden bir grup yoldaş dayanışmalarının temeline eskinin gevşek grup ilişkileri yerine resmi ve profesyonel ilişkileri esas alan belli bir program strateji ve taktiğe dayanan Partiye

Karkerên Kürdistan (Kürdistan İşçi Partisi) adı altında bir örgüt oluşturmaya karar verdiler.

“Bu biçimlenmenin temelinde, eşsiz insan, güçlü bir kişilik ve devrimci önderliği şahsında somutlaştırmış Haki KARER, Halil ÇAVGUN, Mehmet ECE, Mahir CAN ve Aydın GÜL gibi yoldaşlar olmak üzere yirmiye yakın Kürdistan Devrimcisinin kanı yatar, Bu yoldaşlar ihanetin, korkaklığın ulusal inkârcılığın kol gezdiği alacakaranlık bir ortamda, cesaretin, fedakârlığın, bilincin ve disiplinin eşsiz bir örneğini sunarak, emperyalizme, sömürgeciliğe ve uşaklarına karşı köle bir halkın saflarına ilk bilinçli direniş

tohumlarını saçarak tarihi dönemde bir rol oynadılar...

“PKK, program, manifesto ve burada dile getirdikleri görevlerin altından başarıyla çıkmayı ancak Marksizm-Leninizm dünya sosyalist devriminin güçlerine, halkımızın direnmelerle dolu tarihi mirasına ve bugün kazanmak için gösterdiği cesarete dayanmakla mümkün olacağına inanır. Büyük bir dünya savaşı olmadan da Vietnam, Küba, Mozambik, Gine gibi bir dizi sayıca küçük halkların tek tek girdikleri ve muzaffer oldukları ulusal bağımsızlık savaşları, Kürdistan halkının da sürekli ilham kaynağıdır. Zafer mümkündür ama bunun içinde cesaret gereklidir.

Disiplini, fedakârlığı, alçak gönüllüğü Marksizm-Leninizm ve devrimin zaferine sonsuz inancı, örgüte, göreve ve kolektif güce bağlılığı, emperyalizm, sömürgeciliğe ve işbirlikçilerine karşı savaşmayı kendi yaşamı haline getiren, ancak proleter sınıfa bağlı olan, vatanın ve halkın çıkarları için mücadele eden, bu mücadelede kişisel kazanç ve yurtseverliğin bilinçli savunucuları tüm komünistler. Nihai amacımız, sınıfsız topluma varmanın zorunlu ön koşulu olan bilimsel sosyalizmin rehberliğinde sömürgeci ve feodal komprador düzeni yıkıp, bağımsız ve demokratik bir Kürdistan yaratmak için PKK saflarında örgütlenelim...

Anayurtlarından koparılan kapitalist metropollerin en tortu işlerinde çalıştırılan, yurtlarında göçmen durumuna düşürölüp, işsizliğe ve başıboşluğa itilen eğitimden, konuttan, sağlıktan, iş güvenliği ve geleceğe güvenleri yoksul Kürdistan işçileri! Sömürgeci ve feodal-komprador düzenin baskılarından kurtulmak, iş ve yaşam güvenine sahip olmak, bağımsız ve demokratik bir ülkede mutlu bir yaşama kavuşmak ve sömürsüz bir dünya yaratmak için PKK önderliğinde birleşmeliyiz.

Yüzyıllardır, ulusal baskı ve sömürünün kurbanı olan sömürgeciler, toprak ağaları ve tefecilerin dayanılmaz baskı ve sömürüsüne maruz kalan, kırsal

yaşamın bunaltıcı etkisi altında cahil bırakılıp insandan dahi sayılmayan, nüfusumuzun bel kemiği toprak ve özgürlük yoksulu cefakâr Kürdistan köylüleri. Sömürü ve baskı düzeninden toprak ve özgürlüğe, ortaçağ karanlığından aydınlığa, yoksulluk ve sefaletten mutluluğa kavuşmak PKK Önderliğinde birleşmekle mümkündür.

Ulusal inkârcılık asimilasyon, emperyalist-sömürgeci eğitim ve feodal komprador kültür ortamında kişiliğini yitiren, geleceğinden umudu kalmayan Kürdistan Gençliği. Ulusal kişiliğe kavuşmak ve geleceğimizi teminat altına olmak için PKK Önderliğindeki mücadelede yerimizi almalıyız.

Daha sınıflı topluma girerken, köleleştirilen koyu feodal baskı altında insanca yaşamdan kopartılan, kendi geleceği üzerinde söz hakkı olmadığından alınıp satılan, ufkü bin türlü dertle karartılan Kürdistan kadınları. Bu baskılardan kurtulmak, aydın ve özgür bir kişiliğe kavuşmak, kendinin ve toplumun geleceği üzerinde söz sahibi olmak, en az sizin kadar özgürlüğe susamış Kürdistan'ı bağımsız ve demokratik bir ülke haline getirmek için PKK Önderliğindeki mücadeleye katılmalıyız.

Bağımsız ve demokratik bir Kürdistan'da yaşamaya insanlık onuru ve yurtseverliğin kaçınılmaz bir gereği sayan, sadece bu nedenle

her türlü baskı ve engelle karşılaşan
tüm yurtsever ve demokratlar.
PKK'ye yardım etmeli ve onu
izlemeliyiz.

-Bağımsız, Birleşmiş ve
Demokratik Bir Kürdistan İçin İleri.

-Kahrolsun Emperyalizm ve
Sömürgecilik.

-Yaşasın Bağımsızlık ve Proleter
Enternasyonalizmi.

-Yaşasın PKK.

-Partiya Karkerên
Kürdistan(Kürdistan İşçi Partisi)

Bu bildirgenin verdiği güçle
çalışmalar daha da yoğunlaştırıldı.
Dilan'la yanındaki iki Bayan,
Besê'nin yardımıyla Pazarcık
merkezinde ve çevre köylerde
partinin propagandası ve

örgütlenmesi için bir süre çalıştıktan sonra bölgeden ayrıldılar.

Bu sıralarda Besê, Pazarcık'ın batı tarafındaki Cimikanlı köyüne gitti. Cimikanlı köyü. Pazarcık ovasını doğu tarafında kuşatan dağlık bölgedeydi. Köye, Narlı kasabasından, dar, toprak bir yolda, yüksekçe yakalık tepelerin arasından tırmanılarak gidilirdi. Besê bir süre bu köyde kaldı. Köylüler, büyük oranda PKK'ye sempati duyuyordu ve mücadeleye aktif olarak katılan bazıları da vardı. Besê burada özellikle katılımı yetersiz olan bayanlarla ilgilendi. Onlara silah kullanmayı öğretti ve karla kaplanmış dar vadilere götürüp atış talimi yaptırdı.

Bu vadilerde daha önce de silah sesleri yükselirdi ama böyle kadınların topluca silah kullanmaya başlamaları ilk defa görülüyordu ve bu bazı şeylerin artık değişmeye başladığının önemli bir işaretiydi.

1980 Nisan ayının ortalarında, bir akşamüzeri Memet'le Rıza Pazarcık'ın yakınlarından geçerken Memet'in isteği üzerine yiyecek bir şeyler almak için eve uğramaya karar verdiler. Tüfeklerini Parkelerinin altına gizleyip, çamlık taraftan dikkat çekmemeye çalışarak gelip evin kiler olarak kullanılan bir odasının dar penceresinden içeriye girdi ve lambayı yaktılar.

Rıza biraz dinlenmek için bir somyanın üzerinde oturdu. Memet ise, mutfağa gitti, az sonra

buzdolabından çıkardığı paketlenmiş haldeki kıyma ve iki kilo kadar baklavayla geri döndü. Baklava paketini açıp Rıza'nın önüne koyarken neşeyle seslendi:

-Bak ne buldum:

Rıza, baklavaya uzanmaya biraz tereddüt ederek:

-İyi ama doğru olur mu? dedi.

Memet şaşırılmış bir halde sordu:

-Nasıl yani, doğru olmayacak olan nedir?

-Yani, bu baklavayla kıymayı özel bir yere götürmek için hazırlanmış, ya da kendi ihtiyaçları için almış olabilirler.

Memet yüksek sesle gülmemek için kendini tutmaya çalıştı.

-Yahu düşündüğün şeye bak. Tabi Besê'yi fazla tanımadığın için böyle düşünüyorsun. Bizden daha özel ne olabilir. Besê, gelme ihtimalimize karşı bunları bir kenarda hazır tutuyor. Baklavayı afiyetle yemene bak ben, zaman kaybetmeden bu kıymayı mutfakta yumurtayla pişirerek hazırlayayım. Lambanın yanması ve Memet'in mutfakta çıkardığı takırtılar alt kattaki Elif ananın dikkatini çekmişti. Merakla yukarıya çıktı ve balkon tarafındaki kapının önüne geldi. Kapı kolunu birkaç sefer bastırdı, ancak kilitli olduğundan açılmamıştı. Tedirginlikle geri çekildi, sağa sola baktı ve kapının yanındaki pencereye yaklaşarak kısık bir sesle konuştu.

-Besê, Besê, kapıyı niye kilitlemişsin?

Memet pencereye yaklaştığında balkon ışığının perdeye vurduğu siluetinden Elif anayı tanıdı ve kapıyı açtı. Anası içeriye girerken hala söylenmeye devam ediyordu.

-Kızım eve gelince niye haber vermiyorsun, niye kapıyı...

Birden karşısında gülümseyerek kendisine bakan Memet'i fark etti, şaşkınlık ve heyecanla,

-UYU!.. Mamo, Sen miydin? Diyerek Memet'in boynuna sarıldı. Sonra sevinçli ve yarı ağlamaklı, karışık duygularla Rızaya da hoş geldin etti. Rıza onun elini öperken Memet'e seslendi.

-Oğlum nerelerdesiniz, niye sık sık haber göndermiyorsunuz, niye yanımıza gelmiyorsunuz?

Memet, tebessüm ederek cevapladı:

-Fırsat buldukça geliyoruz işte ana. İsterdik ki hiç ayrılmayalım, ama ne yapalım ancak bu kadar oluyor, böyle gerekiyor.

-Ben size ne diyeyim oğlum. Allah size yardımcı olsun, sizi darda bırakmasın. Başka ne diyeyim. Besê bir komşuya gitmişti. Durun ben onu çağırayım, o da sizi görsün, diyerek kapıya yöneldi. Memet.

-Ana, ortalığı telaşa verip bizim geldiğimizi başkalarına belli etme, biraz dikkatli ol.

-Tabi dikkatli olurum oğlum, siz merak etmeyin, diyerek çıktı.

Az sonra Besê, büyük bir heyecan ve sevinçle içeriye girdi. El sıkıştılar, Besê, gülümserken:

-Nerelerdesiniz? Sizleri iyi buldum iyi görünüyorsunuz, dedi. Memet:

-İyiyiz Besê, biz iyiyiz. Sen istersen Rıza arkadaşla oturup sohbet et, benim mutfaktan biraz işim var.

Besê, güldü:

-Tabi sen işine bak. Mutfaktan güzel kokular geliyor. Bakıyorum da artık mutfak işlerini de beceriyorsunuz.

Memet de gülerek karşılık verdi.

-Ama Besê, bana haksızlık etme, ben evdeyken de bazen mutfak

işlerini yapıyordum. Sen işine bak, yemeği yakmayasın. Biz Rıza arkadaşla biraz konuşalım.

Memet dönüp girmek üzereyken durakladı ve merakla sordu:

-Anam nerede, seninle birlikte gelmedi mi?

-Geldi geldi. Aşağıda sanırım sizin içim bir şeyler hazırlıyor.

Kısa süre sonra Memet, hazırladığı yemeği bir tepsiyle getirip ortadaki küçük masanın üzerine bıraktı.

-Fazla zamanımız yok, gecikmede yemeğimizi yiyelim.

Memet'le Rıza yemek için oturdukları sırada Besê ile Elif ananın sofraya gelmediğini fark ettiler. Rıza:

-Biz yerken. Siz bize mi bakacaksınız? Öyle olmaz, gelin siz de yiyin.

Elif ana, hüzünlü bir sesle konuştu:

-Yiyin oğlum, yiyin. Biz nasıl olsa buradayız, sizden sonra da yiyebiliriz.

Memet biraz kızarak:

-Yahu uzatmayın, gelin siz de yiyin, deyince, Besê gelip yanlarına oturdu. Elif ana ise yememekte ısrar etti. Besê bir kaç lokma yedikten sonra çekildi ve biraz kaygılı bir sesle sordu:

-Önceki gün bizim köyde DHB'lilerle bizim arkadaşlar arasında silahlı çatışma olmuş, haberiniz var mı?

Memet gülümseyerek cevapladı:

-Haberimiz var tabi. Sana görgü tanıkları olarak anlatabiliriz. Çünkü zaten biz oradan geliyoruz.

-Nasıl oldu, yaralanan falan var mı?

-Yok. Aslında öyle ciddi bir çatışma da değildi. Bizim köyde güçleri epey yitirmişler. Taraftarlarının çoğu bize geçmiş. Tabi bunu engellemek için bilinen tarzdan oldukça çirkin yaklaşımlar içine girmişler. Halkı düşmana yönelteceklerine, durmadan bizim aleyhimize propaganda yapıyorlar. Bu konuda köye gelen bazılarını uyardık. Tutumlarının doğru olduğunu söyleyip silah çektiler, biz de karşılık verdik. Köyün üst tarafındaki tepelerde karşılıklı olarak ateş ettik. Ancak ciddi

olduğumuzu anlayınca fazla
uzatmadan oradan uzaklaşıp
gittiler.

Besê:

-Bunlar kolay kolay
düzelmeyecek. Yine de basite
almamak gerekir daha dikkatli
olmaya çalışın.

Yemekten kalktıkları sırada Rıza:

-Yemek güzel olmuştu, Besê,
yemeği Memet pişirdi ama ben asıl
sana teşekkür edeyim, ellerine
sağlık, dedi. Besê şaşırılmıştı.

-Anlamadım, neden benim elime
sağlık?

-Çünkü eti ve baklavayı bizim için
sen hazırlamışsın.

-Ha!, evet. Ama bu normal bir şeydir. Çünkü bizim fazla sıkıntımız yok ama sizler bunları her zaman bulamazsınız.

-Yine de teşekkürler.

Rıza, biraz duraklayıp gülümseyerek sözüne devam etti:

-Fakat ben diyorum ki, bizim için böyle özel şeyler hazırlamasan daha iyi olur.

-Bir zararı yok, siz bu konuyu sıkıntı yapmayın.

-Öyle diyorsun ama bir zararı da olabilirdi.

-Nasıl? Anlayamadım.

-Aslında bizim Pazarcık'a uğramadan doğrudan geçip gitmemiz gerekiyordu. Fakat

zorunlu olmadığımız halde buraya gelerek kendimizi ciddi bir riske soktuk. Şimdi bir de senin bizim için böyle özel şeyler hazırladığını bilirsek, her seferinde dayanamayıp gelerek kendimizi tehlikeye atabiliriz.

Besê:

-Evet anlıyorum. Tabi ki kendinizi gereksiz yere riske sokmamalısınız. Bu konuda doğru olan neyse öyle yapın. Biraz da kendinize hakim olmanız gerekir.

-Ama Besê arkadaş, böyle baklava börek salarsan kendimize hakim olamayabiliriz.

Besê:

-Olursunuz, olursunuz, dedi. Bir süre düşündükten sonra biraz mahcup bir ifadeyle devam etti.

-Doğrusunu isterseniz, bundan sonra bu tür şeyler zaten alamayacağım. Çünkü ekonomik durumumuz fazla el vermiyor.

Rıza:

-İyi ya, anlaştık işte. Bu hem sizin ekonominiz için hem de bizim için iyidir.

Memet, Besê'nin son söyledikleriyle biraz kaygılanmıştı.

-Besê, biz ömrümüz boyunca baklava yemesek de bir şey olmaz. Bu hiç önemli değil. Ama durumunuz neden kötüleşti, terzilik için yeterince iş gelmiyor mu?

-İş geliyor gelmesine de, getirenlerin çoğu yoksuldur. Aslında doğrusu isterseniz ben, insanlara para karşılığında bir iş yapmayı gururuma yediremiyorum. Keşke insanların hiç bireysel karşılık beklemeden birbiri için çalıştıkları bir dünya kurabilseydik. İnaniyorum ki, bir gün bu da gerçekleşecek. Şimdilik diğer gelirlerimiz az da olsa bize yetiyor, onun için ben artık yaptığım terzilik karşılığında kimseden para almıyorum.

Memet, bir süre düşündü, kaygısının yersizliğini anlayarak rahatlandı.

-Besê, bizim bütün çabamız zaten senin o dediğin dünyayı kurmak içindir. Şimdiden kendi aramızda,

halkımıza ve insanlığa karşı bunu uygulamaya çalışıyoruz. Şimdi, böyle bir davranışı geliştirmek istemişsen artık sen bilirsin. Belki biraz zorlanmanıza neden olabilir ama madem doğruluğuna inanıyorsun o halde öyle yap. Bize de bunu saygıyla karşılamak düşer.

Rıza, Besê'nin tutumunu biraz aşırı bulmuştu ama yine de etkilenmişti. Gülümseyerek araya girdi.

-Besê zaten bildiğim kadarıyla terziliğe ayıracak fazla zamanın da olmuyor. Çünkü partinin işleri için sağa sola gidiyorsun.

Besê, gizli kalması gereken bazı şeylerin bilinmesinden rahatsız olduğunu belli eden bir ifadeyle sordu.

-Sağa sola gidiyorsun.

-OHOO! Besê, özel olarak neler yaptığını bilmesek bile seni bu çevredeki partili arkadaşların hemen hepsi tanıyor. Hele Cimikan dağlarında bayanlara silah talimi yaptırman kulaktan kulağa anlatılıyor. Böyle bir şey daha önce hiç görülmediği için sözü de çok oluyor.

-Evet, bir ara CİMİKAN'LIYA gitmiştim. Bütün işi kırsaldaki arkadaşlara bırakamayız. Eğer mücadelenin gelişmesini istiyorsak herkesin silah kullanmayı öğrenmesi gerekir.

-Peki, neden özellikle CİMİKAN'LIYI seçtin, coğrafyasından dolayı mı?

-Tabi, gerilla savaşı için epey uygun bir coğrafyası var. Ama oraya gitmemin asıl nedeni bu değildi.

Besê biraz durakladı ve sonra gülümseyerek sordu.

-Siz Kemal PİR arkadaşın cezaevinden kaçtığını duymadınız mı?

-Duyduk, nasıl duymayız. Hem de neredeyse aynı günde bütün arkadaşlar duydular.

İşte CİMİKAN'LIYA gitmemin esas sebebi oydu. O köyün partiye kazanılmasında Kemal PİR arkadaşın belirleyici etkisi vardı. Firar haberini duyduğumda bu benim aklıma geldi. Kemal PİR arkadaş geldiğinde kendisinin bıraktığına bir şey katmadığımızı

görürse, çok utanırız diye düşündüm. Onun için oraya gittim.

-Gerçekten çok iyi düşünmüşsün, ama peki neden özellikle bayanlarla ilgilendin?

-Çünkü düşman üzerimize gelirken bayan erkek ayrımı yapmıyor. Üstelik bayanlar daha fazla hazırlıksız oldukları için arada en fazla eziyeti görebiliyorlar. Bayanların katılımı erkeklere göre zayıftır, hâlbuki partinin çizgisini erkeklerde daha çok bayanların sahiplenmesi gerekir. Bu yüzden özellikle bayanlarla ilgilendim.

-Evet, Besê. Tüm bunları hesaba katmış olabileceğin hiç aklıma gelmezdi. Gerçekten iyi düşünmüşsün. Artık

CİMİKAN'LIYA halk arasında küçük Vietnam dendiğini biliyor musun?

-Evet biliyorum. Daha tüm ülkemizin VIETNAMLAŞARAK özgürlüğüne kavuşması gerekiyor.

Besê sözünü bitirdiğinde, Memet düşünceli halinden çıkarak konuştu:

-Besê zayıflık dedin de aklıma geldi. Sen ovadaki Demirciler köyüne daha önce hiç gitmiş muidin?

-Hayır, gitmedim ama ilkokul öğretmenim Hasan Aktepe oralıdır.

Memet, bu kez bir kenarda sessizce konuşulanları dinleyen anasına sordu.

-Ana, bizim o köyde uzaktan bazı akrabalarımız var. Bu günlerde

orada bir düğün olduğunu söylüyorlar, kimin düğünü olduğunu biliyor musun?

-Duymuştum oğlum. Her halde Huski BAKTEŞ'İN kızı Gülcan'ın düğünüymüş. Yanlış değilsem, Besê'nin öğretmeninin yeğenidir.

Memet aldığı cevaplara sevinerek:

-İyi, iyi. Tam da denk geldi, dedi. Sonra Besê'ye dönerek devam etti.

-Besê bu köye ovada faaliyet yürüten arkadaşlar bir türlü girememişler. Öyle faşist falan değiller ama sosyal şoven örgütlerin etkisi varmış. Biraz karışık bir köy. Kısa süre önce köyün yakınından geçen bir arkadaşı tüfek zoruyla tutmuşlar. Arkadaş, “ Ben devrimciyim” falan demiş, tabi

partili olduğunu söylememiş. “Senin ne olduğun belli değil” diyerek elini kolunu bağlayıp karakola teslim etmeye kalkışmışlar. Arkadaş gece ellerinden zor bela kurtulup kaçmış. Yani anlayacağın bu köyü hem daha iyi tanımak, hem de içine girerek örgütlenmek gerekiyor. Sana diyecektim ki, ova tarafında faaliyet yürüten bir arkadaşı göndersek, biraz bu akrabaları ziyaret görüntüsüyle oraya götürüp ilişki kurmasını sağlayamaz mısın?

-Tabi ki sağlayabilirim. Hem de buna oldukça sevinirim. Uzun zamandır ova köylerini görmek istiyordum. Üstelik ilkokul öğretmenimi görmüş olacağım. Bir de düğün var. Üstüne üstlük

partinin önemli bir ihtiyacı karşılanacak. Tüm bunlardan daha iyi ne olabilir. Oraya tam anlamıyla bir düğüne gider gibi, büyük bir zevkle gideceğim.

Memet, gülümseyerek:

-Tamam, bu iş oldu sayılır. Hemen yarın veya ertesi gün ben bir arkadaşı gönderirim. Buradan birlikte gidirsiniz, dedi. Sonra saatine baktı ve devam etti.

-Artık biz kalksak iyi olur. Vakit epey ilerlemiş fazla gecikmeden gitmemiz gerekiyor.

Anası yarı ağlamaklı bir sesle konuştu:

-Oğlum, hiç olmazsa bir gece yanımızda kalsaydınız.

Rıza:

-Burada kalmamız bizim için de, sizin için de tehlikeli olur Elif ana, en iyisi gitmemizdir.

-Artık ben ne diyeyim oğlum. Siz bilirsiniz. Ama gitmeden biraz bekleyin, ben size bir şeyler getireyim, dedi ve odadan çıktı. Az sonra elinde eşarba sarılı büyükçe bir yiyecek çıkınıyla geri döndü. Memet çıkını görünce.

-OOO! Çok şey getirmişsin ana, bu kadarına gerek yoktu, dedi. Anası ısrar etti.

-Belli olmaz, bir bakarsın lazım olur oğlum. Siz yine de hepsini götürün.

-Peki, ana, sen istiyorsan götürelim. Çıkını böyle götürelim,

şehirden çıktıktan sonra sırt çantalarımıza yerleştiririz.

Bu sırada Elif ana elini koynuna atıp düzgünce katlanıp dikilmiş şerit biçiminde bir bez çıkardı. Bu hareketi içerdekilerin dikkatini çekmiş merakla bakıyorlardı. Elif ana bezi Memet'e uzatırken, biraz tereddütlü bir sesle:

-Al Mamo bunu da koluna bağla, dedi. Memet Şaşırmıştı:

-Bu ne ana?

-Pazıbenttir oğlum, içinde bir muska var. Memet, biraz kızmıştı.

-Ana bunu bu sefer kime yazdırdın. Hacının hocanın yazısıyla bizim mücadelelerimizden vazgeçmeyeceğimizi daha anlayamadın mı?

-Yok, oğlum, yok. Sizi yolunuzdan döndürmek için değildir. Sizin vazgeçmeyeceğinizi ben iyi anladım. Bu öbür muska gibi değildir, pazıbenttir. Bunu takana kurşun işlemezmiş. Keferdiz'de oturan Karro'ya yaptırdım. Nefesinin çok kuvvetli olduğunu söylüyorlar. Sen onu koluna bağla, bir umuttur oğlum, inşallah sizi belalardan korur.

Memet, gülümsedi:

-Tamam ana, madem bizi yolumuzdan çevirmek için değildir, ben bunu yanıma alayım. Hiç olmazsa seni hatırlayıp daha dikkatli olurum.

Rıza da gülümseyerek konuştu:

-Elif ana, Memet'e yaptırmışsın ama bizimki yoktur. Bizim içinde hiç olmazsa dualarını eksik etme.

-Ben sizin için dualarımı zaten hiçbir zaman eksik etmedim oğlum. Pazıbentti Mamo' ya yaptırdım ama inşallah hepinizin işine yarar. Yolunuz açık, zihniniz keskim, işiniz sağlam olsun. Daha ne diyebilirim ki.

Sağ ol Elif ana sağ ol. Bu dualarını hatırladıkça bize güç verecektir. Biraz sıkıntılı olsa da emeklerimiz boşa gitmeyecektir. Sen gönlünü ferah tut. Sonra kalktılar, silahlarını parkelerinin altına yerleştirip, Elif ananın çıkılını da ellerine alarak vedalaştılar. Arkadaki yüksekçe sokağa açılan kapıdan çıkmak

üzereyken Besê, biraz hüzünlü ama coşku veren bir sesle.

-Dikkatli olun, tedbirsizlik yapmayın, başarı haberlerinizi bekleyeceğiz, dedi. Memet'le Rıza sessizce ellerini kaldırıp başlarını eğerek anladıklarını belirtip, sokağın loş ışıkları altında ilerlerdiler ve karanlığın içinde gözden kayboldular...

14. BÖLÜM

Ali Pazarcık'a gelip Besê'yle, görüştüğümüzde köy otobüslerinin kalkış saati yaklaştığından fazla

beklemeden otobüs durağına gittiler.

Saat üçe doğru geliyordu, tozlu bir zemin üzerinde yedi-sekiz otobüsün sıkıştığı dar garaj yerinde son hazırlıkları yapma telaşıyla koştururan köylülerin hareketliliği hemen göze çarpıyordu. Demirciler köyüne doğrudan giden bir otobüs olmadığından yakın bir yerden geçecek olan Çakmak köyü otobüsüne binmeye karar verdiler. Ön camında bir karton üzerine büyük harflerle “Çakmak” yazılı epey eski ve yer yer boyası dökülmüş olan otobüse yaklaştılar. Köylülerin pazarda satmak üzere getirdikleri sebzelerin kasalarıyla, plastik yoğurt bidonları üst bagaja yerleştiriliyordu. Ali, onlara yardım

etti ve sonra otobüse binip arka taraflarda sağ yanda boş buldukları iki koltuğa oturdular. Başlarındaki büyük kasketleri, ceket ve şalvarları, gür bıyıklarıyla yaşlıca erkekler, pantolon ve gömlek giymiş gençler, çoğunluğu eşarplı olan kadınlar, yanlarındaki çocuklarla birer birer otobüse girip yerleştiklerinde içerinin uğultusu gittikçe yükseldi. Koltukların üst tarafındaki bölmeye birkaç kilo meyve, simit, tatlı, taze pide ekmeklerinin olduğu naylon poşetleri yerleştirdiler. İçeride nefes almayı zorlaştıran ağır bir plastik ve benzin kokusu hissediliyordu. Otobüsün motor gürültüsü yükselip hareket etmeye başladığında içerdeki uğultu dindi ve gelen serinlikle birlikte havanın

bunaltıcılığı da giderek hissedilmez oldu. Acele etmeleri nedeniyle, Besê'yle Ali birbirleriyle konuşmak için pek fırsat bulamamışlardı. Ali, orta boylu, güçlü bir yapısı olan, esmer tenli genç biriydi. Ayağındaki spor ayakkabılarının üzerinde geniş paçalı kahverengi bir pantolon ve dirseklerine kadar katladığı, büyük yakalı açık renkli bir gömlek giymişti. Uzunca faulleri, düz saçları, neşeli bir yüz ifadesi vardı ve davranışlarında oldukça rahattı. Otoyola çıktıklarında Besê, koridor tarafındaki koltukta oturan Ali'ye dönüp gülümseyerek:

-Ali arkadaş, buraların pek de yabancısına benzemiyorsun, dedi. Ali de gülümseyerek cevap verdi:

-İyi tespit ettin. Aslında bende buralıyım. Ova köylerinden Sakarat tarafında oturuyoruz.

-Peki, madem ova köylerindensin, şimdiye kadar Demirciler köyüne neden giremediniz?

-Doğrusunu istersen asıl sebep bizim ihmalkârlığımız ve yetersizliğimizdir. Fakat bu köy biraz farklı, karışık bir köydür, bunun da kısmen etkisi var.

-Farklılığından kastettiğin nedir?

-O çevrenin en zengin köyüdür. Köyde zengin olanları devletle içli-dışlı ve düzen Partilerine yakın duruyorlar. Yoksul olanları ise, Aydınlıkçıların, DHB ve HK gibi örgütlerin etkisindedir. Bir Kürt köyüdür ama oldukça

Türkleşmişler. Orada partiye kazandırdığımız kişiler olmadığı için daha fazla bilgimizde olamıyor. Zaten şimdi oraya gitmemizin asıl amacı gidip tanımaktır. Yanlarına gidip gelebileceğimiz bazılarının dostluğunu ve sempatisini kazanabilirsek, bu tabi ki çok iyi olacak.

-Keşke daha önce bildirseydiniz. O köyde tanıdığımız kişilerle daha fazla ilgilenip, partiye kazanmaya çalışabilirdik. Sanırım bizde biraz ihmal ettik.

-Neyse Besê arkadaş, köy bir yere kaçmış değil. Şimdilik biraz daha fazla tanıyalım, gerisi gelir.

Baraj gölünü geçmiş, Narlıya doğru yaklaşıyorlardı. Besê gözünü

pencereden ayırıp tekrar Ali'ye bakarak konuştu:

-Ali arkadaş, köyde Mamo'nun uzaktan akrabaları var. Benim aile çevremi pek bilmezler. Onun için orada ikimizin kardeş olduğunu, Mamo'nun akrabalarını ziyarete geldiğimizi söylersek sanırım uygun olabilir. Sence de böyle uygun mu?

-Tabi tabi, oldukça uygun görünüyor...

NARLI'YI geçip Antep'e giden otoyola döndüklerinde artık Pazarcık ovası karşılarında ve sağ taraflarında göz alabildiğine uzanıyordu. Ovanın doğusunu sınırlayan dağlara yakın otoyolda güneye doğru bir süre ilerledikten sonra, Tulxum denilen kavşak

noktasında otoyoldan ayrıldılar. Antep'e doğru giden arabalar Güneydoğu'ya doğru tırmanarak ilerlemeye devam ederken, Tulxum'da kısa bir mola veren otobüsten diğer yolcularla birlikte aşağıya indiler. Kısa bir süre sonra, Pazarcık'tan ve Antep'ten gelen birkaç otobüs daha orada durdu. Bu kavşak noktasında, otobüsler birbirini bekler ve farklı köylere gidecek yolcular varsa araba değiştirmeleri sağlanırdı. Burada ihtiyaçları sağlamak üzere küçük bir benzinlik, bir bakkal, orta yerde sürekli serin suları akan bir çeşme ve küçük bir havuz vardı. İki yanda ovanın içlerine doğru uzanan büyük su kanalları, kenarlarında yükselen birkaç ağacı, asmaları ve goncaları

yeni açılmaya başlamış olan gülleriyle ferahlık veren bir yerdi. Güneş, ovanın üzerinde batıya doğru yaklaşmıştı ama yine de insanı terletecek düzeyde hissedilebiliyordu.

Besê'yle Ali otobüsten indikten sonra, çeşmenin yanına gidip avuçlayarak su içtiler ve yüzlerini yıkadılar. Besê, gözlerini kısıp ovanın içlerine doğru baktı ve hafif gülümseyerek Ali'ye seslendi:

-Ali, fark ediyor musun her yere pamuk ekilmiş. Arada, tek-tük koyu yeşil şeker pancarı, sarı buğday tarlaları ve meyve bahçeleri de var. Ama bunların hepsini pamuk kuşatmış. Bu mevsimde pamuğun mavimsi bir yeşilliği var. İnsan bir an kendini denizde sanabilir. Koca

bir pamuk denizi. Ovada höyükler üzerine kurulmuş ağaçlı köylerde o denizdeki adalara benziyor.

-Evet, gerçekten öyle. Bunlar benim aklıma hiç gelmemiştir.

-Ne kadar verimli değil mi? Adeta her yerden ürün fışkırıyor. Buralarda birde adaletli, eşitlikçi bir düzen kurulsa cennetten farkı kalır mı?

-Kalmaz tabi. Ama o günleri görmek için çok uğraşmamız gerekecek. Şimdi bu toprakların çoğu çiftlik sahiplerinin ve bazı zenginlerin elinde. Diğer insanlar içinse, adeta karşılığını almadan gece-gündüz çalışmak zorunda kaldıkları bir cehennem gibidir.

-Hatta bir parça toprağı olanlar bile, buralardan kaçıp gitmek istiyor değil mi?

-Evet, toprak ve vatan duygusu çok zayıf olduğı için bir korkuyla yada sahte bir umutla kolayca sağa sola savrulabiliyorlar.

Bu sırada muavin bağırarak arabanın hareket edeceğini duyurdu ve tekrar yerlerine oturdular. Otobüs, tozlu, geniş ve düz bir toprak yolda ovanın ortasına doğru ilerledi. Sol taraflarında büyük bir çırçır fabrikasını geride bırakıp Köşkenli köyüne doğru ilerledikleri sırada, Ali, Besê'ye dönerek konuştu:

-Besê, biraz önce "her yerden ürün fışkırıyor" dedin de, sen, bir

zamanlar tüm buraların büyük bir bataklık olduğunu biliyor muydun?

-Hayır bilmiyordum.

-Bataklıkmış, yaşlıların anlatımına göre uzun süre önce sanırım Osmanlılar zamanında bir kısım kürdü buraya yerleştirmişler. Tabi o zaman bu ovanın hemen hemen hepsi bataklık olduğu için köyler çevreye kurulmuş. Osmanlılar, “Size toprak veriyoruz, ekip-biçin” demişler, ama esas amaçları bu değilmiş. Burada, bataklık çevresinde insanlar sıtmadan topluca kırılıyorlarmış. Kürtleri de, aslında karşılarında bir tehlike olarak gördüklerinden buraya yerleştirmişler. Yani anlayacağın aslında bizimkiler buraya sıtmadan, kırılmaları için gönderilmiş. Fakat

bir süre sonra ovanın güneyinde doğan Mizmilli suyu ve kuzeyinden geçen Aksu nehrinin yatağı değişip kanallar açılınca bataklık kurumuş. Bataklığın milli toprağı, oldukça verimli bir tarım alanına dönüşmüş. Sonra ovadaki Kürt köyleri çoğalmaya başlayınca, yine tehlikeli g r lm şler. Bazı Türk beyleri gelip en verimli yerlerde çiftlikler kurmuş. Kürt köylerinin arasında da zamanla devletin arazi ve kredi vererek desteklediği Türk köyleri oluşturulmaya çalışılmış. Yani buraları işleyip cennete benzetmek için en fazla  abalayanlar Kürtlerdir ama bugün en fazla ka ırtılıp erilmek istenen de yine onlardır.

-Desene buralar bu hale gelinceye kadar büyük mücadele verilmiş.

Bundan sonra kaçmadan yaşayabilmek için de öylece mücadeleyi devam ettirmek gerekiyor.

-Evet tabi.

Yol kenarında ve uzaklardaki tarlalarda günün yorgunluğuna ve yaklaşan akşama rağmen hala çalışıyorlardı. Köşkenli kavşağını geçtikleri sırada geniş bir çimenliğin yanındaki çamurlu su göletinde siyah Camuslar suya beleniyor, inekler çayırılıkta otluyor, çıplak çocuklar küçük derede oynuyordu. Ali, dışarıyı seyretmeye dalmış olan Besê'nin omzuna dokunup konuştu:

-Besê, bizim eskiler buraya geldikleri zamanlarda yaşanan bir olayı anlatırlardı. Dediklerine göre o

zaman buradaki bataklığın çevresi, baltanın değmediği ormanlarla kaplıymış. Eğer develeri ipini koparıp ormana dalsa, bir daha bulamazlarmış. İşte o zaman bir adam, bir kızı kaçırıp bu çevreye getirmiş. Yiyecek bir şeyler bulmak için bir köye giderken kızı kaçmasın diye bir ağaca bağlamış. Gidip geldiğinde bir de bakmış ki, kız artık yaşamıyor. Sivrisinek sokmasıyla ölmüş. Yani sıtmayla değil, sivrisineklerin sokmasıyla! Çünkü o zamanlar sivrisinekler o kadar çokmuş ki bir bulut gibi insanın üzerine çullanıp öldürebilirlermiş.

Besê, hüzünlenmişti:

-Desene en fazla zulmü gören yine kadın olmuş.

Ali otobüs gürültüsünden yanlış anladığını sanarak sordu:

-Nasıl? Kadın mı dedin?

-Evet. Yani buradaki insanlar yaşamışlar ama en fazla zulmü görenler yine kadınlar olmuş.

-Doğrusu işin bu yönünü daha önce hiç düşünmemiştim. Ama bakıyorum da bu olay seni epey duygulandırdı...

-İnsan, kendisini o kadının yerine koyarak hissetmeye çalışırsa, duygulanmaması mümkün değil. Düşünsene onun yaşama yönelik ne hayalleri vardı? Sonra sevgi adına tüm bütün varlığından koparıldı ve bir ormanın kuytuluğunda eli-kolu bağlı olduğu halde çırılçıplak can verdi.

-Evet, tabi bu, oldukça hazin bir şey. Ali biraz düşündükten sonra devam etti:

-Besê, buralarda Aleviliğin etkisi nedeniyle kadınlar diğer yerlere göre biraz daha serbesttir. Âmâ sonuçta yine erkeğine bağımlıdır ve epey eziliyorlar. Belki seni daha fazla hüzünlendirecek ama ilgini çektiği için anlatmak istiyorum... Bir süre önce bir arkadaşla birlikte Kepir tarlaları denen yerden geçiyorduk. Orada biri büyük, diğeri küçük iki mezar yeri gördük. Sonra öğrendik ki bu mezar yerleri Demirciler köyünden Cemile adında bir kadınla onun çocuğuna aitmiş.

Besê, merakla sordu:

-Neden ölmüşler, mezarı neden dağ başında duruyor?

-Zaten acı yönü orası. Kocasını orada bir tarlada çalışıyormuş, doğum oldukça yakınlaşmış olan Cemile de o hamile haliyle epey yol yürüyerek kocasına yemeğini götürmüştü. Kocası “yemeği neden geç getirdin, ne yapıyordun?” diyerek kadını taşlarla vura vura öldürmüştü. Tabi Cemile’yle birlikte karnındaki çocuğu da ölmüş sonra yakınları orada öldüğü belli olsun diye taşları yığarak iki mezar yeri yapmışlar. Şimdi o taşlar orada hala duruyor...

-Peki, adam sonra ne olmuş.

-Ne olacak, başka bir kadınla evlenmiş, şimdi köyde yaşıyor. Tabi bunlar biraz eskiden olan olaylardır.

Şimdi benzer bazı olaylar yaşansa da eskisi gibi değil. Bayanlarda biraz televizyon kültürünün de etkisiyle giderek artan çarpık bir özgürleşme ve yozlaşma eğilimi geliyor.

Bir şekilde özgürleşmeleri gerekiyor ama yozlaşma tabi ki ciddi bir tehlikedir...

Emiroğlu köyünün yanındaki yoldan geçerken otobüsün içini birden yoğun bir iğde kokusu doldurdu. Yaklaşan akşamın serinliğiyle birlikte gelen bu hoş kokuyu, otobüstekilerin hemen hepsi fark etmişti. Besê bu havayı soluyarak ilgiyle yol kenarına baktı. Dev kavak ağaçlarının arasında Metrelerce uzayan iğde ağaçlarının koku yayan küçük sarıçiçekleri

rahatlıkla görülebiliyordu. Derin bir nefes çekip Ali'ye döndü:

-Ne kadar hoş bir koku. Bu kadar iğde ağacını bir arada ilk defa görüyorum.

-Şimdi tam mevsimi. Gerçekten güzel kokuyorlar. Arka tarafta meyve bahçeleri var, yolda kalkan tozların bahçeleri etkilememesi için iğdeler böyle sık dikilmiş.

-Hem bu kadar güzel kokuyorlar hem de meyve ağaçlarını koruyorlar. Oysa çoğunlukla iğdelerin fazla bir işe yaramadığı düşünülür.

-Dayanıklı bir ağaçtır, çabuk büyür, gölgesi de oldukça serindir.

Mizmilli suyunun iki kolunun iki köprü altından geçerek birleştiği

kavşak noktasında, Besê'yle otobüsten indiler. Gittikleri aileye götürmek üzere birkaç kilo meyveyi de bir çanta içinde yanlarına almışlardı. Otobüsten indiklerinde Ali köye nasıl gideceklerini açıkladı:

-Bundan sonrasını yürümemiz gerekecek. Bir arabaya rast gelirsek bineriz ama olmazsa Aksu nehrinin kenarında kestirme bir yoldan bir buçuk kilometre kadar yürümemiz gerekecek...

Ovanın kuzey batısında seyrek dağların başladığı yerde olan kavşağın hemen karşısında, büyük su kanalının öbür tarafında bir höyük üzerine kurulmuş olan Bertiz köyü duruyordu. Ali torbayı eline aldı ve yürüdüler. Kavşakta bakkal olarak kullanılan tek odalı toprak

binanın önünde, bir asmanın altında masayla birkaç sandalye duruyordu. Ali kapıda oturan adamı selamladı. Orada ki tulumbadan su çekip içtikten sonra yollarına devam ettiler. Kuzeye doğru açılan köprüden geçtikleri sırada birinin yola çıkıp kendilerine doğru geldiğini fark ettiler. Paçalarını çizmesinin içine sokmuş, siyah saçları, renkli gömleği ve elindeki kamıştan balık oltasıyla çocuksu bir gençti. İyice yaklaştığında, gülümsemeye çalışıp, abartılı bir heyecanla Ali'ye suyu göstererek:

-Yok, biz görmedik. Çok mu büyüktü?

-Kocamandı abi, kocamandı!

-Neyse sana kolay gelsin. İnşallah o balığı yakalarsın.

-Benim yakalamam çok zor abi. Gene de sağ olasın.

Tekrar yürümeye başladıklarında Besê gülümseyerek konuştu:

-O neydi öyle? Konuşması ve davranışları karşısında gülmemek için kendimi zor tuttum.

Ali de gülümsedi:

-Hoş bir konuşma tarzı vardı. Ama sanırım pek de sevimli bir şey yapmıyordu.

-Sevimli olmayan neydi?

-Konuşma tarzından anlaşıldığına göre bu genç, karşıdaki Bertiz köyündendi. Bunların aslı Yörük'tür. Eskiden Maraş'ın Cerit

tarafında oturuyorlardı. Türkleştirme politikasının bir sonucu olarak, ucuz kredi, arazi verilip buraya bir köy kurmaları sağlanmış. Şimdi bu kavşak noktasında, Kürt köylerinin arasında bir karakol gibi duruyorlar. Milli Selamet Partisi'nin ve Milliyetçi Hareket Partisi'nin etkisindedirler. O bakkal görüntülü kulübe de sanırım kavşağı denetim altında tutmak için kurulmuş. Bu gencin öyle yapmacık hareketlerle yanımıza yaklaşması, büyük olasılıkla torbamızı ve bizi daha yakından görmek içindi.

-Vay canına! Ama senin ki biraz aşırı bir yorum değil mi?

-Aşırıda olabilir ama sanki öyleymişler gibi tedbirli

yaklaşmalıyız. Çünkü onları fazla tanımıyoruz. Aslında çoğu, yoksul olmakla birlikte gericiliğin etkilerini epey yaşıyorlar. Daha bu köyde de kimseyle ilişkilenemedik. Ama sanırım ancak, en son örgütlenebileceğimiz bir köydür. Aşırı ön yargı, yaklaşıp ilişkilenmeyi engelleyebilir. Ona da dikkat etmek gerekir. Tabi, bu konuda haklısın.

Toprak yolda kuzeye doğru ilerleyip küçük bir tepeyi aştıklarında, karşılarında geniş bir vadi belirdi. Hemen önlerinde, Narlı'dan Aksu'nun nehir yatağını takip ederek köprü ağzına doğru uzanan demir yolunun iki tarafını kaplamış olan büyük akasya ağaçları duruyordu. Demiryolunun ardında, sağ yanda Aksu'nun kumluk bir

vadiye çevirdiği geniş yatağı sol yanda ise batıya doğru tarlalar uzanıyordu. Tam karşılarında, vadinin öbür yanında ise, Aksu'nun kıvrıla kıvrıla sarmaladığı bir dağın batı ucunda büyük ağaçları ve yüksek evleriyle Demirciler köyü görünüyordu.

Toprak yolun, demiryolu ile kesiştiği yere geldiklerinde, Ali Besê'ye dönüp konuştu:

-Besê, herhangi bir araba geçeceğe benzemiyor. Eğer yolu takip edersek, Köprüağzı'na kadar gidip oradan tekrar dönmemiz gerekeceğinden epey uzun olur. Ama Aksu'nun kenarını takip ederek gidersek, köye daha çabuk varırız. İstersen burada biraz soluklanıp öyle devam edelim.

Orada, toprak bir su kanalının kenarında, akasyaların altında oturdular. Az sonra Ali, Köprüağzı'ndan gelen toprak yolun tren yoluna ulaştığı noktaya dikkatle bakıp sordu:

-Besê, kısa süre önce, bu taraflarda kan davası nedeniyle çok sayıda insan öldürüldü. O olayı duymuş muydun?

-Evet, tabi duydum. Ama ayrıntısını bilmiyorum.

Ali, biraz önce baktığı yeri işaret ederek:

-Bak, o olay tam burada olmuş. Bir araba tren yolundan geçmek için yavaşladığında, otomatik silahla taramışlar ve arabadaki iki kişi öldürülmüş. Dikkatle baksak belki

kan izlerini hala sağda-solda görebiliriz.

Besê, büyük bir üzüntüyle konuştu:

-Evet, otuz dönümlük bir tarla meselesi. Sanırım bu tarlanın az ileride olması gerekir. Burada iki kişiyi öldüren adam, silahlanıp dağa çıktığı için kırsaldaki arkadaşlar bazı ayrıntıları öğrenmişti. Ben de onlardan öğrendim.

-Kan davası nasıl gelişmiş? Aşiretler arası bir kavga mı?

-Hayır, buralarda zaten aşiret ilişkileri oldukça zayıflamış durumdadır. Bu kan davası aslında aynı ailenin içinde olmuş dersek yanlış olmaz. Köprüağzı ve Demirciler de akraba aileler

arasında ortaya çıkmış. Anlattıklarına göre, Köprüağzı'ndan biri ölünce, miras bıraktığı araziyi paylaşmakta sorun çıkıyor. Köprüağzı'ndan ki erkek kardeşleri, Demircilerde evlenmiş olan kız kardeşine miras hakkını vermek istemiyorlar. Gelin tarafı bu arazinin hakları olduğunu ileri sürüyor. Pamuk ekim zamanı Köprüağzı'ndan ki erkek kardeşler traktörlerle gelip ekime başlayınca kızın kocasıyla yakınları da gelip ve onları durdurmaya çalışıyorlar. Kavga büyüyünce silahlar patlamış ve Demircilerdeki gelinin kayını vurulmuş, kan kaybı nedeniyle onu orada kaybetmişler. Vurulan kişi de evli ve epey çocuğu varmış. Gelinin kocası İntikam yemini içip,

hazırlıklarını yaparak uygun bir zaman gözlemiş ve karısının erkek kardeşiyle bir diğer yakınıni burada pusuya düşürerek öldürmüş. Sonra silahıyla dağa çıkmış. Şimdi adına Kaçkın Hasan diyorlar, hala dağlarda geziyor...

Besê, üzüntü ve öfke içinde kalmıştı.

-Lanet gelsin o tarlaya. On bin dönüm olsaydı bile, bir tek kişinin yaşamına değer miydi? Üstelik aile içinde birbirini vurmuşlar. Peki, bunlar gerçekten o araziye muhtaç mıydılar?

-Hayır. Sanmıyorum. Çünkü her iki tarafta az-çok kendini geçindirebiliyorlarmış. İşte, her türlü değeri yiyebilecek bir aç

gözlülük, biraz da sanırım ne olduğu belirsiz boş bir gururla, karşılıklı kabadayılık işleri bu noktaya kadar getirmiş. Bir de Demirciler köyünde zengin takımı binlerce dönüm araziye elinde tutuyor. Şimdi bunlara diklenip adaletli bir paylaşımı hedefleyeceklerine birkaç dönüm tarla için en yakınlarını öldürüyorlar. Bu noktada ciddi bir çarpıklık olduğu görülüyor.

-Çarpıklık ki, hem de ne biçim. Demircilerdeki gelinin çocuklarını düşünsene, dayıları amcalarını öldürmüş, babaları da dayılarını öldürmüş dağa çıkmış. Şimdi bu çocuklar hangi duyguyla yaşayacaklar? Hele o gelin bu yaşamdan ne anlayacak? Başlangıçta

bir yakınları ölmüş, onun üzüntüsü ve saygısıyla birbirleriyle daha fazla bütünleşeceklerine miras kavgasına girmişler, üç ölü de ona eklenmiş. Yani dört ölü, darmadağın olmuş aileler, perişan çocuklar...Tüm bunlar gerçekten büyük felaket...

-Evet, büyük felaket! Fakat Besê, bu bir istisna değil. Bu derece olmasa da benzer olaylar zaman zaman yaşanıyor. Bunda insanlarımızın yaşadığı büyük geriliğin, dağınıklığın ve güçlü değerlere bağlanmamalarının etkisi var. Ama yine de bunlar mevcut düzenle ilişkilidir. Buralarda esas olarak en zengin kişiler, devletin desteğini de arkalarına alıp hile ve zorbalıkla binlerce dönüm araziye ele geçirmişler. Daha yoksul olanları da

bir nevi bunu kendilerine örnek alıyor. Birleşip örgütlenerek adaletli bir ortam yaratmaya çalışacaklarına aynı zenginlerin yöntemiyle hareket ediyor, zenginlere ve destekçilerine karşı örgütsüz ve zayıf durumda olduklarından, birbirinin elindeki birkaç dönüm tarla için çatışıyorlar. Tabi, birbirini tüketip bitiriyorlar ve sonuçta onun-bunun azabı olmaya devam ediyorlar.

-Yani tüm bunlar, adaletsizliğin sonucunda geliştiği gibi, adaletsizliğin daha fazla pekişmesine de yardımcı oluyor değil mi? Pis bir bataklık! İnsanca ve doğru bir çözüm gelişmediği için battıkça daha fazla kire bulanıyorlar...

-Evet... Besê, istersen biz artık kalkalım. Eğer fırsat olursa, köyde Kaçkın Hasan'ın ailesiyle de görüşmeye çalışırız.

Bir su kanalının üstündeki ağaç ve topraktan yapılmış dar köprüden geçip, Aksu'nun kıyısına doğru ilerlediler. Bu sırada Ali, tekrar Besê'ye seslendi:

-Besê, biraz önce bu olayda dört ölü olduğunu söyledin. Aslında bunun bir de beşincisi var...

-Nasıl, o kimdir?

-Memet Çetin'dir. Bu Kaçkın Hasan bir gün eve gelince, ihbar edilmiş ve jandarma tarafından yakalanacağı sırada köyün kadınları onu arasına alıp uzaklaştırarak kurtarmaya çalışmışlar. Askerler

Kaçkın Hasan'ı yakalamak için saldırdığında Memet Çetin aralarına girip engellemiş ve Kaçkın Hasan'ın kaçmasını sağlamış. Ama bu sırada askerler tarayınca orada beyninden aldığı kurşunlarla ölüyor.

-Ne acı! Bir aile daha mahvolmuş. Ama yaşanan onca olaya rağmen, kendi insanlarını askere teslim etmek istememişler öyle mi?

-Tabi, burada zayıf ta olsa eski geleneklerin etkisi var. Askere güvenmek yerine kendi insanını koruma, sorunları kendi içlerinde halletme özellikleri var... Ama olayın böyle gelişmesi sanırım biraz Memet Çetin'in kişiliğiyle de ilişkilidir. Oldukça yiğit, fedakâr, devrimci bir insanmış. Aydınlıkçılarla belli bir ilişkisi

olduğu söyleniyor ama kişilik olarak öyle olumsuz biri değilmiş...

-Memet Çetin dedin de hatırladım. Burada onun için büyük bir miting yapılmıştı değil mi?

-Evet, kişiliğı nedeniyle diğer birçok hareket onu sahiplendi ve Demirciler köyünde binlerce kişinin katıldığı büyük bir miting yapıldı. Aydınlikçılarının lideri Doğıu Perinçek de gelip bu mitingde bir konuşma yapmış...

Kısa bir sessizlikten sonra Besê, kızgınlığını belli eden bir ifade ile konuştu:

-Ali arkadaş bakıyorum da, bu köy hakkında epey bilgin var. Ama buna rağmen, girip örgütlememişsiniz. Bu

konuda gerçekten çok ihmalkâr davranmışsınız.

-Haklısın. Ama bunlar benim daha çok sağdan-soldan duyduğum şeylerdir. Umarım en azından bundan sonra buradaki boşluğu doldururuz...

Aksu'nun kıyısında birkaç metre yükseklikte bir yar oluşturan pamuk tarlasının kamışlarla kaplı kenarında yürürken, ileride Aksu yatağının içlerindeki bir kalabalık dikkatlerini çekti. Çocuk ve gençlerden oluşan çıplak bir grup erkek, büyük bir şamata içinde kürek sallıyor, bazıları omuzladıkları kamışları oraya taşıyordu. Besê merakla sordu:

-Bunların kargaşası nedir, böyle ne yapıyorlar?

Ali gülümseyerek yanıtladı:

-Balık tutuyorlar. Bu mevsimde Aksu'nun yatağı sık sık değişir. Burada en uygun bir kolun önünü kesip, yatağını kurutarak balıkları tutmaya çalışıyorlar.

-Bu kadar kalabalık geldiklerine göre, epey balık çıkıyor desene.

-Tabi, yoksa herhalde böyle gelmezlerdi.

Ali uzaktaki kalabalığa el sallayarak selam verdi. Onu gören birkaç çocuk ve genç de bağırarak elini kolunu salladılar. Oldukça neşeli görünüyorlardı. Besê de gülümseyerek elini salladı...

Aksu'nun üzerinde kurulu yüksekçe köprüye ulaştılar. Bu beton köprünün aşağı yanında, kesme taştan yapılmış eski bir köprünün sütunları, yukarısında ise, artık kullanılmayan asma köprünün ayakları arasına gerilmiş bir halat vardı. Köprünün öbür ucuna ulaştıklarında artık batmak üzere olan güneşin kızılığını yansıtan Demirciler köyü tam karşılarında duruyordu.

Besê, Aksu'nun kıyısındaki dev ceviz ağaçlarına, kayısı, nar ve incirlerin yükseldiği bahçelere hayranlıkla baktı. Sonra büyük binaları işaret edip konuştu:

-Şu binalara bak! Bunlar villa mı, yoksa şato mu? Pazarcık'ta bile böyleleri zor bulunur.

Ali gülümseyerek cevapladı:

-Onlar zenginlerin binaları, köyün üst tarafı oldukça yoksuldur, birazdan o toprak damları da görürüz...

İki tarafı iğde ve sarmaşıklarla kaplanmış yolda eski bir su değirmeninin yıkıntılarının yanından geçip tozlu bir yokuşta köyün içine girdiler. Köyün ortasından gelen davul-zurna sesi bir halayın dönmeye devam ettiğini belli ediyordu. Besê ile Ali gidecekleri evi sordu, yanlarına bir çocuk takıldı ve birlikte köyün en üst tarafına kadar çıktılar.

Tanıdıkları, koyun besleyerek geçinen yoksul bir aileydi. Onları büyük bir sıcaklıkla karşıladılar...

O akşamı komşuların ve gençlerin de katıldığı uzun sohbetlerde köyün durumunu konuşarak geçirdiler.

Ertesi sabah yanındaki genç kız ve erkeklerle birlikte düğün yerine gittiler. Düğün evi, üç katlı, balkonlu büyük bir binanın etrafındaki taş ve betonla örülmüş iki üç metrelik bahçe duvarının hemen yanında, birkaç odalı tek katlı bir evdi. Köyün gençleri evin önündeki dar meydana bir halay tutturmuş dönüyorlardı. Ali, asmaların gölgesine konulmuş bir masanın etrafındaki köylülerin yanında oturdu. Besê de yanındaki genç kız ve kadınlarla gelinin odasına gitti. Oda en güzel elbiselerini giyerek gelmiş, birbiriyle şakalaşan bayanlarla doluydu. Kalabalıkta

Besê'ye hoş geldin edip bir somya üzerinde yer gösterdiler. Besê gelini ve yakınlarını kutlayıp hal-hatır sordu. Oda giderek kalabalıklaşıp gürültüsü de artmaya başladığı bir sırada içeriye üç dört yaşlarındaki erkek çocuğuyla bir bayan girdi. İçerdeki bir genç kız çocuğa ellini uzatarak:

-Ne kadar sevimli olmuş! Ecevit, Ecevit, haydi abla gel diye seslendi.

Çocuk ona doğru yürürken Besê yanındaki genç kıza sordu:

-O çocuğun adı Ecevit mi?

-Evet, Ecevit'tir. Bülent Ecevit'in adıdır. Burada Ecevit'e "Karaoğlan" derler. Bazıları onu bir devrimci gibi görür.

-Peki, Ecevit'in bu köyde topraksız olan yoksullara bir faydası oldu mu?

-Yok, ne faydası olacak. Ama öyle solcu biliniyor...

Bu sırada içerdeki genç kızlar, birbirleriyle şakalaşıyordu. Biri diğerine:

-Kız elbisen aynı PAMELA'NIN ki gibi olmuş! dedi.

Öbürü de gülerek:

-Modelini çıkartmak için benim kadar uğraşırsan, senin ki de öyle olur diye cevapladı.

Besê, şaşırmış bir halde o elbiseyi giyen kıza sordu:

-Pamela dediğiniz kimdir?

-Sen bilmiyor musun? Dallas dizisindeki BARBY'NİN karısı olan PAMELA'DIR.

-Ya!.. Demek o Amerikalı PAMELA'DIR. Peki, sizde Dallas'taki kadar rahat mısınız? Sizin yaşamınızda onlarınki gibi mi?

Genç kız iç çekip gülererek cevapladı:

-O yaşam nerede biz nerede? Biz burada onun bunun tarlasında akşama kadar çapa sallıyoruz. En büyük rahatımız ise, oturup televizyon seyretmektir, bir de kendimize bir elbise yaparsak işte odur!

Besê:

-Belki yaşamın Dallas'taki gibi değil ama anlaşıldığı kadarıyla

hayalindeki yaşam Dallas'taki gibidir. Böyle hayallerle kendinizi kaybetmeyesiniz!

-Aman, biz kendimizi kaybedeceğimiz kadar kaybetmişiz zaten!

Sakine adında kumral, genç bir kız araya girip,

-Kız, fazla gevezelik etme, biraz ciddi ol, dedi.

Sonra Besê'ye döndü.

-Sen kusurumuza bakma, bizimki boş laftır...

Besê, hafif gülümsedi:

-Benim kusura bakıp bakmamamla bir şey olmaz. İçinde bulunduğunuz yaşamdan kurtulmak için hayal kurun ama hayalleriniz gerçekçi

olsun, sizi yüceltsin, geliştirsin. Yoksa bu yaşamdan bir şey anlamadan arada ezilip gidersiniz.

Elif adındaki bir genç kız daha araya girdi:

-Abla öyle diyorsun ama bizim elimizden ne gelir, ne yapabiliriz?

-Yepyeni bir yaşam yaratabilirsiniz... Yeter ki kendinizi özgürleştirin, iradenizi geliştirin ve doğru değerlere bağlanın. O zaman bu toplumun en büyük kötölüklerini kaldıracak gücünüz de olacaktır.

-Özgürlük nasıl olacak?

-Bilinlenerek, birleşerek, savaşarak yani ne gerekiyorsa onu sağlayarak olacaktır. Ama dikkat etmek gerekir, özgürlük adına

yozlaşp, kendi değrimizi düşürmeyelim...

Besê'nin konuşmasındaki kararlılık, ciddiyet ve güven çevresindekileri etkilemişti. Az sonra odada yeniden bir şamata koptu ve genç kızlar halaya girmek için kalkmaya başladılar. Besê'nin de gelmesini istediklerinde, Besê:

-Ben Hasan öğretmeni görecektim. Önce onu görseydim, diyerek kalkmak istedi. Sakine:

-Hasan öğretmen şimdi buralarda görünmüyor, onu sonra da görebilirsin, deyip ısrar edince Besê de biraz mahcup bir halde kalkıp çıktı ve halaya girdi.

En güzel elbiseleri ve sevinçli yüzleriyle kol-kola tutuşmuş olan

kadınlı erkekli halayın başını kafasındaki kofisi ve rengârenk fistanıyla yaşlı bir kadın çekiyordu. Elindeki mendili ağır ağır sallarken öylece birkaç tur attılar. Ortada dolanan birkaç çocuk davulcuyla zurnacının etrafında koşturup onları şaşırtmaya çalışarak eğleniyor, elindeki ince bir sopası olan orta yaşlı biri ikide bir onları kovalayarak engellemeye çalışıyordu. Besê, bu sırada karşı taraftaki masada Ali'nin yanında Hasan öğretmenin de oturduğunu ve sevecenlikle kendisine baktığını fark etti. Onu görmeden halaya girmenin mahcubiyetini bir kez daha duyarak, halaydan ayrıldı ve yanlarına doğru yürüdü.

Hasan  ğretmen, orta yaşı, biraz kısa boylu, zayıfçaydı.  zerine düzgün ütülenmiş pantolon, ceket ve gömlek giymişti. Düz saçları, zayıfça yüzü,

Düzgün kesilmiş bıyığı vardı. Bes 'nin yanına geldiğini görünce gülümseyerek ayağı kalktı.

-Bes , bu ne sürpriz. Ben de Pazarcık'a gitmedikçe seni g remeyeceğimi sanıyordum

Bu sırada Bes , Hasan  ğretmenin uzattığı elini tutup öpmek için eğildiğinde, hasan  ğretmen telaşla onu engelledi.

-Dur Bes , dur. Bak boyun beni geçmiş, beni utandıracaksın.

Bes , gülümseyerek konuştu:

-Nasılsın öğretmenim. Daha öncede gelmek isterdik ama ancak şimdi denk geldi. Bir de ben seni görmek istemiştim ama kızlar ısrar edince halaya girdim, kusura bakma.

-Ne kusuru Besê, biz güzel güzel senin oynamanı seyrediyorduk. Seni iyi gördüm, iyisin değil mi?

-İyiyim öğretmenim sağ olun, sizleri sormalı.

-Biz de iyiyiz...

Masada oturup, bir süre hal-hatır sorarak tanıdıklarından söz ettikten sonra, Hasan öğretmen:

-Kalk bizim eve gidelim, orası daha sakindir, gerektiği kadar konuşuruz, dedi.

Kalkıp Hasan  ğretmenin hemen yan taraftaki tek katlı, birkaç odalı, önünde üzüm asması, aēaēlar ve sebze bahēesi bulunan evine doēru yürüdüler. Bu sırada yüksek bir yerden leylek takırtısına benzer bir ses duydular. Bes 'yle Ali merakla dönüp baktıklarında hemen yanda büyük surların ardında  ē-dört katlı yüksek binanın balkonunda oturanların arasında, oldukēa ŐıŐman göbekli, kırmızı yüzlü bir adamın kahkahasını fark ettiler. Ali Şaşkınlıkla:

-Bu adam kimdir, bu nasıl g lmedir? diye sordu.

Hasan hoca hafif tebessüm ederek cevapladı:

-O mu? İbramê Mıstê'dır.
Köyümüzün en zenginlerindendir.

Besê:

-Göbeğine de, gülmesine de bakarsan keyfi yerinde, dedi ve yürümeye devam ettiler. Hasan hocanın evinde bir odaya girdiklerinde 60-65 yaşlarında iki yaşlı adam oturdukları döşekten ayağa kalkıp gelenleri karşıladı. Hasan öğretmen gülerek:

-Bakın iki misafir getirdim, deyince her iki yaşlı bir biri ardına,

-Hoş geldiniz, hoş geldiniz. Tanrı misafirinin başımız ve gözümüz üzerinde yeri var, dediler. Ali yaşlıların ayağa kalkmasından rahatsız olmuştu. Ellerinden öpmek için uzandığında,

-Amca ayağa kalkmasaydınız, bizi mahcup ettiniz, dedi. Yaşlılardan biri:

-Niye mahcup olacaksınız oğlum. İnsan hürmet etmekle kim ne kaybetmiş ki biz de kaybedelim. Buyurun geçin oturun, diyerek ona karşılık verdi.

Odada karşılıklı olarak yerleştirilen minder ve döşeklerin üzerinde oturdular. Hasan öğretmenin eşi ve küçük çocukları da gelip hoş geldin ederek hal-hatır sordular. Bu sırada Ali'yle Besê duvara yaslanmış olan sazla birlikte orta yerdeki büyükçe tepside bir şişe ve iki çay bardağına doldurulmuş halde şarap ve soyulup dilimlenmiş elmaları fark edince şaşırarak birbirlerine baktılar. Ama yaşlılar

oldukça doğal hareket ediyorlardı. Her iki yaşlıda biraz kısa boylu ve zayıfçaydılar. Altlarına siyah şalvar, üstlerine eski bir ceket ve gömlek giymişlerdi. Başlarında ise, köşeli ve gölgelikli koyu renk kasketler vardı. Sakalları düzgün biçimde tıraş edilmiş, hiç makas vurulmadığı anlaşılan bıyıkları ise, yanlardan bükülmüştü. Yaşlılar gülümseyerek yeni gelenlere bakıyor, Ali ile Besê de onlara bakıp ne yaptıklarını anlamaya çalışıyordu. Hasan öğretmen gülümseyerek konuştu:

-Bakın hele! Daha sizi tanıştıramadım. Besê, bu benim abim İsmail'dir, bu da köyümüzün yaşlılarından Mısto abidir.

İsmail dediği, daha zayıfça olanın hoşgörü ve sevgiyle bakan bir yüz

ifadesi vardı. Mısto da yine sevecenlikle bakmakla birlikte, biraz daha sert duruşlu, kalın kaşlı ve iri burunluydu. Hasan öğretmen yaşlılara dönerek devam etti:

-Besê ile Ali Esmepur köyündendir, çoban Hasan'ın akrabalarıdır. Biliyorsunuz ben bir ara Esmepur köyünde öğretmenlik yapmıştım. O zaman bir sene Besê'yi de okuttum. Aradan bu kadar zaman geçti ama ben onu unutmadım, oda beni.

Besê de saygıyla konuştu:

-Ben sizi hiç unutmuyum? Bana okuma-yazmayı ilk olarak siz öğretmişsiniz. Ömrüm boyunca okumaya devam ettikçe hep sizi hatırlayacağım.

Hasan öğretmen:

-Sağ ol Besê, sağ ol. Ama okuma yazmayı öğrenmen yalnız benim marifetim değil, sende çok çabalıyordun. Esas olarak senin okumaya devam etmen gerekirdi. Niye okumadın imkan mı bulamadın?

Besê gülümseyerek cevapladı:

-Yok, imkânsızlıktan değil. Ama ben okumayı hiç bırakmadım hala okuyorum.

Hasan öğretmen biraz şaşırmıştı:

-Nasıl, sen evlenmemiş miydin? Şimdi nerede okuyorsun?

-Evlendim ama okuyarak kavrayışımı geliştirmeye devam ediyorum. Okuyorum dediğim, yani

ben yaşamın ve halkın okulunda okuyorum desem daha doğru olur.

Yaşlılar, Besê'nin son sözleriyle tebessüm etti. İsmail adında olanı geniş bir gülümsemeye konuştu:

-Güzel söyledin Besê. En büyük okul hayatın ve halkın okuludur. İsteyen onda aradığı her şeyi bulabilir ama tabi neyi istediği ve nasıl arayacağını bilirse!

Besê de gülümseyip:

-Evet, tabi diyerek onu onayladı. Bu sırada Besê ile Ali duvardaki sazla, karşılarındakinin hoşgörü ve saygı dolu ölçülü davranışlarından İsmail adlı yaşlının kim olduğunu anladılar.

Hasan öğretmenin kardeşi İsmail Aktepe, bu bölgede büyük saygıyla

anılan bir inanç adamı ve bir halk ozanıydı. Yörede İsmail Baba adıyla bilinirdi. Hiç bir maddi varlık edinmemiş ve evlenmemişti. Sazıyla, halk arasında sürekli gezerek sevgi, hoşgörü, iyilik öğütleyen ve zulümle kötülüğü yenen türkülerini söyler, bazen de Xortlar bölgesinde kayalık ve ormanlık bir yere çekilip doğayla iç içe, yalnız başına gezerdi.

Ali saygıyla konuştu:

-İsmail baba, seni ilk önce tanıyamadık, kusura bakmayın, her halde muhabbetinizi de yarıda kestik.

İsmail baba, işaret parmağını öpüp alnına götürdü.

-Babalık ancak Allah'a mahsustur. Birde erip ona ulaşanlara. Bense, kendi günahkârlığımla uğraşıyorum. Muhabbetimizi de bölmediniz, dışarıdaki gürültüden ve kalabalıktan uzaklaşarak Mısto'yla biraz sohbet etmek istemiştik, siz geldiniz sohbetimiz daha da şenlendi.

Bu sırada tepsiye uzanarak boş iki bardağa şarap doldurdu ve Besê ile Ali'ye seslendi.

-Buyurun sizde için.

Ali gülümseyip Besê'ye baktıktan sonra:

-Sağ ol İsmail baba, biz içki içmeyiz, dedi. İsmail baba:

-İçkinin aşırısı iyi değildir, sarhoş olan kişi ne yaptığını bilemez.

Aşırıya kaçmadan içilirse insanı rahatlatır, sohbeti derinleştirir. Ama rızanız yoksa içmeyin, siz bilirsiniz. O zaman buyurun hiç olmazsa elmadan yiyin. Besê ile Ali uzanıp birer parça elmadan aldılar. Bu sırada yaşlı Mısto, elini yan cebine atıp bir tütün tabakası çıkararak uzattı.

-Derler ki, ikram kabul etmekte bir ikramdır. Buyurun içiyorsanız bir tütün sarın.

Besê gülümseyerek,

-Sağ ol Mısto amca, ben sigarada içmiyorum, dedi.

Ali ise, Mısto amcanın ikramını geri çevirmeyelim, ben kendime bir tütün sarayım, diyerek tabakayı aldı.

İsmail baba sevecenlikle konuştu:

-Besê, şarabımızı içmedin, tütünü de almadın, böyle bir dilim elma yeter mi?

Hasan öğretmeninin eşi bir köşede konuşulanları ilgiyle dinlerken araya girdi:

-Siz merak etmeyin, ben şimdi bir çay demlerim, bir şeyler getiririm, dedi. Hasan öğretmen de,

-Siz ikramı bize bırakın, onu sorun etmeyin, diyerek eşini tamamladı. Besê kendileri için uğraşılmasından rahatsız olmuştu.

-Yok, yok, sağ olun, öyle bir şey yapmanız gerekmez. Sonra İsmail babaya dönüp devam etti.

-Biz İsmail baba gülün sohbetini yarıda kestik, sazı da bir kenara bırakmışlar. Şimdi İsmail baba sazı

tekrar eline alıp bir türküsünü
söylerse, en büyük ikram olacaktır.

İçerdekilerin hepsi de bu istekten
hoşnut oldular.

İsmail baba:

-Hay hay, cümle erenle adına.
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM
, adıyla başla eyvallah, deyip sazı
eline alınarak tellerine dokundu. Bir
semah havasında bazen inleyen,
bazen coşkuyla kabaran türküsünü,
yaşlılığında olgunlaştırdığı
yumuşak sesiyle söylemeye başladı:

-"Yazana bakmayın siz Hakka
bakın

Hak sizden yakındır siz size bakın
Geçer her şey geçer dünyanın hali
İnsana kalacak erlik kemali
Erlik kemalini arz eden gidiş

Çaresi doğruluk eyiliktir işi
Kimseye hor bakmaz doğru
gidene

Hak kulum diyecek kahar yudana
Nefsine uymayan olur Turabi
Bu yoldan erdiler nice harabi
Sabur imiş cümle hamı yetiren
Saburlu gönülde haktır oturan
Saburlu canların çoktur cefası
Ya emek etmezsen var mı sefası
Mevlana cümlemize saburu vere
Nefsi emarenin defterini düre
Candan çağıralım yüce Mevlâ'ya
Helbet bir gün Mecnun erer
Leyla'ya

İnsanın kıymeti kendi elinden
Eline beline illa dilinden
GÜNAHKAR İSMAİL gel ha sen
sana

Yolcu isen yürü bakma dört yana.”

Türkü bittiğinde İsmail baba,

-Hu, erenler adına, deyip yine işaret parmağını öperek alnına götürdü ve sazı yere bıraktı.

Besê:

-Diline sağlık İsmail baba, güzel söyledin.

İsmail baba gülümseyerek:

-Cümlemizin yüreğine sağlık olsun, dedi. Besê:

-İsmail baba, yaşın biraz ilerlemiş ama sesin gücünü yitirmemiş. Türkünün sözleri de epey derin ve anlamlıdır. “Hak sizden yakındır siz size bakın” sözü dikkatimi çekti. Burada, hak dediğin Allah değil mi? Yani bu sözünde Allah’ın insanın içinde olduğunu mu söylüyorsun?

-Evet. Hak alınması gereken karşılık anlamındadır, hem de Allah demektir. Yani insanın karşılıklı olarak alacağı, iyilik de kötülük de kendi içinde kendi yaptıklarından gelir. Bir de insan, kendi gerçeğine inerse, orada Allah'ın durduğunu görür. İnsanın alacağı en büyük hak, kendi içindeki Allah'a ulaşmaktır.

-HALLAC-I Mansur'da, ENEL-HAK "Ben Tanrıyım" diyordu. Yani onun gibi mi?

-HALLAC-I Mansur, Yunus Emre, Nesimi, Pir Sultan, Mevlâna, Hacı Bektaş-ı Veli gibi ve diğer velilerle tüm erenler gibi.

-Peki, "insana kalacak erlik Kemali" dediğin nedir?

-Yani, asıl kalıcı olan insanın iyilik, doğruluk, güzellikler için yapacağı yiğitliklerdir.

Konuşmaları dikkatle dinleyen Ali de araya girerek sordu:

-İsmail baba, şimdi Aleviliğe sahip çıkan bazı dedeler var. Ama çoğu malın-mülkün içine girmiş, evini-barkını b y t yorlar. Hatta zulüm edenlere yakın duruyorlar. Ama sen bütün varlığını inancına adanmış bir derviş gibi geziyorsun. Bildiğimiz kadarıyla bu bölgede senin gibi yaşayan başka kimse yoktur. Herkes seni İsmail baba olarak çağırıyor. Ama yine de sen kendine “G nahk r İsmail” diyorsun. Böyle kendine g nahk r demenin özel bir sebebi var mı?

-İnsan, belki farkında olmaz ama yaptığı her şey bir iyiliğe ya da kötülüğe yol açar. Benim de geçmişte gördüğüm ya da göremediğim günahkârlıklarım olmuştur. Hiç olmazsa bundan sonra yaptığım her işten günahkârlığa düşüp bir kötülüğe yol açmamak için, hep aklımda olsun diye onu adımın yanında anıyorum. Yani kendime günahkâr demenin amacı, günahlarımı azaltmak ve daha büyük günahlara düşmemeye dikkat etmektir.

-Peki dervişliğin anlamı nedir?

-Derviş kelimesinin aslı, “Der-yuş’tur.” Der, kapı demektir; “Der-yuş” da kapı kapı gezip dilenen, bir şey dileyen anlamındadır. Bu yolda yürüyenler başlangıç yapmak

isteyenin her şeyden önce bencil gururunu kırması gerektiğine inanırlar. Bu nedenle eskiden dergâha yeni girenin hiçbir insana hor bakmamayı öğrenmesi için, kapı kapı gezerek dilenmesi istenirmiş. Şimdi ben gidip dilenmiyorum ama kapı kapı gezip insanların kendilerine ve birbirlerine iyilik yapmalarını diliyorum. Eğer bana bir lokma ekmek verirlerse alıyorum, vermezlerse de hiçbir şey istemiyorum. İşte benimkine de dervişlik denirse böyle bir dervişliktir.

Ali:

-İsmail baba, dervişin asıl anlamını söylerken bu kelimenin bizim dilimizden geldiğini açıkladın. Bir de bildiğim kadarıyla HALLAC-I

Mansur da bir Kürt'tü. Demek ki, bu dervişlik geleneğini geliştiren bizim milletimiz midir?

-Biz millet ayrımı yapmayız Ali. Önemli olan insandır. İnsanın iyilik yolunu güçlendirmesidir. Her milletin içinde iyilerde kötülerde vardır. Ama bu kelime bizim dilimizden geldiğine göre demek ki, milletimizin iyi insanları bu geleneğin temellerinin atılmasında epey emek sahibi olmuşlar.

Kısa bir sessizlikten sonra, Besê konuştu:

-İsmail baba, belki seni yoracağız ama daha iyi anlamamız için böyle bir yaşamı neden seçtiğini anlatabilir misin?

İsmail baba, biraz düşündü, derinlere daldı, sonra hafif bir tebessüm ederek cevapladı:

-Besê, ben kendimi anlatmayı pek istemem. Ama sen sormuşsan artık üstümüze vazifedir. Aslında öyle uzun uzun anlatacak fazla bir şeyimde yoktur. Bu köy yeni kurulduğunda biz gençlik zamanındaydık. O zamana kadar göçebe olan akraba, birkaç aşiret gelip bu köye yerleştiler. İlk önceleri biraz da eski geleneklerin etkisiyle köyde dirlik düzenlik vardı, insanlar birbirine sahip çıkar saygı gösterirlerdi. Ama sonra toprağı ekmeye başladıkça toprak üzerine kavgalar büyüdü; güç getirenler ağa oldu, diğerleri de onların azaplığını yaptı ya da arada kaldılar.

Biraz duraksayıp kendisinin konuşmalarını büyük bir saygıyla dinleyen yaşlı Mısto'yu gösterdi.

-Daha o zaman biz Mısto ile yakın arkadaşlık sonra her ikimiz de ayrı ayrı yerlere askere gittik. Dört sene askerde kaldık. Köye geldiğimizde bir de gördük ki, millet iyice bozulmuş, kendi bencilliklerinin içinde didişip duruyorlardı. Mısto'yla ben konuştuk ve eski geleneklerimizle inancımıza sahip çıkmak için, dağa çıkmaya karar verdik. İşte bir derviş gibi toplumun kavgalarına, bozulmuşluğuna bulaşmadan gezmeyi o zaman aklımıza koyduk.

Yaşlı Mısto'ya bakıp tebessüm ederek devam etti:

-Demek ki nasip değilmiş. Misto'nun yakınları ne yaptılarsa yaptılar, onu evlenmeye razı edip bir kapıya bağladılar. Ben ise inat ettim, ipimi kopardım, kendime bir saz bulup dağa çıktım. Yunus'un Pir Sultan'ın ve eski aşıkların geleneğini anlamaya çalıştım. On seneden beri de artık kendi türkülerimi söylemeye başladım. İşte hala bir günahkâr, bir aciz kul olarak hak yolunda yürümeye çalışıyorum.

Yaşlı Misto, üzüntüyle iç çekti, kollarını açtı ve İsmail babaya bakarak konuştu:

-Doğru söylüyorsun, ben senin gibi beceremedim. Ama inan hala benim gönlümde senin gibi olmak var. Bazen kafama esiyor, sakalımı bırakıp dağlara çıkayım diyorum.

Ama artık ne yapabilirim senin de dediğin gibi bir iple eve bağlandım; çoluk-çocuk var, onlarda boynuma bir yükür.

İsmail baba gülümseyerek:

-Sen sıkma canını Mısto, senin için artık biraz geç oldu. Demek ki nasip değılmiş, senin yolunda böyleymiş, dedi. Sonra Besê'yle Ali'ye dönerek devam etti:

-Siz Mısto'ya bakmayın aslında o da boş durmadı. Köyde nerde bir bencillik gördüyse orada köpürdü, köylülerle yüz-göz oldu, kavga etti. Onu "kendi çıkarını bilmeyen saf bir sofidir" diyerek küçük gördüler ama yine de kendine göre bazı şeyleri korumaya çalıştı.

Yaşlı Mısto, İsmail babanın son sözlerinden biraz teselli bulduysa da, üzüntüsünün geçmediği belli oluyordu. Tabakasını açıp tütün sarmaya başladığı sırada Ali konuştu:

-İsmail baba, ya şimdi toplumun yaşadığı olaylara nasıl bakıyorsun? Baskılar, zulümler var, halka öncülük edip devrim yapmak isteyen örgütler var. Sence bu sorunları nasıl çözmek gerekir, bu örgütlerin içinde en iyisi hangisidir?

İsmail baba daldı, yüzü kaygılı bir hal almıştı.

-Ali, karışık bir zamandayız. Sorunlar büyük ama ne yapabiliriz ki? Ben kendimce insanlara iyilik öğütlemeye devam ediyorum.

Hangi örgütün en iyi olduğuna gelince ancak iyiler iyidir diyebilirim. Yani hepsinin içinde iyilerde kötülerde vardır. Hangisinin en iyi olduğunu da artık Allah bilir.

Besê:

-Ama İsmail baba, işte Maraş'ta yüzlerce insan katledildi, insanlar büyük adaletsizlikle karşı karşıyadır. Evini-barkını bırakıp dünyada bilmedikleri yerlere kaçıp gidiyorlar. Böyle bir zaman da halk bir araya getirilip, kendi yaşamları ve adaletli bir düzen için savaştırılacağına, yalnızca öğütlerle yetinilirse insan engelleyebileceği kötülükleri engelleyemediği için günahkâr olmaz mı?

İsmail baba, üzgün ve derinden gelen bir sesle cevapladı:

-Doğru söylüyorsun, eğer bir parça da olsa engelleyebileceğim bir zulümse ve engellememişsem o da benim günahkârlığım olur. Ama ne diyeyim, karışık bir zamandayız, kimin ne olduğu, ne yapmak istediği belli değil.

-Peki ya diyelim yolları bellidir, toplumu koruyup adaleti, eşitliği, güzel bir ahlakı yerleştirmeye çalışıyorlar ve bunun için savaşıyorlar, o zaman kadınlarda bir derviş, bir militan gibi evini-barkını terk edip bu savaşa katılmalı mı, kadınlar ne yapmalı?

Besê'nin bu sorusuna İsmail baba, cevap vermeye başlayacakken, yaşlı

Mısto biraz öfkeli bir sesle araya girdi:

-Kim halkı koruyor kızım? Bu anarşistler mi? Hepsine “devrim olunca seni vali yapacağız, kaymakam yapacağız” diye kandırmışlar. Onlar da kendi bencilliğinin peşindedir. Devletin baskısı var diyorlar. Bu anarşistlikle birbirini karalayıp durmakla mı baskıyı kaldıracaklar? En büyük devrimci Allah’tır, Allah isteseydi devrimi de yapardı. Devletin içinde kötüler var ama iyiler de vardır. İyileri desteklesinler. Öyle birkaç silah alıp sıkmayla bu devlet yıkılmaz. Şimdi diyorlar ki, bu anarşistlere bazı kızlarda katılmış, dağda-bayırda geziyorlarmış. Orada ne yaptıkları belli değildir. Kadın

kısmının yeri evidir. Namuslu bir yuva kurarlarsa en büyük görevleri odur.

İsmail baba, hafif gülümseyerek yaşlı Mısto'ya baktı:

-Dur hele Mısto, dur. Gene kendi kendine köpürdün. Kızacak bir şey yok, burada karşılıklı sohbet ediyoruz, dedi ve Besê'ye bakarak devam etti:

-Besê, bu dünyanın yükü kadınların sırtındadır. Ananın emeği asla ödenmez, bunun için "cennet ananın ayağı altındadır" denmiştir. "Bir savaş olursa kadınlar da derviş, militan olsun mu?" diye soruyorsun. Şimdi dediğim gibi kim neyin savaşını veriyor, belli değildir. Karışık bir zamandayız. Ama sen

kadınlar da derviş olur mu dersen, işte Pulyanlı köyündeki Elif ana bizim dervişimizdir. O da erenlerdendir ve insanlara doğru yolu göstermeye çalışıyor.

Ali araya girdi:

-İsmail baba, Elif Ana belki iyilik öğütlüyor insanlara bir hizmeti oluyor ama duyduğumuz kadarıyla çocukları Elif Ananın yanına gelip gidenlerden epey mal biriktirmişler.

-Artık o da o çocukların günahıdır. Ben ona bir şey diyemem.

Besê:

-İsmail baba, “cennet anaların ayağının altındadır” denilir ama ya analar da ayakaltına alınmışsa o dünyanın hali ne olur? Bir de Elif Ana evinde çocuklarının

arasındadır, senin bildiğin kadın erenlerden silah alıp savaşılanlar hiç yok mu?

İsmail baba, biraz düşündükten sonra cevapladı:

-Vardır Besê, ben şimdi adlarını hatırlamadım ama vardır. Mesela, Ebu Müslim-i Horasani'nin kız kardeşi Ayşe erkek kılığına girer onunla birlikte savaşırdı. Hem de birçok erkekten daha kahramanca savaşırdı.

-İsmail baba, o da erkek kılığına girerek savaşırmış. Peki, kadın kendi kılığında savaşsa olmaz mı?

-Besê, kendini kaybeden çok kadınlar da vardır. Ama esasında analığın temeli sevgidir, onun için kadın savaşı istemez. Ama analarda

ayakaltına alınmışsa, kadın hakkını niye aramasın. O hak ki, herkesin içindedir ve herkes ona ulaşabilir. Bu dünya kendini kaybetmemiş anaların istediği gibi olsaydı belki o zaman bu kadar kötülük de olmazdı.

Yaşlı Mısto'nun bu söylenenlere kafasının pek yatmadığı kaşlarını çatmasından belli oluyordu ama yine de saygıyla dinledi.

Gün öğleye doğru yaklaşıırken, çoban Hasan'ın ailesinden bir erkek çocuk içeri girdi ve aceleyle konuştu:

-Besê abla, bizde sizi arıyorduk. Beni evden gönderdiler. Eğer onları bulursan söyle öğleden sonra dağa gezmeye gidecektik, vazgeçtiler mi yoksa unuttular mı öğren gel dediler.

Besê, gülümseyerek cevapladı:

-Unutmadık, unutmadık.
Herhâlde. Sende bizi çok aramışsın.
Sonra Ali'ye dönüp devam etti:

-Biz artık gitsek iyi olur.

Hasan öğretmen telaşla araya girdi:

-Katiyen biz onu kabul etmeyiz.
Öyle bizi gücendirirsiniz. Hiç olmazsa öğle yemeğini bizde yiyin, ondan sonra gidersiniz... Oğlum, sen de evdekilere yemekten sonra geleceklermiş de, haberleri olsun ki meraklanmasınlar.

Çocuk, Hasan öğretmenin bu kesin sözleri karşısında Besê'nin vereceği cevabı beklemeden:

-Tamam, öyle söylerim deyip gitti.

Besê'yle Ali, öğleden sonra misafir geldikleri aileden ve köyün yukarı mahallesinden bir grup genç ve çocukla köyün yamacına kurulu olduğu dağa çıktılar.

Dağda büyük ağaçlar yoktu ama koyu yeşil çalı öbekleri, otlar, pembe-mor renkli morgüller, çiğdem ve nergizlerle baharın tüm cömertliğini üzerinde taşıyordu. Pazarcık ovasının kuzey sınırında ters dönmüş bir kayık gibi duran Demirciler Dağı'nın üst kısmında, bir ucundan diğerine yürüyüşle yarım saatte gidilebilirdi. Çocuklar neşeyle koşturup, bağırarak çiçek toplamaya başladıklarında, tepedeki güneşin yakıcılığını gideren serin bir yel gelirken, Besê ve yanındakiler bir kayalığın üzerinde çevreyi

seyrettiler. Buradan köyün bütünü ve Pazarcık ovasının tamamına yakını kuşbakışı olarak görülebiliyordu. Dağın iki yamacındaki tarlalarda kavun, karpuz ve buğday ekilmişti. Aksu nehri doğu tarafındaki geniş yatağında kıvrıla kıvrıla akıyor, güneyden dağı sınırlayıp, Demirciler köyünün altından kuzeye doğru dönüp iki gölün kollarıyla birleşerek tarlaların ve köylerin arasından Maraş'a doğru uzanıyordu. Köyün hemen altındaki yolu kenarında, gölün sularının çıktığı pınarlardan birinin yanında dev iki söğüt ağacı sallanıp duruyor, gölün kayalıklı bir kenarında yüzen gençlerin bağırtıları dağın üst tarafına kadar geliyordu.

Çocuklar, çayır ve mor güllerin kapladığı düz bir alanda, yanında getirdikleri plastik bir topla lottik denen oyunu oynamaya başladılar. Üst üste koydukları yassı taşları topu yuvarlayarak düşürmeye çalışıyor, rakip takımın topla kendilerini vurmasına fırsat vermeden, koşup taşları yeniden dizmeye çalışarak karşılıklı yer değiştirme ve kovalamacalarla oyun devam ediyordu. Besê ve Ali bir süre diğer gençlerle birlikte çocukların oyununa katıldılar. Bir ara Hüseyin adındaki genç, Besê'yle Ali'ye:

-Dağda gezilecek bazı yerler, isterseniz gidip oraları görelim, dedi. Çocuklar oyununa devam ederken kızlı erkekli bir grup gençle birlikte ileriye doğru yürüdüler.

Az ileride güney tarafındaki yamaca doğru indiklerinde Hüseyin, beyaz kayaların bulunduğu yeri göstererek:

-İşte bakın görüyor musunuz? dedi. Besê'yle Ali dikkatle baktı, sonra Besê bir kaya kitlesinin altındaki küçük bir çukurda biriken suyu fark etti. Çukurda birikip hafif sızarak akan su çevresindeki çiçeklerle otların daha gür olmasıyla göze çarpıyordu. Besê suyun kenarında çömelip suyu avuçlayarak dudaklarına götürdükten sonra:

-Gerçekten güzel suymuş. Ama dağın bu kadar yüksekinde küçük de olsa böyle bir pınarın olması ilginç değil mi?

Hüseyin bu sırada suyun üzerindeki kayaya tırmandı ve gülümseyip:

-Ben size suyu değil, asıl bunu gösterdim, diyerek altındaki kayayı işaret etti. Ve Besê ile Ali'ye yardım edip kayanın üzerine çıkmalarını sağladı. Besê kayanın üzerine çıktığında yüzeyinin girintili-çukurluklu olduğunu fark ederek, dikkatle baktı ve hayretle:

-Bu bir aslan!... dedi. Ali de şaşırılmıştı.

-Vay be, koca bir aslan heykelinin üzerindeyiz!

Üzerinde durdukları üç dört metre uzunluğunda, yan yatmış bir aslan heykeliydi. Aşağıda kalan genç

kızlardan biri Ali ile Besê'nin şaşkınlığına gülerek konuştu:

-Biz buna Aslanlı kaya deriz. Bazıları buraya gelip dilek tutar. Çocukken yanında su çıktığı için yağmuru yağdırma gücünün de olacağına inanırdık. Birisi altındaki boşluğa girer, diğeri üzerinde bir taş yuvarlar, gelen sese göre yağmur yağıp yağmayacağını bilineceğini sanırdık.

Besê gülümseyerek sordu:

-O inançlar neyse de, bu heykelin burada ne işi var, kimler ne zaman yapmış biliyor musunuz?

Genç kız ellerini yana açarak bilmediğini işaret etti. Hüseyin ise:

-Doğrusu biz de bunu merak ediyoruz, ama köyde hiç kimsenin

bildiğini sanmıyorum, dedi. Bu sırada kayayı dikkatle inceleyen Ali heyecanla konuştu:

-Sanırım ben biliyorum!

Besê:

-Ama sen bu kayayı ilk defa görüyorsun, nereden bilebilirsin ki?

-Bunu ilk defa görüyorum ama benzerlerini daha önce görmüştüm. Yere çömelmiş, sıçramak üzere olan bir aslan. Evet, Kuyruğu, pençeleri, kafası ve yeleleri belli oluyor. Ben bunun aynısını daha önce Maraş müzesinde görmüştüm. Buna Hitit aslanı diyorlar. Hititler bu heykelleri önemli gördükleri yerlere kendi hakimiyetlerinin bir sembolü olarak dikerlermiş.

Besê şaşırmıştı:

-Hititler mi dedin? Peki, onlar buralarda ne zaman hakim olmuşlar?

Ali biraz düşündükten sonra:

-Sanırım 4000 yıl kadar önce olabilir, dedi. Oradakilerin tümü büyük bir şaşkınlık içine girmişti. Hüseyin, hayretten neredeyse dengesini yitirecekti, bulunduğu yerden çömelip bir ıslık çaldı ve heceleri uzatarak konuştu:

-Dört bin yıl önce mi dedin, yani bu oyulmuş kaya dört bin yıldır burada mı duruyor!

Besê:

-Vay be! Dört bin yıl önceki insanın yeteneği ve emeğinin ta bu günlere ulaştığını görüp hayran olmamak mümkün değil.

Sonra kayaya dokunarak daha yakından incelemeye çalıştı:

-Tabi bu kadar zamandan sonra biraz yıpranmış.

Aşağıda duran genç kıza bakıp gülümseyerek devam etti:

-Sanırım sizin köylülerin yağmurun yağıp-yağmayacağını anlamak için üzerinde taş yuvarlamaları da fazla sanatkârca olmasa bile burada bazı izler bırakmış.

Genç kızda gülümseyip:

-Biz nereden bilelim ki! dedi. Ali:

-Anlaşıldığı kadarıyla kayayı oymaya başlamışlar ama tam heykel haline getirmeden bırakmışlar.

Besê:

-Peki, sence neden böyle yarım bırakılmış?

-Bilemiyorum, belki bu heykel yapıldığı sırada Hitit devleti yıkılmıştır. Belki köleler isyan etmiştir, büyük bir savaşta insanlar çekip gitmiş ya da öldürülmüş de olabilirler.

Besê, biraz hüzünlü bir sesle konuştu:

-Tabi olabilir. Eğer Hititler devam etseydi bu büyük heykeli hakimiyetlerinin işareti olarak bir yere dikeceklerdi. Demek ki, kendilerini en yırtıcı bir aslan kadar gururlu ve güçlü gören Hititlerin devleti bile binlerce yıl önce yıkılıp gitmiş.

Ali:

-Biliyor muydunuz, Hitit devleti parçalandıktan sonra burada merkezi Maraş olan Gurgum adında bir devlet kurulmuş. Şimdi Kürtçe de Maraş'a hala Gurgum deniliyor.

Hüseyin:

-Vallahi ben şimdiye kadar bilmiyordum... Haydi, artık gidelim, size bir daha göstereceğim, dedi ve kayadan inip tekrar dağın üst kısmına çıkarak yürüdüler... Bu sırada dağın üst tarafındaki vadide iki gölün bulunduğu yer Besê'nin dikkatini çekti. Kanatları parıldayan iki siyah yaban ördeği gölün birinden havalanmış, arada ineklerin otladığı yeşil çayırlığın üzerinden geçerek diğer göle doğru süzülüyordu. Besê durup dikkatle bakınca diğerleri de durarak vadiyi

seyrettiler. Besê, eliyle işaret ederek sordu:

-İki gölün arasındaki çayırılığın ortasında yükselen o tepe nedir?

Bir genç kız:

-Biz ona höyük deriz. Onu da eski insanlar yapmış.

Besê:

-Bu tür tepelere höyük dendiğini bende biliyordum. Dikkatimi çekti de çevredeki birçok köyün içinde ya da yanında bu tepeler var. Demek ki, bunları da eski insanlar yapmış öyle mi?

Genç kız:

-Evet, eski insanlar yapmış. Çünkü toprağını küplerle çekmişler, tepenin en dibinde bu küp parçaları

var. Bir de üzerindeki bazı eski mezarlarda vazo şeklinde küçük küpler çıkıyordu. Bazı köylüler bu küçük küpleri evlerinde saklıyorlar.

-Peki, bu koca tepeleri, sırtında toprak taşıyarak yapan insanlar kimdi, bunu neden yaptılar biliyor musunuz?

Bir süre derin bir sessizlik oldu. Sonra Besê Ali'ye döndü:

-Ali sen biraz ilgilenmişsin, bunlar için de söyleyecek sözlerin yok mu?

Ali düşünceli halinden çıkarak konuştu:

-Tam olarak bilemiyorum ama tahmini bazı şeyler söyleyebilirim. Dikkat ederseniz, bu höyükler düzlük yerlerde ve su kenarlarında yapılmış. Eskiden buraların dağları

balta girmemiş ormanlarla, düzlük yerlerinin çoğu da bataklıklarla kaplıydı. Dağlık yerlerde kalan insanlar, yırtıcı hayvanlardan korumak için mağaralarda, kayalık sarp yerlerde yaşarlardı. Ama ovaya yakın olanlar böyle mağaralar olmadığı için etrafı suyla kaplanmış tepelere yerleşerek kendilerini korumuş olabilirler. Bu tepeler, su baskınları ve sellerde de sığınacak bir yer olarak kullanılmış olabilir. Bildiğim kadarıyla insanlar bu tepeleri dinsel amaçlarla da kullanmışlar. O zamanlar insanlar birçok tanrıya inanırlar ve en büyük tanrıların da yüksek dağların tepesinde ya da gökyüzünde olduğunu sanırlardı. İşte kendileri de güçlü olsun ve tanrılar dualarını

kabul etsin diye böyle kendilerini gökyüzündeki tanrılara yakınlaştıracak tepeler yapıp, onun üzerinde ibadet ederlermiş. Bu özellikleri nedeniyle de eskiden höyüklerle “Tanrı Dağı” derlermiş. Sanırım üzerindeki mezarlar da ölüleri tanrılara yakın olsun ve tanrıların iyiliğine kavuşsunlar diye oraya gömülmüş.

Besê, biraz daha hayranlıkla bakarak konuştu:

-Şu toprak yığıntısı, insanlar için ne büyük değer ifade etmiş. Demek o dönemdeki insanlarda tanrılara yakınlaşmak ve tanrılar gibi yaşamak istemişler...

Peki, kimdi bu insanlar biliyor musun?

-Bu, “Tanrı Dağı” geleneği binlerce yıl devam etmiş. Sanırım birçok halk da bu inancı benimsemiş. Ama bunu ilk başlatanlar büyük olasılıkla buralarda ilk defa yerleşik yaşama geçerek toprağı işlemeye başlayanlardır. Onlarında Hititlerden önce buralarda yaşayan Gutu Kürtleri olma olasılığı yüksektir.

Hüseyin şaşkınlıkla sordu:

-Yani dört bin yıldan önce buralarda yine Kürtler mi oturuyordu?

-Evet, GUTİLERİN devleti yıkıldıktan sonra Hititler döneminde ve sonrasında Huri Kürtleri de merkezi Malatya da olan bir devlet kurmuşlar.

Besê:

-Demek o koca devletlerden geriye kala kala bu tepeler kalmış ha!

Ali gülümseyerek devam etti:

-Bir de biz kalmışız, yani Kürt halkı. O medeniyetler halkımızın dilinin, kültürünün oluşmasında hatta aşiretleri aşır bir halk durumuna gelmesinde önemli roller oynamışlardır. Yani geride kalanları birkaç tepe olarak görmemek gerekir. Onların kültürleri ve yarattığı değerler, insanlık kültürü içinde eriyerek günümüzdeki birçok değerın oluşmasında önemli katkılar sunmuşlardır.

Besê:

-Evet, anlıyorum. Peki, o vazolar ne işe yapıyor, köylüler

bulduklarında içlerinden bir şey çıkmış mıydı?

Bir genç kız gülerek cevapladı:

-Vallahi bazıları altın-maltın olabilir diye onları kazıp çıkardılar, içinde bir şey görmeyince iyice kırıp dibine baktılar, ama hiçbir şey bulamadılar. Yalnız vazoların hemen hepsinin dibinde ince çamur gibi bir şey çıkmış, onunda ne olduğunu kimse anlamadı.

Ali:

-Ben sanırım o çamur gibi dediğin şeyin de ne olduğunu da biliyorum. Onlar insanların gözyaşlarıydı. Ölen insanların mezarına bu küçük küpler, koymak da o zaman ki insanların inanışının bir parçasıydı. Ölen insanın ardından ne kadar

ağlarlarsa, onun tanrılar tarafından o kadar iyiliğe ulaştırılacağına inanırlardı. Ağlamaların kanıtı olarak da gözyaşlarını o küçük küplere doldurur ve ağzını kapatıp mezara yerleştirilirdi. Sizin o çamur gibi dediğiniz şey de zamanla kuruyan gözyaşının vazo dibinde kalan tortusudur.

Genç kızlardan biri:

-Vay be! Nice gözyaşları dökmüşler desene.

Besê:

-Evet, anlaşıldığı kadarıyla çok gözyaşı dökmüşler. O gözyaşları ve tanrılara ulaşmak için yükselttikleri bu “Tanrı Dağları” da binlerce yıl halklar ve insanlık açısından büyük bir değer ifade etmiş, ama nice

hükümdarlar ve nice devletler
silinip gitmişler...

Hüseyin ayağa kalkarak,

-Haydi, gidelim, benim size
göstereceğim bu değildi, dedi ve
yürümeye devam ettiler.

Dağın ortalarına doğru
geldiklerinde, Hüseyin çevresinde
kayalar bulunan bir düzlükteki
küçük bir çukuru göstererek:

-İşte bakın burası, dedi. Çukurun
kenarına iyice yaklaştıklarında
bunun bir mağara girişi olduğunu
fark ettiler. Hüseyin:

-Haydi, beni izleyin, diyerek
çukurun içine atladı ve yana doğru,
aşağıya inen bir aralıkta hafif
eğilerek ilerledi. Diğerleri de onu
takip etti. Dar aralığı geçtiklerinde

genişçe bir oda büyüklüğündeki bir mağaraya girdiler. Gözleri mağaranın loşluğuna alıştığında Besê ile Ali bulundukları yeri merakla inceledi. Mağara, kayaların içine oyulmuştu. Bir kenarda oldukça dar bir yarığın gerisinde küçük bir boşluk daha vardı. Uzanıldığında elin yetişmediği tavanın siyah isle kaplandığı ve burada çok uzun süre ateş yakıldığı belli oluyordu. Tam ortada etrafı kararmış küçük taşlarla çevrili bir ateş yerinde ne zaman yakıldığı belli olmayan ateşin külleri duruyordu.

Besê:

-Bu ocağı canlandıralım mı, ne dersiniz? dedi. Diğerleri bu öneriyi hemen kabul etti ve kenarlarda duran çöp parçalarını toplayıp

ortada yaktıkları ateşin etrafında oturdular. Ateşin alevleri yükselip gölgelerini duvara yansıtırken, Besê, Hüseyin'e bakıp gülümseyerek:

-Madem bizi sen getirdin, buranın ne olduğunu anlat ki bilelim, dedi. Hüseyin Ali'ye bakarak konuştu:

-Tabi, Ali heykelle tepenin ne olduğunu anlattı ama bunu bilemez. Bunu da ben söyleyeyim: Burası Dev-Genç'lilerin mağarasıdır.

Ali şaşmıştı:

-Dev-Genç mi dedin, ama şimdi burada Dev-Genç'liler yok ki.

Hüseyin:

-Bende zaten olduğunu söylemedim. Yedi sekiz yıl kadar önce burada Dev-Genç'liler kalırdı.

O zamanlar bir süre köyümüze gelip gittiler.

Bir genç kız gülümseyerek araya girdi:

-Biz o zaman köye Dev-Gençliler geliyor denince dev gibi iri yarı, sakallı adamlar olduğunu sanırdık. Ama sonra öğrendik ki, sizin-bizim gibi insanlarmış.

Ali şaşkınlığını üzerinden atmaya çalışarak sordu:

-Peki, burada uzun süre kalmışlar mı ne yapmışlar?

Hüseyin:

-Kısa bir süre köyün yukarı mahallesindeki bazı evlere gidip gelmişler. Tabi o zaman köydeki yoksul insanların çoğu “Demek ki, devlete karşı konabilirmiş, devrim

yapılabilirmiş, bizde haklarımızı alabiliriz” diyerek epey heyecanlanmışlardı. Fakat sonra birden bire çekip gittiler. Neden ortadan kayboldular, kimse de bir şey anlayamadı.

Besê, dalgın ve düşünceli halinden çıkarak, hüzünlü bir sesle konuştu:

-Sanırım, bunlar Sinan CEMGİLLERİN grubuyla bağlantılıdır. Belki buraya gelenler NURHAK’LARI katledilenlerdi. O katliam ve tutuklamalardan sonra burayla olan bağlantıları kopmuş olmalı...

Ali:

-Evet, büyük olasılıkla öyle olmuştur.

Diğerleri sessizce düşünürken, Ali kalkıp mağaranın duvarlarına dokundu, küçük boşluğa baktı ve sonra konuştu:

-Anlaşıldığı kadarıyla bu mağara DEV-GENÇLİLERDE önce de kullanılmış. Belki de en eski zamanlardan kalmadır. Çünkü mağara kayaların içine oyulmuş, kayaları kırıp bu kadar genişletmek için uzun süre uğraşmak gerekmiştir. Oysa DEV-GENÇ'LİLER burada kaldığı tüm sürede uğraşmış olsalar bile, bu mağarayı yapmaları zordur. Bir de burası savunmaya pek uygun değil, giriş yerinde mevzilenmek için bir yapı yoktur. Eğer yerleri tespit edilmiş ve etrafları sarılmış olsaydı, farklı bir çıkış noktası olmadığından

kurtulmaları da pek mümkün olmazdı. Bu küçük boşluk içeriye bomba atılması durumunda korunmak için belki kullanılabilirdi. Ama eğer burada uzun süre kalsalardı, yerleri tespit edildiğinde büyük olasılıkla daha buradayken katledilebilirlerdi.

Besê:

-Evet, belki de erkenden şehit düşerlerdi...Ama onlar zaten çok erkenden şehit düşmediler mi? Büyük bir yiğitlikle ve kahramanca bir çıkış yaptılar ama hazırlıkları ve donanımları yeterli olmadığı için daha işin başındayken büyük bir darbe yiyerek etkisizleştiler.

Ali:

-Sonradan onların mirasın sahip çıktığını ileri süren birçok örgüt oluştu, ancak bunlar halende hem halkın, hem bizim, hem de birbirlerinin başında birer bela gibidirler. Devrimciliğin adını da lekelediler ve halkın devrimci güçlerden soğumasına yol açtılar.

Besê, hafif tebessüm etti.

-Yine de Sinan CEMGİLLERİN yetersizliklerine rağmen, bıraktıkları olumlu izleri saygıyla karşılamak gerekir. Başlattıkları geleneği yenilgiye uğratmadan sürdürmek mümkün olabilir.

Kısa bir sessizlikten sonra iyice gülümseyip devam etti:

-Sanki çok fazla çene çaldık... Çocukları kendi oyunlarıyla baş

başı bırakmıştık. Artık dönelim mi ne dersiniz?

Sonra ayağı kalktılar ve mağarada ateş yanmaya devam ederken dışarıya çıkıp köye doğru yürüdüler.

İyice yaklaştıklarında çocukların artık oyunlarını oynamadıklarını ve bir araya toplanıp büyük bir kargaşa içinde bağırp çağırdıklarını fark ettiler. Yürüyüşlerini hızlandırıp yanlarına ulaştıklarında Besê, telaş ve üzüntüyle sordu:

-Ne oldu çocuklar yoksa kavga mı ettiniz?

Çocuklar onlara döndü, yüzlerinde biraz korkuyla karışık sevinçli bir heyecanın izleri vardı.

İçlerinden büyükçe bir çocuk gülümseyip:

-Yok, abla, biz birbirimizle kavga etmedik, aha bununla kavga ettik, dedi ve elindeki sopayla başı ezilmiş ama hala kıvranmakta olan irice bir yılanı yukarıya kaldırdı. Küçük bir kız hızlı hızlı konuşarak:

-Az kalsın bizi sokacaktı ama biz onu öldürdük, dedi. Gençler yılanı daha da yaklaşıp güldüler. Besê:

-Epey de büyükmüş. Çok büyük bir kavga yapmışsınız ama en sonunda siz kazanmışsınız, dedi. Çocuklarda sevinçle:

-Biz kazandık, biz kazandık, diye bağırıp yılanı bir çukura atarak yüzlerine büyükçe bir taşı

devirdiler. Kargaşıa dindiğinde Besê gülümseyerek çocuklara seslendi:

-Biz gidip bu dağda bazı yerleri gördük ama siz hem oyununuzu oynayıp eğlendiniz, hem de sizi sokmak isteyen bir yılanı öldürdünüz. Siz bizden daha fazla iş yapmışsınız.

Çocuklar gururla gülümserken bir genç kız konuştu:

-Biz daha önce de o yerleri görüyorduk ama bu sefer sanki bir müzeye gitmiş gibi olduk.

Sonra Ali'ye dönerek devam etti:

-Ali senin Maraş'ta gördüğün müze de böyle miydi?

-Müzede eskiden kalma birçok eşyalar parçalar var. Ama buradakiler de onlardan değersiz

değil. Hatta iyice bakıp incelemesini bilseydik belki çok daha fazla şeyleri de görebilirdik.

Besê:

-Tabi, yalnızca bakıp birkaç parçayı görmek yetmiyor. İlgiyle ve merakla sorular sorup sonuçlar çıkarmak gerekiyor. Biz acelemiz olması nedeniyle bazı soruları beklemeden sorduğumuz için yıllardır gözünüzün önünde duran şeylerin bir müze gibi olduğunu fark ettik. Üstelik sanırım iyice baksaydık, çok daha önemli şeylerde görebilirdik. Bu küçük dağda kısa sürede bunları gördüğümüze göre kim bilir buralarda daha neler neler vardır?

Sonra yüzünü dönerek çevreye baktı. Dört tarafta dağlar uzanıyordu. Demirciler dağının hemen kuzeyinde ona paralel olarak daha doğuya uzanan bir dağın üzerinde öbek halinde duran beş-altı büyük ağacı eliyle işaret ederek sordu:

-Bu dağlarda büyük ağaçların hemen hepsi kesilmiş ama o ağaçları neden kesmemişler?

Bir çocuk heyecanla atılıp çabucak cevapladı:

-O ağaçları kesmek günahtır. Onlar Gayretli Baba'nın ağaçlarıdır.

Besê:

-Gayretli Baba kimdir?

Bir genç kız:

-Buralarda eskiden yaşamış, ermiş bir insandır. O ağaçların altında mezarı var. Onun ruhunun insanlara iyilik verdiğiğine inanılır. Her sene yaz aylarında köylüler orayı topluca ziyaret edip kurban keser, birlikte eğlenir ve tarlaların bereketini artırıp, kötülükleri kovması için Gayretli Baba'nın ruhuna dua ederler.

Besê:

-Ya, demek öyle büyük bir insanmış ha! Zaten adı da Gayretli olduğuna göre demek ki, çok emektar birisiymiş. En azından buralardaki koca ormanlar yok edilirken, o birkaç ağacın ayakta kalmasını sağlamış. Üstelik hala insanlara umutlarını yitirmeyip gayretlerini artırmaları için güç

veriyor. Gerçekten büyük insanmış...

Besê, Pazarcık ovasını çevreleyen büyük dağlara baktı. Ovanın doğu sınırındaki dağların eteğinde yukarıya, Antep'e doğru uzanan yoldaki arabaların camlarında günbatımına yaklaşan güneşin parıltısı yansıyor. Sonra dönüp batıya doğru uzanan dağları işaret ederek sordu:

-Bu dağların adını biliyor musunuz?

Hüseyin:

-Evet, yani hepsinin değil ama büyüklerinin adını biliyorum, dedi ve dağları göstererek devam etti:

-Tam karşımızda, ovayı sınırlayan dağlar Antep'ten Adana'ya doğru uzanan Gâvur dağlarıdır.

Bir elini gözüne siper edip batıyı işaret etti.

-Orada Türkoğlu'nun arkasında, üzerinde güneşin durduğu dağlar, Amanos dağlarıdır. Şu kuzeydeki, siyah, çıplak ve tepesinde kar görülen dağda, Maraş'ın arkasındaki Ahır dağıdır.

Çocuklar ve gençler taşların üzerinde oturmuş, dört tarafta uzanan dağlara doğru bakarken Besê sordu:

-Bu dağlara neden Gâvur dağı denildiğini biliyor musunuz?

Tam bilmiyoruz ama yaşlılarımızın anlattığına göre

katliam zamanında Ermeniler kaçıp o dağlara sığınmışlar. Onlara Gâvur dendiği için sonradan o dağların adı da Gâvur dağları kalmış.

Besê üzüntülü bir haldeydi:

-Ya, demek ki o ad bile buradaki bir katliamın kalıntısıdır öyle mi? Buralarda eskiden çok Ermeni yaşarmıymış?

Hüseyin:

-Tabi, çoklarmış. Bizim köyün yerinde de eskiden Ermeniler otururmuş. Köye girerken aşağı taraftaki o dev gibi ceviz ağaçlarını gördünüz mü? Bakın buradan bile bazıları seçilebiliyor. O cevizler, kayısı, nar ve ayva ağaçlarını asıl yetiştirenler Ermenilerdir. Bir de orada yıkık bir su değirmeni var o da

Ermenilerden kalmadır. Eskiden mezar yerleriyle bazı binaları da vardı ama şimdi çoğunun üzerine evler, bahçeler yapılmış. İşte onlar bir gün burada topluca sürgün edilmişler ve büyük çoğunluğu da yollarda açlıktan, susuzluktan ölmüş ya da eşkıya çeteleri tarafından öldürölmüşler.

-Öldürdükleri kesin mi, acaba gidip başka yerlere yerleşmediler mi?

-Çok azı yurtdışına, Suriye'ye, Avrupa ölkelerine, falan gitmiş. Bir kısmı da Kürtlerin yaşadığı daha iç bölgelere ya da Ermenistan'a gitmiş. Ama büyük çoğunluğunun öldüğü kesindir. Onların ölümüne tanık olan yaşlıların anlattıkları var. Bir de onlardan kalma küpler dolusu

altınlar seyrek de olsa, hala bulunabiliyor. Aslında çoğu epey varlıklıymış, yolda giderken eşkıyalar soyabilir diye, altınları belli yerlere gömüp öyle gitmişler. Düşünsenize, eğer o ailelerden bir tek kişi bile sağ kalsaydı, elli yıl sonra da olsa altınları almak için buralara gelmezler miydi? Ama gelip giden olmadığına göre demek ki, çoğu aileler tamamen katledilmiş.

Besê:

-Çok acı bir durum. Demek ki küpler dolusu altın biriktirmişler, ama başlarına gelecek belaları hesaplayıp yeterince tedbir almamışlar. Onların altınları kendilerini kurtaramamış... Peki, buralarda onlardan kalan hiç kimse yok mu?

Hüseyin:

-Çok az sayıda bazıları Kürtlere sığınmış. Sonra onlarla evlenip karışmışlar. Bizim köyde de Göçmen Mehmet dediğimiz birisi var. Yalnız ve tek bir adamdır. Zenginlerin hizmetçiliğini yapıyor. Kendi geçmişini bilmiyor ya da anlatmak istemiyor. Ama sanırım o da Ermeni olabilir.

-Koca bir halktan geriye yalnız bunlar kalmış ha! Gerçekten çok acı... Peki, şimdi bu çevrede Kürtlerle birlikte kimler yaşıyor, bana gösterebilir misiniz?

Ali gülümseyerek konuştu:

-Besê, bu çevreyi az çok tanıyorum. Yerlerini de göstererek buralarda kimlerin kaldığını söyleyebilirim...

Bu üzerinde bulunduğumuz dağın
öbür ucunda biraz ileride Araplar
köyü var...

Ali devam edecekti ki, Besê
şaşkınlıkla sözünü kesti:

-Araplar köyü mü, buralarda
Arapların işi ne?

-Buralara Türk beyleri çiftlikler
kurduğunda Kürtlerin nüfusu
artmasın diye çiftliklerinde başka
yerlerden getirdikleri Arapları
çalıştırmışlar. İşte orada, Aslan
Bey'in çiftliğine getirilen Araplar
çoğalıp yerleşince bir Arap köyü
oluşmuş.

-Evet, anlıyorum, peki diğer
köyler?

-Bak, Tulxum'dan içeriye
Köskenli'ye doğru olan o köy

Karahöyük köyüdür, orada oldukça gerici Sünni Kürtler oturuyor. O aradaki Osmandede, Emiroğlu ve Cennetpınarı köylerinde Alevi Kürtler var. Daha ilerdeki yeşillik, küçük yer Ördekdede köyüdür. Onlara buralarda Kılıçlı Türkler diyorlar, Alevi'dirler. Onların ileri derecede Türkleşmiş Kürtler ya da Türkmen olduğunu söyleyenler de vardır. Zaten Bertiz köyünü biliyorsun, Sünni Yörük Türkleridir. O taraftaki köylerin çoğu Alevi Kürt köyleridir.

Sonra batıya doğru dönüp eliyle işaret ederek devam etti:

-Hemen ilerde o büyük ağaçların ve tren istasyonunun olduğu Köprüağzı köyünde Bulgaristan göçmenleriyle Kürtler birlikte

yaşıyor. Onun çok ilerisindeki Türkoğlu ilçesinde Türk ve Kürtler birlikte oturuyor, Türkoğlu'nun asıl adının eskiden Kürtoğlu olduğunu ve sonra değiştirildiğini söyleyenler de vardır...

Kuzeye, göllerin bulunduğu vadiye doğru döndü:

-İlerideki gölün yanında dağın öbür tarafına geçen o yol Çakallı Abbaslar köyüne gidiyor. Orada Sünni Kürtler oturuyor. Daha ileride Alevi Kürt köyleri var. Urumoğlundan daha öteye Ahır dağına yaklaştığında orada bir Çerkez köyü de var...

Ali gösterdikçe Besê'nin şaşkınlığı büyümüştü:

-Vay be! Daha önce az çok biliyordum ama buraların bu kadar renkli olduğunu böyle çarpıcı olarak ilk defa fark ediyorum. Kürt, Türk, Yörük, Türkmen, Arap, Ermeni, Bulgaristanlı, Çerkez... Üstelik de farklı dinlerden ve mezheplerden insanlar, hepsi burada yaşıyor... Peki ya Urumoğlu dediğin köy neyin nesidir? Buralarda Rum'a Urum diyorlar, yaksa oralarda da Rumlar mı oturuyor?

Ali gülümsedi ve biraz düşündükten sonra cevapladı:

-Hayır, orada bildiğim kadarıyla Alevi Kürtler oturuyor ama köyün adının Urum olması tabi ki ilginç. Daha önce hiç dikkatimi çekmemişti, bu isme demek ki, Rumlar da buralarda bazı izler bırakmış.

Yanında sessizce kendilerini dinleyip çevreyi seyreden çocuklardan biri kafasını kaşıyarak:

-Ya, Ali abi, sen Besê ablanın kardeşi değil misin? Niye sen buraları biliyorsun da o bilmiyor? dedi. Ali çocuğun uyanıklığı karşısında şaşırdı. Sonra gülümseyerek cevapladı:

-Ben daha önce buralara çok geldim, ama Besê gelmemiş. Onun için ben biraz biliyorum.

Besê de çocuklara dönerek gülümseyerek konuştu:

-Arkadaşlar, buralar aynı birçok çiçeğin bulunduğu bahçeler gibi büyük bir insanlık bahçesindeyiz değil mi?

Çocuklar hep bir ağızdan:

-Evet... Çiçek bahçesi gibi, diyerek bağıldılar.

Ali de,

-Aslında yalnız burası değil, bütün ülkemiz böyledir, dedi. Besê:

-Evet, tabi, diyerek tekrar çocuklara sordu:

-Sizce bu insanların hepsi; Kürtler, Türkler ve diğerleri bir gün birbirlerini severek, barış ve kardeşlik içinde yaşayabilirler mi?

Çocuklar yine bir ağızdan:

-Yaşayabilirler, yaşayabilirler... Yaşamaları gerekir...Öyle daha güzel olur... diye bağıldılar. Emine adında iri kemikli, siyah düz saçlı, siyah gözlü bir kız çocuğu:

-Besê abla, biz zaten bir arada yaşıyoruz, dedi.

Besê ona gülümseyerek:

-Diğer köydeki çocuklarla hiç bir araya geliyor musunuz? diye sordu.
Emine:

-Az da olsa onlarla da bazı zamanlar yan yana geliyoruz. Ama benim dediğim diğer köyler değil, burada bir arada yaşıyoruz.

Besê:

-Öyle mi? Bu köyde Kürtlerden başka aileler de mi var?

Çocuk ardı ardına sorulan sorularla biraz mahcup olmuş bir halde:

-Biz varız abla, dedi. Besê şaşırarak geniş bir gülümsemeyle sordu:

-Sen Kürt değil misin?

-Yok, biz Türkmen'iz. Babamla amcam gül Antep'in "LOHAN" köyünden buraya gelmişler. Artık burada yaşıyoruz. Burası artık benim köyümdür, arkadaşlarımı bırakıp başka yere gitmek istemiyorum.

Besê, Emine'nin yanına gidip çocukların arasında oturdu ve ellerini Emine'nin omuzlarına atarak:

-Bu güzel arkadaşlıkları daha da geliştirelim, dedi. Hüseyin adındaki çocuk muzip bir şekilde gülerek:

-Abla bizim babalarımızla analarımız daha önce arkadaşlıklarını epey ilerletmişler, dedi:

-Nasıl?

-Benim babam bu köylü Kürt'tür. Anam da Ördekdede köyünden Türk'tür.

O bitirir bitirmez Hasan adında esmer, düz saçlı, keskin bakışlı bir çocuk atıldı:

-Abla, benim babam da Nizipli Türk'tür, anam da buralıdır...

İçlerinde küçük bir erkek çocuk da ayağa kalkıp bağırarak sesini duyurmaya çalıştı.

-Abla, abla benim dedem ile nenem Kürt'tür, biz de Türk'üz, dedi. Diğerleri anlaşılmıştı ama bu son söylenen pek anlaşılmamıştı. Besê gülümseyerek konuştu:

-Senin ki biraz karışık oldu. Bir insanın dedesi ile nenesi hangi

millettense kendisinin de öyle olması gerekmez mi?

Çocuk mahcup bir şekil de kafasını kaşıdı:

-Ama benim dedemle nenem Türkçe bilmiyor, hep Kürtçe konuşuyorlar. Babamla anam bizimle Türkçe konuşuyorlar, biz Türk'üz diyorlardı. Bu nasıl oluyor?

Onun yanında oturan büyük erkek kardeşi elinden çekip oturmasını sağlarken, söyledi:

-Akıllı, sen daha anlamadın mı? Dedemle nenem Türkçe bilmediği için bizi kandıramıyorlar ama babam gil biraz Türkçe öğrenmiş diye bizi kandırıyorlar. Bizim Türk olmamızı istiyorlar.

Küçük çocuk üzgün bir halde sordu:

-Ama niye bize yalan söylüyorlar? Niye bizim Türk olmamızı istiyorlar?

Abisi:

-Devletten korkuyorlar, devletten... deyince küçük çocuk kafasını kaşımaya devam etmekle birlikte öylece sessiz kaldı... Besê gülümseyerek konuştu:

-Neyse o ayrı bir mesele. Demek ki, buradaki insanlarımız, bu dağdaki çiçekler gibi rengârenkmiş değil mi? Peki bu dağda en güzel çiçek hangisidir?

Çocuklar üst üste cevapladı:

-Morgül... Bence Nergis... Bence Çiğdem...

Besê:

-Morgül'ün yapraklarını kopartıp Çiğdem gibi yapmak istersek güzel olur mu?

-Olmaz, olmaz... Öyle daha güzeldir.

-Ya peki bu dağdaki çiçeklerin hepsi birlikte olsa mı güzeldir, yoksa en güzel gördüğünüz tek çiçek mi?

-Hepsi... Hepsi daha güzeldir...

-Demek ki, hep beraber bir arada kendi güzelliğimizle yaşamamız en iyisidir.

Bir çocuk arada sesini yükseltti:

-Ama abla bu dağda güzel çiçeklerin yanında pis kokan otlar, dikenlerde var, bir de zehirli yılanlar var...

Besê gülümseyip ellerini çocukların omuzlarına koydu ve kelimeleri tane tane seçerek konuştu:

-Kötü otlarla dikenleri yolarsınız. Tek başınıza o yılanı nasıl öldürdüyseniz, önünüze çıkacak olan zehirli yılanlarında kafasını ezersiniz. Yeter ki uyanık olun, bilinçli davranın ve birlikte hareket edin. O güzel arkadaşlık bahçenizin kirletilip dağıtılmasına izin vermeyin. Arkadaşlığınızı daha da geliştirin. Diğer köylerdeki çocuklarla da arkadaş olun. O zaman bizim bahçemiz her renk çiçeğin büyüdüğü en güzel bir bahçe olacaktır. Eğer isterseniz bu bahçeyi daha da güzelleştirebilirsiniz.

Çocuklar ardı ardına:

-İsteriz, isteriz... diyerek karşılık verdiler...

Bu sırada aşağı taraftan bir çobanın:

-EYHOO!, EYHH!, EYHH!... bağırılarıyla o tarafa baktılar. Bir koyun sürüsü köye doğru gidiyordu. Artık akşam olmuştu ve güneş Amanos dağlarının ardına inmeye başlamıştı. Güneşin kızıl ışınları, beyaz bir bulut kümesinden geçerken, bulutun gölgesiyle birlikte beyaz, sarı, turuncu ve kızıl huzmeler halinde tüm ovanın üzerini kaplıyor, bulutun hareketiyle değişen ışınlar ovayı bir renk cümbüşü içinde bırakıyordu.

Besê ayağa kalkıp güneşe dönerek,

-Daha fazla gecikmeden gidelim, dedi ve hepsi onunla birlikte dağın yamacından inip düğün yerindeki zurna bir uzun hava çalarken köye girdiler...

Besê ile Ali, ertesi gün öğleden sonra köyden ayrıldı. İki kilometre uzaklıktaki Köprüağzı'na kadar yürürken Hüseyin de onlara eşlik etmişti.

Ali burada ayrılıp, Kelibişler tarafına doğru yürüdü. ... Besê ise trene bindi ve bir saatlik yolculuktan sonra Pazarcık'a ulaştı...

15. BÖLÜM

Besê, Pazarcık'a geldiğinde, Kazım'ın birkaç sefer kendisini sorduğunu öğrendi ve zaman kaybetmeden evlerine gitti. Kazım oldukça heyecanlı ve biraz da telaşlı bir haldeydi. Besê sorduğunda durumu anlattı:

-Seni aramamın sebebi yardımına ihtiyaç duymamızdır. Parti çok önemli bir talimat göndermiş, onun gereklerini yerine getirmemiz gerekiyor.

Besê de heyecanlanmıştı.

-Nasıl neyle ilgili bir talimattır?

-Düşmanın son yönelimleriyle ilgilidir. Son süreçte birçok alanda katliam düzeyinde saldırılar oldu, yoğun baskı ve tutuklamalar var. Parti bunları boşa sınırlayıp boşa çıkarmak için 21-27 Nisan 1980 tarihleri arasında “Kızıl Hafta” adıyla büyük bir eylem kampanyası düzenlemiş. Bu süre başladı ve birçok yerde eylem haberlerini duyuyoruz. Bizim de gecikmeden bir şeyler yapmamız gerekiyor.

-Gerçekten çok önemli bir karar. En son bildiğim kadarıyla Axşun’da Cuma TAK arkadaşın grubunun katledilmesi, cenaze törenlerinde halktan insanların vurulması, Siverek ve Hilvan’da partili ve yurtsever birçok kişinin katledilmesi, yine Mardin’de

KUK'ÇULARIN saldırılarında verilen kayıplar vardı. Bunların dışında haberini duyduğunuz yeni kayıplar var mı?

-Tabi, çok yaygın tutuklamalar geliyor. En son duyduğumuz kadarıyla, partinin üst düzey sorumlularından M. Hayri DURMUŞ ve Ferhat KURTAY arkadaşlar Mardin'de tutuklanmış. Urfa girişinde de Mazlum DOĞAN arkadaş, iki kişiyle birlikte yakalanmış. Bu sırada yakalanan bir parti talimatında, özellikle Siverek, Hilvan bölgesinde gerilla mücadelesine geçilmesi ve Hakkari bölgesinde Kürdistan'ın diğer parçalarıyla bağlantı sağlayan dağlarda üstlenilmesine yönelik çok önemli bilgiler düşmanın eline

geçmiş. Baskıların bu kadar tırmandırılmasında, sanırım düşmanın bu girişimleri boşa çıkarma çabası var.

-Ya katliam düzeyindeki saldırılar nerde, nasıl olmuş?

-Mardin, Derik'in Şikestun köyünde Selman DOĞRU, Mehmet KURT, Ahmet KURT arkadaşlar bir çatışmada şehit olmuşlar. Bu sırada bir binbaşı ve bir asker kaybı veren düşman, köyde yüzlerce kişiyi meydanda işkenceye almış, üç köylüyü orada kurşuna dizmişler. Batman'da, biliyorsun partili Edip SOLMAZ Belediye Başkanlığına seçilmişti, burada Raman aşireti çeteleri partiye saldırtılıyordu, sonunda Edip arkadaşın evini basıp onu katletmişler. Ayrıca, Antep ve

diğer yerlerde, yine burada faşistler yaygın bir biçimde partiyi hedefleyip çeşitli saldırılarda bulunuyorlar. Yani anlayacağın tüm bu saldırıları püskürtmek için Kızıl Hafta kampanyasında bize de görevler düşüyor.

Besê:

-Evet, anlıyorum. Verilen kayıplar oldukça acı verici. Bunlara karşı konulmasa daha büyük kayıplarda yaşanabilir. Peki, somut olarak ne gibi şeyler yapabiliriz, bunu tartışıp kararlaştırdınız mı?

-Bu konuda senin de düşüncelerini almak istedik. Âmâ yapabileceğimiz zaten az çok bellidir. Partinin talimatında açıkça belirtilmiş.

Duraksadı ve hafif gülümseyerek devam etti:

-Bu kadar çene çalacağıma talimatı sana da gösterebilirim. Bir dakika bekle, ben onu getireyim sende bak.

Besê heyecanla:

-Talimat burada mı? Getireceksen hemen bakayım, dedi. Kazım:

-Tamam, hemen getireyim deyip yan odaya geçerek daktiloyla yazılıp katlanmış haldeki talimatı getirdi ve Besê'ye uzattı. Besê kağıdı açıp hemen okumaya başladı...

Bu talimatta şunlar belirtiliyordu:

-“...Talimattır... Bilindiği gibi sömürgecilerin baskı ve tutuklamalarından dolayı bölgelerde kadro açıkları oluştu. Tutuklamalar her an gündemdedir.

Halka yapılan baskılarla bağlarımız koparılmak isteniliyor. Bunun için şunlar acilen hayata geçirilmelidir... Mevcut örgütlenmeler korunmalı... Kadrolar pratik-teorik açıdan eğitilmeli. Gizlilik ve disipline özel dikkat edilmeli. İlişkili olduğumuz, özellikle denetimimizin olduğu yerlerde illegal koşullarda sığınaklar ve barınaklar yapılmalı... Hedefler: Ajanlaşmış yapı, feodal-komprador çete, faşist örgütler, polis ve işkencecilerdir... Ajan faaliyeti olan ..., Tekoşin, ... ve TİKB (Aydınlıkçılar) dışındaki gruplarla ortak hareket edilmeli. Kürt sol gruplarıyla kesinlikle çatışmaya girilmemeli... Eylemler, 21-27 Nisan Kızıl Hafta'da yapılacaktır. Askeri eylemler, okullarda forum, boykot,

korsan miting, kepenk indirme, afişleme, pullama vb.dir. 2 Nisan 1980 / PKK Merkez Komitesi”

Besê, talimatı bir solukta okuyup bitirdi. Bazı bölümlerine tekrar baktı, sonra Kazım’a dönerek konuştu:

-Talimat gayet açık ve nettir. Biz bunu alanımıza göre somutlaştırmak kalıyor. Neler yapabileceğimizi arkadaşlarla konuştunuz mu?

-Evet, bazı arkadaşların faşistlerin elebaşlarına yönelik eylem hazırlıkları var. Bazıları da özellikle bu sürede gazetelerinde yeni bir ihbar yapmamaları için Aydınlikçıların gazete getiren arabasının önünü kesip bir daha

gelmemesi için uyaracaklar. Fakat esas kapsamlı eylemi bir korsan gösteri tarzında yapmayı düşünüyoruz. Özellikle bu konuda sana görevler düşüyor:

-Tabi, olabilir. Ben ne yapabilirim?

-Talimata göre eylemliklerin oldukça kapsamlı olması gerekiyor. Yani yalnızca partili çalışanların katılımı tarzında değil, sempati duyan halk kesiminden birçok kişinin katılımı, hem eylemlerin etkili olması, hem de sempatizanların aktifleştirilip daha ilerdeki gelişmelere hazırlanmaları açısından yararlı olacak. Bunu için sen, çevrendekilerden mümkün olduğu kadar fazla sayıda arkadaşın korsan gösteriye katılımını sağlamaya çalış.

-Tamam. Yalnız gösteri nerde olacak, biçimi nasıl olacak, neler olacak bunları da netleştirelim.

-Onlar sorun değil, sen fazla gecikmeden katılacak arkadaşları hazırla. Diğer ayrıntıları daha sonra beraber netleştiririz...

Besê, öylece Kazım'ın evinden ayrıldı. O gece ve ertesi gün gösteriye katılacak kişilerin hazırlanmasıyla uğraştı. Bu yoğun çabaların sonucunda ertesi akşam, günbatımı sırasında gösteri gerçekleştirildi. Büyük bir grup Çomaklar mahallesinde toplandı ve çevredekilerin şaşkın bakışları arasında kol-kola girip pankartlarıyla yürürken hep bir ağızdan akşamın sessizliğini yırtan

gür bir sesle sloganlarını
haykırdılar:

-“Şikestun, Siverek, Hilvan, Antep
katliamının hesabını soracağız...
Sömürgeci katliamlar kurtuluş
mücadelemizi engelleyemez... PKK
partizanları ölümsüzdür... Yaşasın
Kızıl Hafta...”

Gösteriyle aynı zaman da ikişer
üçer kişi ellerinde boya kutusu ve
fırçalarıyla birçok sokağa dağılmış
ve en iyi görülebilecek yerlere
sloganları yazmışlardı. Bir kısmı ise,
sloganların ve küçük açıklamaların
yazılı olduğu kâğıt pulları ve
bildirileri çevrede dağıttı.

Akşamın sessizliğinde, sakince
evine dönmekle uğraşan
kalabalıklar birden bire patlayan bu

hareketlilik ve bağırışlar karşısında afallayıp, şaşırmışlardı. İlgi ve merakla ne olduğunu anlamaya çalıştılar. Pazarcık'ta böyle kapsamlı bir eylem ilk defa olmuştu. Birçok Pazarcıklı, Şikestun, Hilvan ve Siverek adlarını ilk defa duyuyordu ama katliam kelimesine yabancı değillerdi. Çünkü Maraş'ın acısı henüz tazeydi. Anladılar ki, katledilen sadece kendileri değildir, bir yerlerde kendi halkından başkaları da katledilmeye devam ediliyor ve birileri bütün bunlara karşı ortak sesi yükseltiyordu.

Böylece Kızıl Hafta'nın o sığağında Pazarcık'ta yükselen haykırışlar ülkenin diğer bölgelerindeki haykırışlarla birleşti...

Kızıl Hafta eylemleri Pazarcık'ta olduğu gibi bütün Kürdistan'da büyük bir etkiye yol açmış ve parti güçleriyle halka yönelik saldırıları önemli oranda sınırlandırmıştı. Ancak, eylemlerin halkta yarattığı ilgi ve sempatinin değerlendirip güç haline getirilmesinde kadroların önemli yetersizlikleri vardı. Bu yetersizliğe eylemlerin kapsamlılığından ürken güçlerin farklı tedbirlerle harekete geçmesi eklenince, bir saldırı ve baskı süreci yeniden adım adım yükselmeye başladı...

1980 Ağustos'unun sonlarında Kazım, acele ve telaşlı bir halde Besê'nin yanına geldi. Besê onun bu telaşından kaygılanmıştı:

-Ne oldu Kazım, yoksa şehit olan arkadaşlar mı var?

-Yok Besê. Ama yine de çok önemli bir kayıp. Bu gün öğrendiğime göre Kemal Pir arkadaş yakalanmış. Besê, bu haberle sarsılmıştı, derin bir üzüntüyle sordu:

-Doğru mu, kesin mi acaba?

-Evet, sanırım kesindir. Bu ayın ikisinde Silvan'dan Batman'a giderken bir yol kontrolün da yakalanmış. Yanında iki kişi daha varmış, ama birinin kaçarak kurtulduğu söyleniyor.

Besê, bir süre konuşamadı, gözleri doldu, sonra kendisini toparlayarak sordu:

-Biz, Kemal Pir arkadaşın Lübnan'da olduğunu sanıyorduk.

Demek ki ÷lkeye geri dönmüş öyle mi?

-Evet. İki aydan bu yana elliye yakın arkadaş ÷lkeye giriş yapmış. Bir kısmı Dersim'e kadar ulaşmış. Kemal Pir arkadaş, bir süre önce Siverek tarafına da gitmiş. Oradaki çalışmaların tıkanıklığı ve yaşanan sorunlar nedeniyle çok öfkelenmiş. Orada, örgüt ölçüleriyle çalışma yerine, köylü-aşiret kavgasına benzer yaklaşımları, arkadaşlar arasındaki uyumsuzlukları görüp, ağır biçimde eleştirmiş. Esasında arkadaşların giriş amaçları, çalışmalardaki tıkanıklıkları giderip gerilla savaşını başlatmaktır. Bunun için Siirt, Adıyaman ve Dersim dağları esas üs bölgeleri olarak seçilmiş. Önemli hazırlıklar da

yapılmış ama işte Kemal Pir arkadaşın yakalanması işleri aksatmış.

-Gerçekten büyük kayıp. Bu, Kemal Pir arkadaşın üçüncü yakalanmasıdır. Daha öncekilerde olduğu gibi tutsak edemeyecekler. Onun özgürlük tutkusunu ve coşkusunu engelleyemeyeceklerdir. Ama yine de bu yakalanma insana büyük acı veriyor...

-Tabi, acı bir durum. Ama Besê, sanırım kayıplar yalnızca Kemal Pir arkadaşın yakalanmasıyla sınırlı değildir. Partinin gerilla savaşını başlatmasıyla ilgili çok önemli talimatların da düşmanın eline geçtiği söyleniyor. Düşman bundan sonra üzerimize daha fazla gelebilir.

Besê, bu sırada Kazım'daki oldukça kaygılı ve moralsiz ruh halini fark etti, kararlı bir sesle güç vermeye çalışarak konuştu:

-Öyle aşırı kaygılanıp, kendimizi zayıf düşürmek doğru olmaz. Tabi ki bunlar ciddi sorunlardır. Ama parti bir şekilde bu boşluğu dolduracaktır. Belki zor olacak ama bunlar da mutlaka aşılabacaktır.

Kazım gülümsemeye çalıştı, ama yine de ciddi bir moralsizlik içinde olduğu belli oluyordu:

-Besê, partinin bunları aşacağına bende inanıyorum, âmâ gidişat pekiyi görünmüyor... Düşman son süreçte baskılarını iyice arttırdı. Kürdistan'da ve Türkiye'de ciddi saldırılar var. Faşistler rastgele

kahveleri tarayıp devrimcilerin üstüne atıyor, tanınmış kişileri vurarak kargaşayı derinleştiriyorlar. Bunlar bana pek de iyi işaretler olarak görünmüyor:

-Bunlar tabi ki iyi şeyler değil ama neyin işareti olarak görüyorsun? Partinin bazı yazılarında bir askeri darbe olasılığından söz ediliyordu. Bunu mu kastediyorsun?

-Evet, baskılar giderek tırmanıyor, şimdiden neredeyse nefes alamayacak durumdayız. Aslında Maraş katliamından beri böyle bir olasılık gündemdeydi. Ama bu son süreçteki olaylar, bu olasılığını çok yükseldiğini gösteriyor:

-Son süreçte Demirciler dağı çevresinde, Aksu'nun yatağında

büyük bir askeri tatbikat yapılmış,
bundan haberin var mı?

-Haberim olmuştu, yalnızca tatbikat değil, ondan önce de jet-bombardıman uçaklarını deneme uçuşu adı altında Kürt köylerinin üzerinde çok alçaktan uçuruyorlardı. Bu tatbikat da bir nevi devletin oradakilere bir güç gösterisi oldu. Hatta “yanlışlıkla top mermisi düşebilir” gerekçesiyle bazı köyler tümünden boşaltılıp bir sürgün havası veriliyormuş. Sanırım bunun gerçekçi görülmesi için bazı köylere kaza görüntüsüyle birkaç top mermisi de düşmüş ve Çakallı Abbaslar köyünden yaşlı bir kadın bu sırada yaralanarak ölmüş...

Besê, kararlı bir sesle yine moral vermeye çalıştı:

-Bunlar gerçekten ciddi şeylerdir. Baskılar daha da artabilir. Ama bu bizde moralsizliğe ve güçsüzlüğe yol açmamalıdır. Zaten amaçladıkları da budur. Sen de kendini güçlü tut. Partinin yarattığı ruhu koruyabilirsek, her türlü zorluğun üstesinde gelebiliriz.

Kazım, gülümseyerek:

-Tabi, tabi, öyle olması gerekir, dedi ama kaygılarının ve moralsizliğinin devam ettiği belli oluyordu...

16. BÖLÜM

12 Eylül 1980 sabahı, gün doğumunda Besê'nin uyuduğu odanın kapısı şiddetli biçimde yumruklandı. Besê, irkilerek kalktı ve aceleyle üzerine bir şeyler giyip kapıya yaklaştı. Kapı hala vuruluyor ve arada Elif ananın telaşlı sesi duyuluyordu:

-Besê, heyecanla kapıyı açtı ve aceleyle sordu:

-Ne oldu ana, bu telaşın nedir?

-Kızım, sokakta askerler var. Yanında zarar verecek bir şey varsa çabuk onları sakla.

-Tamam, ana sen telaşlanma. Evin etrafını sarmışlar mı?

-Yok, kızım yok. Bizim evin etrafında değil, her yerde varlar, her yerde! Bu sözle Besê bir kez daha şaşırdı, hayret etti ve sonra üzerine sıkıntılı bir ağırlık çöktü:

-Ana her yerde mi dedin? Ne olmuş ki?

-Ne bileyim kızım. Diyorlar ki, asker hükümete el koşmuş:

-Askerler mi dedin?

-He, aşağıda Salman radyoyu açmış haberini dinliyor.

Besê, aceleyle ayakkabılarını giydi ve birlikte aşağıya indiler. Kayınbabası Salman, eski bir lambalı radyonun başında oturmuş dikkatle dinliyordu. Başını kaldırdı dalgın ve belirsiz bir yüz ifadesiyle onlara baktı. Kayınbabasının önemseddiği eski gelenek Besê'nin aklına geldiyse de şimdi buna takılmanın zamanı değildi ve kayınbabasına yaklaşarak gür bir sesle sordu:

-Baba, ne olmuş, neyin haberini veriyorlar? Kayınbabası korkuyla karışık bir gururla cevapladı:

-İhtilal olmuş Besê, İhtilal!

-Ne ihtilali baba, darbe mi demek istiyorsun?

-He işte. İhtilal ihtilal. Ordu devlete el koymuş, her yerde sokağa

çıkma yasağı ilan etmişler. Biraz sonra yine haberini verecekler.

-“Bir Numaralı Bildiri:

Aziz Türk Milleti! İşte bu ortam içinde Türk Silahlı Kuvvetleri iç hizmet kanının verdiği Türkiye Cumhuriyeti’ni kollama ve koruma görevini yüce Türk milleti adına emir ve konuta zincirin içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur... Girişilen hareketin amacı, ülke bütünlüğünü korumak, milli birlik ve beraberliğini sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek ve devletin otoritesini ve varlığını yeniden tesis etmek ve demokratik düzenin işlemesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmaktır...”

Bildirinin okunması bittiğinde kayınbabası, radyoyu kapatıp geriye doğru yaslanarak:

-PEH!, iyi oldu o pis rüşvetçi siyasetçilere! Dedi. Besê bu söz karşısında irkildi ve gergin bir sesle sordu:

-Ne o baba, yoksa darbenin yapılmasına sevindin mi?

-Yok, keşke olmasaydı ama o meclisteki pis, rüşvetçi siyasetçiler bunu hak ettiler. Kaç aydır bir Cumhurbaşkanı bile seçemediler, işte sonları da böyle oldu.

-Darbeyi onun için mi yaptılar sanıyorsun? Ya daha başka neler yapabileceklerini düşünemiyor musun?

-Yaparlar, yaparlar, çok şey yaparlar. Şimdiye kadar bu anarşi ve terör nedeniyle dışarıya çıkamıyorduk, artık o da düzelir.

Besê, iyice sinirlenmişti, kızgın bir sesle konuştu:

-Büyüğüksün ama söylediklerin hoş şeyler değil. Bunların nice değerleri yiyip bitireceklerini, yok edeceklerini anlayamıyor musun!?

Kayınbabası da sesini biraz sertleştirerek:

-Neyi yok edeceklermiş? Dedi.

-Sizi, bizi halkımızı ve halk adına gelişebilecek her türlü değeri. Kürtlük adına bir şeyler kıpırdandı, insanımız kendine geldi. Şimdi tekrar yerini altına gömmek istiyorlar. İşte bildiride tekrar tekrar

“Ülkenin bölünmez bütünlüğünü”,
“Kardeş kavgasını engellemek”
deyip duruyorlar. Halkımız adına
insanca bir düzen isteyince adımız
“bölücü” oldu. İşte Türk halkının
evladı Haki Karer ve Kemal
PİRLERLE kardeşçe ve ortak
düşmana karşı bir savaş veriyorduk,
bunun adı da “Kardeş kavgası”
konuldu. Bildiriden de anlaşılıyor
ki, darbecilerin baş hedefi bizim
hareketimizdir, Kürt halkının
uyanışıdır... Bizim hareketimizdir,
Kürt halkının uyanışıdır... Siz bu
güne kadar belki anlayamadınız, hiç
olmazsa bundan sonra çekilecek
eziyetlere anlam vermeye çalışın!

Kayınbabası kızgın bir sesle
karşılık verdi:

-Bu güne kadar eziyet çektiniz de ne oldu? Aklınızı başınıza toplayın. Karşınızda koca bir devlet var, ordu var. Bundan sonra eziyetler de olursa olur, herkes yerinde oturursa kimseye bir şey olmaz...

Elif ana, Besê'nin vereceği cevapla tartışmanın daha da kızışacağını düşünerek araya girdi:

-Salman, Salman... Kendine gel, bak dışarıda askerler var, sesimiz şimdi onlara gidecek. Besê sende babanın karşısında öyle konuşma kızım, ayıptır...

Her ikisinin de birbirine söyleyecek çok sözleri vardı. Ama uyarının ciddiyeti karşısında böylece sustular...

O sabah Pazarcık'ın üzerinde derin bir sessizlik vardı. Zaman zaman uzak sokaklardan geldiği anlaşılan bir asker bağırtısı ya da askerden korkarak ağlayan bir çocuğun sesi duyuluyordu. Az sonra Besê, evlerinin önlerinden geçmeye başlayan bir kalabalığı fark etti. Merakla avlu duvarına yaklaşp sokağa baktı. Genç, yaşlı, çocuk, kadın ve erkekler tedirgin ve korkan yüzlerle gruplar halinde sokaktan geçiyordu. Besê, yakından giden bazılarına doğru seslendi:

-Böyle nereye gidiyorsunuz?
Sokağa çıkma yasağı kalkmış mı?

Ürkek bakışlarla başlarını çevirdilerse de, cevap veren olmadı. Besê tekrar seslendi:

Yaşlı bir kadın Kürtçe:

-Asker arkamızdadır, asker...Dedi ve oradan uzaklaştı. Besê bu sırada kalabalığın arkasında ellerindeki tüfekleriyle yürüyen askerleri fark etti. İçlerinden biri sert biçimde bağıırıyordu:

-Yürüyün ulan, yürüyün. Konuşmayın! Yoksa teröristlere haber veriyorlardı diye vururum sizi. Konuşmadan yürüyün...

Besê'nin önünden geçerken:

-Sende içeriye gir, başına bela açma, diye bağıırıp önünden gidenlerden birinin sırtına tüfeğini dipçiğini vurarak uzaklaştı.

O gün, Pazarcık'ın otoyoldan yukarı bölümü dört tarafından aralıklı olarak dizilen askerlerle

kuşatılmıştı. Sabah saatlerinden itibaren, otoyolun kenarından ve tepe tarafından başlamak üzere evler dipçik darbeleri ve küfürlerle darmadağın edilip, sıkı içimde aranırken, insanlar askerlerin eşliğinde şehrin güney tarafına götürüldü. Sonunda Besê ve yakınları da evlerinden çıkarılarak aynı yere getirildiler.

Yatılı okulu yanındaki geniş toprak sahada birkaç saat içinde binlerce insan toplanmıştı. Mahşer yeri gibi, hınca hınç dolu olan alanda, düzenli sıralar halinde oturtulan kalabalığın üzerinde yakıcı bir güneş vardı. Ayakların altında un-ufak olup toza dönmüş toprağı ve çevredeki kuru otlarla yaprakları savuran bir sonbahar

rüzgârı, güneşin ve heyecanın ısıttığı terli yüzlere çarparak, çamurlu bir iz bırakıyordu. Korkuyla ne olup bittiğini birbirine soran kalabalığın mırıltıları arasında çocuk bağırması ve ağlamaları yükseliyor, onların sesi de çevrede namlularını kalabalığa doğrultmuş halde bekleyen asık suratlı askerlerin:

-Susun ulan. Birbirinizle konuşmayın... Sessizce bekleyin... Bağırışlarıyla bastırılıyordu. Korku ve tedirginlikle çarpan binlerce yürek, soran gözler ve fısıldayan dudaklar ne olup bittiğini anlamaya çalışıyordu:

-Ne oluyor, bizi neden burada topladılar?

-Kimlik kontrolü ve üst araması yapacaklarını söylüyorlar.

-Kimliğimize evde de bakabilirlerdi, üstümüzü de ararlardı. Ama burada neden bekletiliyoruz?

-Yoksa Maraş'taki gibi bizi de katliamdan mı geçirecekler:

-Yok, yok sanmıyorum, öyle olsaydı binlerce insanı böyle orta yerde toplamazlardı.

-Ama eski isyanlarda böyle toplayarak da yapmışlar.

-Yok, yok artık zaman değişti.

Besê de çevresindekilere moral vermeye çalışıyordu.

Korkmayın. Ne yaparlarsa yaparlar. Ama siz kendinizi

lekeleyip başkalarına zarar vermeyin. Bir süre sonra bütün dikkatler ön tarafta bir boşluktaki harekete döndü. Dudaklar sustu ve bütün gözler oraya kilitlendi.

Birkaç asker yaşlı bir adamı yanlarına çağırılmış herkesin duymasının istedikleri belli olan yüksek bir sesle konuşuyorlardı:

-Bey baba, senin devletin askerine saygın bu mu? İki büklüm olmuş yaşlı adam, ürkek bir sesle cevapladı:

-Niye oğlum, ne saygısızlık etmişim ki?

-Bak, bak, saygısızlığa bak. Bir de bize “oğlum” diye hitap ediyor. Komutanım diyeceksin, komutanım!

-Peki, tamam.

-O şapkanı da çıkart, resmi makamda şapka giyilmez.

-Bura neyin makamı ki? Arazideyiz. Ama saygısızlık oluyorsa gene de çıkarayım. Yaşlı adam orta boylu ve zayıfçaydı, üzerinde eski bir şalvar, ceket ve gömlek vardı. Şapkasını çıkarıp, önünde iki eliyle tuttu. Şapkasının altında güneş görmediğinden beyazlaşmış başı, dökülmüş saçları ve yanlarda kıvırdığı ak bıyıklarıyla daha neler yapmak istediklerini anlamaya çalışarak, öylece bakıyordu. Bir asker yine sesini yükselterek konuştu:

-Bey baba, şapkayı çıkardın ama arazide miyiz değil miyiz diye birde

memnuniyetsizliğini belirtiyorsun. Bu kadar itirazcı olduğuna göre yoksa sen komünist misin?

-Yahu, nasılda anlayamadık! Aslında ben ilk gördüğümde anlamıştım ama sonra gözümünden kaçmış. Yaşlının bıyıklarına elini atıp iki taraftan çekti:

-Siz bu bıyıkları görüyor musunuz, bunlar komünist bıyığıdır. Aynı Stalin'in bıyığına benziyor. Ben onun bir fotoğrafını görmüştüm aynı böyleydi.

Diğer askerler de kahkaha atarak güldüler. Yaşlı iyice şaşmıştı:

-Oğlum ne komünisti, ne Stalin'in, benim onlarla bir alakam yoktur.

-Bak bak, halaoğlum diyor. Askerin dediği gibi değil, kendi

bildiğini gibi yapıyorsun, bize saygısızlık ediyorsun. Biz nereden senin oğlun oluyoruz. Yoksa anamızı ima edip bize bir şeyler mi kastediyorsun? Askerler ardı ardına kahkaha atıyorlardı. İçlerinden biri:

-Ulan komünist, biz senin oğlun değiliz. Senin esas oğlun nerede, burada mı? Kalabalığa doğru bakıp devam etti:

-Ulan genç, sen deminden beri orada kıpırdanıp duruyorsun, yoksa bu yaşlı komünistin oğlu sen misin? Genç ayağa kalkıp:

-Evet, o benim babamdır, deyince,

-Gel ulan buraya, gel çabuk, deyip onu çağırdı. Genç yanlarına gittiğinde tekrar yaşlıya dönüp:

-İhtiyar komünist, oğlum oğlum deyip duruyordun, işte sana oğlunu getirdik. Madem oğlunu bu kadar seviyorsun, şimdi onu sırtına al ve burada yere düşürmeden koş, bakalım oğlunu ne kadar seviyorsun? Yaşlı adam iyice büzülmüş, gözleri dolmuştu:

-Ben oğlumu severim, gerekirse sırtımda da taşıyım ama bu kadar milletin önünde böyle yaparsam bu hakaret olur.

-Bak, bak. Ulan sen karşımızda bu kadar konuşmakla en büyük hakareti bize yapıyorsun. Şimdi tek kelime söylemeden dediğimi yap. Haydi, ulan haydi...

Diğer askerler de yaklaşp, baba oğlu tartaklayıp dipçikleyerek

dediklerini yapmaya zorladılar ve sonunda her ikisi de gözlerinden sicim gibi yaşlar akarken, denileni yaptılar. Yaşlı adam, omuzun da ki oğlunun ve binlerce kişinin bakışlarının ağırlığı altında ezilerek sarsılan bacaklarıyla, oradaki meydana ileri-geri birkaç sefer koştu... Sonunda gücü tükenip diz üstü çökünce oğlu da yan tarafa yuvarlandı. Ayağa kalkacak gücü bulamadıklarından bir süre öylece kaldılar. Askerler kahkahalarla gülerken, onları izleyen binlerce insanın yüzünde ise, şaşkınlık, üzüntü, korku ve öfke vardı. Bu sırada, Besê de gözyaşlarını tutamamış, öfkeyle ayağa kalkıp ilerlemek istemiş, ancak

yanındakiler tarafından tutularak durması sağlanmıştı.

Askerler sonra, ön taraflardaki orta yaşlı zayıfça bir adamı aralarına çağırdılar. Biri, histerik gülmeleri arasında konuştu:

-Bak bizi bu kadar insan seyrediyor, onları biraz eğlendirelim değil mi? Şimdi sen bize hangi marifetini göstereceksin?

Bu sırada kalabalığın içinde yarı ağlamaklı bir kadın sesi yükseldi:

-Askerler onu bırakın, kendinizden büyüklere böyle hakaret etmeyin. Asker yılışık bir gülüşle seslendi:

-Bak hele, yoksa sen onun karısı mısın?

-He, eşiyim.

-İyi ya işte, sen de gel buraya. Kadın gelmek istemediyse de bir asker kolundan çekerek getirdi. Epey şişman bir kadındı. Eşiyle yan yana durduğunda, bir asker biraz uzaklaşarak kahkaha attı:

-Şuraya bakın, karıya bakın bir de kocasına. Ulan sen bu kadar şişman bir kadına nasıl güç getiriyorsun? Yoksa o mu seni idare ediyor? Haydi, onu sırtında taşı da görelim. Ona gücün yetiyor mu? Yoksa yetmiyor mu?

Adamla kadın:

-Etmeyin, eylemeyin, ayıptır, diyerek itiraz ettilerse de dipçik darbelerinin etkisiyle denileni yaptılar. Askerlerin histerik kahkahaları arasında yaptıkları bu

oyun, başka kişilerle de bir süre devam etti. Bu sırada Besê, yerinde öfkeyle kıpırdanıp duruyordu, yanındakiler,

-Besê, bunlar insanları tutuklamak için bahane arıyor, kendine hakim ol, diyerek onu engellediler. Bir ara yanındaki bir genç kız öfkeyle;

-Lanet gelsin bunların eğlencesine, dediğinde Besê de konuştu:

-Bu eğlence değil, bilinçli bir oyundur. Binlerce kişiyi burada niye topladılar diye merak ediyorduk. İşte bu oyunu seyrettirmek için. Alçaklar, geleneklerde az da olsa kalan bazı değer yargıları varsa onu da bozup tam bir kişiliksizliğin gelişmesini istiyorlar. Yalnızca oraya çıkarılan birkaç kişi değil, bunu

seyredip de sessiz kalmaları sağlanan herkesi onursuzlaştırmaya çalışıyorlar...

Bu sırada üst düzeyi komutan olduğu belli olan biri ön taraftaki askerlere doğru geldi ve bağırarak:

-Ulan oğlum, eğlenecek başka bir şey bulamadınız mı, niye millete eziyet ediyorsunuz? Haydi, esas işinize bakın, bir an önce kimlik kontrollerini bitirin, dedi. Askerler kimlik kontrolüne başlarken Besê yanındakilere fısıldadı:

-İşte bu da oyunun öbür yüzü. Önce silahların gölgesinde kişiliksizleştirip, her türlü değer yargısına saygısızlık yapmaya sevk ediyorlar, sonra da kurtarıcı bir adam gibi gelip insanları kendine

bağlamaya çalışıyorlar. Alçaklık...
Bu büyük bir alçaklık...

Kalabalık sıraya girip tek tek üst araması ve kimlik kontrolünden geçirildi. Askerlerin elinde tutuklanması gerekenlerin yazıldığı büyük bir liste vardı ve isimler bu listeye karşılaştırılarak kontrol ediliyordu. Listede ismi olmayanlar evlerine oluşturduğu sıkı bir çember içine alınarak, sorguya götürülmek üzere bekletiliyordu... Besê de gözaltına alınacaklar listesinde olduğundan bir tarafa ayrıldı ve diğerleriyle birlikte sorgulanmak üzere götürüldü...

Besê, 12 Eylül'de yakalanıp en vahşi işkencelerden geçirilen on binlerce kişiden biriydi. Ancak onun sorgudaki direniş gücü

kanıtlanmıştı. Bu kez de gördüğü vahşi işkencelere rağmen Besê'nin ağızından tek bir kelime alamadılar. Onun bu direnişçiliğı en büyük kanıttı, ama üzerine elle tutulur bir ifade uyduramadıklarından bir süre sonra serbest bıraktılar...

Aynı günlerde, her tarafta teslimiyet çağrıları yapılıyor, herkesten elindeki silahları getirip teslim etmesi, devrimci hareketlerle ilişkili olan yakınlarının teslim olmasını sağlamaları isteniliyordu. Bu çağrılar baskı ve korku ortamında etkili oldu ve birçok kişi silahlarını götürüp karakollara teslim etti. Karakola götürmeye çekinenler için belirlenen boş alanlara geceleri silahları bırakıldı. Bu sırada Pazarcık'ın otoyol altında

kalan bölümündeki bir alana yığılan silahlar ancak bir at arabasının üzerine yığılarak götürülebilmşti.

Büyük bir korkuya kapılan aileler, çocuklarını teslim olmaya zorluyor, ikna etmek için uğraşıyor ve bazılarının teslim olmasını sağlıyorlardı. Musolar köyünden İsmail ve Ahmet Altan da bu şekilde teslim edilen PKK'lilerdendi. Ancak birkaç gün sonra Ahmet ALTAN'IN ailesi evlerinin önüne bırakılan kanlı bir çuvalın içinde çocuklarının cesedini geri aldılar. İsmail sağ kalmıştı ama vücudun da ve kişiliğinde açılan yaraların derin izlerini de beraberinde taşıyordu... Başka bir köyden Mahmut TOYLANDa bu şekilde sorguda

katledilmiş ve cesedi ailesine teslim edilmişti...

Baskı, işkence ve ardı ardına gelen tutuklamaların sonucunda örgütsel çalışmalar durma noktasına gelmiş, korku ve sinmişliğin etkisiyle her tarafta bireysel kaygılar depreşmiş ve bireysel kurtuluş yolları aranmaya başlanmıştı. Bölgeyi terk edip gitmek ve başka ülkelere iltica etmek, yeniden ağır biçimde gündemleşiyordu.

Besê, bu ortamda kaygıları, korkuları gidermek için çırpındı, birliği yeniden güçlendirmeye çalıştı. Ancak o da her geçen gün yalnızlaşıyordu.

Hasan'ı görmek için birkaç sefer çalıştığı çay ocağına ve yakınların

evine gitti. Fakat Hasan ortalarda yoktu. Anlaşıldığı kadarıyla pasaportunu hazırlamış ve fazla kimseye haber vermeden kaçıp gitmişti...

Kazım'ı görmek için uğraştı, o buralardaydı ama ortalıkta görünmüyordu. Besê'nin görüşme yönündeki isteklerini de sıradan bahanelerle geri çeviriyordu. Darbe öncesinde, çalışmalaradaki etkinliği nedeniyle Besê'nin ona olan güven ve saygısı artmıştı. Ama şimdi böyle kendisinden uzak durmak istemesinin nedeni neydi? Besê, peşine düştü ve bir akrabasının evinde onu bularak konuştu:

-Kazım, sana o kadar haber göndermeme rağmen neden benimle görüşmedin?

Kazım, yutkunup, tebessüm etmeye çalışarak cevapladı:

-Besê, tedbirli olmam gerekiyordu.

-Tamam, tedbir iyidir. Ama böyle zor bir dönemde halka moral vermek, arkadaşları bir araya getirip toparlamak gerekiyor. Böyle hiçbir şey yapmadan uzak durmaya kalkışırsan halkın moralsizliği daha da artar, arkadaşlar zarar görebilir. Diyelim ki, tedbir için halktan uzak duruyorsun ama tekrar tekrar haber göndermeme rağmen benimle neden görüşmüyorsun?

Kazım, yüzündeki zoraki tebessümü bırakıp soğuk bir ifade takındı, kısaca:

-Dönem böyle hareket etmemi gerektiriyor, dedi. Besê bu cevap karşısında kırılmış ve öfkelenmişti:

-Seninki pek de onurlu bir tedbire benzemiyor. Partiye daha fazla katkı sunmak için mi tedbir alıyorsun yoksa ne olursa olsun kendi başının çaresine bakmak için mi? Öyle görünüyor ki, senin ki ikincisidir...

Bu ağır söz Kazım'ı pek etkilememiş, ve öyle donuk, soğuk bir ifadeyle bakmaya devam ediyordu:

-Sen öyle söylüyorsun ama dönem farklıdır.

Besê iyice sinirlenmişti, sesini yükseltti:

-Ne dönemi, iki de bir dönem dönem deyip duruyorsun. Biz

onurlu ya da onursuz olmayı dönemlere göre mi tercih edeceğiz. Bu davranışını kesinlikle değiştirmen gerekir. Aksi halde zaten moral bozukluğu içinde olan halka kötü örnek olursun. Böyle sorumsuzca davranmana göz yummayız.

-Tamam, Besê, tamam. Ben söylediğin gibi yaparım dedi. Ama pek de umut veren bir ifadesi yoktu.

Besê evdeyken, bir ara Elif ana yanına gelerek Kazım'dan söz etti:

-Besê, sen, Kazım'ın peşine düşüp sürekli onu soruyorsun. O bir sefer olsun seni sormadı. Ama bildiğime göre Fatoş'u çok soruyor, onun yanına gidip geliyormuş!

Besê şaşırmıştı:

-Hangi Fatoş ana, niye yanına gidiyormuş?

-Kazım, o da sizin tarafınızı tutuyordu, daha önce birkaç sefer evimize gelmişti.

-Ha tamam, bize yeni sempati duymaya başlamıştı. Ama Kazım niye onun yanına gidiyor?

-Niye olacak kızım. Ta başından ben size, 'bu Kazım onun-bunun kızlarının peşinden koşan biridir' dememiş miydim? İşte şimdi onun peşinde geziyor...

Bu söz üzerine Besê, öfkeyle kalktı ve Kazım'la Fatoş'u bularak bir tanıdıklarının evinde bir araya getirdi.

Kazım, zaten gelmeye isteksizdi, bir de Fatoş'un geldiğini görünce

neyin konuşulacağını anladığından bir tarafta somurtarak oturdu. Fatoş da gözlerini Besê'den kaçırmaya çalışarak utangaçça önüne bakarken, Besê soğukkanlı bir sesle konuyu açtı:

-Sizi buraya niye getirdiğimi her halde anladınız. Şimdi bu aranızdaki ilişki nedir, açıkça konuşalım, dedi. Her ikisi de suskun kalınca Besê devam etti:

-Kazım, sen “tedbir, tedbir” diyerek hep bizden uzak duruyordun ama anlaşıldığı kadarıyla Fatoş başını kaldırıp utangaç bir ifadeyle:

-Abla, biz evlenmeyi düşünüyoruz, dedi.

-Evlenmek mi? Tam da partinin hepimize en büyük ihtiyacının olduğu bu dönemde mi evlilik aklınıza geldi?

-Yok. Aslında daha önce de birbirimizi seviyorduk.

-Fatoş, sen partiyi fazla tanımadığını için böyle söylüyorsun ama Kazım bugün ne kadar ihtiyaç olduğunu çok iyi biliyor. Bu kadar sorunun içinde her şeyi bir evliliğe bağlamak ne kadar doğru olur? Sence bu doğru olur mu?

Kazım o soğuk haliyle Besê'ye bakıp yüzünü ekşiterek:

-İşlerime burnunuzu sokmayın, dedi.

Bu karşılık Besê'nin adeta tepesini attırmıştı. Soğukkanlılığını bırakıp,

öfkeli ve giderek yükselen bir sesle konuşmaya başladı:

-Sonunda bu noktaya geldin öyle mi? Sana doğruları hatırlatan yoldaşına söyleyeceğin bu muydu? Tabi, işlerine burun sokmamak gerekiyor. Çünkü üstü açılınca pis kokular yayılacak değil mi?

Fatoş elini kaldırıp işaret ederek:

-Abla çok bağıırıyorsun, sesin dışarıya gidecek, dedi. Besê ayağa kalkıp kaşlarını çatarak baktı ve devam etti:

-Giderse gitsin. Bağırayım ki bu rezilliği anlayasınız. Sen, gerçekten onun seni sevdiğini mi sanıyorsun? Şimdiye kadar seninle eğlenmiş, kendisine en fazla ihtiyacın olduğu en zor dönemde de evlenmek aklına

gelmiş. İşte, yoldaşları işkencelerde katlediliyor, zindanlara atılıyor, dağlarda en zor koşuŖlarda yaşıyor, halk darmadağın olmuş gidiyor. Kendisi, az çok ne yapabileceğini, neler yapması gerektiğini de biliyor. Ama bizim paşanın aklına hiç biri gelmiyor. Bir yandan yoldaşlarından köşe-bucak kaçarken, diğerk yandan senin etrafında fırıl fırıl dolanıyor. Çekilen bunca acıya anlam vermeyen, yoldaşına, halkına, davasına sevgiyle bağlanma gücünü gösteremeyen biri sana hangi sevgiyi verecek? Şimdi o senin neyini seviyor? Ya peki sen onun neyini seviyorsun?

Fatoş, başını öne eğmiş, öylece dinlerken Besê biraz sakinleyerek devam etti:

-Tabii, bu sorunu cevabı açıktır. Düşkünlükten ve birbirini kandırmaktan başka bir anlamı yok. Eğer kurabilirsiniz, kuracağınız o yuvada her halde yiğitler ve kahramanlar yetiştirmeyeceksiniz. Size kalırsa ne yazık ki, onlar sizden daha beter olacak...

Besê, sözünü bitirdiğinde evden çıktı. Üzüntü ve öfkenin birbirine karıştığı sıkıntılı bir ruh hali içinde kendi evine doğru hızlı ve set adımlarla yürüdü...

1980 Ekim ayının sonlarında küçük bir çocuğun getirdiği bir haberle Besê sevinç içinde ayağa kalktı.

Antep'te yakalandığından bu yana görmediği Battal, Pazarcık'a gelmiş, bir tanıdıklarının evinde onu bekliyordu. Çocukla birlikte koşarcasına gittiği evde Battal onu büyük bir sevinç içinde karşıladı. Geniş tebessümlerle birbirine bakarken, Besê sordu:

-Battal, şimdiye kadar neredeydin? Senin boşluğunu epey hissettik. İyisin değil mi?

-İyiyim Besê, sağ ol. Doğrusu ben de sizleri özledim ama ancak şimdi gelebildim:

-Şimdiye kadar Antep'te miydin?

-Evet. Tahliye olduktan sonra bu sıkıntılı günler başladı. İhtiyaçlar olduğu için kalmam gerekiyordu. Şimdi kırsal alandaki arkadaşların

yanına gidiyorum. Oradaki bir arkadaşın Antep'e gitmesi gerekiyor, onunla yer değiştireceğiz.

-Tahliyenin böyle bir sürece denk gelmesi büyük bir şans oldu. Biraz daha gecikseydi, her halde uzun süre kolay kolay çıkamazdım.

-Tabi ki büyük bir şanstır. Antep'te bir dolmuşta Parti bildirileriyle yakalanmıştım. Sorguda partili olduğumu kabul etmedim. Yalnız bu bildirileri ne olduğunu bilmeden birisinden para karşılığında taşımak için aldığımı söyledim. Fakat sonra mahkemede hepsini reddettim. Epeyce ceza vermişlerdi, ama dosya Yargıtay'da bozulunca beraat ettim.

Besê, gülümsedi:

-Demek ki, partili olmadığına onları ikna etmişsin. Bunun üzerine Battal biraz üzüntülü bir ifadeyle konuştu:

-Doğrudur, sonuçta onları kandırdım ama bu açık vermediğim anlamına gelmez. İlk sorgulamada “bunları para karşılığında götürüyordum” dememeliydim. Gerçi sonradan bu ifadeyi düzelttim ama yine de sanki partimiz insanlara para karşılığında iş yaptırıyormuş gibi bir imaj vermemeliydim. Bu yetersizliği göstermiş olmam beni hala rahatsız ediyor.

Besê, gülümseyen haliyle moral verdi:

-Neyse olmuş bir kere. Artık bu üzüntünü bundan sonra yapacağın çalışmalarda giderirsin:

-Tabi, onun çabası içinde olacağım...

-Şimdi arkadaşların durumu nasıl, yeni bir gelişme var mı?

-Hemen her alanda ciddi zorlanmalar yaşıyoruz ama bunları aşma çabası da gelişiyor. Parti, bu dönemin en az tahribatla atlatılması için tam bir geri çekilme kararı aldı. Şimdi zorunlu olmadıkça hiçbir yerde eylem yapılmayacak, yeni örgütlenmelere girmek yerine, mevcut gücün korunmasına çalışılacak. Büyük silahlarla dolaşılmayacak, durumu uygun olan kadro arkadaşların tümü

korunup, eğitim görerek yeniden dönmeleri amacıyla Lübnan sahasına çekilecekler. Kırsal alandaki arkadaşlar da şimdilik yurt dışına çıkış için bağlantılar kuruluncaya kadar küçük gruplar halinde, sıkı bir disiplin ve gizlilik içinde kendilerini koruyacaklar, çatışmalara girilmeyecek ama üzerine giderlerse teslim olmayıp sonuna kadar direnilecek...

Besê biraz kaygılı bir ifadeyle sordu:

-Bunlar gerçekten çok büyük tedbirlerdir. Ama böyle bütün kadrolar tam olarak çekilirse, geri dönüş çok zor olmaz mı?

-Ülkede ortaya çıkacak boşluk nedeniyle tabi ki sıkıntılar olacak.

Ama bu herkesin gideceği anlamına gelmiyor, yurtsever tabanımız, yine yurtdışına çıkamayan, ya da durumu uygun olup da kalanlar olacak. Yine de boşlukların olacağı açıktır. Ama şimdi kadroların daha fazla kayıp verme tehlikesi vardır. Bunu karşılayacak fiziki olanaklarımız yok. Arkadaşların çoğu da yıpranmış durumdadır ve eğitim seviyelerinin yeni süreci karşılayacak şekilde yükseltilmesi gerekiyor.

-Evet anlıyorum. Ya şimdi kırsalda kalan arkadaşların durumu hakkında bilgin var mı?

-O konuda bilgilenme açısından bazı aksaklıklar var. Şimdi bölgeden sorumlu olan Terzi Cemal'dir. Ama anlaşıldığı kadarıyla bazı işleri

gevşek tutuyor. Burada kırsalda olan arkadaşların diğer bölgelerle ilişkilenmesi, Adıyaman ve Urfa üzerinden sınıra ulaştıracak geçiş güzergâhında bağlanması gerekiyordu. Ama sanırım arkadaşları rastgele gezdirip bazı boş işlerle uğraşıyormuş.

-Nasıl boş işler?

-O bölgeden Antep'e gelen bir arkadaş anlatıyordu. Arazide fazla tedbir almadan oturuyorlarmış. Terzi Cemal karıncaların başına oturup, önlerine ekmek atıp çekerek saatlerce onları dövüştürüyor, arkadaşlar da onun bu zevkini seyrediyorlarmış.

Besê, dalgın biçimde konuştu:

-Tuhaf bir zevk. Zavallı hayvanları yolundan alıkoyduğu gibi bir de birbiriyle kavga ettiriyor? Hatırlıyor musun, Kemal arkadaş karakoldan kaçırılacağı zaman da Terzi Cemal böyle gevşek davrandığı için epey sıkıntı oluştu.

-Evet, şimdi orada sorumludur, ama bazı yetersizlikleri olduğu görülüyor. Gittiğimde bunları düzeltmeye çalışacağım.

Besê, Battal'ın elbiselerine ve vücuduna bakıp gülümseyerek konuştu:

-Kırsalda seni zorlayacak bir sağlık sorunu yok değil mi? Sanki biraz zayıflamış görünüyorsun?

-Öyle ciddi bir sağlık sorunum yok. Belki biraz zayıfladım ama

kendimi oldukça dinç hissediyorum. Zaten cezaevinde de Kemal Pir abiyle birlikte her sabah düzenli spor yapıyordum.

Besê, Kemal Pir adın duyunca yerinden doğruldu, önce gülümsedi sonra üzüntülü bir ifadeyle konuştu:

-Bak görüyor musun? Kemal Pir abi yeniden yakalandığı için beraber kaldığınız zamanı sormak aklıma gelmedi. Ne dersin o zindandan tekrar kaçırmamız mümkün olabilir mi?

-Artık çok zor, ama neden olmasın? Öyle bir olanak olursa, parti bütün gücünü sevk edecektir. Ancak Kemal Pir abiyi sevindirecek en büyük şey mücadelenin

gelişmesidir. Çabalarımızla buna cevap olabiliriz.

Besê, derin bir nefes çekti:

-Yine de sen çok şanslısın. Onunla o kadar süre birlikte kaldın. Zindanda da olsa, onunla yan yana, omuz omuza olmayı çok isterdim:

-Besê, yine omuz omuzayız ya!

-Evet, ama onun yanında olmak ayrı bir şeydir. Besê bir süre sustuktan sonra gülümseyerek devam etti:

-Demek ki kırsal alan için kendini dinç hissediyorsun öyle mi?

-Evet, tabi.

-İyi, ben de kendimi oldukça dinç hissediyorum. Battal, Besê'nin bu

esprili ve imalı sözleriyle şaşırdı, kafasını kaşıdı ve sonra sordu:

-Yani, böyle ne demek istedin?

-Ne demek isteyebilirim ki? Bak partinin yeni kararı da varmış. Artık ben de kırsala çıkmak istiyorum. Lübnan'a, Abdullah arkadaşın yanına gidip, mücadeleyi geliştirmek için tekrar ülkeme dönmek benim en büyük hayalimdir. Artık partinin geri çekilme kararı da olduğuna göre benim de gitmem gerekiyor.

Battal, Besê'nin bu kararlı konuşmasıyla coşkuya kapılmıştı, ancak yine de kaygılı bir ifadeyle konuştu:

-Besê, bu kararın beni çok sevindirdi, ama kırsal alanda ciddi

zorluklar var. Düşman sürekli operasyonlar yapıyor, çalışmalar yeterince yerine oturmamış. Bunun için bence sen biraz daha sabretsen iyi olur.

Besê, biraz sitem ederek ısrarını belli etti.

-Bence yeterince sabrettim. Aslında daha senle Mamo evden ayrıldığınızda ben de kırsala çıkmak istemiştim ama böyle daha iyi olur diye hep erteledik. Tamam, belki şimdiye kadar iyi de oldu ama artık zamanı geldi. Üstelik ikinci defadır gözaltına alınıp bırakıldım. Üçüncüsünde bırakılıp bırakılmayacağımın garantisi yoktur. Üzerime hiçbir şey olmasa bile, uyduruk bir gerekçeyle beni hapse atabilirler. Partinin bize bu

kadar ihtiyacının olduğu bir dönemde böyle bir şey başıma gelirse ben kabul edemem, onun için artık gitmek istiyorum.

Battal, bir süre düşündü, sonra ellerini yana açarak üzüntüyle konuştu:

-Besê, ben isterdim ki, hemen şimdi buradan birlikte çıkıp gidelim. Ama kırsalda ne gibi sorunlar yaşandığını da daha tam olarak bilemiyoruz. Bir de bu konuda benim tek başıma karar vermem doğru olmaz. En iyisi ben arkadaşların yanına gittiğimde senin durumunu bildireyim, bunu ret edeceklerini sanmıyorum. O zaman sana haber verip hemen kırsala çıkmanı sağlarız. Bence böylesi daha iyi olur.

Besê'nin oldukça sıkıntılı ve üzgün olduğu belli oluyordu. Ama yine de kısa bir sessizlikten sonra gülümsedi:

-Tamam, bu seferde sizin dediğiniz gibi olsun. Ama her gün çağrı haberinizi bekleyeceğim, bunu unutmayın.

Battal gülümseyerek:

-Tamam, Besê bu konuda anlaştık, dedi.

Bu konuşmalar sırasında Battal, elini ceketinin iç cebine sokup bir sigara paketi çıkarıyor, sonra Besê'ye bakarak tekrar yerine koyuyordu. Besê onu daha önce fazla sigara içtiği için eleştirmesi nedeniyle böyle yaptığını fark etti ve gülümseyerek:

-Öyle paketle oynayıp durma, çok istiyorsan çıkart iç, dedi. Battal bir nefes çekip gülerек:

-Sağ ol Besê, bende bunu nasıl içeyim diye düşünüp duruyordum, imdadıma yetiştin, dedi. Paketi çıkarıp sigarayı yakarken Besê sordu:

-Hala öyle eskisi gibi çok içiyor musun?

-Yok, zaten cezaevindeyken ölçülü olarak içiyorduk. Her arkadaş yarım paket alıyordu. Kemal Pir abi de o kadar içiyordu. Sen beni eleştiriyorsun ama Kemal pir abi de sigarayı çok seviyordu.

-Ya! Kemal Pir abinin sigarayı bu kadar sevdiğini bilmiyordum ama yine de ölçüsünü ayarlıyordu.

Sonra duraksadı ve geniş bir tebessümle devam etti:

-Madem o da seviyor, öyleyse ver bir tane bende içeyim.

Battal şaşırıp güldü ve paketi uzatarak,

-Al Besê al, istersen tüm paketi verebilirim, dedi.

-Yok yok. Bir tane yeter. Bu kadar sorunun içinde belki bir nefes de olsa sıkıntımızı dağıtır.

-Sıkıntıları dağıtacak olan yine de biziz.

-Evet, tabi.

Sigaradan içerken Besê sordu:

-Kazım'la Hasan'ın durumunu biliyor musun?

-Evet, biraz anlattılar. Anlaşıldığı kadarıyla ciddi bir düşkünlük içine girmişler. Hasan, neyse zaten o kadar aktif birisi olmadı, ama Kazım'ın durumu beni biraz şaşırttı.

-Şimdi onun da Hasan'dan farkı yok. Hasan, belki imkânını bulup kaçıp gitmiş, ama Kazım bu imkânı bulamamış. Şimdi bu haliyle çok kötü örnek oluyor. Fatoş'la onu bir araya getirip sert biçimde konuştum. Ama görüldüğü kadarıyla pek değişmemişler.

-Darbenin yarattığı korkunun sonucudur. Belki tek bir işkence görmediler, hapse atılmadılar, vücutları eziyet çekmedi ama işte onların kişilikleri de böyle darbelendi. Parti içinde kişilikleri biraz düzelmişti ama köklü bir

dönüşümü yaşamadıkları için şimdi tekrar eski hallerine döndüler.

-Ama bu gidişle, eskiden beter bir konuma da gelebilirler. Düşünüyorum da, Kazım yakalanıp işkenceye alınacak olursa, çok kolayca ihanet boyutuna kadar gidebilir. Zaten şimdi içinde bulunduğu konum da bir nevi ihanettir ama o zaman çevresine ve partiye ciddi zararlar verebilir. Böyle bir olasılığı engellemek için de olsa, onu buralardan uzaklaştırmak gerekir. Diyorum ki, onu beraberinde kırsala götürsen, durumu anlatırsan sanırım arkadaşlar neden getirdin diye sana kızmazlar. Bir de belki orada gerilla arkadaşların yanında bu 12 Eylül

vahşetinin korkusunu yenip, kişiliği olumlu bir dönüşüm de yapabilir:

-Arkadaşlar haber vermeden götürdün diye belki bana kızarlar ama eğer partiye zarar verme olasılığını çok güçlü görüyorsan götüreyim.

-Bence götürsen iyi olur. Onu ikna etmek için gerekirse ikimiz birlikte konuşuruz.

-Tamam, oldu...

-Battal, aslında düşkünleşenler yalnızca onlar değil. Bütün toplum kişiliksizleştirilmeye çalışılıyor değil mi?

-Tabi, esas düşkünleşen düzendeki gericiliğin kendisidir. Bu nedenle yerle-bir olmak üzereydi ama işte şimdi kendi düşüşünü engellemek

için tüm toplumu düşürüyorlar. Kişiliksizliğin ve bencilliğin darmadağın ettiği toplumu kolayca y nlendirebileceklerini düşünüyorlar.

-Epey başarılı da oluyorlar değil mi? Bu yüzden işimiz oldukça zorlaşacak.

-Evet, ama bu sürede, bir insanlık hareketine olan büyük ihtiyaç daha fazla hissedilecektir...

Bir süre susarak düşündüler, sonra Bes  konuştu:

-Biliyor musun, şimdiden yeni yeni düşürme politikaları geliştiriyorlar. şimdi buralarda sorguya alınıp da işkenceden geçirildikten sonra sakat kalan ya da öldürülenlerin olmadığı köy hemen

hemen yok gibidir. Bu sakatlar ve ölümler, toplumun içinde sürekli bir etkiyle onların korkusunu derinleştirerek iradesizleşip, kişiliksizleşmelerini önemli oranda etkileyecek... Öğrendiğim kadarıyla burada çevre köylerden topladıkları bazı genç kızları dikiş-nakış hocası altında eğitimden geçirip, diğer köylere göndermenin hazırlıklarını yapıyorlarmış. Büyük olasılıkla bunların bazıları bilinçli olarak kullanılıp köylerdeki gençleri düşürmeleri sağlanacak. Bu diğer genç kızlara da örnek olacak. Bazı yerlerde bu şekilde köylerdeki genç kızların ürünlerini sergileme adı altında askerin, kaymakam ve köyün zenginlerinin önünde masaların üzerinde mankenler gibi

yürütüldükleri, ilerde bu tür şeylerin buralarda da yaygınlaşabileceği anlatılıyor:

-Tabi düşkünleştirmenin bir aracı olarak bunlar daha da geliştirilebilir. Bir de o kızların aslında bilinçli bir tarzda ajanlaştırılmaları belki de olmayabilir. Çünkü zaten çoğu kişilikleri buna uygun olanlardan seçilecektir:

-Evet, bakalım daha neler olacak!

Battal biraz utandığını belli eden bir ifadeyle devam etti:

-Besê, bunu konuşmak belki ayıp olacak ama duyduğuma göre baraj tarafındaki otoyol üzerinde bazı erkekler de düşkünlük yapıyormuş.

-Bunu duymamıştım ama özellikle bu dönemde görülmesi tabi ki

tesadüf değildir. Hem bunları konuşmamız neden ayıp olsun ki? Ayıp olan zaten yapılıyor. Kadının düşkünlüğünü konuşurken ayıp olmayacak da, erkeğinkini konuşurken mi ayıp olacak! Sonuçta kadın da erkek de düşürülüyor, hem de çok kötü biçimde...

Battal biraz daha rahat konuşarak devam etti:

-Tabi bütün bunlar bizim insanımızın düşkünlükleridir. Ayıptır diye görmezlikten gelemeyiz. Sebebini de çözümünü de tartışıp anlama gücünü göstermemiz gerekir. Aslında düzen insanlık dışı olunca ondan etkilenen herkes de bir biçimde insanlığından uzaklaşıyor, insanlığından kaçıyor. O bayanlarla erkeklerin

düşkünlükleri öyle gelişiyor, Kazım'la Fatoş'un ki, biraz daha farklı gelişiyor. Hele o kendi evlatlarını düşmana teslim edip zindana attıran, hatta cesedini geri alan insanlara ne demeli!? Bir de buradaki bütün varlıklarını bir cırpıda bırakıp dünyanın öbür ucuna kaçarak yitip gidenler ve kendisini kaybedenler giderek daha fazla artıyor. Bizim en yakınlarımız da buralardan kaçmanın yolları arıyorlar.

Bes , dalgın, düşünceli ve h z nly d :

-Son zamanlarda Kanada ve Avustralya'ya gitmekten söz edenler de var. Oralarda kendilerine verilecek geniş araziler, iş olanakları

ve daha adaletli bir düzeni bulacaklarını hayal ediyorlar:

-Eğer oralara ulaşp kimsesizlikleri ve nereye, nasıl yürüyeceklerini bilememeleri nedeniyle en düşkün durumlara girmezlerse, belki senin o dediğin şeylere bir parça kavuşabilirler. Ama binlerce yıldır yaşadığı vatanından, kendi halkından kendi insanından kaçmanın yerini ne doldurabilir ki? Bu, bir yeri terk edip başka yere gitmekle çözümlenecek bir sorun değildir. Ya burada, az çok yaşama olanağı olmasına rağmen, düşkünleşip insanlığına ters düşenleri nasıl açıklamalı? Aslında insanlarımız yüreğinden, beyninden yaralanmış, kendi insanlarımız yüreğinden, kendi insanlığından,

kendi kendisinden kaçıyor...
Nerede olursa olsun, kendimizdeki
insani gücü açığa çıkarıp
geliştirmedikçe bir yere ulaşamayız.
Ne dersin Besê, kendi kendisinden
kaçan insanlar, Kanada'ya
Avustralya'ya, hatta Ay'a bile
gitseler huzur bulabilirler mi?

-Hayır, insanlar, kendi
gerçekliğinden, kendi insanlığındaki
çözüm gücünden kaçtığı sürece
dünyanın öbür ucunda en huzurlu
bildikleri bir ülkeye gitseler de, eve
kapansalar da yollara düşseler de
huzur bulamazlar. Bize ne kadar zor
görünse de kendi sorunlarımızın
üzerine kendi öz gücümüzle
yürümeli ve huzuru orada
aramalıyız. Esasında en büyük

zorlukları yenmeyi kolaylaştıracak olan da budur.

Battal, derin bir nefes çekip gülümseyerek konuştu:

-Evet. Besê, artık bize de kendi yolumuzda yürümek düşüyor... Benim burada daha fazla kalmam tehlikeli olabilir, bir an önce arkadaşları yanına gitmem gerekiyor... İstersen Kazım'ı çağırıp onu da birlikte gitmek için ikna edelim...

Sonra, bir çocuk gönderip Kazım'ı çağırttılar. Onunla uzun uzun konuşarak kırsala gitmeye ikna ettiler.

Battal Kazım'ı Tilkiler köyünün dağlık kısmında kalan bir grubun yanına bıraktı... Ancak bir hafta

kadar sonra Besê, onu büyük bir şaşkınlık içinde Pazarcık'ta yine gördü. Sorduğunda gözlerinin içine baka baka yalan söylediği belli olan bir ifadeyle:

-Sağlık durumum kırsalda kalmaya uygun olmadığı için arkadaşlar beni geri gönderdiler, diyordu. Oysa aslında Besê de anlamıştı ki, sağlık durumu bahanesiyle kendisini yere atıp sorun çıkarmış ve arkadaşları da mecbur kalıp onu geri göndermişlerdi. Besê onu en azından çevresine zarar vermemesi için uyardı ve bir süre sonra Kazım bölgeyi terk edip başka bir yere gitti...

Battal ise bölgede Antep komitesine bağlı olarak yürütülen

kırsal faaliyetlerinin
düzenlenmesinden sorumlu kişi
olarak çalışmalarına devam
ediyordu...

17. BÖLÜM

Battal, kırsal alana gittikten sonra Besê'nin de gelmesi için haber gönderecekti. Ancak Besê, bu haberi bir türlü alamadı. Kısa sürede kışın soğukları çökmüş, ardı ardına yağmur ve kar yağmaya başlamıştı. Büyük olasılıkla Besê'yi çağırmamalarının nedeni de bu zorlu koşullardı. Besê bunu tahmin etti, ancak yine de gelecek haberin yolunu gözledi...

O kış öylece geçti...

Gün gün yaklaşan baharla birlikte havalar düzeldikçe umutlar da güçlendi. Artık yavaş yavaş yollar açılıyor ve Besê'nin kırsala çıkacağı zaman yaklaşıyordu...

Ancak, 6 Şubat 1981 günü, Narlı tarafından köylülerin getirdiği bir haberle Pazarcık birden hareketlendi. Cimikanlı dağlarında büyük bir çatışma çıkmış ve silah sesleri çevreden duyulmuştu. Bölgeye sürekli asker sevk ediliyordu...

Besê yüreği ağzında büyük bir heyecanla olup bitenleri sorup soruştururken kendisini derinden sarsan haberi öğrendi: Çatışmaya giren Battalın grubuydu ve sonuçta Battal Evsen ile Duran Yağcıbulut şehit edilmişlerdi...

Çatışma sonrasında, Pazarcık ve çevre köylerde operasyonların yoğun biçimde devam ettiği sırada Besê artık dayanamayıp bütün riskleri göze alarak, Memet'e acil

olarak görüşmek istediğini belirten bir not ulaştırdı. Bunun üzerine Memet, bir gece büyük bir gizlilik içinde Pazarcık'a geldi ve bir tanıdıklarının evinde Besê'yle görüştüler.

Uzun zamandır birbirlerini görmemişlerdi... Bu görüşmede Besê oldukça gergin ve sıkıntılı bir haldeydi. Buna rağmen moral veren kararlı bir ifadeyle konuştu:

-Mamo, kusura bakma, böyle sıkıntılı bir zamanda çağırtmakla seni zor bir duruma soktum. Ama seninle mutlaka görüşmem gerekiyordu.

-Beni acele çağırınca çok önemli bir işin olduğunu düşündüm.

-Evet. Çok önemli. Ben de artık kırsala çıkmak istiyorum.

Memet biraz duraksadıktan sonra sıkıntılı bir ifadeyle konuştu:

-Şimdi kırsal alanda operasyonlar var, epey zorlanıyoruz. Bunları bilmene rağmen neden böyle bir karar verdin?

-Zorlukları biliyorum ama buna rağmen yanınızda olmak istiyorum. Kırsala uzun süredir çıkmak istediğimi sen de biliyorsun. En son Battal arkadaşına önerimi götürmesi için söylemiştim. Ama bana bir cevap gelmeden şehit düştü. Bu kadar beklediğim yeter, kırsala çıkmak için geç bile kaldım.

-Ama Besê gerçekten büyük zorluklar içindeyiz.

-Çok rahat koşullarda her kes devrimcilik yapar önemli olan bu günkü zor koşullarda devrimcilik yapmaktır. Partiye en fazla sahip çıkılması gereken bir dönemde görevini yapmayıp mücadeleden kaçmak ihanettir. Böylesi bir ihanete girenler de hiçbir zaman af edilmemelidir. Şimdi ben böyle bir dönemde evde eli kolu bağlı bir durumda oturamam.

-Besê, ilerde sana daha çok ihtiyaç olacak kırsalda barınmak çok zor. Bak şimdiden dört arkadaşı şehit verdik...

-Anlattıklarının tümünü çok iyi biliyorum. Ölümden korkulursa hiçbir şey yapılamaz...

Besê, bir şeye karar vermişse, asla geriye döndürülemeyeceğini Memet iyi bilirdi ve şimdi de öyle görünüyordu. Besê kesin kararını vermişti, ama diğer yandan çok ciddi tehlikeler vardı. Memet, bir çıkış yolu arayarak, sıkıntılı hali ile uzun uzun düşündü ve sonunda Besê'ye bakıp tebessüm etti.

-Tamam, Besê, yalnız bu son çatışma nedeniyle şimdi operasyonlar oldukça yoğundur. Sanırım kısa süre sonra operasyonlar azalır o zaman bir arkadaşını göndeririz ya da uygun bir yere çağırarak seni de yanımıza alırız. Besê biraz olsun rahatladı. Derin bir nefes çekti ve geniş bir tebessümle konuştu:

-Tamam. Yine ertelediniz ama bu sefer de böyle olsun. Eğer bu sefer de gecikirseniz artık tek başıma karar vereceğim. Bunu da unutmayın.

Memet de rahatlayıp gülerek:

-Tamam, Besê Tamam, sana söz olsun ki unutmayız, dedi. Tebessümle birbirine bakarken Besê düşünceli halinden çıkıp sordu:

-Mamo, en büyük isteğim nedir biliyor musun?

-Nedir? Şimdi benimle çıkıp arkadaşların yanına gitmek mi?

-Tabi o da var. Ama en büyük isteğim, Abdullah arkadaşı mutlaka görmektir. Günün birinde Lübnan sahasına giderek Abdullah arkadaşı görüp siyasi ve askeri eğitimden sonra ülkemin uçsuz bucaksız

dağlarında düşmana karşı savaşıp halkımın özgürleşmesine hizmet etmek benim en büyük isteğimdir.

-Evet, Besê, o hepimizin isteğidir. Zaten bizi ayakta tutan, yaşama ve geleceğe bağlayan da bu büyük istek ve umuttur.

-Bir de halkımızın ve insanlığın zaferine olan inanç değil mi!?

-Evet, tabi...

Memet'in acelesi olduğu için sözü fazla uzatmadan öylece ayrıldılar. Memet, parkasının altındaki silahıyla sokak lambalarının seyrek olduğu dar sokakların gölgesinde Pazarcık'ın dışına yürürken, Besê de tekrar evine döndü...

Birkaç hafta sonra kırsal alandaki operasyonlar azaldı. Ancak bu kez

de ailelerle yönelik bir gözaltı dalgası başlatılmıştı. Tabi, Besê, en fazla göze batanlardandı. O da yakalanıp yine vahşice bir sorgudan geçirildi. Onun çalışmalar içinde yer aldığına kanaatleri tam olduğundan ağır biçimde yüklendiler. Daha önceki sorgularda da bulunan komando üsteğmeni İsa Öztürk, “Keçi gibi inatçı Besê” dediği Besê’nin iradesinin kırılamayacağını bir kez daha gördü. Besê daha önceki sorgularda olduğu gibi bunda da tek kelime vermedi ve serbest bırakıldı. Ancak bu seferki bırakılmanın farklı olduğunu hemen anlamıştı. Oturdukları evin çevresinde bazı muhbirlerle evi gözetimi altında tutarak Besê’nin kimlerle ilişki geliştirdiğini tespit

edip yakalamak içini tetikte bekliyorlardı. Bu durumda Besê'nin yanına gelenlere zarar verebilecekleri gibi eğer Besê bir daha yakalanırsa artık bunun son olacağı da kesin görünüyordu. Bu nedenle Besê, artık gitme vaktinin geldiğine karar verdi.

Bazı gerilla gruplarının kendi köyüne zaman zaman uğradığını biliyordu. Çok gizli biçimde görüştüğü bir yurtseverden kendisini gece bir arabayla köylerine bırakmasını istedi ve gidiş için hazırlıklarını yaptı. Tanıdık bir bayanın çalıştığı bir ayakkabıcı dükkânında bir Mekap spor ayakkabısı aldı. Ayağına biraz dar gelmişti ama bir büyüğünü getirtmek için zamanı yoktu.

Tezgâhtar kadın Besê'den ayakkabının karşılığını almak istemediyse de Besê direterek parasını ödedi.

Eve geldiğinde, gece aynanın karşısına geçip makasla saçlarını kısalttı. Üzerine kahverengi kadife bir pantolon, mavimsi-gri bir bluz ve ince bir ceket giydi. Çıkarken giymek için gri renk montunu hazırladı bir köşede eski hatıra eşyalarının, gelinliğinin ve fotoğraflarının bulunduğu küçük bir sandık vardı. Kilidini açarak bazılarını çıkarıp baktı. Bir kutunun içinden düğünde kendisine takılan altın ziynet eşyalarını çıkardı. Sıkıntılı günler yaşamasına rağmen bunları harcamamış, partiye gerekebileceğini düşünerek

saklamıştı. Şimdi arkadaşlarının bu dar gününde bunlar çok işe yarayabilirdi. Kutudan çıkardığı hepsi altın olan; altı Ankara lirası, iki küpe, bir bilezik, bir zincir ve bir kolyeyi bezle bağlayıp ceketinin iç cebine yerleştirdi...

Gece saat on bire doğru arka kapı hafifçe tıklayınca, hemen kalkıp açtı. Gelen arkadaşı:

-Besê, arabayı ayarladım, hemen gidebiliriz, dedi. Besê de:

-Tamam, sen içeri gir, birkaç dakika bekle, Elif ana gülü görüp geleyim, geleyim, diyerek arkadaşını içeri alıp beklemeden aşağı indi. İhtiyar Salman yatıyordu. Kapıyı Elif ana açtı. Besê gülümseyerek:

-Ana, Mamo, Maviş güldeymiş ben onu görmeye gidiyorum, biraz geç kalırsam meraklanmayın, dedi. Elif ana şaşırıp heyecanlanarak konuştu:

-Mamo mu gelmiş? Onu biz de görseydik Besê. Ana şimdi siz de gelerseniz dikkat çeker, eğer kalabilirse görürüz

Besê, Elif anayı bir daha uzun süre kolayı kolay göremeyeceğini biliyordu. Doyasıya sarılıp vedalaşmak isterdi, ama engel olmaya kalkışarak işi zorlaştırabilirdi. Elif anaya sevgiyle bakıp gülümseyerek sarıldı ve:

-Merak etmeyin ana görürsünüz, Mamo'yu siz de görürsünüz, dedi. Elif ana Besê'nin davranışındaki değişikliği fark etmişti ama bunu

Memet'in gelişi nedeniyle sevinmesine bağladı.

-Git kızım git, Mamo'ya bizim selamlarımızı da söyle eğer imkanı varsa bir dakika da olsa onu biz de görelim.

Besê:

-Tamam, ana selamınızı söylerim, deyip yukarı çıktı. Montunu giydi ve arkadaşıyla birlikte evden ayrıldılar.

Uzakça bir sokakta bekleyen taksiye binip dağlık köylere doğru giden yol girdiler. Bu sırada Besê direksiyondaki arkadaşına:

-Eğer yolda önümüzü kesip sorarlarsa, köydeki akrabalarımın birinin hasta olduğunu onun için böyle gece geç saate yola çıktığımı

söylerim. Sen de öyle cevaplarsan iyi olur, dedi. Arkadaşı:

-Bu iyi bir cevap olacak, ama merak etme bu saatten sonra yolda kontrol olacağını sanmıyorum. Seni köye ulaştıracam.

Tepelerin arasında kıvrıla kıvrıla uzanan yolda iki sat kadar ilerleyip köye ulaştılar.

Besê, Esmepur köyündeki akrabalarının yanında bir hafta kadar kaldı. Çocukluğunu geçirdiği Mistoli mezrasında ve çevredeki kayalık tepelerde yakınlarıyla birlikte bir süre dolaştı. Gerilla için buraların nasıl değerlendirilebileceğini anlamaya çalıştı. Belki köye uğrarlar da onlara

katılıp beraber gider düşüncesiyle bekledi.

Çevrede gerillaların olduğuna dair bir iz göremeyince kendi köyünden ayrılıp Musolar köyüne gitti. Musolar'da Battal'ın bazı yakınları da kırsaldaydı ve eğer bu bölgedeyse onlarla bağlantı kurabilirdi. Besê'nin tahmini doğru çıktı ve bir gerilla grubunun köye uğrama olasılığının yüksek olduğunu öğrendi.

Köyde fazla görünmemeye çalıştı. Geçmişte çatışmalı oldukları DHB'nin etkisinde olan birkaç aile vardı ve hala da pek güven vermiyorlardı.

Besê, Battal'ın akrabalarından Fidan'ın evinde kalmayı tercih etti.

Fidan'ın yurtsever olan eşi yakalanmıştı ve halen cezaevindeydi.

Eşinin kardeşi İsmail ise kırsala çıkan gruplara katılmıştı. Eğer kırsaldakiler köye gelecek olursa ilk uğrayacakları evlerden biri Fidan'ın eviydi. Fidan da yurtsever biriydi, Besê'yi uzaktan da olsa tanır ve ona büyük saygı duyardı.

Fidan'ın üç-dört odalı orta halli beton evinin oturma odasına girdiklerinde Besê'nin ilk dikkatini çeken Battal'ın büyütülüp çerçevelenen fotoğrafı oldu. Bir ay kadar önce girdiği çatışmada şehit edilen Battal'ın kişiliği ve direnişi onu tanıyanlar üzerinde derin izler bırakmıştı ve şimdi Battal evlerinin başköşesinde adeta sorgulayan yiğit

bakışıyla çevresindekilere güç vermeye devam ediyordu.

Besê, Fidan'la bir süre Battal'dan, köyün durumundan, cezaevindeki eşinden ve kırsaldaki arkadaşlardan söz etti. Bu konuşmalar sırasında evde Fidan'dan başka kimse olmadığını fark etmişti ve merakla sordu:

-Fidan sen bu evde yalnız mı yaşıyorsun, çocukların yok mu?

Fidan iç çekerek üzüntülü bir ifadeyle cevap verdi.

-Eşim yakalanınca evde yalnız kaldım. Gerçi bazı yakınlarım zaman zaman bizde kalırlar ama genelde yalnızım. 8-9 senedir evlenmemize rağmen hiç çocuğumuz olmadı.

-Peki, neden çocuğun olmuyor, bir doktora filan göründünüz mü?

-Uzun süre doktora gitmedim, son zamanlarda birkaç sefer gitmiştim ama eşim yakalandı, bir sürü sıkıntı çıktı. Daha önce burada Haseni Ollıkê'nin ocağına da sefer kurban kesmiştim ama o da fayda etmedi:

-İhmal etmişsiniz, eşinle beraber gecikmeden bir doktora görünmeliydin. Ama neyse artık sağlık olsun. Buradaki ocağa o tür şeyler için hala gelenler var mı?

-Var tabii. Daha bu gün ova köylerinden iki aile ocağı ziyaret etmek için gelmişlerdi şimdi oradalar.

-Peki, böyle gelmeye devam ettiklerine göre insanlar bu ocağın bir faydasını görüyorlar mı?

-Biz görmedik ama faydasını gördüğüne inananlar çoktur. Büyük bir sıkıntısı hastalığı olan da geliyor ama buraya gelenler daha çok evlenip de çocuk sahibi olamayanlardır. Zaten adına da onun için ocak deniliyor. Yani ailelerin ocağı sönüp nesilleri tükenmesin diye insanlara yardım ediyorlar.

Besê, düşünceye dalarak bir süre sessiz kaldı.

Burada ocak diye bilinen, Haseni Ollıkê'nin atalarından gelme bir kutsallık taşıdığına inanılan ailesiydi. Bu aile, iyi ahlakı ve

dürüstlüğüyle, çevresindeki insanlara yararlı olmaya çalışan, fazla bencilliği bilmeyen, hayvancılıkla geçinen emekçi bir aileydi. Çocuğu olmayan kişiler buraya gelip kurbanlarını keser v hayır-dualarını alarak giderlerdi. Çocukları doğduğunda onlara bu ailelerin isimleri verilir. Erkek çocukların saçı yedi yaşına kadar makas vurmada kızlar gibi uzatılır ve zamanı geldiğinde tekrar bu ocağa getirilerek kestirilirdi. Besê, Mamo'nun uzun saçlı çocukluk fotoğraflarını hatırladı, o da bu ocağın çocuğu sayılırdı ve ismini bu aileden almıştı.

Besê, kendisinin dalmışlığını seyreden Fidan'a gülümseyerek konuştu:

-Haseni Ollıkê'nin ocağını düşünüyordum da, belki yetersizlikleri var ama yine de insanlara epey güç ve inanç veriyorlar. Ben onlara gidip biraz konuşmak istiyorum. Bu gün beraber gitsek olur mu?

Fidan'da gülümseyerek:

-Tabi, olur. Hem de gelmene çok sevinecekler, dedi.

O gün akşama doğru beraberce Haseni Ollıkê'nin evine gittiler. Haseni Ollıkê'nin evi Kandil dağının doğusundaki derin bir vadinin kenarında yükselen kayalık bir tepenin yamacında, çevresindeki diğer evler gibi arka duvarı yamaçla birleşmiş olan, iki katlı, toprak damlı bir evdi. Besê ile Fidan eve

ulaştıklarında epey hareket olduğunu gördüler. Oli baba da denilen Haseni Ollıkê'nin oğlu Doro, koyun sürüsünü evin alt katındaki ahıra yerleştirmekle uğraşıyordu. Misafir olarak gelenlerden bazıları avluda kestikleri kurbanı hazırlıyor, uzun saçlı erkek çocuklar ve kızlar ortada koşturup duruyordu. Oli baba ise, balkon olarak kullanılan yerde, minderlerin üzerinde birkaç bayanla oturuyordu.

Besê ile Fidan, tahta merdivenlerden balkona çıktıklarında Oli baba da dahil hepsi ayağa kalkıp gülümseyerek onları karşıladı. Yaşlıca bir kadının başında bir taç gibi yükselen kofisi vardı, diğerleri eşarpla saçını bağlamış, bir

genç kız ise başına bir şey sarınmamıştı ve hepsinin üzerinde renkli fistanları vardı. Ağarmış, uzun sakal ve bıyıkları, kalın kaşları, iri gözleriyle sevecenlikle bakan Oli baba ise, başına bir kefiye bağlamış, siyah şalvarı ve açık renk gömleğinin üzerine yünden yapılma beş-altı parmak eninde geniş bir kemer dolamıştı.

Besê, uzandı ve yaşlıların elinden öptü. Bu sırada Fidan gülümseyerek:

-Bakın size Besê'yi getirdim, onu tanıdınız mı? Dedi. Oli Baba'nın eşi Fotê, biraz sitem ederek:

-Bizim Mamo'nun eşi değil mi, tanıdık, tanıdık... Biz onu biliyoruz ama o bizi ihmal etti, dedi. Besê, hem

yaşlıların ayağa kakmasından, hem de bu sözden mahcup olmuştu.

-Kusura bakma Fotê ana, bir türlü gelemedim. Ancak şimdi fırsat oldu.

Oli baba gülümseyerek:

-Bize niye gelmediğini sonra sorarsınız. Hele şimdi gelinimiz Besê'yi ayakta tutmayın, oturun, hele oturun, dedi ve hepsi minderlerin üzerine oturdular.

Oli baba, hemen hiç Türkçe konuşmazdı, oradaki kadınlar da Türkçeyi fazla bilmediklerinden Beşe, biraz zorlansa da onlarla Kürtçe konuşmaya devam etti.

Hal-hatır sorduktan sonra Oli baba, kaygılı ve düşünceli bir ifadeyle sordu:

-Besê, Oli Baba'nın bu soruş tarzından Memet'in kırsalda olduğunu bildiğini ve orada oturan diğerlerine fark ettirmek istemediğini anladı ve cevapladı:

-Mamo iyidir Oli baba. Tabi, ağır bir işte çalıştığı için işini bırakıp eve gelemiyor ama, arada sırada haberini alıyoruz. Belki yakında bende yanına giderim. O zaman sizin selamınızı da söylerim.

-Söyle Besê, bizim selamımızı da söyle. Zor bir zamandayız, işleri de çok zordur. Artık Allah kollarına kuvvet, işlerine kolaylık versin. Başka ne diyelim!

-Sağ ol Oli baba, işleri zordur ama inançları da güçlüdür, yaptıkları işi başarabilirler.

Oli baba hüzünlü ve biraz da çaresizlik belirten bir ifadeyle devam etti:

-Bilmem ki Besê bu dünyada iyi niyet yetmiyor, işleri çözecek kuvvet de gerekiyor... Bak, bizim Battal iyi insandı, yiğit insandı ama iki kişinin üzerine yüzlercesi, binlercesi gitmiş...

-Doğrudur Oli baba. Ama yiğitlik denen şey zaten gerektiğinde bin kişinin üzerine tek başına yürümek değil mi?

-Öyledir ama giden bir yiğidin yerini tekrar ne doldurabilir ki?

-Onun yerine geçip yiğitliğini devam ettirenler ve yapmak isteyip de yapamadıklarını yapanlar!

-Doğru söylüyorsun Besê. Zordur ama bu kararmış dünyayı aydınlatıp iyileştirmenin başka yolu da görünmüyor...

Bu sırada, küçük bir erkek çocuk neşeyle koşarak geldi ve bağdaş kormuş durumda olan Oli Baba'nın kucağına oturdu. Oli baba, gülümseyerek başını okşarken, çocuk, onun sakallarını avuçlayıp yüzüne bakarak küskün ve itirazcı bir sesle konuştu:

-Oli baba benim saçlarımı ne zaman keseceksin? Benimkinin de kes, benimkini de kes...

Oli baba, genişçe gülümseyip saçlarını okşayarak:

-Seninkini de keseceğiz, ama daha zamanı gelmemiş, dedi. Çocuk yine itiraz etti.

-Ama arkadaşlarım hep benimle dalga geçiyor, “Sen kız mısın!” diyorlar.

-Desinler, sen canını sıkma, bu bizim inancımızdır. O inancımız olmasaydı belki sen de olmazdın. Aslında bu inanç seninle dalga geçenlere de gereklidir ama onlar bilmiyor. Bak saçların başında ne güzel duruyor, merak etme, zamanı gelirse onu da keseriz.

Çocuk gülümsedi:

-Tamam, Oli baba. Ben senin bu sözlerini arkadaşlarıma da söylerim.

-Tabi, söyle, söyle...

Besê, çocuğu çağırıp kucağına aldı ve saçlarını okşarken Oli Baba'ya sordu:

-Oli baba, bu geleneğin, bu inancın aslı nerde ne zaman başladığını biz de bilmiyoruz ama bizim bir inancımız olduğu için yaşıatıyoruz. Benim dedelerim, bir din adamları ailesinden geliyordu. Çok eskilerde dedelerimiz inançlarının gereğı olarak saçlarını uzatırlarmış. Fakat şimdi böyle saçlı uzun gezmek hoş karşılanmıyor, geleneklerimizi yaşıatılmasının önüne bir sürü engel çıkartılmış. İşte o geleneğimizi hiç olmazsa, yedi yaşına kadar korumaya çalışıyoruz. Bu eve gelen ailelerden doğan çocuklar dedelerimizin inancını taşıdığından o çocuklar dedelerimizin inancını

taşıdığından o çocukları kendi dedelerimiz kabul edip, saçlarını uzun bırakıyoruz.

Çocuk gülerek atıldı:

-Oli baba, şimdi ben dede miyim?

Oli baba da gülümsedi:

-Tabi ya, sen bizim dedemizsin. Onlardan bize kalan bir mirassın.

Besê:

-Oli baba, bunun bir gelenek olduğunu anlattın, ama bu inancın kökü nereden geliyor? Şimdi insanlarımız “Biz Aleviyiz” diyorlar ama Müslümanlıkta böyle bir şey yoktur. Onlarda din adamları saçlarını böyle uzatmazlar, bir de çocuğa “sen dedemizsin” dedin. Aslında bunu şaka olarak söylemedin. Bizim buradaki

insanlarımızın inançlarına göre bir kişi öldükten sonra yeniden bu dünyaya gelir, iyiliği fazla ise iyi bir insan, ya da kötülüğü fazla ise kötü bir hayvan olarak yaşamaya devam eder. Ama Müslümanlar ölümden sonra bu dünyada yaşamayı kabul etmez. Onlara göre öldükten sonra doğrudan cennete ya da cehenneme gidilir. Bu farklılığı biz nasıl açıklayabiliriz?

-Doğrudur, o farklılıklar var ama bizim inancımız böyledir. Bu dünyayı iyiliğin yarattığına ve insanın da dünyadaki iyiliği artırması gerektiğine inanırız. Eğer insan, iyilikten yana olmazsa, insanlıktan çıkar, hayvan olur. Yaşarken iki ayaklı bir hayvan gibi davranır, öldükten sonra da o

hayvan kılığında yaşamaya devam eder. Esasen her şey bu dünyada olup biter, öbür dünyada değil. Bu dünyadaki hiçbir şey de birbirinden ayrı değildir. Hepsi bir bütünün parçasıdır.

-Allah da buna dahil mi?

-Tabi, esasen var olan her şeyi Allah, kendi bedeninden yaratmıştır.

-Yani biz de Allah'ın bir parçasıyız öyle mi?

-Evet, her şey gibi biz de onun bir parçasıyız. Ve eğer iyilik yolunda yürürsek daha fazla insanlaşırız, hatta Allah'ın en üst katına çıkıp onun gibi olabiliriz.

-Oli baba, bu inanç insanlarımızın arasında oldukça zayıflamış ama

insanın tanır katına çıkabileceğini söyleyen bir inanç çok değerlidir. Burada insanlığı daha da yüceltme var değil mi?

-Tabi, insan, insanlık yolunda yürürse, ondan yücesi yoktur.

-Bizim halkımızın Müslümanlıktan önceki inancının Zerdüştlük olduğu söyleniyor, onu biliyor musun?

-Biz o ismi bilmezdik, ama son zamanlarda bazı arkadaşlar bunu bana da anlattılar. Tabi, bu kadar farklı olduğumuza göre belki de bizim inancımız ondan geliyor.

-Bir de Zerdüştler ateşi ve ışığı en kutsal şey sayarlarmış İbadethanelerindeki ocaklarda sürekli ateş yanarmış, sizin ailenin

“ocak” ismi de oradan gelmiş olmasın?

-Besê, biz ateşi şimdi de kutsal sayarız. Eskiden evimizde sürekli yanan bir ateş bulunurmuş, ama saç uzatmayı çocuklara bıraktığımız gibi her halde ocağı yakmayı da bıraktık, şimdi bize yalnızca adı kalmış.

-Bir de Oli baba, Zerdüştlük köleci zalimlerin karşısında, halkımızın ocağı sönmesin ve özgürlüğüne kavuvsun diye halkımızı büyük bir inançla birleştirmişti... Şimdi, yine halkımızın ocağı söndürülmek isteniyor, ama Zerdüştlükten size kalan inanç ancak ailelerin ocağı sönmesin, nesilleri sürsün diye yaşatılıyor. Bu da iyidir ama halkımızın ocağı artık son bir defa

söndürülürse, o küçük ailelerin de ocağı sönüp gidecek. Size bir ocak ismiyle birkaç gelenek kalmış ama artık onlarda sönüp gidebilir...

Oli baba, daldı, derin derin düşündü, sonra hüzünlü bir sesle konuştu:

-Doğrudur Besê, ama bizim belki de yüzyıllardır unuttuğumuz bu geçmişî yeniden hatırlatanlar ve senin bu sözlerin bana yeni bir alevlenme gibi geliyor... Zor bir zamandayız ama insan insanlaşırsa yenemeyeceği zorluk yoktur. Bu sözlerin benim umudumu daha da güçlendirdi...

Artık güneş, Kandil dağının ardında kaybolmak üzereydi. Ortalık karardığından Oli Baba'nın

kızı Mavuş, bir gaz lambasını yakıp duvara astı. Diğer kadınlar da:

-Mum yakma zamanı geldi! Diyerek kalkıp evin üst tarafındaki kayalığa doğru çıktılar. Besê ile Oli baba da onları izledi.

Evin hemen üst tarafında, insan boyundaki beyaz kayalar doğal bir kale burcu gibi kümelenmişti. Önünde bir uçurum gibi derinleşen vadinin hemen karşısında Kandil dağı yükseliyordu. Bu kayaların arasındaki bir boşlukta, köylüler ve Oli Baba'nın ocağına gelen ziyaretçiler, dileklerinin yerine gelmesi için dua ederek yaktıkları mumları yerleştirirlerdi. Besê ile Oli baba kayalıklara ulaştığında kadınların yaktığı mumlar artık parıldamaya başlamıştı. Besê de bir

mum yakıp hemen döndü ve Oli Baba'yla bir kayaya yaslanarak mum yakmaya devam eden kadınlara baktılar. Bu sırada Besê, gülümseyerek konuştu:

-Oli baba, anlaşıldığı kadarıyla Zerdüşt'ün ateşinden size yalnızca ocak ismi kalmamış.

Oli baba da gülümseyerek sordu:

-Başka ne kalmış?

-İşte bu mumlar. Karanlığın ve kötülüğün gücü kırılıp, iyi dilekler yerine gelsin diye Zerdüşt'ün ışığı hala parıldıyor. Belki o zaman ocak ateşinin ışığıydı ama şimdi mum ışığı olmuş.

-Evet. Karanlığın kötülüğünü gücü kırılıp, iyi dilekler yerine gelsin diye Zerdüşt'ün ışığı hala parıldıyor.

Belki o zaman ocak ateşinin ışıǵıydı ama şimdi mum ışıǵıydı ama şimdi mum ışıǵı olmuş.

-Evet, karanlıǵın kötülüǵün yıkmak için her yerde mumlar yakmalı...

Besê, önlerinde duran derin vadinin karanlıǵına ve onun ardındaki Kandil daǵına doğru baktı. Güneş artık batmıştı ama arkadan vuran soluk ışıǵı Kandil daǵını siluetinin bütün görkemliliǵıyla görünmesini sağlıyordu.

Besê, Kandil daǵını işaret ederek sordu:

-Oli baba, köylüler bazen, Kandil daǵından yükselen bir ışıık topunun

süzölerek bu tepeye geldiğini söylüyorlar. Bunun aslı var mı?

-Besê, o ışık elle tutulup gösterilecek bir şey değildir, insanların umudu ve inancıdır. Umudunu güçlü tutmak isteyenler o ışığı görüyor.

-Evet, anlıyorum. Ama bunda da bizim yaşlı Zerdüşt'ten kalma bir şey yok mu?

-Nasıl, ışık mı?

-Yalnız ışık değil, Umut ışığının dağdan gelmesi! 2500 yıl önce halkımız esir alınıp köleleştirilmek istendiğinde, Zalim Dehak, çocukları öldürüp beyinlerini yerken, bazılarını kurtarmak için dağlara kaçırmışlar. Bu çocuklar, bir Newroz gününde, isyanı

başlattıklarının işareti olarak dağlarda büyük ateşler yakmış, bu işaretle halkımız ayaklanıp Zalim Dehak'ı öldürüp devletini yıkarak MED İmparatorluğunu kurmuş... İşte o zaman dağlarda yanıp da ovadakilere umudu gerçekleştirme zamanının geldiğini bildiren o ateş bu gün hala halkımıza güç veriyor.

-Evet... Aradan 2500 sene geçmiş ama bu gün yine bazı çocuklarımızın dağlara çıkması gerekiyor.

-Oli baba, dağlara çıkanlar umut oluyor, ya peki öbürlerine ne demeli?

-Hangilerine!?

Besê, oldukça hüznü ve ağır bir ifadeyle devam etti:

-Efsaneye göre, Zalim Dehak kendi yaralarını iyileştirmek için halkın elinden zorla çocukları alır ve kestirerek beyinlerini yerdi. Ya bugün, bu mum ışıklarının tepesinde yandığı köyde olup-bitenlere ne demeli!?

-Hangisine Besê!?

Besê, bir yandan gözyaşları akarken konuşmasını sürdürdü:

-Bazıları kendi evlatlarını en büyük işkenceleri göreceğini bile bile düşmana teslim etti. Bunların bir kısmı zindanlara atıldı, bir kısmı hain olup bırakıldı. Bazılarının cesedi kendisini teslim eden ailelere geri verildi. Bu köyden Ahmet Altan arkadaşın kanlı cesedini de bir torbanın içinde

kendisini teslim eden ailesinin kapısına bıraktılar... Şimdi sana soruyorum Oli baba: Burada beyinleri yiyen kimdir, beyin yenen kim? Yaşayanlar mı ölüdür, yoksa ölüler mi yaşıyor!?

Oli baba, duraksadı, gözleri doldu ve elini Besê'nin omuza koyup kelimeleri seçerek konuştu:

-Bana çok ağır bir soru sordun Besê. Bunun cevabı beni aşar... Ama anlıyorum ki, sen zaten bu sorunun cevabını biliyorsun!

Besê, ses etmedi... Sonra tepedeki kadınlarla birlikte tekrar eve döndüler...

Kurban eti pişirilmiş ve sofraya hazırlanmıştı. Hep birlikte oturup yediler. Sonra Besê hatırı istedi ve

Fidan'la birlikte eve dönüp
dağdakilerden gelecek haberin
yolunu gözlemeye devam etti...*

18. BÖLÜM

Kürtlerin ilk kutsal kitabı Avesta'da dört bin yıldan daha eski olduğu sanılan bir aryan efsanesinde büyük bir felaketle yok olmak üzere olan halkını kurtaran ve dünyayı yeniden yaşanılır duruma getiren dürüst insan Yima anlatılır:

-“Ben Ahura Mazda, onunla konuştum ve şunları söyledim...
“VİVANGAT'IN oğlu, büyük

koruyucu oban, drst Yima... Benim düzenimi taşıyan ve anlatan ol... Benim dünyamın gelişimini sağla, sonra ben ona iki tamamlayıcı şey getirdim: Altın kakmalı bir mısa (ucu sivriltilmiş sopa-mızrak) ve altın kakmalı bir hançer... Dünya sığır ve diğr hayvan sürüleriyle, insanlarla, köpeklerle, kuşlarla ve kıızıl alevli ateşlerle doldu. Bunun zerine Yima, güneşin gün ortası yoluna saparak aydınlığa doğru gitmek üzere parlak yoluna saparak aydınlığa doğru gitmek üzere parlak gökyüzüne yöneldi. Daha sonra dünyayı MISAS'IYLA tazyik etti ve haneriyle delerek şöyle konuşt: "parçalarını iyilikle aç, sığır ve hayvan sürüleriyle insanları taşıyacak şekilde uzaklara kadar

genişle''...Ve dünyanın eskisinin üçte bir nispetinde daha geniş hale gelmesine sebep oldu. Orada sığır ve diğer hayvan sürüleriyle, insanlar istedikleri sayıda ve arzuladıkları gibi yerleştiler...

Yaradan... Ahura Mazda, iyi nehir DAİTYA'NIN kıyısında göksel meleklerle birlikte bir toplantı çağrısında bulundu... İyi koruyucu, dürüst Yima... Üstün değerdeki ölümlüleri toplantıya çağırdı... Ahura Mazda, YİMA'YA şöyle dedi:

- 'Maddi dünyaya öldürücü kışla çökecek, beraberinde son derece kötü, bozuk soğuklar getirecek... Dağların en yüksek tepelerinde kar tabakaları oluşacak. Hayvanlar ölecek... Bir sığınak inşa et. Buraya koyunların, öküzlerin, köpeklerin,

kuşların ve kızıl alevli ateşin tohumlarını yerleştir... Suları yerleştir... Yeryüzündekilerin en iyisinden, en irisinden kadınların ve erkeklerin tohumlarını yerleştir'... Ve Yima Ahura Mazda'nın istediği gibi yaptı... Ve Yima'nın yaptığı sığınakta yaşayan insanlar en mutlu bir hayat yaşadılar..." Aradan binlerce yıl geçti...

Şimdi mevsim bahardı, ama Yima'nın kurtardığı halkın çocuklarının üzerinde insan soyunu bitirecek yılan zehir gibi kara bir kış yine ağır ağır çöküyordu.

O zaman, dünya çoğalan insanlarla hayvanlara dar gelmişti, Şimdi ise insan insana dünyayı dar ediyordu. O zaman, insanları öldürücü kara kıştan kurtarıp,

dünyayı genişletecek, iyi koruyucu, dürüst bir insan gerekliydi, bugün de gerekli ve şimdi de iyi koruyucu, dürüst insan sığınağını kazmış, insanların en iyisini sığınağına almaya başlamış ve kara kışların geçip, dünyayı insanlar için genişleteceği zamanın gelmesini bekliyordu.

O zaman, dürüst insanın elindeki en güçlü silah, ucu sivriltilmiş bir sopa yani "MISAS'TI." Bu sopayı, bu ülkenin dağlarında yaşayan insanlar hala Avesta'da geçen ismiyle, saban sürüp toprağı işlerken hayvanı dürtmek için kullanmaya devam ediyorlardı. Ama bu mısas, artık, insanın insan üzerine çöktürdüğü, ölümcül kara kışı yenip, dünyayı insanca

yaşanılacak şekilde genişletmek için yeterli değildi.

İnsanın insanlıktan çıkarılmak istendiği bu zamanda, ülkenin üzerinde bir güneş gibi yükselen, iyi koruyucu, dürüst insanın elindeki en güçlü silah: İnsanca yaşamamanın bilinci idi.

Ve şimdi, iyi koruyucu, dürüst insanın seçtiği, insanların en iyileri, yürekleri dürüstlikle beyinleri insanca yaşamamanın bilinciyle ve elleri tüfeklerle güçlendirilmiş olarak bu ülkenin dağlarında yeniden yürümeye başlamışlardı...

Besê'nin kırsal alanda dağa çıkma zamanı da artık iyice yaklaşmıştı.

Onun kırsaldaki arkadaşlarıyla ilişkilenmesini ve orada yaşadıkları

önemli oranda Rıza'nın anı notlarından öğreniyoruz...

Akşama doğru, bulutların yoğunlaşıp gökyüzünü kararttığı ve yağmurun yağmaya devam ettiği bir sırada, Kandil dağının eteklerinde, bir yokuşun hemen ardında belirmeye başlayan karartı giderek büyüdü. Yukarıdaki düzlüğe tırmandı ve durdu. Yakalarını boynuna sardığı parkası, sırt çantası, pantolonu ve ayaklarında biriken çamur kütlesiyle yağmurun altında uzun zamandır yürüyen biri olduğu belli oluyordu. Parkesinin yanında, yağmurdan etkilenmemesi için namlusunu aşağıya gelecek şekilde tuttuğu tüfeğini iyice kavrayıp biraz doğrulttu. Dört tarafa baktı ve az önce tırmandığı yokuşun aşağısına

doğru dönerek, eliyle bir işaret yaptı. Az sonra biri uzun, ikisi kısa boylu üç kişi yanına geldi. Onlara karşı tepenin yamacındaki üzüm bağının bir kenarında duran kulübe karartısını gösterdi ve önde yürümeye devam etti. Hemen ardından elinde tüfeğiyle uzun boylu olanı ve diğer ikisi sıra halinde aralıklı olarak onu izledi. Yamacı tırmanıp kulübeye ulaştıklarında öncülük yapan sağ-solu yokladı ve diğerlerine:

-Ne yazık ki, beklediğimiz gibi çıkmadı, dedi. Diğerleri, uzun yürüyüşün ardından yokuşu tırmanmanın ve ayaklarında bir topak halinde biriken çamurun verdiği yorgunlukla derin soluklar alıp kulübeye baktılar. Yirmi-yirmi

üç yaşlarında uzun boylu, normal kilolu, esmer-toparlak yüzlü olanı kalınca dudaklarındaki bir tebessümle konuştu:

-TÜHH!, biz de bu kulübeye ne umutlar bağlamıştık! İsmail, dediğin gibi bu pek işe yarayacak durumda değil. Gerçi bağ haymaları genelde böyle olur, ama bu delik-deşik olmuş, rüzgarı da, yağmuru da tutacak hali kalmamış. Neyse, şimdi Musolar'ın üst tarafındayız değil mi? Daha fazla yürümemize gerek var mı?

Öncülük yaparak onları oraya getiren on sekiz-on dokuz yaşlarında, orta boylu, güçlü yapılı, dolgun yüzlü, kumral düz saçlı olan İsmail saygıyla bakarak cevapladı:

-Rıza abi, daha fazla yürümemize gerek yok. Köye girmek için hava iyice kararınca kadar burada bekleyebiliriz.

On beş-on altı yaşlarında, çocuklukla gençlik arasında, kısa boylu, iri gözlü ve bütün yorgunluğuna rağmen neşesini yitirmemiş olan erkek arkadaşları yarı alayla araya girdi:

-Bu kulübenin içinde kalacağımıza bir kayanın üstünde oturup öyle de bekleyebilirdik. Bu kadar yokuşu burada oturmak için mi çıktık?

Rıza da gülümseyerek konuştu:

-Mustafa, yokuşu çıkmak için biraz yorulduk ama bu kulübeyi de o kadar küçümsememek gerekir. Etraf çırıl çıplak, altına girebileceğimiz

ağaçlar ya da büyük kayalar yok. Senin dediğin gibi bir kayanın üzerinde de oturabiliriz ama zaten iliklerimize kadar ısınmışız. Yağmurun altında biraz daha kalsak hepimiz zatürre olacağız. Bu kulübe rüzgârı ve yağmuru pek tutmayabilir ama bizim için daha önemli olan etraftan görülmeyecek şekilde beklemektir. Yani bu kulübe bütün harap olmuş haline rağmen yine de işimize yarayacak.

Mustafa gülümserken beliren gamzeleriyle, çocuksu halinde neşeyle yeniden cevap verdi:

-Seni anlıyorum abi. Benimki şakaydı, ama burada durunca soğuğu daha fazla his etmeye başladık, anlaşılan bu soğuklar bize pek şaka yapmıyor.

Bu sırada yanlarında duran diğer kısa boylu kişi parkasının başlığını arkaya attı, kulaklarını ovuşturdu ve nefesinin buharını eline üfledi. Hafif kemerli burnu, esmer yüzü ve arkada toplayıp parkasının içine aldığı saçlarıyla biraz erkeksi görünüşlü on yedi-on sekiz yaşlarında bir bayandı. Rıza ona dönerek gülümsedi:

-Ne o Zöhre, sen de mı üřüdüñ?

Zöhre, üşümeyi pek önemsemediğini belirten bir ifadeyle gülümseyerek cevapladı:

-Hava soğuk, insan ister istemez üşüyor ama pek öneli değil.

Rıza:

-Siz bu çevreyi tanıyorsunuz. Eğer sakıncası olmayacağını

düşünüyorsanız bir ateş yakabiliriz. İsmail eliyle etrafı işaret ederek konuştu:

-Bu havada çevrede kimsenin olacağını sanmıyorum. Çobanlar da şimdi kuytu bir yere çekilmiştir. Hele düşmanın buralara geleceğini hiç sanmıyorum. Çünkü şimdi yollar yağmur nedeniyle tamamen çamur içindedir. Arabalar kolay kolay ilerleyemez. Bence bir ateş yakıp ısınabiliriz, yoksa burada hareketsiz durdukça daha fazla üşüyeceğiz.

Mustafa bu cevap üzerine hemen atıldı:

-Tamam, şimdi İsmail abiyle ben gidip bağın kenarındaki tiyeklerden kuru odun getirelim. Belki zor

buluruz ama getirince şöyle dumansız bir gerilla ateşi yakarız, o zaman hem duman az çıkar, hem de ısınırız...

Sonra toplayabildikleri kadar kuru çöpü haymaya getirdiler, Yaktıkları ateşin çevresinde çöplerin üzerine oturarak havanın iyice kararmasını beklediler...

Hava kararmaya başladığında ateşi söndürüp, silahlarını kontrol ederek Musolar köyüne doğru yürümeye başladılar.

Önde giden İsmail'de on birli (ÇİKE) tüfek ve bir tabanca, onun arkasında giden Zöhre'yle Mustafa'da birer tabanca ve en arkadan gelen Rıza'nın boyunda bir

dürbün, elinde ise G-3 otomatik tüfek vardı.

Yokuş aşağı inerken yağmurun kayganlaştırdığı taşlar ve çamur nedeniyle yuvarlanmamak için dikkatle yürüdüler... Köyde hem erzak temin edecekler, hem de çevredeki diğer gruplarla ilişkilenmek, ya da düşmanın hareketliliğini öğrenmek için bilgi almaya çalışacaklardı.

Köye iyice yaklaştıklarında İsmail diğerlerine seslendi:

-Önce ben gideyim, bir terslik yoksa el fenerini iki kez yakıp söndürürüm. O zaman sizde gelirsiniz.

Diğerleri bunu onaylayınca İsmail hızla köyün içine girdi. Önce köpek

havlamaları yükseldi, sonra anlaşıldığı kadarıyla köpekler İsmail'in yabancı olmadığı fark etmişlerdi ki, seslerini kestiler. Diğerleri de el feneri işareti aldıklarında çabucak köye girdi. Köpek havlamaları yeniden başlayınca dikkat çekmemek için acele ettiler. Eve ulaştıklarında Fidan kapıyı açmış, kendilerini bekliyordu. Büyük bir içtenlikle ve sevinç içinde:

-Hoş geldiniz, çabuk içeriye girin, çabuk girin ki köpekler sussun, dedi. Rıza, kapının önündeki dar holden oturma odasına geçmek üzereyken Fidan gülümseyerek onu durdurdu.

-İçerde sürpriz bir misafiriniz var!

-Kimdir?

-Sürpriz dedim ya, sen tahmin et!

Rıza biraz düşündü ama çıkaramadı. Fidan:

-Madem tahmin edemedin içeri gir de gör, dedi ve içeri girdiler. Besê, büyük bir sevinç içinde, gözleri ıslıl ıslıl parlayarak Zöhre'yle kucaklaşırken Rıza onu gördü ve hemen tanıdı. Besê, Rıza'nın da elini sıktı. Heyecanla hal-hatır sorarken sobanın etrafına sandalyeleri dizdi ve oturmalarını sağladı.

İçeriye girenlerin elbiseleri çamur olduğu için rahat etmediklerini fark eden Fidan:

-Evim sizin de eviniz sayılır, eşyaların kirlenmesi hiç önemli değil, istediğiniz gibi oturabilirsiniz,

dedi. Ona kayını İsmail karşılık verdi:

-Yenge çekindiğimiz yok, hele üstümüz başımız kurusun sonra otururuz, şimdi de kendi evimizde gibi rahatız sen meraklanma.

Besê'yle Fidan çabucak yemek hazırladılar, yemekten sonra çaylarını içtikleri sırada Mustafa'yla sohbet eden Besê bir ara Rıza'ya seslendi:

-Seninle biraz konuşmak istiyorum. İstersen yan odadaki kiler bölümüne geçelim.

Rıza bu isteğe biraz şaşırdı, merak içinde kalktı ve yan odaya geçtiler. Odada bir kenara yığılmış un ve buğday çuvallarıyla kullanılmayan eşyalar duruyordu. Bacaya açılan bir

ateş ocağı vardı ama yanmadığından içerisi oldukça soğuktu. 1Besêle Rıza iki tahta sandalyeye oturdukları sırada Fidan kucağındaki odunlarla geldi.

Ocağı yakalım yoksa burada donarsınız, deyip odunları biraz gazla tutuşturdu ve tekrar çıktı. Besêle merakla bekleyen Rıza, ya sordu:

-Mamo burada mı?

-Hayır, şimdi bu çevrede değil, Kuruçay tarafına gitmişti. Eğer beklersen üç- dört güne kadar buralara gelebilir.

-Onunla konuşmam gereken şeyler vardır. Bu evde de sizin geleceğinizi tahmin ettiğim için bekliyordum.

Mamo'yu g rmen biraz zor olabilir ama çok önemli buluyorsan bana da söyleyebilirsin.

Bes  gülümseyerek resmi havayı dağıttı:

-Merak etme öyle olumsuz bir haber getirmedi.

Konuşacaklarım çok özel şeyler değil. Bunu sana da söyleyebilirim.

Sonra derin bir nefes çekip kararlı bir ifadeyle sözüne devam etti. Ben artık evle olan ilişkimi kestim bundan böyle sizlerle kalmak istiyorum. Bu konuda kararım kesindir.

Rıza, şaşırmıştı, biraz kaygılı bir ifadeyle konuştu. Kararım kesindir diyorsun, bu noktadan sonra ne söyleyebilirim bilmiyorum. Ama

şimdi parti ile olan irtibatımız kopmuş durumdadır, yeniden ilişki kuruncaya kadar Pazarcık'ta kalsaydın.

Rıza sözünü tamamlamadan, Besê araya girdi. Hayır, kırsala çıkmayı uzun zamandır istiyorum. En son Battala söylemiştim, o şehit düşünce MAMOY'LA da konuştum. Bana haber verinceye kadar beklememi söylemişlerdi, Ama artık bekleyecek durumda değilim.

Arkadaşlar sana neden haber vermediler bilemiyorum ama şimdi söylediğim gibi partiyle ilişkimiz yok. Bizim durumumuz da pek uygun değildir. Pazarcık'a dönüp biraz daha orda kalsan olmaz mı? Besê, derin bir nefes çekip kollarını bana açarak konuştu. Tabi bunu

söylemek kolay, ama artık benim Pazarcık'ta durmamın imkânı kalmadı. Ama her gün evin gözetleniyor, beni her an yakalayıp götürebilirler, böyle bir zamanda bunu kabul edemem. Artık sizinle birlikte kırsala çıkma kararım kesindir, farklı bir şey yapmak istemiyorum.

Bu sırada Fidan kapıyı çalıp içeri girdi. Yakınlarımız, sizi görmeye geldi, onların yanına gelseniz iyi olur, dedim ve kalkıp yan odaya geçtiler. Gelenler genç kızlar ve kadınlardan oluşuyordu. Hal hatır sorduktan sonra dikkatlerini en fazla çeken Zöhre'yi soru yağmuruna tutular. Nerelisin? Ailen var mı? Kızım bu genç yaşta sana yazık değil mi? Bu karda kışta

dağlarda ne yapıyorsun? Devrimi yapacaklarsa bırak erkekler yapsın, sen kadın haliyle dağda ne arıyorsun? Zöhre gülümsedi ve anlaşılır bir sesle hepsine hitap etti. Önce şunu söyleyeyim bize siz nerelisiniz, aileniz yok mu diye soru sormayın. Bizim için bir kural olduğundan bunları açıklayamayız, sonra siz de incinirsiniz. Şimdi bizim memleketimiz tüm ülkemizdir, ailemiz de halkımızdır. Yani sizde bizim ailemizsiniz. Bu zamanda karda kışta gezmek tabi ki hoş değil, Ama halkımızın üzerindeki baskı ve vahşeti çok uzağa gitmeden bu köyde katledilenlerden siz de biliyorsunuz. Bu uğursuzluğu aşmak için bazılarının dağda kalması gerekiyor. Ben bayan oldum

diye neden katılmayacakmışım. Kadınların erkeklerden eksik olan bir yönü yoktur. Ve eğer bir acıya katlanmak, direnmek, savaşmak gerekiyorsa bu ülkedeki kadın erkek herkesin sorumlulukları yerine getirebilirsiniz. Zöhre'nin anlattıkları özellikle genç kızları gururlandırılmıştı. Tabi kadın da yapabilir. Neden yapmasın. Diyerek onu onayladılar. Yaşlı kadınlar ise, Doğrudur, doğrudur ama devlet güçlüdür. Üzerinize gelirse hepinizi öldürebilir, diyorlardı. Besê Zöhre'yi tamamladı, böyle bir savaşın neden gerektiğini, zorlukların nasıl yenileceğini uzun uzun anlattı. Sonra kadınlara dönerek sordu. Peki, bu davayı kendi davanız olarak görüp gelip giden

arkadaşlara yeterince yardımcı oluyor musunuz? Yaşlı bir kadın. Evimize geldiklerinde yiyecek giyecek gibi ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyoruz. Başka da elimizden bir şey gelmiyor dedi. Besê Neden elinizden başka bir şey gelmeyecekmiş. Eğer isterseniz çok şey yapabilirsiniz. Barındırabilirsiniz, köye gelen şüpheli yabancıları bildirir, asker polislerle yanlış bilgi vererek şaşırtabilirsiniz. Hatta çocuklarınıza bu savaşta yerini almaları için güç verebilirsiniz. İsmailin anası diğer kadınlara göz atıp, Besê'ye dönerek sitem eder tarzda söylendi. Besê, biraz şaşırp kızdığını belli ederek. Nasıl, burada hakkımızda dedikodu yapanlar da mı var? Var tabi her gün bunları

doyuyorum. Sen çocuklarını bu davada katmayı bir tarafa bırak bizim çocuklarımız dağdadır sürekli bize kızıyorlar. Devletin bu köye baskıları onların yüzündedir, onlar da gelsin Avrupa ya gidip yaşasınlar, bizi, de rahatsız etmesinler diyorlar.

Bu sözlerin muhatabı olduğu anlaşılan iki kadın rahatsız olarak yerinden kıpırdandı ve biri İsmail in anasına yan yan bakıp konuştu. Köyünüzde böyle şeyleri yapan yoktur varsa da biz tanık olmadık zaten hepimiz akrabayız dostuz. Besê Doğrusu bu köyde böyle bir şey beklemezdim. Canını ülkesine, halkına size adayan ne büyük zorluklarla baş etmeye çalışan insanlar hakkında dedikodu

yapmak insanlığa sığmaz üstelik bu köyde iki de şehidimiz var. Ahmet ALTAN, ailesinin yaklaşımına rağmen işkencede katledildi, Battal da dağda çatışarak şehit düştü. Onlar, bu davayı yürütenler rahat yaşamın ne olduğunu bilmiyorlar mıydı sanmıyorsunuz. Tüm bunlara rağmen hala hakkımızda ileri geri konuşanlar varsa hoşgörüyü karşılayamayız. Eğer böyle olumsuz yaklaşan olursa, bize bildirin, kendileriyle konuşup engelleriz. Besê'nin karşısında onu dikkatle dinleyen yaşlı bir kadın bezgin bir ifadeyle konuştu: Kızım böyle söylüyorsun ama senin bunlarla ne işin var. Evli barklı bir kadınsın. Eğer çocuğun olsaydı şimdi böyle konuşmazdın. Teyze bunu çok

yanlıř dūřūnūyorsun. ocuklarımın olmadığı doğrudur, âmâ isteseydik. Bizimki de olurdu. Bu ūlkedeki būtūn çocukların geleceęi karartılırken. Benim bir ocuk sahibi olmam neyi deęiřtirir:

Bu dava ūlkemizin būtūn çocuklarının davasıdır. Çocukların analıęı babalıęı yapacak olanlar da bu ūlkede insanca bir yařamı hazırlamak için uęrařanlardır. Yoksa en aęır iřkenceyi gŧreceęini hatta katledilebileceęini bile bile dūřmana teslim edenler yada kendi ūlkesinden kaçıp ne olduęu belirsiz yerlere savrulmasını isteyenler deęil. Konuřmalar geç saatlere kadar sūrdū ve artık gitmek gerektięi hatırlatılınca, genç kızlarla kadınlar vedalařıp evlerine gittiler.

Fidan Besê'nin de gideceğini anlayınca üzölmüş ve biraz da telaşlanmış. Besê'ye, Devlet tarafından aranmıyorsun. Burada benimle kalsan daha iyi olmaz mı dedi. Besê gülümseyerek onu cevapladı. Hayır, hayır. Ne kadar zamandır bu fırsatı bekliyordum, artık arkadaşlarla gideceğim. Bir de köye operasyon olursa beni gördüklerinde Pazarcık'ı karıştırdığın yetmedi, bu sefer de Musoları karıştırmaya mı geldin diyerek ikimizi birden tutuklarlar. Sana da zarar verebilirim. Fidan bir cevap veremedenden üzgün üzgün baktı. Götürecekleri erzakı bir çıkına sarıp onlara verdi Çıkını Mustafa aldı vedalaşırken Fidan hüznölü bir halde. Yine beklerim, kapım size

daima açıktır, dikkatli olun diye seslendi. Onlar da el kaldırdı ve köpek havlamaları yeniden başladığından köyün dışına doğru karanlığın içinden yürüdüler. Hızlanmış olan yağmurun altında kısa sürede ıslandılar. En arkada tüfeğini ıslanmaması için parkasının altında tutarak yürüyen Rıza, bir ara önünde giden Besê'nin durduğunu fark etti ve ona ulaştığında merakla sordu: Ne o, yoksa yoruldu mu? Hayır, ne yorulması bana da vereceğiniz bir silah yok mu diye soracaktım. Rıza silah kollanmayı biliyor musun diye soracaktı ki Besê'nin Cimikanlı dağlarında genç kızlara silah talimi yaptırdığını hatırlayarak vazgeçip, Yanımızda fazladan bir tabanca var dedi -7,65

mi. Evet Umman yok mu onu daha iyi kullanıyorum. Bir tane vardı o da Zöhre'nin yanındadır. Gideceğimiz yerde gerekirse değiştirirsiniz. Bu arada ön tarafta yürüyenler de onların durakladığını fark edip beklemeye başlamıştı. Yanlarına ulaştıklarında Rıza İsmail'den, 7,65'lik tabancayı alıp Besê'ye verdi. Besê tabancayı yokladı ve montunun yan cebinde, elinde tutarak yürümeye devam etti. İki saat kadar sonra yağmurun kabarttığı küçük bir dereyi geçmeleri gerekti. Ayakkabılarını çıkartıp, paçalarını sıyırarak geçtiler ve tekrar ayakkabılarını giydiler. Mustafa ile İsmail konaklayacakları yeri kontrol etmek için bir yamaca tırmandı, az sonra hafif bir ıslık

sesliyle işaret verince diğerleri de yukarı çıktı.

Geldikleri yer büyükçe bir hayvan ağılıydı. Bakımsız kaldığında toprak damında su damlıyordu, içerisi oldukça nemliydi ve adeta genzi yakan yoğun bir gübre kokusu geliyordu. Küflü samanların arasında buldukları çöplerle bir ateş yaktılar. İçerisi ateşin ışııyla aydınlandığında, sırt çantalarındaki muşamba ve battaniyeleri yarım kuru olduğu bir köşeye açıp üzerine oturdular. Vakit gece yarısını geçiyordu ve çamurla yağmur içinde iki saatlik yürüyüşleri onları epey yormuştu. Ateşin etrafında yorgun halleriyle oturup kurumaya çalıştıkları sırada Besê yeni yol arkadaşlarına baktı. Onlar da ne

diyeceğini merak ederek gülümser bir halde. Besê'ye bakıyorlardı. Kısa bir sessizliğin ardından. Besê gülümseyerek konuştu: Yaşadığınız koşulların epey zor olduğu hemen belli oluyor. Şimdi burada küf nem, karanlık ve soğuk var ama ben sanki aydınlığa ulaşmış gibi kendimi rahat hissediyorum. Mustafa gülerek. Buranın neyi rahat ki Besê abla, dedi Besê:

-Tabi ki, düzenin ve toplumun yaşadığı çürümüşlüğe göre burası daha iyi değil mi? Hem düzenin kokuşmuşluğunu giderip aydınlanacak asıl güç de buralardan çıkıp gelişecektir. Mustafa:

-Ha, anladım. Tabi öyledir, buranın küf ve gübre kokusu biraz burnumuzu yakıyor ama zararı yok,

düzenin gübresinden daha iyidir, deyince diğerleri de güldüler, Besê yol arkadaşlarına tekrar baktı. Gülümseyen yüzlerine rağmen bu noktaya büyük sıkıntılardan sonra geldikleri dalıp giden gözleri ve düşünceli hallerinden belli oluyordu. Grubun sorumlusu olan Rıza'yı uzun zamandır tanıyordu, onu bir kaç sefer Memet'le birlikte Pazarcık'a geldiklerinde görmüştü. Önce ona dönüp sordu:

-Rıza arkadaş, ben senin Maraş tarafında olduğunu sanıyordum: Doğrudur, ben oralardaydım ama son zamanlarda gruplar arasında bağlantı koptuğu için geçici olarak buraya geldim.

-Ya sen İsmail arkadaş uzun zamandır kırsalda mısın? He uzun

sayılır. Yani 12 Eylül den sonra çıktım, altı yedi ay kadar oluyor. Abimin sorguda çektikleri, zindanda gördüğü eziyetler, bir de düşmanın diğer baskılarını görünce artık dayanamadım hesap sormak için ben de kırsala çıktım.

-Ya sen Zühre ortaokuldayken seninle bazen görüşüyorduk, son zamanlarda köyde olduğunu biliyordum. Kırsala çikalı çok oldu mu? Yok, abla iki hafta kadar oldu. İsmail arkadaşın dediği gibi bende partinin ihtiyacı olduğunu bilerek dağa çıktım. Gerçi arkadaşlar uzun süre kabul etmek istemediler ama kendimi dayatınca sonunda katılmayı başardım.

Bu arada Mustafa çocuksu yüzünde beliren gamzeleriyle

gölümseyerek atıldı. Besê abla hepsini sordun ama beni sormadın. Besê gülümseyerek ona baktı. Zaten sıra sana gelmişti. Diğer arkadaşları az çok tanıyorum ama seni ilk defa görüyorum. Mustafa:

-Abla sen beni belki tanımıyorsun ama ben seni tanıyorum. Ben Çiftlik köyündenim, 12 Eylül den önce Pazarcık yatılı okulunda okuyordum. O zaman arkadaşlarla tanıştım seni de uzaktan tanıyordum. 12 Eylül den sonra artık yatılı okula gitmek istemediğim için terk ettim. O zaman babam benim partili arkadaşlarla ilişkili olduğumu anlamıştı. Zorla okula devam etmemi istedi ben kabul etmedim. Babam bu faşistlerin baskıları ve teslim çağrılarından

önce arkadaşlar benim kırsala çıkma önerimi reddetmişlerdi ama bu sefer baktım babamın elinden paçayı kurtaramayacağım kaçıp kırsaldaki arkadaşlara katıldım. Bir iki aydır arkadaşlarla birlikteyim. Besê gülümseyerek:

-Kısa zaman olmuş ama bakıyorum da hemen uyum sağlamışsınız dedi. Mustafa bu sözle böbürlenmişti. Kendini kabartarak, Tabi abla ne de olsa bu dağların yabancısı değiliz dedi. Bu hareketine hep birlikte güldüler. Kısa süre sonra İsmail bir uyku tulumuna girmeye çalışırken Rıza'ya seslendi:

-Radyoyu hafiften aç müzik dinleyelim.

Rıza biraz kızarak cevapladı:

-Ne müziği şimdi bunun zamanı değil, müthiş uykum var uyuyacağım.

Mustafa ile Rıza uyumak için üzerlerine battaniye çekmeye hazırlandıklarında Besê oldukça şaşırmış bir halde sordu:

-Hepiniz yatmak için uzanıyorsunuz: Nöbet tutmadan mı yatacağız: Gerillada hiç bir zaman nöbetsiz konaklanmayacağını biliyordum.

Rıza'nın biraz uykusu kaçtı ama yine de fazla umursamadığını belli eden bir ifadeyle konuştu:

-Doğrudur her zaman nöbet tutulması gerekiyor. Ama biz buna pek gerek duymuyoruz. Gündüzleri mutlaka nöbetçi oluyor gece köye

gittiğimizde de oluyor ama şimdi bu koşullarda burada nöbet tutmak pek gerekli değildir. Besê gruba bir kaç saat önce katıldığı için fazla üstelemek istemedi ama bakışlarından ikna olmadığı anlaşılıyordu. Rıza ikna etmek için devam etti:

-Nöbet tutmaya gerek yok TC aklını mı oynattı ki böyle bir havada operasyon yapsın. Şimdi subaylar sıcak yataklarında mışıl mışıl uyuyorlardır. Operasyon yapacak olsalar değil arabayla yaya bile Musalar köyünün çevresindeki çamurdan çıkamazlar. Kaldı ki gece içimizden uyanan olursa ağılın kapısına kadar gidip etrafı dinlesin eğer şüphelendiği bir şey olursa...

İsmail de Besê'nin ikna olmadığını fark etmişti:

-Sen dinlenmene bak Besê Uzun zamandır dağda nöbet tutmadan yatıyoruz, görüyorsun ki bize hala bir şey olmadı. Bu gecede olmaz. Hem gelseler bile silahımız var çatışırız gerekirse şehit oluruz. Besê biraz kızarak konuştu:

-Nöbet tutmadan yatarsak askerlerin geldiğini nasıl fark edeceğiz ki çatışalım? İsmail Askerler gece dağlara operasyon yapmaz Gelseler bile şafak attıktan sonra gelirler. Biz de şafakla birlikte zaten uyanıyoruz. istemedi biraz kaygılı olsa da Madem öyle düşünüyorsunuz o halde yatalım dedi ve öylece ozandılar....

O gece kaygılı haliyle yatan Besê'yi bir türlü uyku tutamadı. Bazen dalar gibi olsa da yağmaya devam eden yağmuru sesi ve şimşeklerin gürültüsüyle tekrar uyandı. Şafakla birlikte yağmur dinip, ortalık sessizleştğinde aşağı taraftaki derenin şırıltısını duyarken ağılın kapısında havanın giderek aydınlanmaya başladığını fark etti ve üzerindeki muşambayı kaldırarak oturdu. Bu sırada uyanan Zöhre uykulu haliyle Besê ye sordu:

-Sabah oldu mu? Oldu oldu arkadaşları kaldıralım mı?

Konuşmaları duyan diğerleri de uyandı. İsmail doğrulmuş, gözlerini ovarken gülümseyerek Besê'ye seslendi:

-Besê sert yatağa alışık olmadığı için uyuyamadın değil mi? Hem ondan hem de gece olunca gök gürültüsü kesilmediği için uyuyamadım. Gök gürültüsü mü ne zaman? Hayret Duymadınız mı? Ben duymadım: Sabaha kadar çakan şimşeklerin gürültüsünü duymadıysanız, bu yakınlarda silah sesi gelseydi nasıl duyacaktınız?

İsmail biraz düşündü ve sonra gülümseyerek cevapladı:

-Belki yine duymazdık ama ben böyle havalarda askerlerin dolaşmayacağına emin olduğum için rahat uyumuşum... Diğerleri de kalkıp battaniye ve muşambaları toplayarak, çantalara yerleştirdiler. Ağılın kapısından dışarıya baktıklarında günlerdir süren

yağmurun artık iyice durduğunu ve Kandil dağının üzerinde yükselen güneşin ısıısıyla dört tarafta yoğun bir sis yükselmeye başladığını gördüler.

Rıza derede yüzünü yıkayıp geldikten sonra Mustafa'ya seslendi:

-Gündüz bu ağılda kalmamız doğru olmaz. Sizin köyün güneyindeki meşeliğe gitsek orada akşama kadar kimseye görünmeden kalabilir miyiz?

Meşelik köye çok yakındır, oraya ara sıra çobanlar geliyor ama çobanlardan çekineceğimiz kimse yoktur... Böylece toparlanıp hareket ettiler. Mustafa önde giderek yol gösterdi. Ve kısa bir yürüyüşten sonra gidecekleri yere ulaştılar.

Korulukta meşe ve çamlar sıktı ama insan boyunu zor geliyordu. On-on beş evin bulunduğu çiftlik köyü tam karşılarında iki yüz metre kadar ilerdeydi. Sık çamların arasında, ağaç dallarını çamurlu yere sarıp üzerine muşamba ve battaniyeleri dizerek oturdular...

Güneşin yükselmesiyle sis giderek dağılmaya ve hava ısınmaya başladı. Çiftlik köyünde sabahın hareketliliğiyle birlikte hayvanlarını çıkaran köylülerin ve bağırp çağırın çocukların sesleri duyuluyordu. Rıza sırtını bir çama dayayıp otururken, havanın ısınmasının da etkisiyle üzerine çökmüş olan uyku halini gidermek için ayağa kalktı, çantadan küçük bir el radyosu çıkarıp kanalları

karıştırdı ve Türk sanat müziği çalan bir istasyonda durup sesini diğerlerinin de duyacağı bir şekilde ayarladı. Radyoyu bir çamın dibine bırakıp etrafta çalı ırpı toplayarak çay demlemek için bir ateş yaktı. İri taşları kenara dizdi ve çaydanlığın kulpuna bir değnek geçirerek, ateşim üzerine bıraktı. Bu sırada Bes  de gelip yanına oturmuştu. Rıza:

-Bes  dün gece Pazarcık'ta durumların giderek kötüleştiğini söylüyordun ama zaman olmadığı için konuşamadık. Nasıl, durumlar o kadar kötü m? Evet, giderek daha da kötüleşiyor. Darbenin baskıları altında kayıplarımızla birlikte hareket olmadığımız iyice daraldı. Bir de yaygın olarak büyük bir

düşkünleşme yaşıyor. Bizim taraftarlarımız, hatta birçok arkadaşımız korkuyla bizden uzaklaşıyor. Battal ile Abbas arkadaşın şehit olmaları, İsmet, Ahmet ve İbrahim arkadaşların işkenceyle katledilmeleri, bazı arkadaşların yakalanması ve bazılarının teslim olması taraftarlarımızın üzerinde büyük bir moral bozukluğu yarattı. Düşman böyle üstümüze üstümüze gelirken, eylemler yapılmamasını da yanlış değerlendiriyorlar. Yurt dışına çıkan arkadaşların mücadele vermek için yeniden döneceklerine inanmadıklarını açık açık söyleyenler var. Daha önce taraftarımız olanların çoğu açıkça, Çoluk çocuğumuz var, korkuyoruz,

ama artık bize gelmeyin diyor. Yani anlayacağın işlerimiz her alanda zorlaştı. Evet, anlattığın durumların etkisini kırsal kesimde de görüyoruz. Bazı dürüst ve oldukça fedakâr yurtseverler de var ama halkın silahlı gruplarla ilişkilenmedeki korkusu sanırım Pazarcık'takinden daha fazladır.

Besê Rıza'dan bir sigara isteyip yaktı. Ve üzüntüyle öfkenin birbirine karıştığı bir ifadeyle konuştu: Halkın durumunu anlıyoruz. Kendisini güçsüz hissediyor, korkuyor. Ama daha düne kadar militan kesilen arkadaşlarımızın ihanetini böyle değerlendiremeyiz. Kazım'la Hasan'ı her halde sende tanıyordun. Hasan hiç kimseye haber bile

vermeden kaçıp gitti. Kazım ise, birden bire sempatizanımıza aşık oldu ve bizden kaçmaya başladı. Onu zorlayıp Battal'la birlikte kırsala göndermiştim ama bir hafta sonra baktım ki, Pazarcık'ta yüz­süzce geziyor...

Rıza, Kazım adı geçince gülmeye başladı ve sonunda kalın sesiyle kahkaha attı. Besê biraz şaşırarak sordu: Neden gülüyorsun, bu anlattıklarım­da gülünecek ne var?

Rıza gülerek cevapladı:

-Kızma Besê Kızma demek ki Kazım ı sen göndermiş­tin ha. Onun kırsaldaki hali aklıma gelince kendimi tutamadım. Sen Kazım'ı kırsaldaki gördün mü? Tabi ben o zaman Tilkiler köyü tarafındaydım.

Battal onu bize teslim etti. Kazım arkadaşı bir silah verin, artık sizinle kalacak deyip gitti. Ona bir **Mat** otomatik silah verdik. Pazarcık'ta taraftarlarımıza eğitim verdiğinden bize de epey faydası olur diye sevinmiştik. Ya sonra? Sonra İşte foyası yavaş yavaş açığa çıktı. O bölgedeki köylülerimiz yoksul olduğu için biz de ancak soğan, çökelek, patates yiyorduk, Kazım bunları görünce suratını astı, bana dokunuyor diyerek iki gün doğru dürüst bir şey yemedi. Havalar karlı ve soğuktu. Dört beşinci gün bu sefer de hasta numarası yaptı, ben ölüyorum diyerek inlemeye başladı. Sonra silahı bize vererek geri döneceğini söyledi. Bir yandan Ben bu koşullara dayanamıyorum

diyordu, diğerk yandan bizi küçümsüyordu. Karşılıklı olarak sert biçimde tartıştık. Battal yeniden gelinceye kadar kendisini bırakmayacağımızı söyledik. Bu sefer iyice düşkünleşerek ağlamaya yalvarmaya başladı. O an ondan nefret ettim. O halinden ben kendim utanıyordum. Sonunda partiye vermek üzere neden gitmek istediğini belirten bir not yazıp gitmesini söyledim. Adeta birden bire canlandı, hastalık mastalık kalmadı, notu yazdı, ardına bile bakmadan Malatya Pazarcık otoyoluna doğru koşarcasına yürüyüp gitti.

Besê, Yerinizde olsaydım sorumlu arkadaş gelinceye kadar onu tutardım gerekirse zor kullanırdım.

Çünkü o derece düşkünleşen birisi hepinize zarar verebilirdi. Tahammül edilecek gibi değildi. Halini görseydin belki sen de bana hak verirdin. Demek kendini öyle düşkünce attı ha. Bana Durumum uygun olmadığı için arkadaşlar kalmamı istemedi demişti. Gerçi ikiyüzlülük yaptığı belli oluyordu ama şimdi sen anlatınca durumunu daha iyi anladım. Havanın ısınmasından mı yoksa sıkıntıdan mı bilmiyorum ama terlemeye başladım. Rıza gülümseyerek konuştu: İkisi de insanı terletir. Besê Neyse, bak çay suyu da kaynamaya başladı, artık demleyelim. Gerçi çayımız senin Pazarcık'ta bizim için ayırdığın baklavanın yerini tutamaz ama yine de iyidir. Besê

gölümseyerek ayağa kalktı. Şimdi böyle bir ortamda içtiğimiz çayın değerinin yanında baklavanın sözü bile olmaz. Ben çayı getireyim, yayla çayınız var mı, kahvaltı için çok iyi olur. Var var hem de istediğin kadar. Yalnız İsmail yayla çayı dediğini duyarsa kızar. Neden Çünkü o buna Kürdistan lezzosu diyor... Besê gülümseyerek uzaklaştı ve İsmail'in yanına geldiğinde, Kürdistan lezzosu hangi torbadadır? diye sordu. İsmail de gülümsedi, Çayımızın reklamını yaparken sesinizi işittim, işte o torbadadır. Yapın da güzel içelim. Az sonra yayla çayı saç ekmeği peynir, zeytin ve yumurtadan oluşan kahvaltı sofralarına oturdular. Besê Herhalde temiz havanın etkisiyle olacak

çoktan beridir ilk kez böyle iştahlı yemek yiyorum, dedi. İsmail daha bir şey yemediğini ima ederek, Mideni böyle iştahla çok yemeğe alıştırma. Yoksa seni doyurmak güç olur, bize de acı, deyince Besê kahkahayla güldü. Kahvaltıdan kalktıkları sırada Mustafa bir çamın arkasına geçmiş karşı taraftaki köyü izlerken Besê ile Rıza onun yanına gittiler. Mustafa: Besê abla evimizi sana da göstereyim bakarsın bir gün lazım olur, dedi ve eliyle işaret ederek devam etti.

Bak şurada iki katlı evin sağında bulunan beyaz badanalı ev var ya işte o evdir. Rıza Daha önce köyde hakkımızda ileri geri konuşan biri olduğunu söylemiştin. Onun evini de göstereyim. Kel Aziz mi? İşte o iki

katlı ev onundur. Peki, bahsettiğin kızının adı Döneydi değil mi? Evet evet Döneydi. Kel Aziz in oğluna zorla nişanladıkları kız: Besê araya girdi, Döneyi ben de tanıyorum. Onunla bir kaç kez Pazarcık'ta karşılaşmıştım ama zorla nişanlandırıldığını söylememiştii. Mustafa: Zorla nişanladılar. Kel Aziz zengin olduğu için Döne'nin ailesi onu nişanlanması için zorladı. Besê üzüntülü bir haldeydi. Hangi çağda yaşıyoruz: Zavallı kız şimdi neler yaşıyordur... Bu akşam Döne güle gidelim onunla ve ailesiyle konuşmak istiyorum. Rıza saatine baktı. Saat daha on otuz hele bir akşam olsun. Ben de Kel Aziz in evine gitmeyi düşünüyorum. Bu kıza çektiirdiğı bir yana bize yönelik

olumsuz yaklaşımlarını ciddi ciddi konuşup engellemek gerekiyor.

Öğleye doğru Mustafa köye baktığı bir sırada dönüp heyecanla Besê'ye seslendi: Besê abla döne evlerinin önünde ipe çamaşır seriyor. Besê'yle Rıza yaklaşıp baktılar. Döne, köyün çamlığa bakan tarafında kenarda kalan evin bahçesindeydi. Besê Onu buraya çağırmamızda bir sakınca var mı? Rıza Burada olduğumuzu kimseye fark ettirmeden gelmesini sağlarsak sakıncası olmaz. Besê bu yanıtla sevinerek Mustafa'ya seslendi:

-Kimseye görünmeden oraya kadar git, Döne'ye burada olduğumu ve kendisiyle konuşmak istediğimi söyle. Fark ettirmeden bir şeyleri bahane edip gelsin. Mustafa,

bütün canlılığıyla hemen amlığın arasına daldı. Ve kısa süre sonra geri döndü. Ona söyledim, birazdan gelecek.

Rıza, Mustafa'ya:

-Döne bu tarafa gelirken farkında olmadan başkalarının dikkatini çekebilir, onun için bir süre köyü gözetle, dedi. Döne amlığın içinde görüldüğünde Besê'yle Zöhre ona doğru giderek kucaklaştılar. Döne, Rıza'yı ve İsmail'i de görünce:

-OOO! epey de kalabalıkmışsınız, deyip elini uzattı. On sekiz yaşlarında, toparlak yüzlü şen yapılı biriydi. Döne için çay demlediler. Köyün durumundan, Kel Aziz'den konuştular. Bir ara Döne, Hemen eve gitmem gerekiyor, yarım saate

kadar gelirim, deyip ayağa kalktı. Besê Döne'nin yanlarına eli boş geldiği için mahcup olduğunu anlamıştı ve durdurmak istedi. Daha konuşmadık ki gidersin. Eğer yiyecek bir şeyler getirmek için gideceksen buna gerek yok. Akşam köye uğradığımızda alırız. Hayır, onun için gitmiyorum. Özel bir işim var birazdan dönerim. Bu kadar önemli görüyorsan git. Bari gelirken bize de bir makas getir. Makas mı onu ne yapacaksınız? Besê Zöhre'ye bakarak, Onun saçlarını kısaltacağım, dedi Zöhre gülümseyerek, saygıyla konuştu.

İyi akıl ettin abla yıkama imkânı pek olmadığından başımda bir çalı gibi duruyordu. Döne uzaklaşıp gittiğinde, Besê diğerlerine sordu.

Yanınıza hangi kitaplar var, uygun birini okuması için Döne'ye verebiliriz. Rıza biraz duraksadıktan sonra cevapladı:

-Ne kitabı, bizde hiç kitap yok:

-Nasıl ne kitabı, hiç kitap okumuyor musunuz, yanınızda partinin yayınlarından hiç biri yok mu?

-Tilkiler yöresindeyken, yanımızda Kızıl Kayalar ve Komiser Memo romanları vardı, onlarda bir ihbarla barınakta düşmanın eline geçti.

-Peki, bu yörede sakladığınız kitaplar yok mu?

-Vardı bir kısmı ıslanıp kullanılmaz hale geldi, diğer bazıları da sığınaklarda yakalandı.

-Yani şimdi siz hiç kitap okumuyorsunuz, öylemi?

-Hayır, okumuyoruz. Kendi adıma söyleyeyim kitap olduğunda da okumuyorum. Kebapçı arkadaş buradayken onun zorlamasıyla ancak iki ayda Komiser MEMO'YU okumuştum. Okumak biraz bana sıkıcı geliyor. Zaten operasyonlar nedeniyle sürekli yer değiştirdiğimiz için okumaya pek zaman bulamıyoruz. Bir de son zamanlarda arkadaşların şehit olması ve yakalanmaların neden olduğu moralsizlik de etkili oluyor. Sonuçta pek bir şey okuyamadık. Besê Sizin durumunuz, aynı Komiser Memo da ki Rapo'ya benziyor. O da kitap okumayı sevmezdi. Ama hiç olmazsa eylem

yapıyordu, şimdi siz onu da yapmıyorsunuz. Kitap okuyacak zamanı ayarlamazsanız, gelişmeleri nasıl anlayacaksınız kavrayışınız nasıl geliştireceksiniz ve olabilecek gelişmeleri tahmin ederek nasıl tedbir alacaksınız? Fiziki olarak bir o tarafa bir öbür tarafa gitmek yetmez ki, düşünce kıvraklığı ve kavrayışı da geliştirmek gerekir. Rıza suçüstü yakalanmış gibi bir duyguya kapılmıştı, ama yine de okumaya zaman ayırmanın pek gerekmediğini kararındaydı. Devrim kitapla değil silahla yapılır diyecekti ki vazgeçti, Parti, nasıl olsa bizi yurtdışına götürecektir. O zaman senin deyimle politikayı da orada öğreniriz, dedi.

İsmail Döne'nin köyde çıktığını söyleyince konuşmayı kestiler. Döne köyden görenler olabilir kaygısıyla önce Aksu'ya doğru yürüdü, az sonra yolunu değiştirerek yanlarına geldi. Beraberinde büyükçe bir çıkının içinde peynir tereyağı ve yumurta getirmişti. Bir de tavuk getirmişti ki, belki kabul etmeyip geri gönderirler düşüncesiyle başını oraya gelmeden kesmişti. Besê, Döne'nin bu haline gülererek, Keşke tavuğu getirmeseydin, şimdi bununla kim uğraşacak? diye Döne, Odun çok ateşimiz de var. Ben onu yarım saatte hazırlarım. İsmail, Sen bizim misafirimizsin, misafiri çalıştırmak olmaz ver onu ben yapayım dedi ve tavuğu alıp yola başladı. Battaniyelerin

üzerine oturduklarında Besê sözü açtı: Döne arkadaşlar senin nişanlı olduğunu söylediler, nasıl nişanlıyla anlaşabiliyor musun? Döne derin bir nefes çektikten sonra hüzünlü bir sesle cevapladı: Ben çok şanssız bir kızım, okumak istiyordum okutmadılar. Sonra ailem beni gönlüm olmadığı halde kişiliğini beğenmediğim birine nişanlandırdı. Çok karşı koydum ama fayda etmedi. İşte şimdi kel Aziz'in oğlu Süleyman'la nişanlıyım. Süleyman'a Seni sevmiyorum demedin mi?

Dedim ama o vazgeçmiyor. Peki, ne düşünüyorsun, istemediğin halde onunla evlenecek misin? O gün gelip çattığımda ölmek istiyorum. O nasıl söz Henüz çok gençsin, ölmeye değil yaşamaya layıksın... Peki, köyde ya

da başka yerde sevdiğin biri var mı? Döne biraz utandı ve başını öne eğip, hayır yok dedi Besê İkinizin aileleriyle konuşsak nişandan vazgeçirebilir miyiz? Döne emin bir şekilde cevapladı: Kesinlikle olumlu sonuç alamazsınız. Aslında kafamda geçen ve olmasını istediğim bir çözüm yolu var. Ancak olur mu bilemiyorum, çünkü size bağlıdır! Besê biraz şaşırdı. Çözümü bize bağlıysa, elimizden ne geliyorsa sonuna kadar yaparız. Fakat nasıl bir çözümdür? Döne biraz duraksadı, derin bir nefes aldı ve devam etti:

-Size katılıp beraber gitmek istiyorum. Nişanlımdan kurtulmak için böyle düşündüğümü sanmayın. Nişanlanmadan önce de partiye ve devrime inanıyordum. Mustafa

benim şahidimdir. Eğer kabul ederseniz, hemen şimdi sizinle gitmek istiyorum! Döne, sözünü bitirdiğinde olumsuz bir yanıt almaktan ürktüğünü belli eden bir ifadeyle ve göz uçlarıyla diğerlerine baktı. Besê düşündü, kendisinin bu gruba katılması bile kolay olmamıştı, Döne'yi alıp götürmenin de pek kolay olmayacağı belli oluyordu. Ama yine de her şeye rağmen isteği onu alıp götürmekten yanaydı.

Döne zor durumda olduğunu görüyorum ve bir şeyler yapmamız gerektiğine inanıyorum. Ama şimdi benim diğer arkadaşlar adına da karar vermem doğru olmaz. Aramızda biraz konuşalım sonra sana kesin bir cevap veririz. Ama

yalızca seni alıp götürmenin yeterli bir çözüm olmadığını da görüyorum. Senin gibi sayısız insanımız aynı durumda hatta daha kötü koşullardadır. Bir devrimle toplumun yapısı değiştirilmediği sürece de bu devam edecektir. Bunun için daha çok uğraşılması gerekecek... Şimdi izin verirsen durumu arkadaşlarla görüşelim...

Grupta, kırsalda uzun süre kalıp da çalışmalar içinde esas olarak yer alanlar İsmail ve Rıza olduğundan Besê onlarla birlikte diğerlerinden ayrıldı ve uzakça bir yere oturdular. İsmail, söz alıp konuşmaya başladığında, Rıza uyardı: Konuşurken heyecanlanıp sesini giderek yükseltiyorsun, bu sefer de öyle yapma, Döne sözlerinden

yanlış sonuçlar çıkarabilir. İsmail gülümseyerek devam etti: Tamam. Döne uzun zamandır taraftarımızdır. Köyünde bizim propagandamızı yaptığını da biliyorum. Dürüst bir arkadaştır. Gerekçesi ne olursa olsun, önerisinde samimi olduğuna inanıyorum, fakat içinde bulunduğumuz durum da bellidir. Onun için şimdilik bu öneriyi kabul etmeyelim diyorum. Rıza da İsmail'i onayladı: En büyük sorunumuz şu anda partiyle ilişkimizin olmamasıdır. Esas ilişkilerimizi Antep'le sağlıyorduk. Ama bu süreçte Antep ile Battal arkadaş şehit düşünce bağlantımız kesildi. Adıyaman'a bir arkadaş göndermiştik ama bağlantı

kuramadı. Bu bölgedeki gruplar arasında yetersiz de olsa bağlantımız sürüyor. Fakat ciddi bir barınma ve kendimizi koruma sorunumuz var. Gruplar ne kadar küçük olursa hareket olanağımız o kadar kolaylaşır. Ama sayımız arttıkça önemli zorluklar çekebiliriz... Besê üzüntüyle sözünü kesti. Yani, Döne'yi yanımıza almamız doğru olmaz mı diyorsunuz? Rıza Doğru olmaz tabi. Yalnız Döne değil, aslında Zöhre'yle Mustafa'yı almamıza bile karşıydım. Biz şimdi kendimizi bile koruyamazken onları nasıl koruyacağız?

Besê:

-Zor durumda olduğumuz açıktır, ama bu soruna da bir çözüm

bulmamız gerekir. Hem onu yaşadığı bu işkenceden kurtaracağız, hem de parti dürüst ve kararlı bir üye kazanacak. Bu zamanda partinin kararlı insanlara çok ihtiyacı var... Ama tabi sizin söylediklerinizi de göz ardı edemeyiz. Peki, onu şimdi hemen götüremesek bile yollar açıldığında götürebilir miyiz? Rıza ve İsmail her ikisi de:

-Tabi... Öyle olabilir deyince kalkıp tekrar Döne'nin oturduğu yere gittiler. Döne büyük bir heyecanla yüzlerine bakarak ne karar verdiklerini anlamaya çalışıyordu. Sonunda Besê konuştu:

-Döne senin bize yaptığın öneriye çok sevindik. Ülkemize ve halkımıza layık iyi bir devrimci olacağına

inanıyoruz. Ancak devrimcilik yalnız dağda olmuyor, halk içinde kalanların da yapacakları çok şey var. Şimdi senin gibi dürüst insanlar sahip çıkmasaydı burada zor barınırdık. Yani sana kısaca diyeceğimiz şudur: Önerini uygun bulduk, ama hemen şimdi bize katılman yaşanan sorunlar nedeniyle mümkün değil. İleride sorunlar aşılar ve partiye ulaşma imkânları olursa seni de alıp beraber götüreceğiz. Zaten o süreye kadar zaman zaman görüşürüz. Fakat bu yolun zorluğunu ve her türlü tehlikenin olduğunu da bilerek kararını iyice düşün çünkü her şeyini bir tarafa bırakıp yeni bir yaşama başlaman gerekecek...

Döne bu açıklamayla rahatlamıştı, ancak biraz hayal kırıklığı içine girdiği de belli oluyordu. Aslında fazla düşünmeme gerek yok. Kararımı çoktan verdim. Ama siz madem öyle istiyorsunuz bir süre daha köyde kalırım. Ancak her gün sizden olumlu bir haber bekleyeceğim, beni unutmayın! Besê tebessüm ederek, Seni unutacağımızı kesinlikle düşünme. Eğer sağ selim kalırsak, belki yanımıza ilk alacağımız kişilerden biri sen olacaksın, dedi... Sonra zamanın geç olduğunu belirterek Zöhre'yi çağırdı ve bir taşın üzerine oturtup saçlarını kesmeye başladı. Zöhre'nin saçları epey kısalmıştı. Rıza, gülerek, Zöhre'yi bu haliyle götürsek anası dahil, hiç kimse

tanıyamaz, dedi. Zöhre de elindeki küçük aynadan saçına bakarken gülümsedi. O kadar da değil, hiç konuşmayıp sessizce otursam bile beni burnumdan tanırlar.

Besê: Madem öyle, tanımasınlar diye gel burnunu da biraz kısaltayım, deyince hepsi kahkahayla güldü. Döne'nin neşesi de tekrar yerine gelmişti. Besê ona dönüp devam etti: Döne gel senin saçlarını da Zöhre'nin ki gibi kısaltayım, köye döndüğünde bir iki delilik numarası da yaparsan belki nişanlın senden vazgeçer, sende kurtulursun. Bu sözlerle Döne iyice gülmeye başladı ve gülmekten gözleri yaşardı... Az sonra ayrılıp eve doğru giderken de bu kez derin bir üzüntü içinde gözleri dolarak el

salladı ve uzaklaştı... Hava kararmaya başladıkça soğuk yeniden kendini hissettirmişti. Rıza ile İsmail oturdukları yerde sırtlarındaki battaniyeleri bırakıp Kel Aziz in evine gitmek üzere kalktılar. Besê:

-Mümkün olduğunca erken gelmeye çalışın, dedi. Rıza Tamam, sizde bir tehlike hissettiğinizde bir mermi sıkarak bizi uyarın, dedi ve köye doğru yürüdüler.

Kel Aziz'in evi köyün hemen kenarındaydı. Köpekler adeta kıyameti koparırcasına havlarken kapıya ulaştılar. Kapıyı Kel Aziz' in yaşlıca eşi açtı ve köpeklerle susmaları için bağırdı. İsmail'i tanımıştı, hemen içeriye buyur etti. Kel Aziz içerdeydi, gelenleri

görünce saygı gösterisinde bulundu. Eşine yiyecek bir şeyler hazırlamasını söyleyip havadan sudan konuşmaya başladığında Rıza, ona asıl geliş nedenlerini hatırlattı: Aziz dayı, hakkımızda ileri geri konuşuyormuşsun, bunu neden yapıyorsun? Kel Aziz, birden ciddileşti, gülümsemeye çalıştıysa da pek başaramadı, masum pozisyonuna girerek konuştu: Ben sizin hangi zorluklarla karşı karşıya olduğumuz bilmiyor muyum? Siz davanızda haklısınız, büyük iş yapıyorsunuz. Ama bir söz vardır, derler ki, Dost acı söylermiş işte bende öyle söylüyorum. Bu işlerin zor olduğunu anlatıyorum, ondan sonra sizin yanınıza gelip hakkımda dedikodu yapıyorlar. Rıza Böyle

dedikodusu yapılacak ne anlatıyorsun ki Aziz dayı? Ne olacak yeğenim, diyorum ki: Biz Kürtler adam olamayız". Sizin gibi gençler, her şeyi terk edip aç-susuz dağda gezerken, bizim için bir şeyler yapma çalışıyor. Ama biz onlara yardımcı olmadığımız gibi bir de ihbar ediyoruz. Kimse birbirinin yanında devrimcilerin iyiliğine bir kelime konuşmuyor. Niye çünkü ihbar edilmekten korkuyor. Ama siz bunları bilmediğinizden bu millet için kendinizi boş yere heba ediyorsunuz... İşte ben buna kahroluyorum. Devlet her yerde vurup kırıyor, gücü vardır. Ama bizim milletimiz en ufak bir şey yüzünden birbiriyle kavga ediyor.

Bunlar nasıl birleşecek, devleti nasıl yenecek... Onun için ben size diyorum ki, daha vakit geç olmadan bu işten vazgeçin, Avrupa ya gidin, gençliğinizi yaşayın. İsmail: Aziz dayı, sen: Millet korkuyor “ diyorsun ama anlattıkların da milleti daha fazla korkutacak şeylerdir. Karşımızda devletin bir adamı olsaydı, o da aynı senin dediğini gibi söylerdi. İnsanları korkutup mücadeleyi yürütenleri de bu işi bırakıp kaçmaları için ikna etmeye çalışırsan, bu kime hizmet edecek? Sen Dost acı söyler” diyorsun ama seninki acı değil, zehir gibi şeylerdir. Rıza da onu tamamladı: Aziz dayı, Biz Kürtler adam olmayız” diyorsun. Senin dediğin gibi yapanlar tabi adam olmaz.

Milletimiz, bu kadar baskıyla ezilip, kendine güvenmeyen birbirinden, ülkesinden kaçan bir hala getirilmek isteniliyor. Senin yaptığın da buna hizmettir. Biz şimdi belki zor zamandayız ama bu zorluklar da aşılabacaktır. Milletin uyanmasıyla, birliğiyle en güçlü görünen bu devleti yenmek de mümkündür. Sen artık böyle milleti küçümseyip korkutmaktan vazgeç moral ver, milletin birliğini güçlendirmeye çalış... Kel Aziz yutkundu kızardı, sonra yine gülümsemeye çalışarak konuştu:

Tabii yeğenim tabi. En doğrusu sizin dediğinizdir. Ben bundan sonra da sizin dediğiniz gibi yaparım... Sonra eşine seslendi, Hanım gençlerimizi boş

göndermeyelim, hazırda ne varsa iyi bir çıkın yap. Gitmek üzere kalktılar. Kel Aziz ve eşi de bahçe kapısına kadar onlara eşlik etmişlerdi. Yaşlı kadın çıkını verirken hüzünlü ve kaygılı bir sesle, Kendinize iyi bakın! Allah sizi kazadan beladan korusun çocuklarım, dedi ve oradan ayrıldılar... Diğerlerinin yanına ulaştıklarında İsmail, Epey geç oldu, haydi vakit geçirmeden mağaraya gidelim, dedi. Besê:

-Hele oturup biraz nefes alın. Kel Aziz sizi nasıl karşıladı, Döne'nin nişanlısıyla konuştunuz mu, anlatın öyle gidelim.

İsmail, gülümsedi. Kel Aziz bizi görünce melek kesildi. Bundan sonra aynı dediğiniz gibi yapacağını söyledi. Ya peki, Döne'nin nişanlısı

Süleyman'la nişandan vazgeçmesi için konuştunuz mu? Onu görmedik, evde yoktu. Besê, bu cevapla bir hayli üzölmüştü. Zavallı Döne onlarla baş başa kaldı desenize... Daha fazla uzatmadan eşyaları toplayıp kalktılar ve tek sıra halinde aralıklarla yürüyerek geceyi geçirecekleri mağaraya doğru ilerlediler. Yarım saatlik yürüyüşten sonra önde giden İsmail'in yavaşça ıslık çalmasıyla yamaca tırmanıp mağaraya girdiler. Yaktıkları ateşin etrafında biraz ısındıktan sonra, yemek için oturduklarında, Besê Rıza ile İsmail'in sofraya gelmediğini görünce onlara seslendi: Yemek yemediğimize göre Kel Aziz sizi iyi ağırlaştırmış olmalı. Diğerleri cevap vermeden Mustafa

atıldı: O cimrinin tekidir arkadaşlara
çay ikram ettiyse bile çok yapmıştır.

İsmail gülümsedi:

-Mustafa doğru söylüyor ancak bu
kez silahlı gittiğimiz için olacak ki,
çayla birlikte yemekte getirdi.
Diğerleri de gülümseyip yemeğini
yerken Rıza, Tilkiler yöresinde
getirip özenle koruduğu kaçak
tütünden bir sigara sardı. Yemek
sonrasında silahlarını kurulayıp
yağladılar. İsmail, tabancasını
sökmeğe başlayan Zöhre'ye
seslendi:

-Dikkat et, tabancanın ağzında
mermi olmasın! Zöhre işini acemisi
olmadığını göstermek isteyerek
şarjörü tabancadan çıkardı ve
namluyu yere tutarak mekanizmayı

çekip tetiğe bastı. Gördüğünüz gibi namluya mermi sürmemişim. Rıza: Her ihtimale karşı yine de dikkatli olmak gerekiyor. Bu konuda bazen çok ciddi kazalar olabiliyor. Besê büyük bir özenle silahını temizleyen Zöhre'yi bir süre seyrettikten sonra sordu. Tabancanla düşmanı kaç metreden vurabilirsin? Daha doğrusu, hiç nişan alıp hedefe sıktığın oldu mu? Olduysa mermilerden kaçını hedefe isabet ettirdin? Köydeyken arkadaşlarla bir gün dağa gitmiştik o zaman ben beş mermiden sadece birini isabet ettirebilmişim. Hedef kaç metre uzaklıktaydı?

Sanırım yirmi metre kadar vardı. Şimdi daha iyi kullanıyorum. Bir hafta önce otomatik tüfekle elli

metreden bir ağacı vurdum. Demek ki elli metreden düşmanı da vurabilirim. Rıza abi şahidimdir. Rıza gülümseyerek konuştu: Doğru söylüyor tabi askerler de ağaç gibi kıpırdamadan dimdik durursa o zaman rahatlıkla vurur. Gece oldukça ilerlemişti. Dışarısı soğuk olmakla birlikte önceki gece gibi sağanak yağmurlar yoktu. Bu nedenle mağaradan daha fazla kalmayı sakıncalı bularak, şafak vakti tekrar mağaraya dönmek üzere çıktılar. Bir derenin kenarında kuzeye doğru bir süre yürüdükten sonra bir yamaçta, çalılarının arasında muşambayla battaniyelerini açıp uzandılar.

Aralıklarla yağan yağmurun muşambaya çarpmasıyla oluşan

gürültü ve rüzgârın uğuldamaları
arasında o geceyi öylece geçirdiler.

19. BÖLÜM

Şafakla birlikte uyandıklarında eşyalarını çabukça toplayıp mağaraya doğru yürüdüler. Akşamki kuru ayaz, nemli toprağa

dondurmuştı. Kaymamak için dikkat ettilerse de düşe kalka mağaraya ulaştılar. İçerdekiler ısınmak için battaniyeye sarınıırken, Rıza nöbet tutmak üzere mağaranın girişinde oturarak beklemeye başladı. Az sonra yanına gelen Besê sordu: Bu gün ne yapacağız? Akşama kadar burada kalacağız. İkinci üzeri bir arkadaşla Musolar köyüne gidip, arkadaşlardan haber olup olmadığını öğrenmeye çalışacağım. Tabi, yiyecek bir şeyler de temin etmek gerekiyor.

Ya peki daha sonra ne yapacağız? Eğer yağmur yağmazsa yine geçen akşam kaldığımız yerde geceyi geçiririz. Şafakta Kandil dağına çıkarız. Eğer bir aksilik olmazsa, bir geceyi de sizin köyün civarında

geçireceğiz. Zaten ertesi gece Mamo ve diğer arkadaşlarla görüşeceğimiz yere gitmemiz gerekiyor. Mamo'nun kaldığı yer buraya epey uzaktır. Yola erken çıksalar bile, sabaha kadar ulaşmaları oldukça zordur. Gündüz de yol yürüyemeyeceklerine göre sence randevuya zamanında yetişebilirler mi? Biliyorsun randevular bizim için çok önemlidir. Eğer çok ciddi bir aksilik olmazsa randevuya mutlaka yetişmeye çalışacaklardır.

Kahvaltı sonrasında Mustafa ile Rıza nöbet değişikliği yaptı. İçerde oturdukları sırada Besê sordu: Newroz bayramı yaklaşıyor bu yıl bayramımızı nasıl kutlayacağız? Rıza - Şimdi her hangi bir hazırlığımız yok. Arkadaşlar

randevuya geldiğinde bunu da konuşuruz. Ama her halde eylemle kutlayacağız. Nasıl? Bende tam olarak bilemiyorum. Ama arkadaşlarımızı ihbar eden, şehit olmasına neden olan bir alçağı cezalandırabiliriz: O da olmazsa bir kaç yerde ateş yakıp etrafında halay çeker Newroz türküleri söyleriz.

Besê İçimizde Kürtçe türkü bilen var mı? diye sorunca İsmail, Rıza biliyor, dedi. Rıza ceplerini karıştırıp küçük bir defter çıkardı. Bu defterde bir kaç Kürtçe türkü var, ama Newroz ile ilgili olanı yok. Besê, defteri alıp çevirdi ve “ Malan barkirin, koç bi rê ket. (Evlerini yüklediler göç yola düştü) türküsünü mırıldanamaya başladı. Sonra Rıza ‘ya dönerek. Türkü

söylemeyi pek beceremiyorum ama eşlik ederek beraber söyleyebiliriz, dedi ve söylemeye başladılar. Rıza'nın kalın sesi türküye pek gitmiyordu. İlk dörtlükten sonra bıraktı. Ancak Besê devam etti. Besê'nin ilk defa türkü söylediğini duyan arkadaşları şaşırarak dinlediler. Sesi hoşlarına gitmişti ve ağız birliği etmişçesine tekrar bir türkü daha söylemesini istediler. Bu kez, Besê Zöhre ile birlikte Welat çikas xweş û rinde “ (Vatan ne kadar güzeldir) türküsünü söylediler. Bazı Türkçe türküleri de birer birer ve topluca söylediler...

Akşama doğru hava kararmaya başladığında Rıza ile Zöhre Musolar köyüne gitti... Üç dört saat sonra yağmurdan sıırıslam olmuş halde

geri döndüler. Mağarada ateşin yanında ısınmaya çalışırlarken Besê Umarım iyi haberlerle geldiniz, dedi. Rıza duraksamadan karşılık verdi: Hayır, ne yazık ki iyi haber yok. O köyden ayrıldığımızdan bu yana arkadaşlardan kimse uğramamış. Ova tarafında etkimizin olduğu bazı köylerde tutuklamalar olmuş. Kimlerin tutuklandığını tam olarak bilemiyorlar ama anlaşıldığı kadarıyla bizim taraftarlarımıza yönelik bir operasyondur. Pazarcık'ta da yapılmış mı? Yani genel bir operasyon mudur? Hayır, genel değil. Daha çok ihbar üzerine yapılan bir operasyona benziyor. Besê biraz düşündükten sonra yine sordu: Operasyonu Newroz kutlamalarını engellemek amacıyla

yapmış olabilirler mi? Bilemiyorum, tabi oda olabilir... Yemekten sonra hızlanan yağmur nedeniyle diğerleri geceyi mağarada geçirmenin daha uygun olacağını belirtince Besê de onları onayladı.

Haklısınız, geceyi burada geçirebiliriz. Ama sırasıyla nöbet turalım. Zöhre, beklemeden atıldı ve Bence de nöbet turalım, ilk nöbeti ben üstlenebilirim, deyince kesesinden tütün sarmakla uğraşan Rıza nöbeti bu kez reddetmedi. Tamam, yatış sırasına göre birer saat arayla nöbet değiştirelim, bu durumda son nöbet bana geliyor. Sabah arkadaşları kaldırıırım ve beklemeden Kandil dağına çıkarız. Zöhre Nöbetimiz boyunca ateşi yakacak mıyız? Rıza: Hayır, üzerine

çalı çırpı koymayın ki kendiliğinden sönsün... Ve öylece uyudular. Sağanak yağmurla gök gürültüsüne bu gece bir de yarasa sesleri eklemişti. Karanlıkla birlikte kuytu yuvalarından çıkmış, tiz çığlıklarla uçuyor ve zaman zaman yatanların üzerindeki muşambaya çarparak onları uyandırıyorlardı... İsmail Rıza'yı nöbet için kaldırdığında, Rıza gözlerini ovuştururken gönülsüz ve uykulu haliyle sordu: Saat kaç? Dördü biraz geçiyor...

20. BÖLÜM

Sabaha doğru yağmur yavaşladı. Rıza arkadaşlarını uyandırdı ve mağaradan çabukça çıktılar. Yine

dereden geçmeleri gerekiyordu. İsmail pantolonunun paçalarını kaldırarak diğerlerini tek tek sırtlayıp karşıya geçirdi. Küçük çam fidelikleriyle kaplı bir tepeliği aştıktan sonra bir süre Musolar, Milyanlı yolunda yürüdüler. Genişçe bir buğday tarlasına girdiler. Yeşil buğdayın artık boy atmaya başladığı tarlanın sürülmüş toprağı, yağmurla birlikte adeta bir bataklığa dönmüştü. Çamura batan ayaklarını güçlkle kaldırarak yürümeye devam ettiler. En arkada Rıza bir ara ön taraftaki Besê'nin yürümekte zorlandığını fark etti, biraz hızlanıp ona yetiştiğinde şaka yapacaktı ki, durumunun ciddi olduğunu anlayınca vazgeçti. Besê'nin ayakkabısı deriyi sıyırmış

ve ayaktaki çamura rağmen, akan kan belli oluyordu. Rıza, ayakkabıdan ve çoraptan sızan kanı görünce biraz telaşlandı. Bu halinle yürüyemezsin. Sen benim ayakkabılarımı giy, gideceğimiz yer uzak değil, ben oraya kadar ayağımdaki yün çoraplarla idare ederim.

Besê ayağının şiddetle ağrımasına rağmen gülümseyerek karşılık verdi: Hayır, hayır böyle bir süre daha yürüyebilirim. Pazarcık'ta bu ayakkabıyı alırken, biraz dar olduğunu fark etmiştim ama dağda bu kadar sorun olacağını düşünemedim. Şimdilik idare edebilirim, eğer daha fazla zorlarsa çıkarırım. Sen nasıl ayakkabısız yürürüm diyorsan, ben de öyle

yürüyebilirim. Rıza, Besê'yi ikna edemeyeceğini anlayınca, yürümeye devam ettiler. Esmepur köyü civarındaki kayalıklı bir tepeye ulaştıklarında hepsi de epey yorgun düşmüştü. Çamur nedeniyle oldukça zorlanmışlar ve bir saatlik yolu iki buçuk saatte yürümüşlerdi.

İki kayanın arasına muşamba ve battaniyelerini açıp oturduklarında, Besê ayağındaki çorabı çıkardı, sıyrılan deriyi kopartıp attı ve ayağını battaniyenin içine koyarak öylece oturdu. Yağmur dinmiş, giderek yükselen güneş etrafı ısıtmaya başlamıştı. Pekmez ve tereyağından oluşan kahvaltılarını yaptılar. İsmail, nöbet için yüksekçe bir yere yerleşti ve dürbünle çevreyi gözetlemeye başladı. Özellikle

Pazarcık Musolar yolu üzerindeki köprüye dikkat ediyor, zaman zaman Milyanlı-Esmepur yolunu da gözlüyordu. Sesini hafifçe açtığı küçük radyodan sabah türkülerini dinlerken, çevreden görünmemeye çalışarak bazen ayağa kalkıp kayaların arkasından dürbünle bakıyor, bazen de taşların üzerine yerleştirdiği battaniyesine oturuyordu.

Bir süre sonra İsmail Zöhre'yle nöbet değişikliği yaptığında diğerleriyle birlikte, yöre halkında baskılar sonucu ortaya çıkan değişiklikler, duyarsızlıklar ve karamsarlıklar üzerine konuştular. Besê de söz aldı: Gerçekliğine tamamen yabancılaştırılmak istenen köle bir halkı ayağa kaldırmak kolay

bir iş değil, ama imkânsız da değildir. Bu nasıl ne kadar çalışacağımıza bağlıdır... Korkuyor dediğimiz bu halkın içinde direniş cevherleri gizlidir. Belki bu cevher çok derindedir, yüzeye çıkarmamız güç olacaktır ama başka çare de yoktur. O direniş cevherlerini harekete geçirdik mi, karşısında hiçbir güç duramaz. Bunu başka halkların mücadelelerinde görüyoruz, bizde de öyle olacaktır.

Eliyle çevredeki dağları gösterip devam etti. Ne kadar da güzel dağlar değil mi? İşte bu dağlarda gerilla savaşı vermek zorundayız. Hem de bilinçli, örgütlü bir savaş. Halkımızla birlikte bu dağlarda düşmanı kahredeceğiz. Bizim için başka bir yaşam düşünülemez, bunu

başarmak zorundayız... Tabi bunlar bir çırpıda olacak şeyler değildir. Emek çaba ve zaman ister. Halkı suçlayarak, karamsarlıkla bakmak doğru bir tavır değildir. Daha kendi ailelerimiz bile bizi doğru dürüst desteklemiyor. Yani çok çabalamamız gerekecek, gelişme olup olmaması da bizim bu çabalarımıza bağlıdır. Mutafa, Besê'nin özellikle gerilla savaşı hakkında söylediklerini can kulağıyla dinlemişti. Heyecanla atıldı. Besê abla burada gerilla savaşını başladığımızda, Aksu köprüsünü bir havaya uçurduk mu tamamdır. Düşmanın yöreyle olan bağlarını çökertiriz. İsmail hafif tebessüm ederek sordu: İyi de köprüyü yıkarsak, buradaki insanlar

alış veriş nasıl sağlar, hasta bir insanı doktora ulaştırmak için ne yaparlar?

Mustafa heyecanından bir şey yitirmeden cevapladı:

-O da sorun mu, sal yaparız olur biter. Besê esas sorun halkı örgütlemektir. Düşman kırsaldaki halk üzerinde denetimi yitirince bu kez ağırlığı şehirlere verecektir... Bizim etkimizin kırsal alanla sınırlı kalmasını sağlamak için bakarsınız düşmanın kendisi de köprüyü havaya uçurabilir. Tabi o günkü koşullarda eğer gerekiyorsa bunu biz de yapabiliriz. Yani halkı mutlak bir katliamdan kurtaracaksa neden yapmayalım? Tabi ki yapabiliriz. Bunun nasıl olacağını daha çok o dönemki koşullar belirleyecektir. Rıza gülümseyerek elini

Mustafa'nın omzuna koydu: Hele parti bizi yurt dışına bir götürsün. Eğitimden geçip birer gerilla komutanı olarak ülkeye dönersek senin köprü işin tamamdır. O zaman bakarız, eğer yararlı olacaksa birlikte yaparız yeter ki o günler gelsin.

Mustafa bu sözleri gülümseyerek karşıladı. Bu sırada nöbete olan Zöhre, Milyanlı'dan Esmepur'a doğru iki kişinin geldiğini bildirince hemen eşyaları toplayıp bir kayanın ardına gizlendiler. İsmail, Zöhre'den dürbünü alıp baktı. Şaşkınlıkla tekrar baktı ve sevinçle konuştu:

-Gelenler kimdir biliyor musunuz? Rıza Nereden bilelim, tanıdıklar mı bari? OHOO!, hem de nasıl! Ajan olduğu için partinin ölümle cezalandırdığı Musa ile karısıdır.

Musa, Milyanlı muhtarının kardeşi
Musa:

-Rıza da bu ismi daha önce
duymuştu, Zöhre'ye bakarak
seslendi:

-Dürbünle gözetlerken acaba seni
fark ettiler mi? Sanmıyorum, çok
uzaktalar... İsmail, bir süre daha
dürbünle baktıktan sonra döndü ve
sevinçle, Tam üzerimize doğru
geliyorlar. Ne yapmamız gerektiğini
konuşalım, dedi ve kayaların
ardında oturdular. İsmail acele ve
heyecanlı bir ifadeyle görüşünü
açıkladı:

-Musa'nın abisi de ajandı,
arkadaşlar tarafından uyarılmasına
rağmen vazgeçmeyince, en sonunda
ölümle cezalandırıldı. Musa sanırım

bu olaydan sonra biraz da intikam almak amacıyla gönüllü ajan oldu. Onu daha önce bir kaç sefer Pazarcık Komando Taburunda Üst Teğmen İsa Öztürk'le birlikte görenler var. Kendisine telsizle silah verildiği de anlatılıyordu. Eminim ki, şimdi de bunlar üzerindedir. Bu fırsat bir daha kolay kolay elimize geçmez. Onun için ben diyorum ki, yanımıza geldiklerinde silahla tarayıp öldürelim. Tabi tabi bence de hemen öldürelim. Rıza: Şimdi öldürmeyi de nereden çıkardınız: Partinin bunun hakkında öyle resmi bir kararı yoktur. Söylentilerin doğruluk derecesini bilmeden, araştırmadan öyle bir şey yapmamız doğru olmaz. Şimdilik silahlarımızı hazırlayıp bekleyelim. Yakınımıza

geldiklerinde onları teslim alır, üzerlerini ararız. Eğer söylendiği gibi telsiz ve silah çıkarsa, Tilkiler yöresine götürüp gerekeni orada yaparız. Ayrıca, o bize silah çekmediği sürece biz de silah kullanmayalım. Musa ajan olsa bile şu an onları burada öldürmemiz doğru olmaz. Köyler yakın olduğundan silah sesleri duyulacaktır. Durum ihbar edildiğinde buralarda operasyon başlarsa, biz belki zor da olsa başka bir alana çekilebiliriz. Ama bizimle randevu için bu bölgeye gelecek olan arkadaşlar var. Böyle beklenmedik bir operasyon içine girerlerse çok büyük tehlike yaşayacaklardır.

Besê kayanın ardından, gelenlere doğru baktı ve tekrar oturup düşüncelerini belirtti: Buraya ulaşmaları daha epey zaman alacak, onun için ne yapacağımızı iyice netleştirelim. Rıza arkadaşın söyledikleri bana daha mantıklı geliyor. Önce bir defa ajan olup olmadığına emin olmalıyız. Ajan olsa bile burada öldürmemiz doğru olmaz. Kadının durumunu ayrıca değerlendirmeliyiz. İhbar etmemesi için onu da bir süre yanımızda alıkoymamız gerekebilir. Eğer yakalarsak ellerini kollarını bağlayıp ikisini de bir sığınağa kapatalım. Arkadaşlarla görüştükten sonra onların da düşüncelerini alır ve ne gerekiyorsa öyle yaparız. Fakat esas olarak vereceğimiz cezayı

mücadelemize yararlı olup olmadığına bakarak belirlemeliyiz, yoksa aceleci ve duygusal yaklaşırsak yarardan çok zarar verebilir.

Zöhre de Rıza ve Besê ye katıldığını belirtince gelenleri yakalamak üzere hazırlıklara başladılar. İsmail dürbünle tekrar bakıp konuştu: Tepeden aşağıya doğru iniyorlar. Az sonra yokuşu tırmanıp kuzu kuzu yanımıza varırlar... Silahlarını hazırlayıp eşyaları topladıktan sonra Rıza dürbünle baktı, ancak Musa ile eşini görememişti. Biraz kaygılı bir ifadeyle seslendi:

-Yolda kimse görünmüyor, bizi fark edip kaçmış olmasınlar? İsmail: Zöhre onları gördüğünden beri

kayaların arkasındayız. Bizi gördüklerini sanmıyorum. Görseler bile devrimci olduğumuzu nereden bilecekler, çoban filan zannedeceklerdir. Tahminime göre şimdi dereye indikleri için görünmüyorlar, az sonra yokuşu tırmanınca önümüze gelirler. Rıza: Umarım dediğin gibidir. Şimdi İsmail ile ben yolun iki tarafına yerleşip bekleyelim, diğerleri burada kalsın. Bu açılmaya Besê başta olmak üzere diğerleri itiraz etti. Besê Biz böyle boş boş duracak mıyız? Bizde çevrelerini sararım. Rıza Buna gerek yok. İsmail ile ben gerekeni yapabiliriz.

Siz de buradan bizi kollayın. Ayrıca ne olacağını tam olarak bilemiyoruz. Bir de sizlerin kırsalda

olduğunuz pek bilinmiyor, onun için şimdi kendinizi göstermemeniz daha iyi olur. Zöhre ile Mustafa'nın itirazları devam edince. Besê onları ikna etmeye çalıştı. Tamam, böyle bir eyleme hepimiz katılmak istiyoruz. Düşüncemizi belirttik ama Rıza arkadaş grubumuzun sorumlusu olarak bunu uygun görmüyorsa ısrar etmemiz doğru değildir. Tartışacak fazla zamanımız da yoktur. Şimdi Rıza arkadaşın dediği gibi yapalım. Eğer eleştirilecek bir yön görüyorsak, bunun zamanı geldiğinde daha uygun bir ortamda yaparız, artık bu tartışmayı fazla uzatmayalım. Böylece yerlerini alıp beklemeye başladılar. Ancak dereye indiklerini düşündükleri Musa ile eşi bir türlü

yokuşu tırmanıp önlerine
çıkamamıştı... Rıza kaygıyla
dürbünü alıp çevreye baktı ve
sonunda heyecanlı kızgın bir sesle
İsmail'i çağırdı: Kalk kalk dereye
bakıp durma Tüh adam bal gibi bizi
oyuna getirdi. Görmüyor musun,
neredeyse köylerine ulaşacaklar.
İsmail baktığında Musa ile eşini beş
yüz metre kadar ilerde derenin
içinde koşar halde gördü. Musa
şapkasını eline almış koşarken,
şalvarı havayla kabarmış, ikisi de
zaman zaman korkuyla arkalarına
bakıyor, tekrar koşuyorlardı.
Köylerine iyice yaklaştıklarında
artık koşmayıp hızlı adımlarla
uzaklaşmaya devam ettiler. İsmail,
büyük bir hayal kırıklığına

uğramanın verdiği üzüntü ve kızgınlıkla söyledi.

Alçaklara bak, korkudan nasıl da kaçıyorlar. Peşlerinden biraz koşup sıkarsak belki vurabiliriz. Rıza Yok yok bu olacak iş değil. O zaman bütün köy başımıza toplanır. Onları artık elimizden kaçırdık, dedi ve geride kendilerini şaşkınlıkla ve üzüntüyle izleyen diğerlerinin yanına döndüler. Rıza üzgün bir ifadeyle konuştu:

-Çevrede onları uyaracak çoban filan olmadığına göre uzaktan Zöhre'yi görmüş olmalılar. Her halde tepeye doğru geldiklerinde kimseyi görmeyince şüphelendiler. Zöhre bu değerlendirmeye daha fazla üzölmüş, birazda kırılmıştı. Onları ilk fark ettiğimde kayanın

arkasında olduğum için yalnız kafamı görebilirlerdi, o kadar mesafeden bunu fark etmeleri de çok zordu. Hem görseler bile bizim devrimci olduğumuzu nasıl anlayabilirler ki? Besê Zöhre'nin alındığını fark etmişti. Arkadaş, onları elimizden kaçırmaktan sen sorumlusun demiyor, hepimiz biliyoruz ki bunda senin bir suçun yok, senin yerinde içimizde başka biri de olabilirdi. Öyle alınmana gerek yok... Bizden kaçmaları tuhaftır, demek ki hakkında söylenenlerin doğru olma olasılığı çok yüksektir. O namussuz elimizden bir kaçır iki kaçır. Ama devrimin adaleti bir gün mutlaka yakasına yapışacaktır.

Besê saatine bakıp devam etti. Bizi gördüklerine göre burada daha fazla kalmamız doğru olmaz. Eğer o şerefsiz de telsiz olduğu doğruysa şimdi düşmana ihbar etmiştir. Pazarcık komando taburu bir kaç saate kadar buralarda operasyon başlatabilir. Şimdi saat üçtür ve hava kararmadan önce ulaşma olanakları olduğundan, bir an önce burayı terk etmeliyiz. Bence daha fazla beklemeden bizim köyün üst tarafına doğru gidelim. İsmail Yollar şimdi çamur olduğundan, sanırım iki üç saatten önce gelemezler. O saate kadar hava da kararmaya başlar. Onun için bu akşam operasyon yapmayabilirler. Ama helikopterle gelecek olurlarsa, fazla zaman geçmeden buraya ulaşırlar.

Bu evre oldukça çıplaktır, helikoptere karşı gizlenecek yerler yok, bizi hemen fark edebilirler. Onun için bence de bir an önce Esmepur dağlarına gidelim. Eğer helikopter gelirse orada bağ tiyeklerinin altına girer kendimizi gizleriz.

Böylece ortak bir sonuca varıp yola çıktılar ve bir saat kadar yürüdükten sonra Esmepur dağlarına ulaştılar. Bağ kenarındaki bir alıılığın altına oyup oturduklarında bundan sonra ne yapmak gerektiğini tekrar konuştular. Bir operasyon olasılığına karşı bölgeden mümkün olduğu kadar uzaklaşmaları gerekiyordu. Yanlarında sadece ğnlk yiyecek kalmıştı. Riskleri nedeniyle Esmepur 'a uğrayıp

yiyecek almaktan vazgeçtiler ve ellerindekiyle bir iki gün idare etmeyi göze alıp hava kararmaya başladığı sırada tekrar hareket ettiler. Daha güneye, Tetirli köyü ile Aksu arasındaki çam ve çalık alana üç dört saatlik bir yürüyüşle ulaşmayı hedefliyorlardı...

Hava iyice karardığında, gökte görülen tek tük yıldızların altında, kuru soğuk bir ayaz havasında yürüdüler. Musolar'ın üst taraflarına geldiklerinde kısa bir mola verip oturdular. Karşı taraftaki köyde pencerelere vuran gaz lambası ve tek tük löküzlerin sarı ışıkları bir sıcaklık duygusu veriyor köye girip sıcak bir odada ısınma isteğini uyandırıyordu ancak bu şimdi olacak iş değildi ve kalkıp

yürümeye devam ettiler. Musolar ile İlyaslar köyü arasına geldiklerinde Geçgeç deresini aşmaları gerekti. Dere bahar mevsiminde yağan yağmur ve eriyen karlar nedeniyle bir nehir görünümü almıştı. Sığ olduğu tahmin ettikleri bir yerinden geçerken, kar soğukluğundaki suda tümünden ıslanmamak için Rıza İsmail ve Mustafa pantolonlarını çıkarmış, Besê ile Zöhre'yi yürüyerek Aksu'ya ulaştıklarında güneye Aksu köprüsüne doğru ilerlediler.

Besê ayağındaki yaranın derinleşmesi nedeniyle topallamaya başladığından sık sık mola vermek zorunda kalıyorlardı. Besê bu molaların daha çok kendisi için verildiğini fark ettiğinde bir mola sırasında kesin bir ifadeyle reddetti.

Benim için böyle sık sık mola vermeye gerek yok. Yolumuz daha epey uzundur. Bu şekilde oraya zamanında ulaşamayız.

Ayağımdaki basit bir yaradır, ayrıca pek fazla ağrımiyor. Daha öyle büyük zorluklarla karşılaşabiliriz ki, onların yanında bunun lafı bile olmaz. Haydi, mola vermeden yürüyelim. Siz benim için kaygılanmayın... Besê'nin

topallamasından şiddetli bir acı hissettiği anlaşılıyordu. Ama yine de arkadaşlarına böyle moral vermeye çalıştı. Diğerleri onun kesin tavrı karşısında bir şey söylemeden yürümeye devam ettiler. Besê de topalladığını fazla belli etmek istemeyip hızını artırmaya çalışarak yürüdü. Ancak durumunun ciddi

görülmesi nedeniyle, Rıza onu durdurarak tekrar konuştu: Besê ayakkabın ayağını epey tahrip etmiş. İstersen ayakkabıyı çıkarıp topuğunu kırarak giy de bir şey olmaz. Besê tereddütsüz karşılık verdi: Zaten, ayakkabı ayağımı tahriş edeceği kadar etmiş, madem yolumuz kısadır ben aynı tempoyla yürüyebilirim bir şey olmaz... Bir süre duraksadı. Sonra biraz hüzünlü ama kararlı bir ifadeyle sözüne devam etti:

-Fakat askerlerle karşılaşma durumumuz olursa bu halimle koşamam. Böyle bir olasılık için elindeki G-3' ü bana verirsen iyi olur. Onu kullanmayı biliyorum. Ben düşmanla çatışarak onları oyalarken siz de kaçıp

kurtulursunuz. Onlar beni vuruncaya kadar epey oyalarım hatta onlardan bir kaçını vurabilirim. Yani öleceksem bunu onlara pahalıya ödetirim. Besê son sözlerini oldukça kararlı bir ifadeyle bitirdiğinde gülümsemişti. Besê'nin arkadaşları için kendisini feda etmek istemesi ve kendi ölümünden bu kadar çıplak biçimde söz etmesi karşısında Rıza ürperdi. İçinde hissettiği buruklukla düşündü. Şimdiye kadar hep mücadeleyi, gelecek güzel günleri anlatan Besê, şimdi neden kendi ölümünden söz ediyordu. Bir süre anlam vermedi. Musa'nın ihbar etmiş olma olasılığı nedeniyle Besê'nin böyle bir düşünceye gitmiş olduğunu tahmin etti. Sonra dalgınlığını üzerinden

atıp, Besê'yi ikna etmek için kesin bir ifadeyle konuştu:

-Hayır, öyle olmaz. Eğer askerlerle karşılaşırsak, ben ile İsmail çatışırız, siz hızla Tilkiler dağına doğru çekilirsiniz. Mustafa oraları tanıyor, arkadaşlarla ilişki kuruncaya kadar oralarda kalabilirsiniz... Ayağından rahatsızsın diye seni düşmanla karşı karşıya bırakıp ölüme terk edeceğimizi mi sandın! Besê başka seçenek yok anlamında ellerini yanlara açtı. Siz çatışsanız bile bu halimle kaçamam ki! Kaçarsın, kaçmak zorundasın: Besê biraz kızdığını belli eden bir ifadeyle ısrar etti:

-Neden kadın olmam nedeniyle mi kalıp çatışmamı istemiyorsun?

Rıza bir an düşündü. Başka herhangi bir arkadaşı olsa, geride kalmasına razı olmamalıydı. Ama biraz yokladığında Besê'nin kadın olmasının da kendi davranışında payı olduğunu fark etti. Kadınların zayıf ve korumaya muhtaç olduğu duygusunu yaşıyordu. Partinin anlayışı olmadığını bilmesine rağmen, bu duyguyu üzerinden atmamıştı. Daha fazla düşünmeden Besê'yi ikna etmek için konuştu: Hayır kadın olduğundan dolayı değil. İsmail ile ikimiz Pazarcık bölgesinin dağlarını yollarını, patikalarını biliyoruz. Bu çevrede henüz deşifre olmamış iki kişilik bir sığınağımız da var. Çatışma durumunda sağ kurtulabilirsek, geri çekilip arkadaşlarla ilişki kurmada

fazla zorlanmayız. Artık haydi yürüyelim. Sende ısrar etme bak arkadaşlar ilerde durmuş bizi bekliyor.

Besê, G-3' ü yanına almak için ısrar ettiyse de Rıza kabul etmedi ve öylece yürümeye devam ettiler... Aksu köprüsüne iyice yaklaştıklarında durup çevreyi gözetlediler. Bulundukları tarafta köprüden gelen yol, az ilerde Musolar ve Tetirli köylerine doğru ikiye ayrılıyordu. Karşı tarafta ise, Pazarcık'a giden yolun yanında Aksu'ya paralel olarak uzanan demiryolu vardı. Çevrede tehlikeli bir şey görmeyince önce İsmail ardından diğerleri hızlı biçimde köprüyü geçti ve Aksu kenarında batıya doğru ilerlediler. Tetirli

köyünün karşı tarafına ulaştıklarında çalılık ve çamla kaplı tepenin Aksu'ya bakan tarafında fazla rüzgâr almayan bir yeri seçip kırdıkları çam dallarının üzerine muşamba ve battaniyelerini açarak yerleştiler. Saatlerce suren yorucu ve uzun bir yürüyüş yapmışlardı. Üzerlerindeki yorgunluğun etkisiyle uyumak üzere hemen uzandılar. Yorgunluğuna ve uykusuzluğuna rağmen Rıza'yı bir süre uyku tutmadı. Yastık yerine kullandığı parkasının altındaki dal parçasını düzeltti, ancak yine uyuyamadı. Sonra kendisini uyutmayan asıl şeyin dal parçası değil de, içindeki huzursuzluk olduğunu fark etti. Zorluklar giderek ağırlaşıyordu. Ve bunlara çözüm gücü olamamanın

verdiği büyük bir sıkıntı vardı. Bundan sonra daha fazla sıkıntılarla da karşılaşabilirlerdi. Bir de şimdi, hiç bir tedbir almayıp nöbetçi bırakmadan uyumamışlar mıydı? Evet, nöbetçi bırakmayı akıl etmemişlerdi, Rıza'nın aklına gelse bile önemsememişti. Ama parti işleyişinde bunun bir suç olduğunu ve ciddi tehlikelere yol açabileceğini de biliyordu. Yine de kalkıp bir nöbetçi bırakmaya gerek duymadı. Sanki şimdiye kadar birçok sefer nöbet tutmayıp. Birçok kuralı işletmedikleri halde sağ kalmamışlar mıydı? Sonunda Rıza'nın kafasında sıkıntılar büyük bir ağırlık yapıp, uğuldayıp dururken, kendi kendine “ Şimdiye

kadar bir şey olmadı bundan sonra
da olmaz diyerek uykuya daldı...

21. BÖLÜM

Sabahleyin şafak atıp güneş biraz yükseldiği sırada uyandılar. Güneşe rağmen hava oldukça soğuktu. Rıza dürbünle çevreye baktı. Pazarcık'a giden yol üzerinde tek tük traktörler geçiyor, uzakça bir yerde ayağındaki çizmeleri ve elindeki belleriyle, çalışan köylüler, tarlalarda biriken yağmur sularını boşaltıp ekime hazırlamak için su arkları açıyordu. Etrafta olağanüstü bir hareketlilik görünmüyordu. Mustafa ve Zöhre ateş yakmak için çalı çırpı toplarken Besê de aksayan ayağıyla kalkıp bir şeyler toplamaya çalıştı. Mustafa ile Zöhre onu ayağa kalkmış halde görünce kucakındakilerle birlikte hemen yanına geldiler. O sırada Besê biraz odun toplamış ve bir çalının altına doğru dikkatle

bakıyordu. Mustafa gülümseyerek konuştu:

-Ne o Besê abla? Biz bir iş yaparken sen oturmaya tahammül edemedin mi? Ya pek o çalının altında ne gördün, ayağının acısına değecek iyi bir kütük mü? Besê gülümseyerek onlara baktı. Durumum bir kaç adım atamayacak kadar kötü değil. Bu çalılığın altında gördüğüm şey de bir kütük değildir. İyice yaklaşın da görün hele neymiş. Zöhre ile Mustafa, yaklaşıp dikkatle baktıklarında her ikisi de şaşırıp tebessüm ettiler. Zöhre:

-Vay. Bunlar çiğdem. Baharın ilk çiçekleri. Aslında bu mevsimde etrafta çok vardır ama yaşadığımız sıkıntılar nedeniyle her halde fark edemedik dedi. Mustafa çalının

altında bir öbek halinde topluca duran çiğdemlere iyice baktı, yemyeşil şerit halindeki yaprakları ve parlak sarı renkli çiçekleriyle oldukça güzel görünüyorlardı. Ama bazılarının yaprakları çamura bulanmış çiçekleri de eğilip kırılmıştı. Mustafa iri gözleri ve yanaklarında beliren gamzeleriyle gülümseyerek konuştu: Gerçekten güzel çiçekler. Biz de sıkıntılardan dolayı şimdiye kadar onları fark etmedik. Ama anlaşıldığı kadarıyla onlar da epey sıkıntılıymış: Besê gülerek sordu:

-Neden Bak bazıları kırılmış, bazılarının da boyunları bükülmüş. Oldukça güzeller ama zayıf oldukları için kaç gündür yağan yağmurun şiddetine dayanmışlar.

Evet, ama baharın ilk çiçekleri olmaları onların güçlü olduğunu bir işarettir. Kışın soğuşunu en önce yenip baharı müjdelemek basit bir şey değil. Soğuşa karşı oldukça dayanaklılar ama yağmurun şiddetine dayanmışlar. Artık o da onların zayıf bir yanıdır. Yine de yağmura bile dayanarak dimdik duranlar da var değil mi? Yani sonuçta hem güzel hem güçlüdürler... Bu sırada İsmail, Orada elinizde odunlarla sohbet ederken biz üşümeye devam ediyoruz. Artık onları getirin, hem ısınalım hem de çayımızı demleyelim diye seslenince oradan uzaklaşıp ateşlerini yakarak çevresinde oturdular. Çay demlendiğinde ellerindeki bir öğün

yemeğin yarısını yiyip, diğer yarısını da akşama bıraktılar. Hava ısınmaya başladığından ateşi söndürdükleri sırada Rıza bir tütün sararken İsmail'e seslendi: İsmail, Karahasanlar tarafındaki grupların Tetirli köyüne daha önce gelip gittiklerini sen de biliyorsun değil mi? He gelip gidiyorlarmış, ama kiminle ilişkiler vardır bilmiyorum. Veysel adında birinden söz ediyorlardı. Bizim taraftarımızmış. Köye girip onu bulabilirsek arkadaşların burada olup olmadığını belki öğrenebiliriz. O arkadaşlarla bu gece randevu yerinde buluşmamız gerekiyor. Ama gelip gelmeyeceklerini tam olarak bilmiyoruz. Veysel bu konuda bize bazı bilgiler verebilir.

Bir de biraz yiyecek temin etmek gerekiyor... Şimdi gündüz olduğu için büyük silahlarla köye girmemiz doğru olmaz, tabancalarla gidip Veysel'i bulabilir miyiz?

Tabi, olabilir. Bu sırada Mustafa heyecanla atıldı. Rıza abi, benle İsmail abi bu köyü biliriz, isterseniz ikimiz gidelim. Rıza Tamam olabilir, dedi ve böylece İsmail ile Mustafa Tetirli köyüne gitti... Bir saat kadar sonra İsmail'le Mustafa ellerindeki yiyecek çıkınıyla geri döndüler. Rıza beklemeden İsmail'e sordu:

-Arkadaşlardan bir haber var mı? Yok, Peki Veysel'i buldunuz mu? Onu bulmamız zor olmadı. Abimin cezaevinde olduğunu ve benim arandığımı da biliyormuş, bizi dostça karşıladı. Arkadaşlar köye on

beş gün kadar önce uğrayıp aynı gece ayrılmışlar, ondan sonraki durumlarını bilmediğini söyledi. Rıza biraz dalgın ve düşünceli halde konuştu:

-On beş gün önce mi? Oldukça erken, ama belki de randevuyu kaçırmamak için böyle erken gelmiş olabilirler...

Artık Çiftlik köyünün karşısındaki çam koruluğunda yapacakları randevu yerine doğru hareket etmek için havanın kararmasının beklemekten başka yapacakları bir şey yoktu. Besê bir çalılığın yanında oturup, ayağındaki yarayla uğraşmaya başladı. Sağ ayağında, kuruyan kanla birlikte yaraya yapışmış olan çorabı kanatmadan çıkartmaya çalıştıysa da yaranın

kanamasını engelleyemedi. Diğerleri ilgiyle kendisini izlerken Zöhre'ye seslendi: Bana biraz kül getirebilir misin? Zöhre hemen koştu ve bir avuç kül getirdi. Besê külü yarasına basarken gülümsedi ve üzüntüyle bakan arkadaşlarına moral vermeye çalıştı:

Küçükken köyde yaşlılarımız kanayan yaraya hemen kül basarlardı. Kanamayı durdurup iyileşmeyi kolaylaştırıyormuş. Belki inanmazsınız ama göreceksiniz, iki üç güne kadar bu yaradan eser kalmayacaktır. Ayağını bir bezle sardıktan sonra sırtını çalılığa dayayıp çevreyi seyretti. İlerde Aksu'ya paralel olarak uzanan demiryolun üzerinde kara dumanlar bırakarak gürültüyle ilerleyen bir

tren Pazarcık'tan Malatya'ya doğru gidiyordu. Bir ara Rıza'nın durmadan sırtını ve koltuk altlarını kaşması Besê'nin dikkatini çekti. Öyle şiddetle kendini kaşdığına göre yoksa sende bit mi var? Rıza önce yoktur demek istedi ama farkına varmadan koltuk altlarını kaşımaya devam ettiğinden inkâr edemedi, tebessüm ederek Besê'yi yanıtladı. Vardır ama fazla değil. Biz Tilkilerle Maxikanlı yöresindeyken, çoban keçelerinde yatıyorduk. Her halde o zaman bulaştılar.

Sık sık kaşınıp durmana bakılırsa öyle pek de az gibi görünmüyor. Hayır, hayır Fazla olduğunu sanmıyorum. Bu kadar sürede çoğalmaları mümkün değildir. Besê

ayağa kalkıp yanına gitti. Kazak gömlek ve atletini çıkarttı. Kontrol edeceğim bakalım söylediğin gibi bir kaç tane mi? Rıza başucunda duran Besê'yi elbiselerini çıkarmamak için ikna etmeye çalıştı. İlk fırsatta bir köye uğrar elbiselerini yıkattırırım. Hele bir de iyice kaynatırlarsa bit adına bir şey kalmaz... Hayır, aynı battaniyeleri kullanıyoruz. Senden diğer arkadaşlara da geçmiş olabilir, eğer geçmemişse bile şimdiden tedbirini almak gerekir. Rıza çaresiz bir şekilde kazağını çıkarıp Besê'ye uzattı, gülerek, Al al bir tane bile bulamazsın dedi. Besê kazağın koltuk altındaki bit yığınınını görünce, Üff bu ne? deyip kazağı tiksintiyle yer attı. Sonra çubukla kaldırıp

diğerlerine gösterdi. Yüksek sesle gülmeye başladıklarında, az ileride çay yapmakla uğraşan İsmail onları uyardı: Arkadaşlar sesiniz çok çıkıyor biraz yavaş olun. Besê yine Rıza'ya döndü: Bu bitler seni hasta edecek bize de bulaşacak kazağın pek kurtuluşu kalmamış biraza üşüsen de bitin yapacağı hastalıktan iyidir, dedi ve kazağı çubukla kaldırıp ateşe attı. Bu sırada İsmail durumu anlamış oda gülmeye başlamıştı. Rıza Besê, sen İsmail'in gülüşünü görüyor musun? Esas olarak o bana gülmüyor, ben bu işten ucuz sıyırdım" düşüncesiyle gülüyor deyince Besê İsmail'in kazağını da çıkarttırıp kontrol etti ve onu da ateşe attı. Sonra biraz kızgın olduğunu belli eden bir ifadeyle

sordu. Arkadaşlar siz hiç yıkanmıyor musunuz?

İsmail yıkanmaz olur muyuz önceleri her hafta yıkıyorduk, fakat son zamanlarda zorunlu olmadıkça köylere gitmiyoruz gitsek bile yıkanacak kadar kalamıyoruz, bu nedenle uzun süredir yıkanamadık. Köyde olmuyorsa derelerde neden yıkanmadınız? Su çok soğuktur, hastalanmaktan çekiniyoruz. Bak hele. Koltuk altlarınızda ayı oğlu gibi bitler yuvalanıp kanınızı emiyor, bundan hastalanırsınız diye kaygılanıyorsunuz. Bu olacak iş mi? Sizi bir de köylerde propaganda yaparken görmeliydik: bir eliniz koltuk altında kendinizi kaşırken diğer yandan en ciddi konuyu bile anlatsanız her halde gülünç bir

durum düşerdiniz. Böyle halk üzerinde iyi bir izlenim de bırakmazsınız. Bunlar bir yana en zor koşullarda bile temizliğe ve sağlığınıza dikkat etmeliyiz. Yapacak o kadar işler ve ağır sorunlar varken, bir de sağlığımızı kendimiz bile bile kötüleştirmemeliyiz...

Rıza ikinci vakti elindeki küçük deftere bir şeyler karalarken, Besê, espriyle sordu: Ne o yoksa eşine ve çocuğuna mektup mu yazıyorsun? Rıza gülümseyerek cevapladı: Devrim işleriyle uğraşan bir posta hane olsaydı belki yazardım. Akşamki randevuda arkadaşlarla konuşurken unutmamak için bazı şeyleri not aldım. Zaten bitirmiştım.

Güneş artık batmaya başlamıştı. Bir inek sürüsü Aksu tarafından gelip Tetirli köyüne doğru giderken bulundukları yerden geçmeye başlayınca çobana görünmemek için bir çalılığın arkasına saklandılarsa da çoban önlerinden geçerek onları gördü. Elli yaşlarında, ayağında lastik ayakkabı, siyah şalvar, askı bir ceket, gömlek, şapkası ve elindeki değneğiyle önlerinde durduğunda kısa bir şaşkınlıktan sonra gülümseyerek selam verdi: selamünaleyküm. Artık onunla konuşmak zorundaydılar. Yaşlı çobanın selamına İsmail karşılık verdi: aleykümselam dayı. Tetirli köyünden misin? Yok, ben aslında buralı değilim ama uzun zamandır bu köyün nahırını güdüyorum, artık

buralı da sayılırım. Dayı adın ne senin? Hüseyin. Evli misin, ailen burada mı? He oğlum. Ailem de köydedir. Rıza yaşlı çobanın konuşurken dikkatle kendilerini incelediğini fark ederek sordu: Dayı, bizim kim olduğumuzu biliyor musun? Bilmez olur muyum oğlum, siz askerlerden gizlenen kaçaklarsınız.

Yani devrimci mi demek istiyorsun? He he devrimci. Bizimle karşılaştığını kimseye söylemezsin değil mi? Yaşlı çoban gözlerini kısıp çok uyanık olduğunu ima eden bir ifadeyle cevapladı: Söyler miyim oğlum. Biri sizi gördüğümü devlete şikâyet ederse beni işkenceyle öldürmezler mi? Nahır artık köye girmeye başlanıştı. Rıza: Dayı seni

yolundan etmek istemeyiz ama bizi gördüğünü kimseye söyleme. Eğer ağzından kaçırır da bu yüzden başımıza bir iş gelirse sen de zor duruma girersin, ona göre bize sağlam bir söz ver. Tamam, oğlum tamam. İnancınız olsun ki, kimseye söylemeyeceğim. Haydi, sizin de yolunuz açık olsun. Sağ ol dayı, bu kadar eziyet çekmemiz esas olarak senin gibi yoksullar içindir. Bunu da unutma. Hiç unuttur muyum oğlum, haydi müsaadenizle ben gideyim... Yaşlı çoban, arkadan ineklere ulaşmaya çalışarak hızlı adımlarla oradan uzaklaştı. Hava artık kararmaya başlamıştı. Daha fazla beklemeden yürüdüler ve Aksu'nun kenarında ilerleyerek bir gün önce geçtikleri Aksu köprüsüne

ulaştıklarında çevreyi gözetlemek için bir süre beklediler. Besê Zöhre ve Mustafa, Çiftlik köyünün karşı tarafında koruluktaki randevu yerine gitmek için köprüden geçti. Rıza ve İsmail ise aynı gece Musolar yakınında buluşacakları iki kişiyi alıp Aksu'nun sığ bir yerinden geçerek randevu yerine gelmek üzere ayrıldılar...

Musolar yakınındaki randevu yerine Rıza ve İsmail'in beklediği kişiler gelmeyince, köye uğrayıp bilgi edinmeye çalışarak, biraz yiyeceklerle birlikte döndüler ve Aksu kıyısındaki uzun bir yürüyüşün ardından soyunarak Aksu'yu geçip randevu yerine ulaştılar. Çiftlik köyünün karşısındaki tepenin yamacında çamlıkların arasına

girdiklerinde hafif bir ıslık çaldıkların aynı şekilde karşılık alınca daha da ilerleyip Besê gülü gördüler. Rıza onların yanında randevuya gelmesi gereken arkadaşların olmadığını fark edince bir hayal kırıklığı ve şaşkınlık içinde sordu:

-Diğer arkadaşlar gelmedi mi? Hayır gelen olmadı. Hayret şimdiye kadar gelmeleri gerekirdi. Buraya Elbistanlı köyünden geleceklerdi. Yaklaşık on saatlik uzaklıktadır. Sanırım arkadaşlar gündüz yürüyemedikleri için şimdi hala yoldadırlar.

Rıza, Aksu'dan geçerken azmış olan siyatik ağrısını yeniden duymasıyla birlikte ısınmak için bir battaniyeye sarınıp oturdu. Besê

biraz kaygılı bir ifadeyle sordu: Musolar tarafında iki arkadaşla buluşup beraber gelecektiniz, onlar sizinle birlikte neden gelmediler? Randevu yerinde yoktular. Orada onları yarım saat kadar bekledik. Gelen olmayınca onların bildiği bir zulaya bu randevu yerine gelmeleri için not bıraktık. Gelirken köye uğradık ancak orada da arkadaşlardan hiç bir haber alamadık. Rıza üstüne kapattığı bir battaniyenin altında sigarasını yakarken, saatine de baktı saat 02'yi gösteriyordu. Sigarasının ateşini avucunun içinde gizlemeye çalışarak sordu: Köprüden geçerken ya da yol boyunca şüphelendiğiniz bir şey oldu mu? Besê Hayır olmadı. Rıza: Şu anda saat 02'dir. Şafağın

atmasına yaklaşık dört saat var, bir süre daha arkadaşları beklememiz gerektiğine göre o saatten sonra Tilkiler dağına ulaşmamız imkânsızdır. Bu durumda burada gün boyu kalmamız gerekebilir. Fakat Ağcalar köyü buraya yakındır. Acaba köylüler ya da çobanlar, gündüz buraya kadar geliyorlar mı, burada kalırsak çevreden fark edilebilir miyiz? İsmail: Bu çamlıkta daha öncede birçok sefer kalmıştık. Ateş yakmazsak burada kaldığımızı kimse fark etmez. Çevrede tarlalar var ama bu mevsimde tarlaya giden pek olmaz belki çobanlar buradan geçebilir ama zaten birçoğunu tanıyoruz bize bir zararları dokunmaz. Yani bence burası

uygundur. Yarın akşama kadar burada kalabiliriz.

Rıza:

-İyi eğer iki saate kadar arkadaşlar gelirse birlikte Tilkiler yöresine ulaşmak için hareket ederiz. Gecikirlerse ya da gelmezlerse yarını burada geçiririz. Eğer bir operasyon olursa Aksu'nun öbür yakasına kapsayacaktır, bu açıdan da yerimiz uygundur... Böylece yerleştikleri bodur çam ve çalılıkların bulunduğu tepeliğin batısında tren yolu. Aksu ve onunda gerisinde Çiftlik köyü vardır. Doğusunda ise bir kilometre kadar ilerde Pazarcık-Malatya karayoluyla Ağcalar köyü bulunuyordu.

Rıza oturduğu yerde üzerine battaniye örtmüş titreyip duruyordu. Diğerleri ona bir battaniye daha vermek istedilerse de o uyku tulumunu tercih etti. Belindeki kütüklüğü (raht) ile uyku tulumuna girdi, G-3" ü yanına bırakıp uzandı. Siyatik ağrısı ve yolun yorgunluğuna tulumun sıcaklığı da eklenince göz kapakları ağırlaşmaya başladı. Uyumamak için gözlerini ovuşturup kendisini zorladıysa da uykusuna engel olamayacağını anlayınca biraz doğrularak İsmail'e seslendi: Çok uykum var, bir süre uyumak istiyorum. Bu arada çevremizi gözetlemeyi ihmal etmeyin arkadaşlar geldiğinde ya da kuşku çeken bir şey olduğunda beni

uyandırın dedi ve tekrar uzandı. Bu sırada Besê Musolar'dan getirilen yiyecek çıkınıni açmış diğerlerini yemeğe çağırmıştı. Rıza'ya da seslendi ama o aç olmadığını söyleyip uyumak için tekrar uzandı.

Rıza'nın kafası, büyük bir ağırlık altındaymışçasına zorlanıp yine sıkıntıyla uğuldamaya başlamıştı. Yarım uyku ile uyanıklık arasında içinde bulundukları durumu düşünmeye çalıştı. " İşler ardı ardına ters gidiyor ve istedikleri gibi sonuçlanmıyordu. İşler tabi ki zordu ama parti her zorluğa cevap verecek gücün insanın kendi kişiliğini geliştirmesi olduğunu öğretmemiş miydi? İşte şimdi kendi kişiliği, sürecin ağırlığını kaldıramıyor, çözüm gücü olamıyordu... Bir de

örgütsel bir suç olduğunu bile bile yine nöbetçi belirlemeden uyumamış mıydı? Bu suçu, belki bir eksiklikti ama nasıl olsa diğer arkadaşları uyanıktı ve sabaha da az bir zaman kalmıştı. Ya peki bir randevu yerinde zamanından fazla beklemek, hele hele bir gece ve gündüz boyunca orada kalmaya kalkışmak hem suç, hem de büyük bir tehlike değil miydi? Randevu yerinde gördüklerinde, diğer arkadaşlarını da tehlikeye atmazlar mıydı, ya da randevu yerini bilen biri yakalanmış ve o noktayı açığa vurmuşsa bu büyük bir tehlike değil miydi? Tabi bunlar büyük tehlikelerdi ama tanıdıkları, arkadaşları randevu yerini hiç bir şekilde açığa vurmazdı

vurmamalıydı... Bir de eğer arkadaşları biraz geç gelip kendilerini burada bulamazlarsa, Musolar tarafında bir operasyon olabileceğini bilmediklerinden büyük tehlike altına girebilirlerdi... Bu randevunun bizim için çok önemli olduğunu bilmeleri gerekir bunu bilerek mutlaka gelmeliydiler, mutlaka gelmeliler... Başka yolu yok yok... Mutlaka gelmeliler... Ve Rıza öylece uykuya daldı...

22. BÖLÜM

Rıza yorgundu, üşüyordu sıkıntılıydı uykusuzdu ama diğerleri de öyleydi. Bir kaç metre ilerdeki karartıları zor seçebildikleri zifiri bir karanlıkta battaniyelerine sarılıp oturarak öylece beklemeye başladılar... Suların kabarması nedeniyle çakıl taşlarını sürüklediği belli olan Aksu'nun çağıltısı, gecenin sessizliğini yırtıyor o taraftan gelen nemli bir rüzgâr soğuk bir ürpertiye neden oluyordu. Onlar da kendi aralarında nöbetçi belirlemeyi gerekli görmediler. Nasıl olsa şafak atmaya bir kaç saat vardı ve uyanık olmaya çalışarak bekleyebilirlerdi “ ancak Besê dışında tümü uykuya yenik düşüp oturdukları yerde uyudular... Şafağın ilk izleri ufukta belirip hava on on beş metre öteyi

görecek derecede aydınlandığında uyanık kalan bir tek Besê'ydi. Sırtını bir ardıç ağacına dayayarak battaniyesine sarılı halde oturmuş ve çevreden gelecek işareti beklemişti. Bir ara sabahın nemiyle birlikte battaniyelerinin ıslandığını fark edip yanındakilere dokunarak uyardı... Çiğ düşüyor battaniyelerinize iyice sarılın ki üşümeyesiniz... Diğerleri battaniyelerini düzeltip yeniden daldılar. Yalnız yanındaki Zöhre zaman zaman uyanıyor ve uyumamak için kendini hala zorlanıyordu... Besê arkadaşlarını üşütmemeleri için uyarmıştı ama kendisi büyük olasılıkla soğuğu daha fazla hissedip uykusunu engellemek için battaniyeyi öyle sıkı

sarılmamıştı...

Ortalık

aydınlanmaya başladığında Besê uykusuzluktan ağırlaşmış göz kapakları ve yorgun gözlerine rağmen, çevreye dikkatle bakmaya çalıştı. On metre kadar ilerde bir çam ağacının dallarının sallandığını fark edince biraz doğrulup daha dikkatli baktı. Umutla kaygı arasında bocaladı sonra yüzündeki büyük endişeyle birden irkildi. Bir elini silahına atarken, diğer eliyle Zöhre'ye dokundu ve hepsinin duyabileceği kesin ve net bir ifadeyle seslendi: Uyanın askerler etrafımızı sarmış çabuk silahlarınızı kapın: İrkilerek ilk uyanan Zöhre oldu. Telaş ve endişeyle Hemen Rıza'yı kaldıralım diyecekti ki sözü ağzında yarım kaldı. Dört bir yanda

namluların ateşi parıldadı ve silah patlamalarının mahşeri gürültüsüyle etraflarına yağmur gibi mermi çekirdekleri saplanmaya başladı. Mermilerin kopardığı çalı ve çam dalları havada uçuşuyor parçalanan taşlardan çıkan kıvılcımlar ve yerden kalkan çamurlar etrafa dağılıyordu: Besê Zöhre Mustafa ve İsmail ilk anın şaşkınlığının ardında tepenin Aksu'ya bakan aşağı kısmında namluların patlamadığı fark ettiler. Ve o tarafa doğru hızla koştular. Rıza ise Zöhre'nin seslenmesi ve hatta dürtüklemesine rağmen uyanmamış ancak silah sesleri gelmeye başladığında panik halinde uyanıp başını kaldırmış etrafa saplanan mermileri fark ettiğinde

başını tekrar indirip yerinden kıpırdanamayarak öylece kalmıştı: O halde uyku tulumunun içindeyken elini uzatıp yanına bıraktığı silahını almaya çalıştı. Eline taşlar çamur ve çalılar geliyordu ama silaha bir türlü ulaşamıyordu. Silahın olduğu tarafa başını çevirmeye niyetlendi ki o sırada birden sırtında ve ensesinde mermi ateşlenmekten ısınmış namluların sıcaklığını hissetti. Bir potin silah arayan elini ezip çamura gömdü ve ardından sert soğuk bir bağırta duydu: Kıpırdama yoksa beynini parçalarım... Etrafta keskin bir barut kokusu vardı ve silahlar hala sıkılıyordu. Bütün dünya sanki Rıza'nın başına yıkılmıştı sinirleri alt üst olmuştu morali çökmüştü.

Kendisinin üzerindeki askerler aralarında konuşurken dalmalarını fırsat bilip kafasını çevirdi ve arkadaşlarından hiçbirinin orada olmadığını fark edince İçinde bir umut ışığı belirdi. Kendisi ele geçmişti ama arkadaşlarının hala kurtulma umudu vardı. Silah seslerinin devam etmesi de onların ele geçmediğini gösteriyordu. Rıza o tarafa daha fazla bakmadı üzerine çöken askerleri onu yere bastırmasıyla kıpırdamadan öylece kaldı.

Aşağıya doğru koşanlar ise bir arada daha fazla ilerleyememişti. Çünkü düşmanın olmadığı sanılan o taraf aslında bir tuzaktı. Oraya yerleşenler silahlarını ateşlemek için grubun üzerlerine gelmesini

bekliyorlardı ve grup iyice aşağıya indiğinde onlar da taramaya başladılar. Tozu dumana katan bu yoğun kurşun yağmuru karşısında grup parçalanarak dağıldı... Bir arada olan Zöhre ile Mustafa kıpırdayamadan orada öylece kaldı ve teslim alındılar. İsmail Aksu'ya kadar ulaşmayı başarmıştı. İlk ateş sırasında aceleyle kendi silahı yerine Rıza'nın silahını almış onu da yokuş aşağı koşarken ağaç dallarına çarparak düşürmüştü. Şimdi silahsızdı ama eğer Aksu'ya vurup akıntısıyla birlikte karşıya geçerse kurtulma olasılığı hala da olabilirdi. Bu umutla Aksu'ya atıldı ve bir kaç adım ilerledi. Ancak bu kez suyun içinde cızırdayarak buharlar çıkaran kurşun yağmuruyla dona kaldı.

Çünkü kendisine doğru sıkılan mermiler yalnızca arkasındaki tepeden değil. Aksu'nun karşı yamacından da geliyordu. Ve şimdi karşı tarafta parıldayan namlulardan düşmanın dört bir yanı nasıl sardığını daha iyi fark ediyordu. Yerinde kıpırdayamadan çaresiz biçimde durdu silahının olmadığını göstermek için ellerini havaya kaldırdı ve o da öylece teslim alındı. Besê ise üzerine yağan kurşunların arasında ayağındaki yaraya rağmen hala nefes nefese koşuyordu. Arkadaşlarından koptuktan sonra hemen Aksu'ya doğru gitmek yerine düşmanı şaşırtmak için kıyıdaki çalılıkların arasında aşağıya doğru koşmuş, oraların da kuşatıldığını fark edince

çatışarak aralarından geçmek için siper olarak kullanabileceği iri bir taş ağaç ya da hendek bulmaya çalışmış ancak bodur çamlar ve çalılarının dışında bir şey olmadığından daha fazla ilerleyemeyerek kendisini Aksu'ya vurmuştu... İsmail gibi karşı kıyıya geçmek üzere suyun içinde bir kaç adım attığında o tarafta mevzilenen onlarca namlunun parıldadığını gördü. Arkadan ve önden yağmur gibi vızıldayarak geçen kurşunların arasında kalmıştı... Bu durumda karşı kıyıya ulaşamayacağı kesindi... Yeniden tepeye doğru döndü, buradaki namlular diğer taraftan daha fazla parıldıyordu ve her taraf kuşatıldığından çatışarak sağ salım kurtulma olanağının artık

kalmadığı anlaşıyordu. Bu durumda ne yapabiliirdi? Silahını atıp teslim olmak bir tercihti. Ama Besê bu seçeneği kabul etmedi. Dizlerine kadar girdiği suyun içinde dimdik durdu. Hala ateşlenen yüzlerce otomatik tüfeğe karşı, 14'lü Umman tabancasını doğrultu ve en yakınında parıldayan namluların üzerine yürüyerek tabancasını ateşlendi... Besê bir kaç adım ilerledi ve ancak üç mermi sıkabildi... Önce bir tüfek mermisi silah tutan sağ kolunu parçaladı ve kolu silahıyla birlikte sarkarak düştü. Hale dimdik ayaktaydı... Sonra sağ göğsünün altından girip sırtını parçalayarak çıkan bir merminin acısıyla sarsıldı... Nefesi kesildi...

Gözü karardı ve yüzükoyun
Aksu'ya kapandı...

Tarih: 17 Mart ' 1981 Şafak vakti,
saat,6'yı biraz geçiyordu... Ve
Besê'nin parçalanan bedeni, ağzı ve
burnundan akan kanla Aksu'nun
rengi kızıla boyanmaya
başladığında bütün silahlar
sustu...**

23. BÖLÜM

Silah sesleri sustuğunda Rıza hala üzerine çevrilen namluların altında yere yatırılmış hareketsiz bir halde duruyordu. Silahların sustuğunu fark edince arkadaşlarını kaçarak kurtulmuş olabileceği umuduyla avunmaya başlamıştı ki, aşağı taraftan bağırان bir askerin sesi bütün umutlarını paran parça etti. Komutanım birini vurduk diğerlerini de yakaladık... Rıza'ya yakın bir yerde oturmuş olan komando Üsteğmeni İsa Öztürk de sevincini belli eden bir ifadeyle bağırdı. Aferin oğlum aferin bakın hele vurduğunuz kişi ölmüş mü?

Az sonra aşağıdan aynı askerin sesi yükseldi. Ölmüş komutanım vurduğumuz kişi ölmüş. Ölüm

kelimesi Rıza'nın beynine kurşun gibi girmişti. Hangi arkadaşı olduğunu bilmiyordu ama sonuçta birini kaybetmişti. Üzüntü ve öfkeden kendisini çıldıracak gibi hissetti ve yerinden doğrulmaya çalıştı. Bir asker, hemen atılıp kafasına G- 3 " namlusunu bastırdı. Ve ağzı köpürerek bağırdı: Beynini parçalayayım mı ulan... O... çocuğu kıpırdama ulan, kıpırdama! Rıza kendisini zaten ölümden beter hissediyordu. "Keşke silahla çatışsaydım da vurulan ben olsaydım" diyerek kendi kendini kemiriyordu. Askerin küfürleri karşısında artık tahammül edemeyip patladı ve boğazı yırtılırcasına bağırdı: Vurun, vurun ne bekliyorsunuz alçaklar... Vurun,

beni de vurun... İsa Öztürk askerlerine müdahale etti, Sakın vurmayın. Onlar daha bize lazım olacak. Bize verecekleri bilgiler çok işimize yarayacak... Sonra Rıza'ya dönüp ismiyle ona seslendi. Rıza yerinde rahat dur, seni tanıyoruz. Üstelik evlisin bir de çocuğun var. Sen kendini düşünüp bu işlerden vazgeçmedin ama şimdi ölseydin karınla çocuğuna yazık olmaz mıydı?

Rıza bu söz karşısında ne diyeceğini şaşırdı ve bir cevap vermedi. Ama bu adamda beni nereden tanıyor? diye kendi kendine söylendi. Bu Milyanlı muhtarının kardeşi Musa'nın ihbarıyla elden edilecek bir bilgi değildi, çünkü o kendisini tanımıyordu. Üstelik

tamda randevu yerlerinin dört tarafını nasıl olmuş da sarmışlardı? Bu işte ciddi bir ihanet parmağı olduğu hissediliyordu. Rıza'nın üstünü arayıp bellindeki kütüklüyü aldıktan sonra ayağa kaldırdılar. Tekrar cepleri arandı ve küçük bir notla randevu için bazı hatırlatmaları karaladığı cep defterini aldılar. Bu andan itibaren bu notlarını belki bir zararı olmazdı ama çok önemli bir randevu için yanında yazılı not bulundurmakla ne kadar hatalı davrandığını Rıza iyice fark etti. Bu sırada askerler, silahlarını doğrulttukları Zöhre ve Mustafa'yı ardında İsmail'i üstü başı dağınık perişan şaşkın ve ürken bir haldeyken tepeye getirdiler. İsmail kaçarken Aksu'ya atladığından tüm

elbiseleri ıslaktı ve soğuk nedeniyle titriyordu. Üsteğmen İsmail'e de adıyla hitap etti. İsmail bizimle baş edemeyeceğiniz anlamalıydınız. Bak çekirge gibi bir sıçradınız iki sıçradınız üçüncü de elime düştünüz... Rıza Besê'nin getirilmediğini fark edince O'nun şehit düştüğünü anlamış kendi kendine kahroluyordu. Ama bunun artık bir faydası yoktu ve Besê geri getirilemezdi... İki asker Besê'yi kollarından tutup sırt üstü sürükleyerek getirdi. Bu görüntü karşısında arkadaşları bir kez daha yıkıldılar. Rıza donuk ve kederli gözleriyle Besê'ye baktı. Besê'nin omuzlarına kadar gelen siyah saçları rüzgârla dalgalanıyor. Ve hala açık olan gözleriyle sanki göğün en

yukarılarına doğru bakıyordu. Burnundan boynuna doğru akmış olan kanın parlaklığı yanında dudaklarında yarım kalmış bir gülümseme fark ediliyordu. Besê dalgalanan saçı en uzaklara bakan gözleri ve dudaklarındaki tebessümüyle adeta hala ölüme meydan okumaya devam ediyordu...

İsa Öztürk Besê'nin yüzüne dikkatlice baktı ve çevresinde bir tur döndü. Bu yüzü daha önce görmüş gibiydi ama tam olarak çıkarmadı. Sonunda yanındaki bir askere seslendi. Oğlum bunun üzerindeki elbiseleri çıkarıp ceplerine iyice arayın sonra bir battaniyeye sarın. Besê'nin arkadaşları bir kez daha irkildiler. Onu sürükleyip

getirdikleri yetmiyormuş gibi şimdi de soyarak hakaret edeceklerdi. Rıza'da bir an düşündü: Besê'nin saçları kısaydı ve üzerinde montla pantolon vardı. Acaba bu nedenle onu erkek mi sanmışlardı? Yoksa bayan olduğunu bildikleri halde teşhir etmek mi istiyorlardı? Askerlerden biri Besê'nin montunu çıkartmak için uzandığında Rıza dayanamayıp bağırdı. O bir bayandır, onu bu şekilde soyamazsınız, törelerimize aykırıdır. ! Bu sözler üzerine tüm askerler şaşırdı. Üsteğmen de şaşırmış haliyle sordu. Nee bir bayan mı dedin kimdir adı nedir? Besê'dir. Hangi Besê? Besê ANUŞ. Üsteğmen daha da şaşırdı ve ciddileşerek tekrar sordu: Yani

Mehmet Gencer in eşi Besêy öyle mi? Besêy Anuş mu? Evet, o dur. Üsteğmen askerlere, Bırakın elbiseleri kalsın dedi ve iyice baktı. Besê'yi tanıdığında sevincini gösteren yılışık bir gülüşle konuştu:

-Vay Besêy, vay Keçi gibi inatçı Besêy. Ben onunla daha Pazarcık'ta görüşeceğimi düşünüyordum. Besêy'in dağda ne işi var? Sorusunu kimse cevaplamadı ve kısa bir sessizlik oldu. Gökte bulutlar yoğunlaşmış tek tük yağmur damlaları düşmeye başlamıştı ve uzaklarda yer yer gök gürültüleri duyuluyordu. Besê'nin arkadaşları dalgın halde düşünürken üsteğmenin elindeki MP-5 in seri patlamalarıyla irkildiler. Üsteğmen silahını yukarıya doğrultup bir

şarjör mermiyi boşaltmıştı. Bunun bir toplama işareti olduğu dört bir yandaki mevzilerinde ayağa kalkan asker ve polislerin görülmeye başlamalarıyla anlaşıldı. Rıza ve diğerleri şaşkınlıkla çevrelerine baktılar, tepeden ve Aksu'nun karşı yamacında yüzlerce komando askeriyle polis yerleşmişti. Oysa onlar bu mevsimde ve çamur içinde operasyonun kolay kolay yapılmayacağını hele bu kadar asker ve polisin buraya toplanamayacağını şimdi daha iyi anlıyorlardı.

Üsteğmen silahını sıkarak bir işaret daha verince tüm asker ve polisler silahlarını havaya kaldırıp şarjörleri boşalıncaya kadar mermilerini sıktılar. Ardından haykırış ve

bağırışlar içinde kucaklaştılar. Evet, öyle anlaşılıyordu ki bu onlar için bir zafer “ kutlamasıydı... Sonra hareket emri verildi... Dört yoldaşı Besê’yi bir battaniyeye sırt üstü yatırıp dört köşesinden tutarak kaldırdı. Vadide ve yamaçlarda peş peşe dizilen asker ve polislerin arasında Ağcalar köyüne doğru yürümeye başladılar. Yağmur bulutları iyice yoğunlaşmıştı. Birden adeta göğü ikiye yaran bir şimşegın parıldaması ve gürültüsüyle hepsi de iradeleri dışında kısa bir süre durdu ve sonra tekrar yürümeye devam ettiler... Ağcalar köyüne doğru uzanan bir vadinin tam ortasında hala gülümseyen dudakları ve açıkgözleriyle göge bakan Besê onun hemen yanında

Besê'yi taşımaktansa kendi bedenlerini oraya yatırmak isteyen ve adeta dünyanın bütün yükü omuzlarına çökmüş olan yoldaşları. Ve onları önünde arkada yamaçlarda ve tepelerde yürüyen yüzlerce postallı... Bu postallar ki nice yıllardır bu ülkede günlerce kan kırmızısı akan derelerin kenarında dibinde insanlar yığılan uçurumların tepesinde ve dumanla boğulan mağaraların önünde korkulu adımlarını gizleyen bir zafer edasıyla gezerlerdi...

Ya peki şimdi bu vadide gerisinde çamurdan kirli bir iz bırakarak yürüyen bu kalabalık nereye gidiyordu? Bu kirli iz neyin iziydi? Böyle büyük bir fetihten dönen muzaffer bir ordu edasıyla

yürüyenler kimin ve neyin ordusuydu? Yoksa bunlar bir kaç yılda Hindistan'a kadar ulaşan büyük fatih Makedonyalı İskender'in orduları mıydı? Ya da Roma İmparatorluğunu fethetmek için filleriyle yıllarca süren bir yürüyüşe geçen büyük savaş dehası Kartacalı Annibal'ın orduları olabilir mi? Ordu kimin ordusu sefer kimin seferi ve zafer kimin zaferiydi? Tabi şimdi zemin çamur hava ise puslu ve karanlık olduğundan kimin kim olduğu ve zaferin ne olduğu ancak başka bir zamanda ve başka bir zeminde daha iyi anlaşılacaktır... Ve yürüyenler yürüyüşüne devam edip Ağcalar köyüne ulaştılar orada onları taşımak üzere askeri araçlar bekliyordu Besê'yle dört yoldaşını

da bir revoya bindirdiler. Büyük konvoy Pazarcık yoluna girip doğrudan gidebilirdi ama öyle yapmayıp önce Musolar köyüne gitmeyi tercih ettiler. Bu tercihin anlamı açıktı: Musolar kısa süre önce yine bir çatışmada vurulan Battal'ın ve işkencede ihanete çekmek için zorlanıp öldürülen Ahmet ALTAN'IN köyüydü. Bu köyün bir kez daha sindirilmesi ve karşılarındaki gücün yenilmezliğini bir kez daha gösterilmesi gerekiyordu...

Askeri araç konvoyu Musolar'ın alt yamacındaki yolda durdu. Köylüler şafağın sessizliğinde yankılanan silah seslerini duymuş büyük bir çatışma olduğu bazılarının yakalandığını ve vurulan

birini ortalarında taşıdıklarını kulaktan kulağa anlatmışlardı. Ama bunlar kimdi ve vurulan kişi yaşamını yitirmiş miydi bilinmiyordu. Tabi İsa Öztürk bunu belli etmede gecikmedi... Peki, Üsteğmen rütbeli bir asker bütün bu olaylarda neden en üst düzeyde komuta rolü oynuyordu. O da anlaşılması gereken ayrı bir noktaydı. Ama anlaşıldığı kadarıyla bu adam sıradan bir asker değildi. Büyük olasılıkla esas göreviyle esas rütbesi görüldüğünden farklıydı ve bölgede devrimci güçlere karşı konumlandırılmış özel hareket birimlerinin yani kontra gerilla faaliyetinin yürütücüsüydü.

İsa Öztürk'ün talimatıyla battaniye içindeki Besê'nin kanlı bedeni açık

bir alana indirilip. Dört tutsak da araba değişikliği bahanesiyle indirilip gösterildikten sonra tekrar bir araca yerleştirildi. Anlaşıldığı kadarıyla İsa Öztürk bu gösteriyi etkili bir nutukla tamamlamayı düşünüyordu. Besê'nin bedeninin yanı başında gerinerek. İşte teröristlerin sonu budur, karşınızdaki yenilmez gücü iyi tanıyın bakın teröristler çocuklarınızı kandırıp ne hale getirmişler. Kızlarınızı dağa çıkarıp namusuyla oynuyorlar. Herkes aklını başına toplasın suç işleyen çocuklarını da bu işlerden kurtarmak için getirip teslim etsin diyecekti. Belki nutkunu daha uzun yapmayı düşünüyordu, ama birden tılandı ve konuşamadı. Bu köyden

daha kısa süre önce ailesinin teslim ettiği Ahmet'in cesedini geri vermemişler miydi? Köylüler Battal'ın yiğitliğiyle direnişi bilmiyorlar mıydı? Hele kendisinin en ağır işkencelerde iradesini kıramadığı Besê'yi buralarda kendi evladından daha çok seven insanlar olduğunu duymamış mıydı? İsa Öztürk bütün bunları biliyordu. Yine de ne kadar tutarsa diyerek nutkunu çekmek istedi... Ama öğle güneşinin altında bütün köydeki bu sessizliğin anlamı neydi? Yamaçta evlerinin penceresinden ve damlardan dimdik bakan insanların sessizliğinde yüreklere gömülen büyük bir ağıtın çılgılığı yok muydu? İsa Öztürk bu sessizlikte adeta kendisini delip geçen bakışların

etkisi altında Büyük nutkundan vazgeçti. Vurulan kişinin Besê olduğunu ilk öğrendiğinde büyük bir sevinçle zaferini kutlamıştı. Ama şimdi sevinçli görünmenin zamanı değildi. Yüzüne üzgün bir hal yerleştirmeye çalıştı, eliyle Besê'nin bedenini gösterdi ve köye doğru bakarak çatlak bastırılmış bir sesle ancak tek bir cümle bağırabildi:

-Biz bunun kadın olduğunu bilmiyorduk, meğerse kadınmış bunu vuracağıma keşke kendimi vursaydım! Gerçekten de vuran kimdi vurulan kim ? Ölen kimdi yaşayan kim? Yaşayanlar mı ölüydü. Yoksa öldü sanılanlar mı yaşıyordu? İsa Öztürk günlerce süren bir nutuk çekse yerde hala gülümseyerek göğe bakan Besê'nin gücünü yenebilir

miydi? Bunu vuracağıma keşke kendimi vursaydım derken, acaba gerçekten de kendi benliğinin vurulduğunu ve ölümcül bir darbe aldığını mı hissetmişti? Besê'nin bedeni öylece Musolar köyünün alt yamacındaki düzlükte saatlerce bekletildi. Olay yerinin keşfi vurulanın kimliği yaşamını yitirme nedenin tespiti... Gerekçesiyle orada uzun süre alıkonuldu. Belki de asıl olan amaç zaferinin köylüler üzerindeki etkisini arttırmaktı am sonuçta Besê'nin doğup büyüdüğü topraklardan hemen koparılmayıp daha fazla kalmasın da yol açmıştı. Sonunda askeri konvoy yeniden yola dizilip Besê'yi ve tutsakları arasına alarak Pazarcık'a doğru hareket etti.

Vakit akşama doğru geliyordu hava hala pusluydu ve tek tük yağmur damlaları düşüyordu. Ağır ağır giden konvoyun ucu bir tepenin yamacında dönüp Aksu köprüsüne doğru gözden kaybolduğunda Musolar köyünde büyük bir yas vardı...

Bu sırada konvoyun gerisinde kalan arabalardan köye doğru bakanlar bir ılık kümesi gördüklerinde her halde şaşkınlık içinde kalmışlardı. Evet, köyün üst tarafında Kandil dağına doğru bakan kayalıklarda bir ılık kümesi parılıyordu. Güneş daha batmamıştı ama gökyüzünü kapatan bulutların oluşturduğu bu puslu havada ılık kümesi rahatlıkla seçilebiliyordu. Bu ışığı köydeki

bazıları da görünce Oli Baba'nın evinin üst tarafındaki kayalıklarda onlarca mumun yandığını fark etmişler ve onlarda şaşırmışlardı. Çünkü daha güneş batmamıştı ve mum yakma zamanı değildi. Gündüzün gözünde böyle mum yakmanın anlamı neydi? Ve biraz daha yakından bakanlar kayalıkların önünde dimdik duran Oli Baba'nın Besê'yi götüren konvoyu doğru baktığını da fark etmişlerdi...

Besê, köye getirilip düzlüğe bırakıldığında Oli Baba onu görmek için aşağıya inmiş ve gözyaşlarını tutamayarak uzun süre etrafında dolanıp durmuştu. Besê'nin artık götürüleceğini anladığında ise hızla kayalık tepeye tırmanıp elinde ne

kadar mum varsa hepsini birden yakmıştı. Ve şimdi sırtını mumların ışığına vermiş ufukta kaybolmak üzere olan araçlara bakarken gözyaşları sakallarından aşağıya doğru süzöldüğü sırada elini kaldırmış Besê'ye sesleniyordu:

-Git Besê git Ama gecikmeden yine gel Çünkü bu dibi kararmış dünyanın ve ruhu kararmış insanların senin ışığına ihtiyacı var... Artık yalnız geceler değil gündüzler de karanlık ve artık yalnız gecenin değil. Gündüzün karanlığını yenmek için de senin ışığına ihtiyaç Var. Oli Baba gözyaşları akarken tebessüm edip Besê'ye seslenmeye devam etti:

-Sen gözyaşlarımıza bakma Besê Her ne kadar acımız derin olsa da

sevencimiz de onunla birliktedir... Bunca zaman sonra senin gibi kutlu birinin aramızdan çıkması bizim için en büyük onur ve dimdik ayakta durmamızı sağlayacak en kutsal değerdir... Ve biliyoruz ki sen yalnızca yaptıklarıyla değil yüce ruhunla da yaşamaya devam edeceksin. İyi insanların bedeninden ve iyi işlerde yeniden yeniden dirileceksin. Git Besê git Ama daha fazla karartılmak istenilen bu dünyada ve ruhların karanlığında bizi yalnız bırakma... Artık git Besê ama o parıldayan ışıqla gecikmeden yine gel...

Araç konvoyu bir tepeyi dönüp gözden kaybolduğunda Oli Baba elini indirdi ve hava kararınca daha fazla parıldayan mum ışıqlarının

önünde bir süre öylece kaldı. Gün batımında Kandil dağının doruğunda bulutların arkasındaki güçlü ışıqlıyla parıldayan güneşe doğru döndüğünde çok eski bir geleneğı hatırladı ve ellerini kaldırıp duasını okudu. Sonra mumları yeniden alevlendirip kayalıktan aşağıya artık lambaların birer birer yakılmaya başladığı karanlık içindeki köye doğru indi...

Pazarcık a getirildiğinde Besê'nin bedeni yakınlarına teslim edildi. Toprağı verileceğı sırada korkusu nedeniyle gelemeyip bu son anda bile Besê'yle birlikte olamamanın verdiği acıyla ağlayanlar da vardı ama yine de Besê'yi büyük bir kalabalık uğurladı. Onu Narlı ya doğru giden yolun yanında

Kartalkaya Barajı'nın üst tarafında kayalıkların hemen ilerisindeki Halil Ağa Mezarlığında bir Selvi ağacının önünde toprağa verdiler... Uzun süredir birbiriyle konuşmayan Elif ana ile Sultan ana Besê'nin mezarı başında birbirine sarıldılar. Orada gözyaşları hıçkırıkları ve ağıtları birbirine karıştı... Memet ise Besê'nin kırsala çıktığını gecikerek gidemedikleri randevu yerinde onun da beklediğini ve orada katledildiğini bilmiyordu... Son olarak Besê'nin tekrar gözaltına alınıp bırakıldığını duymuştu. Onun artık kırsala çıkma kararını kesinlikle uygulayacağını düşünerek bir çözüm bulmak amacıyla Pazarcık'a geldiğinde Besê artık toprağa verilmişti. Bir

yakınlarının evine Besê'yi çağdırtmak için uğradığında oradaki ağır hava ve kalabalıktan yine dört yaşındaki Filiz'in kızarmış gözleriyle ağlayarak kendisinden kaçmasından olumsuz bir şeyler olduğunu fark etti.

Sorduğunda o lanetli kara haberi duydu ve yıkılmış kendinden geçmiş bir halde tek söz söyleyemeden silahını alarak Pazarcık'tan çıktı... Gecenin karanlığında yağmur serpiştirirken küçülmeye başlamış olan yarım ay bulutların ardında bir görünüp bir kaybolduğu sırada yürüyerek mezarlığa kadar gitti. Taze toprağından Besê'nin mezarını tanıdı Başucunda bir süre öylece kaldı ve sonra Cimikanlı dağlarına

doğru uzaklaştı. Bir kaç gün sonra İsa Öztürk'ü bulup intikamını almak üzere Pazarcık Jandarma Karakoluna kadar gitti. Ancak hedefine ulaşamadan oradan kaçmak zorunda kalmıştı.

Memet bir ay kadar sonra ağaçlık bir alandayken ihbar sonucu kuşatıldı ve yakalandı. Bu yakalanma sırasında Memet Besê'nin kişiliği yaşamı ve ölümüne meydan okuyuşundan etkilenenlerin yalnızca O'nun yoldaşları arkadaşları akrabaları ve yakın tanıdıkları olmadığına biraz farklı tarzda şehit oldu. Sorgusunun tamamlayıp ağır işkenceler nedeniyle hücresinde bitkin durumda beklediği sırada gecenin sessizliğinde bir polis demir

parmaklığın önüne geldi. Önce bir ürkeklikle bakışlarını kaçırmaya çalıştı sonra iyice yaklaşp Memet'e sordu. Mehmet Bey Besê senin eşindi değil mi? Bu soruya şaşırması bir yana Mamo adamın sesini tanımıştı. Sorguda genellikle gözler kapatıldığından işkencecilerin yüzü görülemezdi. Ama şimdi sesinden iyice anlamıştı ki bu adam işkencecilerden biriydi. Mamo onun kendisinden hala bilgi almak istediğini düşünerek üstelik de Besê'yi hatırlatmasından dolayı öfkeyle cevap verdi.

-Evet, eşimdi ne olacak? Adam gözleri derinlere dalmış belirsiz bir yüz ifadesiyle yeniden konuştu. Yanlış anlama Memet ben yalnızca Besê'yi soracaktım. Memet hala

öfkeliydi. Besê'yi sorup ne yapacaksın? Adam yüzünü buruşturdu yutkundu sonra bastırılmış derinden gelen bir sesle cevapladı:

-Ona işkenceyi ben kendi ellerimle yapmıştım... Ağzından bir kelime bilgi alamadık. Hiç olmazsa bağdırtmak istedik ama ne yaptıysak bağdırtamadık... Onu bağdırtmadığınızı zaten biliyorum. Bunları bana neden anlatıyorsun? Adam biraz durdu derinlere baktı ve Besê gibi bir insanın ölmesi yazıktır dedi Memet bir an parmaklıklara atılıp adamın boğazından sıkarak Alçaklar hem en ağır işkenceyi yapıyorsunuz, hem katlediyorsunuz ondan sonra da yazıktır diyorsunuz deyip avazı

çıktığı kadar bağırmak istedi. Hatta eline geçse onu paramparça etmek isterdi... Ama bu adamın bu sözleri bu duruşu ne anlama geliyordu? Kendisini kontrol etmeye çalışarak durdu. Sıradan işkenceciler bile korkarak yüzlerini gizlemek isterken işkencenin baş sorumlusu olduğu belli olan bu adam neden gelip böyle açık açık konuşmuştu. Üstelik bu adam Besê'yi çözemediği hatta bağırtmadığı için belki de amirlerinden azar işitmiş ve kariyeri sarsılmıştı. Besê gibi bir insanın ölmesi yazıktır derken sesinde beliren o saygı ifadesi neyin nesiydi. ? Pek rol yapıyor gibi de görünmüyordu. Görüntüsü insan taslağı bu adam yoksa Besê'nin direnişinde: karanlık bir kuşatmaya

büyük zorbalıklara ve en ağır acılara rağmen insanda teslim alınamayacak bir çekirdek olduğunu mu görmüştü? Ve tabi kendisinin de insan olduğunu ve çok büyük bir teslim alınmışlık içinde yaşadığını mı fark etmişti? Her ne olursa olsun sonuçta Besê baş işkencecisini alt etmişti ve şimdi bu insan taslağının içinde sanki Besê'den bir şeyler vardı... Memet derin düşüncelere dalıp bir şey demeden öylece adama baktı. O da bir süre sessizce bekledi ve sonra arkasını dönüp.

-Öyle bir insanın ölmesi yazıktır... Yazıktır... diye kendi kendine söyleyerek oradan uzaklaştı... Bu noktada bir anlatıcı olarak araya girme gereği duyuyoruz. İşkenceci

başının sözlerini anlatımımız güçlü olsun diye biz tasarlamadık. Bu sözler. İsa Öztürk'ün Musolar'da söylediği tek cümlelik sözü gibi kendilerine aittir. Biz sadece aktarıyoruz. Bunun birçok açıdan yorumunun kendisi bile Besê'nin gücünün ifadesiydi. Ama esasen bu olay anlatılmasa bile yaşanan diğer olaylardan da Besê tanına bilinir. Mümkün olsaydı da Besê'nin yaşadıklarını hissettiklerini ve düşündüklerini en ince ayrıntısına kadar hiç yorumlamadan aktarabilseydik. O zaman bizim bu yetersiz anlatımlarımıza da gerek kalmazdı ve Besê'nin yaşadığı iç mücadele kendini ortaya çıkarıp yaratma tarzı gücü güzelliği yüceliği daha net ve yalın biçimde gözler

önüne serilirdi... Onu daha iyi anlamaya ihtiyaç var çünkü Besê yaşamındaki sadeliğe rağmen çok önemli gelişmelerin dönüm noktasında tarihi bir halkadır.

O sonraki süreçte daha da derinleşen bir savaşta PKK saflarında çarpışarak şehit düşen binlerce kadın kahramanın ilkidir. Hepsinin öncüsüdür. Bütün bu kadın kahramanları, PKK içinde gelişen kadın ordulaşmasını, ilk kadın partisi olarak insanlık için kadın eksenli bir kurtuluş ideolojisini esas alan Kadın Hareketi'ni, Besê'nin bağlandığı Büyük Önderin sosyal mücadeleler açısından yeni bir çağ açan ve 21 yüzyıla da damgasını vuracak olan Özgürlük Öğretisi'nin gücünü,

Besê'nin yaşamında görmek mümkündür.

Besê'nin bedeni toprağa verildiği günlerde yakın köylüsü Şıxo adında bir halk ozanı onun için kendi dilinde bir türkü yaptı. Türkünün sözleri şöyledir:

La Maraş ê la Maraş ê
Gundê Musê, gundê Musê
Basê kuştin çamê Axsê
MÎT raviyan bi taxsê
Casat avêtina camsê
La Maraş ê la Maraş ê
Gundê Musê gundê Musê
Min bondikir çima Basê nayê
Basê kuştin la çamê Axsê
Baran barî hûr hûr vaşand
La çame Axsê am hılvaşand

Gundê Musê gundiê Musê
Basê kuştin çamê Axsê

(Maraş'ta Maraş'ta
Musolar köyünde, Musolar
köyünde

Besê'yi vurdular Aksu Nehrinde
Onu vuranlar taksiyle kaçtılar
Cesedini cemseye attılar

Maraş'ta Maraş'ta
Musolar köyünde. Musolar
köyünde

Ben haykırıyorum Besê neden
gelmez

Çünkü Besê'yi vurdular Aksu
nehrinde

Yağmur hafif hafif serpiştirirken
Bizi dağıttılar Aksu nehrinde
Musolar köyünde Musolar
köyünde

Besê'yi vurdular Aksu nehrinde)

Sonradan kahrından ve sinirinden yarı felçli olan Ozan Şıxo türküyü sazıyla bir ağıt havasında uzun süre söyledi.

Halende bu türkü söylenmeye devam etmektedir.

SONSÖZ YERİNE

Besê'den sonra geçen yirmi yıllık sürede kimler ne oldu: Besê'nin beraber yurt dışına çekilmeyi düşündüğü arkadaşlarının bir kısmı

bunu başardı. Lübnan sahasında Kürdistan'ın birçok bölgesinden gelen üç yüz kadar kişiyle Önderliğin yol göstericiliğinde amansız bir mücadele adım adım yükseltildi. Besê'nin çıkıp da yürüyüşünün yarım kaldığı Kürdistan dağlarında on binlerce kişilik gerilla gücüne ulaşıldı. Yirmi yıllık savaşta otuz bine yakın kişi karşılıklı olarak yaşamını yitirdi. PKK'nin dünya çapında bir insanlık hareketi olduğu dağılan Sovyet sistemine rağmen güçlenerek ayakta kalmasıyla daha iyi anlaşıldı. Siyasal ve askeri gücüyle Ortadoğu dengelerini etkileyip emperyalizmin dünyadaki baş hedefi haline geldiği bir aşamada dünyanın en büyük gerici güçlerinin ittifakıyla Kürt

halkının özgürlük savaşıını üçüncü bir dünya savaşıını göze alacak derecede büyük bir komployla bastırılmak istenildi. Özgürlük Güneşı fiziki olarak tutsak edilip başta Kürt ve Türk halklarını olmak üzere bölge halklarını bir birine kırdırtacak en karanlık hesaplar geliştirildi. Özgürlük Güneşı İmralı adasında tek başına tutsak edilmesine ve özgürlüğün imha yönelimlerine rağmen ışığıını vermeye devam etti ve halkların kardeşliği barış demokrasi ve özgürlüğün zafer kazanmasının yolunu daha da güçlendirdi.

Yirmi yıllık savaşta artık inkâr ve imha edilemeyeceğini kanıtlayan Kürt halkı, bir demokrasi ve özgürlük gücü olarak 2500 yıl önce

bölge halklarının özgürleşmesinde oynadığı öncü rolü yeniden oynadı ve oynamaya devam ediyor. Kürt Türk ve diğer bütün halkların ortak vatan özgürlük ve eşitlik üzerine kurulu birlikteliği kurumlaştıran Demokratik Cumhuriyet'in temelleri güçleniyor ve adım adım Ortadoğu Halklar Federasyonuna doğru gidiliyor. Türk halkı artık Kürt halkının özgürlük ve eşitlik temelindeki iradesiyle birlik olmanın vazgeçilmezliğini insanca yaşamayla ve kendi özgürlüğüyle eş anlamlı olduğunu daha fazla anlayarak gereklerini yerine getirme çabasını güçlendiriyor.

Geçen süreçte Besê'nin en yakınları da dahil Pazarcık halkının önemli bölümü büyük bir yozlaşma

tehlikesi atında vatansızlaşır
mülteci konumunda dünyanın dört
bir yanına dağıldı. Ancak Özgürlük
Mücadelesinin gücüyle onlar için de
ülkesinin özgürlüğün ve insanca
kurtuluşun yolu açıldı. Birinci
nesilden ve ikinci nesilden yüzlerce
kişi ülkesinin dağlarına dönerek
kendini feda etti...

Mamo yirmi yıldır
cezaevindedir...

Rıza on altı yıl cezaevinde
kaldıktan sonra dışarı çıktı...

Oli Baba, 1988' de yaşamını
yitirdi...

İsmail Baba, 2000 yılında gerisinde
otuz defter dolusu şiir bırakıp yerine
kendi geleneğinden birini
bırakmadan yaşamını yitirdi.

Pazarcık'ta Kemal PİR kaçırmaya gelen Ali EREK, 1981'in Ocak ayında Diyarbakır zindanındaki vahşeti karşı girdiği Ölüm Orucunda ülkemizin ilk Ölüm Orucu şehidi olarak tarihe adını yazdırdı...

Kemal PİR Pazarcık karakolundayken onu kaçırmak isteyen gurubun içerisinde yer alan Salman Ömürcan şehitler kervanına katıldı.

Kemal PİR Diyarbakır Zindanında, Besê'nin dediği gibi özgürlük tutkusunun ve devrimci iradesinin tutsak edilemeyeceğini gösterdi. 21 Mart 1982'de Mazlum DOĞAN'ın kendini feda ederek gerçekleştirdiği büyük eylem ve 18 Mayıs 1982 yılında Ferhat KURTAY, Eşref ANYIK, Mahmut ZENGİN, Necmi

ÖNER'in birbirine kenetlenerek ihaneti ve vahşeti durdurmak için bedenlerini ateşe verip şehit olmalarının ardından, 14 Temmuz 1982 Büyük Ölüm Orucu'nda, Hayri DURMUŞ, Akif YILMAZ ve Ali ÇİÇEK'le birlikte Kemal PİR de bedenini dirhem dirhem eriterek ölümsüzleşti. Böylece zindandaki ihanete ölümcül bir darbe vurdukları gibi direniş kıvılcımlarını dışarıya sıçratarak dağlardaki gerilla mücadelesinin yeniden başlamasının mayası haline geldiler.

Besê ANUŞ'un başını çektiği kadın şehitler ve fedailer ordusu halka halka büyüdü. Dersim dağlarında, 26 Aralık 1981 de girdiği çatışmada şehit olan Azime DEMİRTAŞ, Besê'yi izledi.

1989 Cizre de şahadetinin ardından ilk halk ayaklanmalarının öncüsü olan Binevş AGAL ile bu halka devam etti.

1990 Newroz'unda, "En güzel Newroz ateşi insan bedeniyle yanandırır" diyerek Amed surlarında Amed'in ve kadının düşürülmek istenmesine karşı bedenini ateşe vererek Zekiye ALKAN yanıt oldu.

1992'de İzmir Kadifekale'de halkının vatansızlaştırılması ve metropol yaşamının çürütücülüğüne karşı kendini bu kez Rahşan DEMİREL ateşe verdi.

1994 Newroz'unda Almanya'nın Mannheim kentinde Kürtlerin vatansızlaştırılması, mülteci

yaşamın yozlaştırıcılığı ve emperyalizmin Kürt halkının özgürlük mücadelesini boğmak istemesine karşı bir arada bedenlerini Nilgöl YILDIRIM (Berivan) ile Bedriye TAŞ (Ronahi) ateşe verdiler.

1996 Haziranı'nda Dersim'de Özgürlük Güneş'ine yönelen komplolara binlerce köyün yakılıp boşaltılmasına halka ve Özgürlük güçlerine imhanın dayatılmasına karşı gerçekleştirdiği bombalı fedai eylemiyle bir yeni dönem manifestosu olan Zeynep KINACI, Zilan bu halkanın en güçlü temsilcisi olarak, Besê'lerin eylemini devraldı.

1998 Newroz'u öncesinde Önderliğin kadın eksenli kurtuluş ideolojisinin zaferine inançla

komploları karşılamak için bu halkayı bu kez Sema Yüce devraldı.

İsimleri zikredilen kadın militanlar başta olmak üzere binlerce militan, fedai ve bu çizgide halkımıza ışık olan yurtsever ve sempatizan kadınların tümü Besê'nin ilk Şehidi olduğu kadın ordusunun eşsiz halkaları oldular.

Besê'nin ilk şehidi olarak öncü neferi olduğu ordusu yirmi yıldır büyüyor ve Özgürlük Güneş'i'nin kadın eksenli kurtuluş ideolojisiyle donanmış halde 21. yüzyılda tüm insanlığın gelişmesine etki edecek mücadele sürecine şimdiden damgasını vuruyor... Ve Pazarcık'ın üzerinde yükselmeye başladığında, Besê'nin ışığını aldığı Özgürlük

Güneşı Bütün görkemiyle
parıldamaya devam ediyor.

Ne mutlu kendi içindeki güneşi
görenlere ve ne mutlu Besê'nin
ışığını kendinde taşıyıp dört bir yanı
aydınlatanlara...